1883
ad a kiadóhivata ntosan válaszolunk bélyeg beküldetik
Egy I. éves
us, ki a magyar, német és a nyelvet tökéletesen be- zongorában pedig kezdő- ktathat, mint nevelő al- atni óhajt. Bövebbet a vatalban. 2600
estetik egy izr.
fiatal nevelőnő vidékre, yarul és németül jól és beszéljen, a franczia- és ban pedig kezdetleges ok- dhasson. Bővebbet a kia- lban. 3674
y szül. német
anczia nevelőnő, ki zongo- l tud, alkalmazást nyer Bövebbet a kiadóhivatal- 3688
Nevelőnő
ik vidékre, ki a magyar, franczia nyelvet tökéle- eszéli és zongorázni jól vebbet a kiadóhivatalban. 3682
Különféle.
nek tyukszeme
attól szabadulni akar: bármely gyógyszertárban h-collodiont. Egy hét alatt szerint használva ezen zerrel a tyukszemet biz- lehet veszteni. 2672
kereskedelmi
egü egyén, ki 20—25000 t rendelkezik, egy szolid állalathoz üzlettársul ke- 40—50% nyereség. Aján- «Szolid 1500.» czim alatt ivatalba intézendők. 2807
Ebédkosztot
y intelligens fiatal ember ért tisztességes családnál. ök sziveskedjenek czimei- adóhivatalban hagyni. 3701
Üzlettárs
0 frt tőkével kerestetik, izonyitható igen jövedel- kváló fogyasztási czikket üzlethez. A tőkét részle- lehet beruházni s bizto- Az üzlet minden tekin- versenyképes. Személyes ködés kivánatos, de nem atatlan. Ajánlatok «A. lá e lap kiadóhivatalába. 2779
képzett gazda-
már 17 év óta ezen a téren, 9 év óta pedig mint in- egy nagyobb virágzó ot kezel, egy bérlőhöz tár- azdaság vezetésére ajánl- onkivül 10000 frt tőkével árul. A bérlet Pest, Tolna bérmegyében lehet. Bő- kiadóhivatalban. 2681
ezer forint
k a Magyar földhitelinté- második helyre őt ka- Bővebben a kiadóhivatal- 2727
városban egy
ban levő urnő hajlandó gy korosabb urat vagy ágot magához venni tel- tással. Levelek kéretnek ozás» czim alatt a kiadó- 2731
TIÓ!
sz. szabadalmi hivatalban t főtárgyalás sensatiot t szabadalom ellen sem- költségekben elmarasz-
irat-darabokat, rajzokat, att 80—100 másolatot le- ott sokszorosító készülék, attak. Az irás a másoló
a-rendező
saknem ép oly szükséges élyével, mindenféle irat- zni, anélkül, hogy előbb ent 3 frttól feljebb. en és bérmentve küldetnek. gerstrasse 9. sz. a. m. kir. udvari szállitónál. 5928
GSÉGEK
nemü utóbajait, férfi n gyógyit
NTAL
cs. k. oszt. főorvos -utcza 3. Király lépcsőről. — Rende levélileg is. 6310
alkalmára
és 16-án
ÜHNE E.
dasági gépgyáros
pozsonban
nagyérdemü kö-
ktárának
ám alatt
dasági eszközök. cséplőkészletek, ricza morzsolók, kapálók töltöge- kből. 6370
(Iparudvar.)
YEK
zásra
gyekre,
kr. bélyeg.
o. é. forint.
ásra
jegyekre
g. 6329
o. é. frt.
bélyeggel együtt
dapest
ottya-utcza 12.

1883 TIZENHETEDIK ÉVFOLYAM. 102. SZÁM. BUDAPEST, SZOMBAT, ÁPRILIS 14.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
KÉZIRATOKAT VISSZA NEM KÜLDÜNK.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy egész évre 20 frt | Egy negyedévre 5 frt
Egy fél évre .. 10 frt | Egy hóra 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 8 frt 30 kr. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS

KIADÓ-HIVATAL:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL
Hirdetéseket felvesz a külföldön:
Bécsben: OPPELIK A., I. Stubenbastei Nr. 2. MOSSE RUDOLF, I. Seilerstätte Nr. 2. HAASENSTEIN és VOGLER, I. Wallfischgasse 10. DAUBE G. L. és TÁRSA, I. Wollzeile Nr. 12. STERN MORITZ, I. Wollzeile Nr. 22. DUKES MIKSA, I. Riemergasse Nr. 12. HERNDL ALAJOS, I. Wollzeile Nr. 25.
Frankfurtban a/M.: DAUBE G. L. és TÁRSA.
Párisban: R. MOSSE, 40, r. Notre-Dame-d.-Vict. AGENCE HAVAS (place de la Bourse).

A honvédek nősülése.

A honvédek nősülését illetőleg egy szabályrendeletet bocsátott ki a honvédelmi miniszter, melyet nem lehet megbotránkozás nélkül végig olvasni. A czentralisztikus államhatalomnak a családi életbe való beavatkozása nyer abban kifejezést, még pedig oly durva alakban, a minő egyáltalában szokatlan volt eddig a mi intézményeinkben.

Már maga az elv is a középkorból való abszurdum, hogy a katona és katonatiszt házasságába az állam vagyoni szempontból beleszólhasson. A katonatiszt is ember, a ki legjobb belátása szerint köthet házasságkötést, s a kitől nem volna szabad megvonni azt, hogy e tekintetben lehetőleg érzelmeire hallgasson. A világon mindenkinek joga van hozzá ugy házasodni, hogy jövendőbelijének vagyoni állapotáról ne kérhessen számot az államhatalom, a katonától, ki aránylag legtöbbet koczkáztat és áldoz az államhatalom javára, ezt a jogot is elveszi az állam. Eddig az nem volt igy, s jó volt, hogy nem volt igy. A honvédséghez tartozó egyének házasodhattak szabadon. Senki sem kérdezte tőlük ki tudnak-e mutatni mellékjövedelmet. A szegény tiszt elvehetett szegény leányt. Kereshette a boldogságot ugy, a hogy az neki legjobban megfelelt, nem szólt bele ezen legbensőbb családi jogába senki. És ez javára szolgált sok jóra való fiatal embernek, javára magának a honvédségnek is. Ez által ugyanis sok jó tiszthez jutott. A közös hadsereget, mely a nősülni kivánóktól azt követelte, hogy mellékjövedelmet mutassanak ki, sokan ott hagyták, s a honvédséghez tétették át magukat, hol ezen nehézséggel nem kellett megküzdeniök.

De ha a jog és méltányosság nem engedi is, hogy a katonatisztek nősülése elé vagyoni tekintetben ilynemü korlátok vonassanak, bizonyos álhumanizmusnak a mázát még sem lehet ettől az intézménytől megtagadni. A katonára kedvezőtlenek a halálozási esélyek. Ott maradhat a harcztéren. Nejére nézve nagy a valószinüség, hogy özvegy marad. Olyankor jó, ha van mellékjövedelme. A katonai özvegyek nyugdija igen csekély s csak bizonyos idei szolgálat után adatik meg. S ezen eshetőséggel szemben az özvegyet biztositani kell, hogy nyomornak kitéve ne legyen. De mondjuk, az, a mi ebben nyilatkozik, csak bizonyos álhumanizmus. És az igazi ok, a miért a katonaság a nősülést nem engedi meg feltétlenül a tisztek számára, nem ebben rejlik. Hanem abban, hogy a ranghoz illő életnek áldozza fel a családi élet boldogságát. Semhogy szegényes családi életet éljen a katonatiszt, inkább nem engedik neki egyáltalában, hogy családi életet éljen. Féltik a tiszt renoméját, ha a neje kissé avultabb, vagy nem a legujabb divat szerint szabott ruhában jár. Mintha asszonyi ruha adná meg a tisztnek tekintélyét.

De ha már erre a térre egyáltalában rá lép is az állam, s mi nem helyeselhetjük, hogy tegye, akkor is a lehető legszelidebb alakban kell azt tenni. Csak a legritkább esetekben kell használni a teljes szigort, ellenben a legtöbb esetben nem kell gátló akadályokat a tisztek házasságának utjába görditeni. A honvédelmi miniszternek rendeletéből azonban arról vagyunk kénytelenek meggyőződni, hogy az elv itt a maga egész merevségében van keresztül vive, s a honvéd tisztek házasságát nem is annyira szabályozni kivánják, mint inkább a honvéd tiszteket a házasságtól egészen visszariasztani.

A főtisztek ezen rendelet szerint először is kimutatni tartoznak, hogy legalább évi 600 frtnyi mellékjövedelmük van, vagy ugyanannyit kapnak az arával. A törzstisztek ellenben 400 forintnyi jövedelem kimutatása mellett is nősülhetnek. A törzstisztnek nagyobb fizetése lévén, kevesebb mellékjövedelem mellett is nagyobb házat vihet. S ez is mutatja, hogy a katonaság szemében nem annyira a családokról való gondoskodás a főszempont, mint inkább az, hogy a külső tekintélyt ez által is emelhessék. Előny van ez által nyujtva annak, hogy a tisztek előrehaladottabb korukban nősüljenek, midőn magasabb rangot nyertek el, a mi különben külön intézkedés által is szándékoltatik eléretni, a mennyiben t. i. a harmincz éven felüli egyének bizonyos kedvezményekben részesittetnek. S felesleges fejtegetni, hogy ez mennyire hátrányos mind állami szempontból, mind az illetők családi szempontjából, midőn a beteges és gyenge gyermekek születésére tétetnek kedvezőkké a viszonyok.

De ez a rendelet még ennél a pénzkérdésnél tovább is megy, oly térre, a hol ezen álhumanisztikus tendencziával sem lehet többé takaródzni. Ki van ugyanis mondva benne, hogy az egybekelés bizonyos esetekben meg nem engedhető, ha netáni aggályok, vagy a katonai szolgálat fontos érdekei ezt ugy kivánnák. A felsőbb parancsnok ez által feltétlen urrá, zsarnokká tétetik alantas tisztje iránt, a kitől annak családi élete, boldogsága is függővé tétetik. Nem szükség csakhogy aggályai legyenek a följebbvalónak, vagy hogy fontos katonai érdekekre hivatkozzék, s a házasságból nem lesz semmi, két ember egész élete, boldogsága oda. A katonaság, mely oly kimélet nélkül rendelkezik az emberrel, mely oda küldi sokszor idegen érdekek miatt ontania vérét, mely életét követeli áldozatul, azt is megkivánja már most, hogy az illető lemondjon egész élte boldogságáról.

De ha már ezen emlitett tények is nagyon elitéltetik velünk az egész rendeletet, épenséggel barbár intézkedéseknek kell azokat bélyegeznünk, melyek magára az arára vonatkoznak. A katonaság beleavatkozik nemcsak abba, hogy az ara esetleg mennyi vagyon felett rendelkezzék, hanem abba is, hogy minő legyen. S a rendelet szerint az egybekelés csak akkor engedhető meg, „*ha az ara kifogástalan magaviseletü, szeplőtlen hirnevü*, a nősülő állásának megfelelő társadalmi müveltségü és *származásu*, hogy a nősülni szándékozó tekintélye az összekelés által csorbulást nem szenved.» Boldog isten! Az ember megdörzsöli szemeit, ha jól látott-e? Csakugyan bent van ez abban a rendeletben, s akadt miniszter, a ki ilyesminek alá merte irni a nevét? Akadt hivatalnok, a ki azt megfogalmazta? S akad ember, akad katonatiszt, a kinek tisztességérzete fel nem háborodik, mikor ilyesminek aláveti magát? A honvédtiszt arája felett tehát a katonai hatóság fog erkölcsi birói tisztet gyakorolni. Az fogja megitélni, hogy egy-egy jó házból való leány magaviselete kifogástalan-e, söt hogy hirneve is szeplötlen-e? S jaj annak, a ki fölött kimondották egyszer az itéletet! A legnagyobb jóakarat, a legbünbánóbb feláldozás sem fogja azt többé helyrehozni soha!

Ilyen térre még a legsötétebb zsarnokságnak sem volna szabad eltévelyednie. Ez több, mint mennyit a katonaság büntelenül merhet. A katonaság és polgári elem közti érintkezés által eddig is sok megaláztatást kellett a polgárságnak szenvednie, sok erőszakot eltürnie, sok garázdálkodás miatt hiába panaszkodnia, most a katonai parancsnokság avval a hatalommal is föl lesz ruházva, hogy egyes családok leánygyermekei fölött formaszerinti itéletet hozzon, s azok erkölcsi magaviseletében biráskodjék.

Budapest, ápril 13.

A magy. jogászegylet tegnap délután *Manojlovics* Emil kuriai biró elnöklete alatt teljes ülést tartott, melyben a büntető biróságok szervezetéről s a tervezet felebbezési rendszere fölötti vita folytattatott. A tegnapi ülés, melyben igen előkelő és nagyszámu jogászközönség jelent meg a kir. kuria s a kir. tábla birói karából, valamint az ügyészség és ügyvédség köreiből, rendkivül érdekes volt. *Beksics* Gusztáv a tervezetet mint a legmodernebb elveken nyugvó, liberalizmusban csaknem valamennyi eddigi törvényen tulmenő javaslatot magasztalta és a sötét reakczió vádjával illette azokat, kik ezt a kitünő tervezetet diskreditálni akarják. Erre dr. *Sik* Sándor felelt. Az általánosságokra részletbirálattal adta a a választ. Késő éjjelig tartott két és félórai beszédben, a melynek még folytatását is a teljes ülés a legközelebbi ülésre tüzte ki, s mindvégig az összes jelenvoltak legfeszültebb érdeklődésétől kisérve, kimutatta, Beksics támadásával szemben maga a tervezet alapján, hogy az nemcsak hogy ellenkezésben van a vádrendszerrel, ellenkezésben mindennel, a mi modern felfogás, de a mellett ugy érdemleges intézkedéseiben, mint szövegezésében annyira zürzavaros, öntudatlan, rendszertelen, hogy törvényhozási szempontból egyátalán a tárgyalásnak alapul sem szolgálhat. A tervezet hivei közben szólások egész zápora által önkénytelenül érdekes epizódokra nyujtottak alkalmat, a mennyiben dr. Sik minden egyes közbevetett ellenvetést uj meg uj meglepő sujtó birálatra forditott a tervezet ellen.

A honvédségre és a m. kir. csendörségre vonatkozó „*nősülési szabályzatot*“ a hivatalos lap mai száma teszi közzé. A szabályzatot a honvédelmi miniszter bemutatta a királynak is és a király márczius hó 18-dikán szentesitette azt. A 31 §-ból álló szabályzat nevezetesebb intézkedései ezek: Havi dijasoknál a nősülési engedély feltételei. A havi dijas nősülési engedélyt csak a következő feltételek alatt nyerhet: ha kimutatja, hogy a) anyagi viszonyait lényegesen javitja, illetőleg e szabályzat értelmében szükségelt mellékjövedelmet biztositani képes; b) az ara kifogástalan magaviseletü, szeplőtlen hirnevü, a nősülő állásának megfelelő társadalmi müveltségü és származásu, hogy a nősülni szándékozó tekintélye az összekelés által csorbulást nem szenved, és végre ha: c) egyéb körülmény nem forog fenn, mely netáni aggályok (7. §. c.) vagy a személyek különleges viszonyai miatt, az egybekelést, a katonai szolgálat fontos érdekeinél fogva meg nem engedhetőnek tüntetné fel. Gyakornokoknak és növendékeknek, valamint a XII. dijosztályba sorozott havidijasoknak nősülési engedély nem adható. Mellékjövedelem. Az évi mellékjövedelem összege, mely a nősülési engedély elnyerhetése végett kimutatandó, a tisztek (hadbirák, orvosok, kezelő-tisztek) részére a XI., X. és IX. dijosztályban 600 forintban, a VIII., VII. és VI. dijosztályban 400 forintban állapittatik meg. Azon nősülő, kinek a nősülési engedély 30 éves életkor betöltése előtt megadatik, a fenti mellékjövedelem kétszeres összegét tartozik kimutatni. A honvédhivatalnokok a hason dijosztályu tisztek részére megállapitott mellékjövedelemnek csak felét kimutatni kötelesek. Dijosztályba nem sorozott havidijasok az évi mellékjövedelmet a 4. §. esetében, azonkivül csak annyit tartoznak kimutatni, hogy a szándékolt nősülés által anyagi viszonyaikat lényegesen javitják. Azon nyugdijazott nős havidijasok, kik békeidején magokat ujból tettlegesittetni akarják, továbbá azon szolgálaton kivüli viszonyban vagy szabadságolt állományban levő nős havidijasok, kik a tettleges állományba áthelyeztetni kivánnak, továbbá azon dijosztályba nem sorozott tettlegesen szolgáló nős havidijasok és legénységi egyének, nemkülönben azon nős polgári egyének, kik oly szolgálati állást kivánnak elnyerni, a melyben a nősülési engedély a 3. §-ban meghatározott mellékjövedelemtől van függővé téve, ezen mellékjövedelmet előzetesen kimutatni és biztositani tartoznak. Mellékjövedelem kimutatása nem kivántatik meg. A legénység, valamint a dijosztályba nem sorozott havidijasok állományában lévő azon nős egyének, kik mozgósitottság ideje alatt tisztekké vagy honvédhivatalnokokká előléptetnek, továbbá e szabályzat életbeléptetése alkalmával tettlegesen szolgáló már nős ily egyének a mellékjövedelem kimutatásának kötelezettségétől még a 4. §-ban emlitett esetben is mentesek. Ugyanily kedvezményben részesül azon tettlegesen szolgáló havidijas is, ki a hernalsi tiszti leány-nevelő intézet tanfolyamát végzett növendéket vesz nőül, ha ez legalább 10 évig vagy nyilvános tanitónői állomáson vagy pedig magyar avagy osztrák államkötelékbe tartozó családoknál mint magánnevelőnő alkalmazásban állott, ha ezen családok belföldön — vagy csak ideiglenesen külföldön — laktak. Nősülési engedély megadása. A nősülési engedélyt adja: a) Ő császári és apostoli királyi felsége a VI. vagy annál magasabb dijosztályba tartozó; b) a honvédelmi miniszter a többi havi dijasoknak, kivéve a c) és d) alattiakat; c) a kerületi parancsnokság az alája rendelt dijosztályba nem sorozott havi dijasoknak; d) a csendőr-parancsnokság a csendőri irodaszolgáknak. A második fejezet legénységi állományhoz tartozó személyek nősülését tárgyazza, s pedig külön-külön a honvédségnél és a csendőrségnél.

A «Bud. Corr.» irja: *A képviselőházban* a középiskolai törvényjavaslat elintézése után a jelen ülésszak folyamában *több kisebb törvényjavaslat* — ezek közt a részletüzlet rendezésére vonatkozó is — s ezek után még az *adókezelésről szóló törvényjavaslat* fognak tárgyalás alá vétetni. Ha az országgyülés az utóbb emlitett fontos javaslatot — a mi előreláthatólag ugy is lesz — még pünkösd előtt elintézi, a második ülésszak még az ünnepek előtt bezáratik és az országgyülés öszig elnapoltatik. Ellen esetben a pünkösdi ünnepek alkalmával nem lesz hosszabb szünidő és az országgyülés együtt marad mindaddig, mig az érintett törvényjavaslat le lesz tárgyalva. A ülésszak azonban mindenesetre még *május hóban fog bezáratni.*

Az *országgyülési szabadelvü párt* mat értekezletét Vizsolyi elnök megnyitván, Kemény Gábor br. közlekedési miniszter előadta azon válasz tartalmát, melyet Latinovics Gábornak a bajai szárnyvonal kiépitése tárgyában beadott interpellácziójára adni szándékozik. Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter pedig Németh Albertnek a dohánytermelési engedélyek tárgyában tett interpellácziójára adandó válaszának tartalmát adta elő. A válaszok helyeslő tudomásul vétettek. Berzeviczy Albert előadó a kérvényekre vonatkozólag tett jelentést. A bizottság jelentése Ráday Gedeon gr. honvédelmi miniszter, Rakovszky István, Zsilinszky Mhály, Tisza Kálmán miniszterelnök és Szapáry gr. pénzügyminiszter felszólalásaik után elfogadtatott. Ezután felvétetett a *kikötő illetékek szabályozásáról* szóló törvényjavaslat, mely Hegedüs Sándor előadó indokolása után észrevétel nélkül elfogadtatott. Következett a *részletiv-üzletről* szóló törvényjavaslat, melyet szintén Hegedüs Sándor előadó indokolt s melyhez Kapisztory József, Wahrmann Mór, Mendel Pál, Éles Henrik, Rakovszky István, Prileszky Tádé, Széchenyi Pál gr. kereskedelmi miniszter, Matlekovics Sándor államtitkár, Gáll József és Teleszky István szólottak. E törvényjavaslat is elfogadtatott. Az *1881-iki zárszámadások átvizsgálásáról* szóló jelentését a zárszámadási bizottságnak Lukács László előadó indokolta s a jelentés Hegedüs Sándor, Bochkor Károly, Prileszky Tádé, Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszter, Tisza Kálmán miniszterelnök felszólalása után elfogadtatott s ezzel az értekezlet 9 órakor véget ért.

Az *országgyülési szabadelvü párt* a *közadók kezeléséről* szóló törvényjavaslatot a hétfőn, f. hó 16-án tartandó értekezletén fogja tárgyalni.

A mérsékett ellenzék f. hó 14-én, szombaton d. u. 6 órakor értekezletet tart.

Az országgyülési függetlenségi párt ápril hó 14-én d. u. 6 órakor értekezletet tart.

Mancini a hármas szövetségről.

— Az «Egyetértés» levelezőjétől. —

Bécs, ápr. 12.

Mancininek az olasz szenátusban tett és most már a hivatalos távíró utján is közölt beszéde az osztrák-magyar-olasz-német viszonyról, megerősitette ama felfogást, mely tudtommal az itteni politikai körökben e viszony természetéről körülbelül már amaz idő óta uralkodik, melyben Kálnoky gróf a delegácziókban a Mancini által is emlitett nyilatkozatokat tette; a mivel nem akarom azt mondani, hogy e viszony azóta nem nyerhetett volna szilárdságban és talán bensőségben is.

Mancini először is a három hatalom közt fennálló teljes politikai egyetértést (ententenek mondják a diplomaták) konstatálta. Konstatálta továbbá, hogy ez egyetértésnek alapját, mint czélját a béke biztositása képezte és elejét vette e nyilatkozatával mindama felfogásoknak, melyek e viszonynak más czélt akartak tulajdonitani, vagy azt magyarázni ki belőle, hogy iránya esetleg más mint békebontó elemek ellen is fordulhatna.

Mancininek az olasz franczia viszonyra vonatkozólag tett államférfiui felfogásáról tanuskodó nyilatkozatai alkalmasint Francziaországban is el fogják oszlatni a sajtóban nyilvánult aggodalmakat, mert az elfogulatlan és tárgyilagos birálat nem tulajdonithat az olasz külügyminiszter e viszonyra vonatkozó szavainak más értelmet, mint hogy Olaszország függetlenségének és legitim érdekeinek megóvása mellett ápolni és fentartani kivánja a barátságos és békés viszonyt a franczia szomszéddal.

Hogy egy ilyen viszony, fenforgó ellentétes érdekek daczára is fentartható, ha mindkét rész politikai belátás által vezéreltetik, az részben kitünik Mancini nyilatkozataiból is és nem szorul bővebb magyarázatra, a mint azt sem kell bővebben fejtegetni, hogy az olasz kormány Francziaország irányában nyilatkozott békés szándékai teljesen megfelelnek a hármas egyetértés alapjának, ha annak lényegét csakugyan a békés rend biztositása képezi.

Ama messzeható üdvös jelentőség, melylyel egy ily alapon létesitett viszony Európára nézve birna, egészen meleslegesnek tünteti fel a viszony külső formáját, melyre nézve római hirek szerint Mancini oda nyilatkozott volna, hogy azt senkisem fogja kikutatni.

Hogy mily keveset nyom a forma az államok kölcsönös viszonyainál, ha az nagyjában megfelel érdeküknek, azt leginkább tapasztaljuk az osztrák-magyar-német szövetségnél. Ki tagadhatná józan észszel az eme két állam között fennálló és számos tényben nyilvánult benső viszonyt? Ki tagadhatná, hogy ez évek óta fennálló barátság a két monarchia lakosságának ugyszólvan vérévé vállt a nélkül, hogy annak formájáról a népnek biztos tudomása volna.

A fődolog az, hogy a népek felismerjék az ilyen viszony kölcsönös érdekeken alapuló szükségét. És ha Olaszországban a parliament, melynek hasznos befolyását a külügyekre tegnap oly lelkesen fejtegette Mancini, ha az olasz közvélemény mindinkább meg fog győződni a létesitett egyetértés hasznos és hazafias voltáról, akkor e viszony önmagában több biztositékot fog rejteni minden irott szövetségnél. A béke és rend barátai már jelenleg is meleg rokonszenvvel kisérik az olasz kormányférfiak mérsékletes és hazafias politikáját. Csak e politika tette lehetővé a hármas egyetértés létesitését. Reméljük, hogy az olasz nép, melynek tág rétegeiben máris józan fordulat állott be, politikai érettsége által feleslegessé fogja tenni azon meddő kutatást, hogy a hármas egyetértésnek milyen a külső formája.

VIDÉK.

* **Szatmármegye** üdvözlő iratára *Kossuth* Lajos levélben válaszolt, mely Szatmármegye alispánjához, *Uifalussy* Sándorhoz van czimezve, s következőleg szól: Különösen tisztelt alispán ur! Hálás érzettel vettem tudomást a kegyes megemlékezésről, melylyel Szatmármegye közönsége viszontagságos életem multjának hazánk szolgálatában kifejtett igyekezetét születésem 80-dik évfordulója alkalmából megtisztelni méltóztatott. Boldogok, kiknek érségét a hazafiui kötelesség ösvényén elért siker emléke deritheti fel. En akarni mertem a mit a kötelesség parancsolt, de nekem a siker emlékének öröme helyett az a fájdalom jutott, hogy még az a szabadság, melynek a nép számára kivivásához hozzájárulhatni szerencsés lehetek, sem hozta meg hazánk számára ugy az ösöktől öröklött államjog, mint az anyagi jólét mezején azt az eredményt, melynek reményére a történelmi fejlődés észszerü logikája feljogositott. — Ha e sikertelenség következései csak személyemet sujtanák, nem zugolódnám. Igaz, a mint hanyatló erővel vonczolgatom életfáradt tagjaimat; idegenek között idegen, a honvágy égető szomjával ajkaimon,

---

MORPHIN HERCZEGNŐ.

PÁRISI REGÉNY. 7

IRTA F. DU BOISGOBEY.

I. (Folytatás.)

— Egyedül, cselédség nélkül és a nélkül, hogy a herczeget értesitette volna? Ez hihetetlen.

— Ön nem ismeri őt. Nadéja megtette ezt már tizszer is ... és sohasem mondta meg, hogy hova megy ... Elmegy Oroszországba, Nizzába, Olaszországba, vagy bretagnei kastélyába ... oda, a hova szeszélye hajtja, s akkor jön vissza, a mikor épen eszébe jut ... Férje nem is törődik távollétével ...

De hogy elbeszélésemet befejezzem, a kocsi berobogott az udvarra s én meg voltam róla győződve, hogy Nadéja elment s bosszum kisiklott kezemből.

— Hála istennek ... Én pedig reménylem, hogy el fogja feledni ezt a szörnyeteget.

— Rajta leszek s talán sikerülni is fog. Hiszen most is volt annyi önuralmam, hogy nem lőttem magamat főbe ... és elég szerencsés voltam önnel ép akkor találkozni, mikor be akartam menni a vendéglőbe, a hol valószinüleg leittam volna magamat. Ha egyedül vacsorálok, nem tudom, mit tettem volna.

De ne beszéljünk többet én rólam, hanem önről, kedves Edmond. Holnap beszélek Laurával s ha a mint reménylem és ohajtom, hajlandósága van önhöz, mihamarabb megünnepeljük a nászt.

Edmond meleg szavakkal felelt, de az elbeszélés, melyet hallott, különösen komor gondolatokat ébresztett benne.

Az a fejetlen holttest, melyet a Szajna partján találtak; a zsákos ember, ki a holttestet vitte s a ki nyilván ugyanaz volt, kit a két nő egy orosz fogatból látott kiszállni — nincs-e mindez összefüggésben Eric és Jalta herczegné kevésbbé rémes, de nem kevésbbé veszedelmes szerelmi viszonyával?

Edmond olyasmit kezdett sejteni, hogy Eric még belekeveredhetik abba a titokzatos bünügybe, mely végett az egész párisi rendőrséget mozgásba fogják hozni. De ő, Edmond, mindenesetre védelmezni fogja barátját.

Ezalatt megérkeztek Eric lakásához. Egy csinos polgári ház első emeletén lakott itt Duroc hugával.

— Különös, mondá emez, a mint a ház elé értek. Az erkélyen van valaki ... egy nő ...

— Nem ismer rá, kérdé Edmond halkan.

— Laura! ... igen, ő az ... Egész éjjel virasztott, hazajövetelemet várva — szegény leány!

Laura, bátyját megismerve, az öröm hangján kiáltott le hozzá!

— Bocsáss meg Laura! szólt vissza Eric. Sokáig késtem, de férjet hoztam számodra. Edmond barátom szeret, s az imént megkérte kezedet ...

Hajnalodott már.

A leány az erkélyen elpirult, Edmond elhalványodott, Eric pedig megszoritá kezét:

— A viszontlátásra, testvér, holnap!

Edmondnak most már eszébe sem volt a fejetlen holttest.

II.

Három nap mult el.

Pièdouche ur ép most költötte el reggelijét s pompás szivart szi nappali szobájában, a Rivoli-utcza egy szép házának negyedik emeletén, a Tuileriák kertjével szemben.

Inasa, miután fekete kávét és liqueuröket hozott be, egy komoly képü urat vezet be, ki meglehetősen magas rangu hivatalnok lehet, mert gomblyukában sokszinü szalagrózsácska van, s ki bizonyára nem csupán egyszerüen látogatóba jött az egykori diplomatához.

Nyugodtan, higgadtan beszélgetnek, mint a hogy komoly, bonyolult ügyről szokás.

— Igy tehát, szól a látogató, ön megmarad abban a nézetben, hogy a szabályszerü közszemlére kitevés nem érne semmit. Igaz, hogy már három nap telt el, de mivel a holttestet bebalzsamozták, még van idő.

— Kedves igazgató ur, viszonzá Piedouche, a Morguenak, hol az ismeretlen holttesteket közszemlére kiteszik, bizonyos esetekben meg van a maga hasznossága, de azt ugy sem remélhetjük, hogy valaki egy fejetlen holttestet meg fog ismerni ...

Jól tudom én, hogy ez női holttest, hogy az illetőnek valószinüleg kedvesei voltak és hogy ... de az effele föltevések nem sokra visznek. E fiatal és szép testen semmi különös ismertető jel nincs ... egynek a kivételével, melyet azonban csak orvos vehet észre s melyre mindjárt visszatérek ...

Föltéve, hogy valaki ráismerne is a halottra, aligha mondaná meg, és szükségtelen magyarázgatnom, hogy miért.

Teljességgel különös és a maga nemében egyetlen esettel állunk tehát szemközt, a miből én azt következtetem, hogy egészen máskép kell eljárnunk, mint közönséges bünügyekben.

— Megengedem. De azért az első és fődolog mégis csak a személyazonosság megállapitása.

— Kétségkivül, s ha megtaláljuk a levágott fejet, ez nem is lesz nehéz. De erre a szerencsés esetre én nem is számitok. Az, vagy azok, a kik a bünténytelkövették, olyan rendszer szerint jártak el, melyet ha a gyilkos urak általában követnének, körülbelől mindig büntetlenek maradnának. Semmi kétségem benne, hogy a levágott fejet elégették vagy pedig olyan helyen ásták el, a hol senki sem fogja keresni.

— Én is attól félek, s nem látom, hogyan menekülünk ki ebből a hinárból.

— Nos, én azt merem állitani, hogy ki fogunk belőle keveredni ... ha hajlandó engem a nyomozással megbizni.

— Teljes meghatalmazása van reá, kedves Piédouche ur. Felsőbb helyről utasitottak, hogy biztositsam önt erről s tegyem hozzá, hogy ha a nyomozás eredményes lesz, a rendelkezési alapból illendő tiszteletdijat tesznek folyóvá az ön számára.

— Angliában egy szóra ötvenezer frankot kapnék. De tudom, hogy a bőkezüség nálunk nem szokás és hogy a költségvetések nem is engednék meg. Egyébiránt én nem kivánok fáradságomért jutalmat ... megelégszem vele, ha kiadásaimat megtéritik, mert ezuttal a magam gyönyörüségére dolgozom; és ha sikerül világosságot deritenem erre a kivételesen homályos ügyre, ez lesz hosszu pályám koronája.

— Ezt vártuk öntől, s most nem kivánunk egyebet, mint azt, hogy fejtse ki nézeteit s folyvást értesitsen bennünket lépéseiről.

Hiszen tudja, hogyan állunk e pillanatban. Vizsgálóbiró küldetett ugyan ki, de csak a forma kedveért, mert tenni ugy sem tehet semmit. Teljesitették az ön első kivánságát is, mely abból állt, hogy lehetőleg hivatalos titok maradjon a holttest fölfedezése. A hirlaptudósitóknak azt mondtuk, hogy azt a holttestet, puszta gonosz tréfából egy boncztermben fejezték le s kitették a Szajna partjára, hogy az arramenőket megijeszszék. S minthogy a holttest nem is volt közszemlére kitéve, a közönség végre is el fogja hinni, hogy főbenjáró büntény nem forog fenn és csakhamar el fogja feledni az egész dolgot.

Csak az a kérdés, hogy mindenki olyan óvatos lesz-e, mint mi. Mert az ön tervének épen ez a gyönge oldala. Ön nem volt egyedül, mikor a zsákos emberrel találkozott, s az a két fiatal ember, a ki önt kisérte, talán nem fogja megállhatni, hogy ne fecsegjen.

— Attól ugyan óvakodni fognak. Saját érdekökben van, hogy hallgassanak. Szörnyen félnek attól, hogy bünügyben akár csak mint tanuk is szerepeljenek. De söt, ha föltevéseim nem teljesen alaptalanok, még egy sokkal hatalmasabb okuk is van arra, hogy ne szóljanak — a mig ki nem kérdezik őket.

Beszéltem tegnap mind a kettőjökkel s felelek rólok.

A tüzpróbát különben kiállották már; mert akkor éjjel két hölgyecskével vacsoráltak s ezeknek egy szót sem szóltak. Rajta voltam, hogy másnap találkozzam e nők egyikével, a kit — mellesleg megjegyezve — már Bécsben is ismerten. Ügyesen kikérdeztem s láttam, hogy semmit sem tud ... Söt, a vacsora lefolyását elbeszélve, igen hasznos felvilágositást is nyujtott ...

Nem is képzeli, igazgató ur, hogy negyvennyolcz óra óta mennyi adatot szereztem össze.

— Utasitásom szerint kérnem kell önt, hogy azokat velem közölje, mert értesitenem kell a főnököt. Terve előre is birja a fölebbvalók helyeslését, de ismerni okvetlenül kell azt felsőbb helyen, már csak azért is, hogy véletlenül meg ne zavarják, mert titkos rendőröket mindenesetre ki kellett küldeni.

Piédouche bólintott, azután elmélkedett egy pillanatig, mint a ki fontos beszédre készül.

— Kedves igazgató ur, kezdé, kissé nagyonis nagyképüen, — ön bizalmával tisztel meg s én be akarom bizonyitani, hogy ezt meg is érdemlem. S ezért nem vonakodom kifejteni azt a rendszert, melyet mindenkor követtem s a melytől elállani nem is szándékozom.

— Nincs benne kétségem, hogy az a rendszer kitünő, viszonzá udvariasan a rendjeles ur.

— Hozzá kell tennem, mondá Piédouche mosolyogva, — hogy e rendszerhez bizonyos tekintetben természeti adományok szükségesek, a miket megszerezni nem lehet. Ilyen az éles szem, melynek segitségével az első pillanatra megragadhatunk egy pontot, egy csekélyke körülményt, mely másnak a figyelmét kikerülné. S ez a pont az az alap, a melyen én első föltevésemet fölépitem; ezt a föltevést azután a beszerzett adatokkal megerősitem; s mikor kapcsolatba hoztam egymással olyan tényeket, a melyek semmi összefüggésben sem látszottak lenni, következtetésről következtetésre megyek, mig végül mennyiségtani bizonyossággal vonom ki a végkövetkeztetést.

— Értem az eljárást, kedves mester ... de még jobban érteném, ha egy tárgyunkból vett példával világitaná meg.

— Épen azt akartam, kedves igazgató ur. Ugy hiszem, emlékszik rá, hogy a törvényszéki orvos a fejetlen holttesten bizonyos jellemző szurásokat talált és ismert föl.

— Igen. Söt az első pillanatban azt hitte, hogy ama nőt kuraréba vagy kéksavba mártott tüvel ölték meg, mert a testen sehol sincs seb vagy bárminő erőszaknak a nyoma. De gondosabb vizsgálat után az orvos fölismerte, hogy e szurások bizonyos kicsiny orvosi eszközzel ejtettek ...

— Melylyel morphint szoktak az idegbetegek ereibe befecskendezni. Nos, ez az a bizonyos «pont».

— Ez? Nem értem.

— Hát nincs tudomása arról, hogy bizonyos nők közt el van terjedve a morphin-fecskendés divata, melynek egyedüli czélja az, hogy kellemes érzést gerjeszszen. Ez ép olyan divatos kórság, mint a khinaiaknak az a szokása, hogy opiumot szivnak.

— Nem hiszem, hogy ez a kórság Párisban nagyon el volna terjedve, jegyzé meg kétkedően a rendjeles ur.

— De már kezd meghonosulni. A külföldről jön hozzánk. Moszkvában egy igen előkelő nőt ismertem, ki oly nagy szenvedélylyel és olyan nyiltan hódolt ennek a kórságnak, hogy elnevezték Morphin herczegnőnek.

— Igen ám, csakhogy nem vagyunk Moszkvában.

— A kérdéses herczegnő egy év óta Párisban lakik. Törvényes de nem épen hü neje Jalta herczegnek, ki a Tilsitt-utcza legszebb palotáját vette meg.

— S ön azt gondolja, hogy ez a herczegné valamelyik kedvesével levágatta a nyakát? Az ördögbe? ez már föltevésnek is nagyon merész volna.

— Be fogom bizonyitani, hogy nagyon is alapos. Gondolja meg először is, hogy a fejetlen holttest bőre igen fehér, hogy végtagjai feltünően finomak, kezei és lábai kiválóan gendozottak s a mandula alakban vágott körmök kissé rózsásra festvék.

— A miből mi azt következtettük, hogy az a nő bizonyosan valami kitartott leány vagy efféle volt.

(Folytatása következik.)

melynek engedni az eskövel fogadott elvhüség s politikai hitvallásom szent religiója tilt, mintha egy üres sirbolt padlóján lépdelnék, oly szomoruan kong magános lépteim alatt az idegen föld, mely maholnap sirom leszen. De hát férfiunak türni kell tudni, a mit sors személyére mért. Türném is. De hogy azt is meg kellett érnem, hogy a szabaddá tett nép üsse fel akaratának bélyegét a haza azon ősi jogának, az utódok azon szent örökségének elalkuvására, melyet a szabadalmazott nemesség minden számerőtlensége mellett is alkura soha nem bocsátott, soha fel nem adott, hogy a nemzet önként vegye nyakába, még a közgazdászat terén is az idegen érdekek nyomásának járinát, mely jólétének természetszerü szabad fejlődést nem enged, ez oly csapás, a mely — nem tagadhatom — zugolódást von ajkaimra; bár nemzetem önálló boldog jövendője iránt kétségbe nem ejtett. Nem ejt kétségbe, mert a történelmi bölcselet tanuságai megtanitottak, hogy a történelemnek törvénye van, mely a ballépések zürjén keresztül is érvényre jut. Lehet, hogy e megpróbáltatásra is szükség volt, miszerint utat törjön magának azon igazság felismerése, hogy nemzet számára kivül az önálláson nincs és nem lehet üdvösség s hogy a szükség érzete a nemzet határozottságát a jog és rendeltetés magaslatára emelje. Fel is fogja emelni, csak a felemelés késő ne jöjjön. — E hitben halok meg. Esedezem alispán urnak, méltóztassék háláérzetemnek szivem mélyéből fakadó kijelentését átadni Szatmármegye közönségének a kegyes megemlékezésért, melyet hontalan magányomban valóságos jótéteményül fogadok; s emlékét becses kincsnek fogom tekinteni mind halálomig. A ki egyébiránt megkülönböztetett tisztelettel maradok Turinban, márcz. 15-kén 1883. alispán urnak alázatos szolgája : *Kossuth Lajos.*

* **Torda-Aranyos megye** képviselő bizottságának üdvözlő feliratára, melyet *Kossuth* Lajoshoz intezett, nagy hazánkfia a következő szép levéllel felelt: Mélyen tisztelt képviselő bizottság! Élő halott vagyok, s az élő halottnak még életében kijutott muljáért a távol hazából a szives megemlékezés koszoruja, melylyel a halottak emléke szokott megtiszteltetni. Torda Aranyosmegye községének képviselői egy kedves boglár virágot tüztek e megemlékezés koszorujába. Az élő halott mély megilletődéssel fogadta, s hálás érzéssel köszöni e kegyességet. A tisztelt bizottság a mindenható különös kedvezésének nevezi azt, hogy a 80 évet megértem. A mi ebben kedvezés van azt ájtatos hálával fogadom, a mi csapás van, azt megadással viselem, melyet megkönnyit az a gondolat, hogy már nem soká fogom viselni. Ez a bizonyosság a 80 éves kornak legjobbik oldala. Nem tagadhatom azon megjegyzés igazságát, hogy az «általam leélt 80 «év» (részben legalább) «Magyarország történetével kapcsolatos,» arra, hogy «a történész van hivatva ezt méltatni» csak azon szerény észrevételem van, hogy «volna hivatva» ha a történész ember nem volna, ki saját egyéni rokon vagy ellenszenvéből ki nem vetközhetik; de mert tudom, hogy ki nem vetközhetik, sem dicséretét nem ambiczionálom, sem gyalázásának kilátása fel nem háborit, még ha azt látom is, hogy akadtak emberek, a ki nemcsak ferditéseknek, hanem otromba pletykáknak, hazugságoknak s epés rágalmaknak piszok szemétjét halmozták össze tévesztő adatul a történész számára. Végre is a mulandó életből az számit, a mi tettül marad fenn, nem az, a mit felőle mondanak. De mert az én 80 évemből nagy időkbe estek férfi koromnak napjai, s mert nekem is kijutott mint annyi másnak a magam szakmánya hazánk történelmének szőlejében: önérzetem feljogosit elfogadni a tisztelt bizottság azon elismerését, hogy önzéstelenül tettem meg a munkát, mely osztályrészemül jutott (fáj, hogy eszem tehetsége s izmaim ereje akaratomnak meg nem felelt), de már azon appreciatiot elsajátitani nincsen jogom, hogy «én ráztam fel tespedő százados álmából a nemzetet.» A történelem logikája tette azt; a korszellem tette, mely (maga is a történelmi progressio kényszerü kifolyása) a mult század vége óta világrészünkben az emberiség törekvésének irányt szabott, s hazánknak martyrokat is adott: az ősök szenthagyománya tette, mely küzdelmeiknek, szenvedéseiknek emlékeiből parancsként hangzott korom nemzedéke felé, hogy tatarozza, egészitse ki hazánk államjogának, önczélhasságának, függetlenségének ármány és erőszak által megroncsolt alkotmány erődjét, s a hős, de kis számu védcsapat helyére gyüjtse bele védőrségül az egész nemzetet a jogegyenlőség harsonájával; tette a szükségnek hatalmas ösztöne, mely a természettől a jólétnek annyi forrásával megáldott hazának szegénységéből és szégyenletes elmaradásából kiáltotta észhez, szivhez, hogy szolga földet turó szolga néppel, bár névleg szabadalmazott, de valósággal nem szabad, tehát a nemzeti fejlődés, nemzeténvezőjévé nem is emelkedhetett városi polgársággal, s idegen érdekek prepotencziája által megzsibbasztott munkaerővel a haza virágzová nem lehet; tette őseink által törvénybe foglalt azon intelemnek emlékezete, hogy a jogból, szabadságból kitagadott jobbágy népkiáltása vádlólag száll fel az ur szine elé (a cendet jugiter ante conspectum Dei) és tette a magvető, csiraféjlesztő munka, melyben a nemzet uttörő jobbjai már év tizedek óta fáradoztak: ezek rázták fel a tespedés álmából a nemzetet; én a felrázottak egyike én már az ébredő nemzetnek tagja valék, nem az alvónak felébresztője, egyike azon sokaknak, kik tükörlapul szolgáltak, melyre a kor szelleme a maga képét reá vetette, a mi történt azért s azáltal történt, mert a nemzet akarta, én csak ez akaratnak valék hol tolmácsa, hol szolgája nem több s nem egyéb. Hanem sajátságos fátum átka lebeg hazánk felett. A tisztelt bizottság a kornak, melyben éltem vivmányai közül a jogegyenlőséget kiemeli. Ha van remény, melynek megvalósitását az észszerüség biztosnak tekinthetne, bizonyosan ilyen az: hogy a jogegyenlő közös szabadság olyan termő fa, melyen az egyenlő ragaszkodás gyümölcsének kell teremni a közös haza iránt faj-, nyelv-valláskülönbség nélkül — Magyarországon nem termett. Ott akadnak, kik a szabadságot, melyet nekik a magyar haza adott, azzal hálálják meg, hogy kifeszitanak, hogy külföldi «szabaditóra» (!) hivatkoznak, a ki őket a szabadságból kiszabaditsa; akadnak, a kik azt tüzik ki törekvésük czéljául, hogy Magyarország a keresztre feszitett idvezitő ruháinak sorsára jusson. Ott még az is kontrovertáltatik, hogy Magyarország megtartsa, biztositsa a történelmi nemzet-typust, melyet egy ezredév ütött reá. Ezt a világtörténelemben példátlan anomáliát nem fejti meg azon társadalmi érdek ösztöne, melyet nemzetiségnek neveznek. Ha valahol a világon tudják mit kiván s mit enged meg a szabadság, az amerikai Egyesült-Államokban tudják és gyakorolják is. Oda az utóbbi 60 év alatt (az előbb betelepült különféle nemzetiségeket nem is számitva) több mint 11 millió ember költözött be, s köztük angol nemzetiségü csak egyetlen egy millió; hát tekintve, hogy a két emberöltő folyamán, az a tiz millió mennyire elszaporodott, könnyü elképzelni, hogy a népességnek mily igen nagy része nem angol faj nemzetiség. S ott nem hoztak nemzetiségi törvényeket, senki sem is kivánta a jogegyenlőség postulatumaként, hogy hozzanak. A faj s nemzetiség társadalmi érdeknek tekintetik, melynek a politikai jogokhoz semmi köze; és ott semmi nemzetiségnek nem jut eszébe az állam angol typusát kontrovertálni, mely a közös hazának a történelem adott, pedig az a történelem nem ezer éves! És miért nem jut eszébe? Azért, mert az amerikai köztársaság állam! souverén állam! E minőségben varázs erő van. A mi állam, az maga azon tény által, hogy állam biztonságba van helyezve azon állami typusnak kontroverálása ellen, melylyel nem erőszak, hanem alakulásának történelme ruházta fel. De a mely nemzet a maga souverenitását osztályra bocsátva kifelé államiságáról lemond, az kontroverziának teszi ki történelmi typusát bent. Ott akadnak emberek a kik azt a nemzetet, mely a hazát megalkotta, s a feladott multra alkotásának állambélyegét reá nyomta, egyszerüen csak nemzetiségnek tekintik s a jövendő typusát még el nem döntött kérdésnek veszik. «Hoc fonte derivata clades» ebben az eszme rendben ép ugy mint minden másban; bizony mondom minden másban. És a baj kutfeje reá mutat az orvos szerre. Sokat emlegettetik ujabban a magyar állameszme. És ez jól vagyon. Ez haladás. De a magyar állameszmében «állam» az alany a «magyar» jelleg, minősités. Az állameszme államot feltételez. A mai Magyarország nem állam. De ez oly tárgy, melynek bővebb feszegetése tul vinne a korlátokon, melyeket a tisztelt bizottság kegyes üdvözlete elémbe szab; hanem mert ez üdvözlet az első volt azok között, melyekkel ez alkalommal a Királyhágón tulról megtiszteltettem, a távol haza azon legtávolabb részéből, melybe a honbontó irány hydrája oly fennen meri felütni fejét, talán nem fog presumpcziónak tekintetni, ha azon reménynek tiszteletteljes kifejezésével zárom be soraimat, hogy ott kiválólag érezni fogja az egységes hazának minden hü fia, menynyire sürgős szükség örök éberen sziven viselni a költőnek azon intését, hogy: «Ébren légy magyar! őrt ki fog állni, ha nem te — hazádért.» Legyen szabad hálás köszönetem megujitása mellett magamat továbbra is kegyes jó emlékezetükbe ajánlanom. Kelt Turinban Olaszországban, márczius 20. 1883. A mélyen tisztelt képviselő bizottságnak alázatos szolgája : Kossuth Lajos.

* **Maros-Tordamegye** és Maros-Vásárhely város főispánjává az állásától saját kérelmére felmentett Béldy Gergely helyébe Bánffy Zoltán b. neveztetett ki.

* **Pestmegye** tavaszi közgyülését ma délelőtt fejezték be. A megyebizottsági tagok közül csak néhány volt ma már jelen s a közgyülésen leginkább a központi tisztviselők határoztak. A gyülést leginkább a megyebeli községek számadásainak megvizsgálása foglalkoztatta.

Antivári, ápr. 5.

— Eredeti tudósitás. —

Vrbica Stefot — mint közöltük — mintegy két hete ölték meg Skutariban a Malisori törzsből való albánok. Vrbica Stefo öcsese volt a montenegrói ex-belügyminiszternek. Negyven éves, intelligens férfi volt és Skutariban kiterjedt üzleti összeköttetésben állott a legelőkelőbb házakkal. Nagyon természetes tehát, hogy Vrbica Stefo havonként többször is kénytelen volt Skutariba menni, üzleti ügyeinek lebonyolitása végett. Két hét előtt is üzleti ügy hozta Skutariba. A mint szolgájával a kiterjedt bazár-térre ment, tizenegy Malisori-törzsbeli férfi utját állva, hosszu, elöltöltő, lőkupakos fegyverekből rátüzelt. Vrbica Stefot kilencz golyó találta, mire ő összerogyott. Különös az, hogy a Vrbica szolgája védelem helyett gyáván megfutott és e miatt a gyilkosok neveit mostanáig sem lehetett kitudni. Ha a szolga nem futamodik meg s csak néhányat tudna megnevezni a gyilkosok közül, akkor a török hatóságok indolencziájuk daczára sem járhatnának el olyan lanyhán, mint a hogy mostan teszik.

A montenegrói kormány azonnal sürgönyözött Konstantinápolyba, tudatva az eseményt és elégtételt követelve a portáról; azonban lesz-e eredménye, nem tudni.

Épen ebben a pillanatban beszéltem egy montenegróival, a ki elmondotta, hogy mind a két részen nagy az elkeseredés és az izgatottság. Ennek kiszámithatatlan következményei lesznek; meglehet, diplomácziai bonyodalmak. Hogy tehát ez az esemény egész Európa figyelmét magára vonta, az természetes dolog s már folyamatban is vannak a diplomácziai tárgyalások.

Ez az esemény jelentékenyen megzavarja a határszabályozó bizottság munkálatait, noha a bizottság nemzetközi.

Albánia katholikus törzsei nagyban agitálnak a mellett, hogy küldöttség menjen Bécsbe, megkérni Ferencz József királyt, hogy az osztrák-magyar csapatok szállják meg Albániát. Az agitáczió mindinkább élénkül s főleg a katholikus papság nem kimél semmi fáradságot, hogy a terv sikerüljön. Igy például Alessióban, San Giovanni di Medua mellett a ferenczrendi szerzetesek s főleg Barbics Gaudenczius atya és Marianus a Palmanova atya csaknem folytonosan járnak-kelnek helységről-helységre, a hol azután valóságos politikai egyházi beszédeket tartanak. Hogy ez az eljárás az osztrák-magyar konzulátusok hivatalnokainak nem kis zavart okoz, könnyen érthető.

"EGYETÉRTÉS"

Április hó 16-kától kezdve uj előfizetést nyitunk.

Lapunk előfizetési ára:

egy hóra	1 frt 80 kr.	hat hóra	10 frt
két hóra	3 frt 60 kr.	egész évre	20 frt
három hóra	5 frt — kr.		

Lapunk mindennap, tehát hétfőn és ünnepek után következő napokon is megjelen.

Az előfizető nevének, czimének, lakhelyének s az utolsó postának tisztán olvasható kiirását kérjük, hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék.

Előfizetést a hó bármely napjától elfogadunk.

Régi előfizetőink legczélszerübben cselekesznek, ha czimszalagjuka a posta-utalvány szelére ragasztva beküldik a kiadó-hivatalnak.

Az előfizetési pénzek és posta-utalványok Budapestre az „Egyetértés“ kiadó-hivatalába (hímző utcza 1. szám alá) küldendők.

Az „Egyetértés“ kiadó-hivatala.

UJDONSÁGOK.

— ápr. 13.

Lapunk mellékletének tartalma: Fiume közjogi helyzete. — Országgyülés. — A hadsereg köréből. — Tárczák: Montesquieu mint a szalonok hőse. — A hitetlen.

— ***Személyi hirek.*** Gr. *Andrássy* Gyula ma reggel Budapestről a déli vaspályán elutazott. — Gr. *Pejácsevics* László horvát bán Zágrábból, *Kruesz* Chrisosztom főapát Pannonhalmáról Budapestre érkeztek. — *Viktória* angol királynő Windsorból Osborneba költözött. — *A cumberlandi herczeg* Bécsből Gmundenbe utazott. — *Ghika* herczeg, a londoni román követ, Bécsbe érkezett. — *Lajos* Viktor főherczeg Bécsből Linczbe utazott. — *Vicomte de Bresson*, a belgrádi franczia követ, Belgrádból Bécsbe érkezett. — *Vilmos* főherczeg e hó 16-ikán tüzérségi szemlére Tirolba utazik. — Dr. *Vályi* János, eperjesi gör. kath. uj püspök felszentelése, mint Ungvárról irják, május 6-ikára tüzetett ki; az ünnepélyre dr. Schlauch Lőrincz szathmári püspök és dr. b. Hornig Károly scordonai czimzetes püspök is megjelenésüket igérték. — *Tisza* Lajos a fővárosból Szegedre visszatért. — *Karola* szász királyné, e hó 10-én érkezett Rozenbe, hol Henrik és Ernő főherczegek fogadták, kik pompás bokrétát nyujtottak át a felséges asszonynak, a királyné este Meránba utazott.

— **IX. Pius pápa** hátrahagyott drágaságait, értékes dolgait a napokban árverezik Rómában. Nagy falragaszok hirdetik, hogy a volt pápa unokahuga: Mostai Ferretti grófnő e hó 15-én árverezteti palotájában elhunyt nagybátyjáról, IX. Piusról örökségkép rámaradt drágaságokat. Az eladandó tárgyak közt van számos arany kereszt, burnót szelencze, pompás óra, melyet a pápa külföldi uralkodóktól és herczegektől kapott ajándékba. Kiváló értéket képvisel egy pár papucs, mely igaz gyöngyökkel van kivarrva. Monaco la Valletta kardinal-vikárius, mint végrendeleti végrehajtó levele igazolja, hogy az árverezendő tárgyak IX. Pius pápáé voltak.

— **Botrány a bécsi egyetemen.** Bécsből távirják lapunknak e hó 13-ikáról: Mikor ma Maasen az egyetemi rektor a tanterembe lépett, fülszaggató zajjal és «Pereat» kiáltásokkal fogadtatott. Közben botokkal dörömböltek, majd sipoltak és szünni nem akaró éktelen lármát csaptak. Egy idő multán, a mint egy kis csend következett, Maasen beszédet intézett a hallgatósághoz és kijelenté, hogy zajjal, rendetlenséggel öt megfélemliteni nem lehet oly esetben, mikor látja, hogy a szigoru kötelesség teljesitésnél egyebet nem tett és mikor személyében hivatala tekintélyét kell megóvnia, nem ismer kiméletet. Gondolják meg, mondá, hogy ez oldalról nem tanulták öt ismerni. A csendháboritók ezután eltávoztak, a rektor pedig megkezdé előadását a nélkül, hogy további rendetlenségek előfordultak volna.

— **Derék falusi plébános.** *Ujhelyi* István tápiószelei (Pestmegye) plébános, ki csak nemrég állitotta fel községében saját költségén a második tantermet és 1000 frtos iskolai alapitványt tett, Pestmegye tanfelügyelőjéhez intézett levelében tudatja, hogy ujabban a második tanitói állomás felállitására évi 100 frtot felajánl, s ezt mindaddig kötelezi magát fizetni, mig a község a maga erejéből fizetheti mind a két tanitóját.

— **Iskolák szaporitása.** Pestmegye törvényhatósága Vadkert községének ugy ágostai, mint reformált egyháza elöljáróságát oda utasitotta, hogy iskoláikat már a jövő évben egy-egy tanteremmel szaporitsák. A községnek nagyrészt tót ajku lakosai közt a magyar nyelv ma már oly szépen terjed, hogy a gyermekek most csakis magyarul beszélnek.

— **Áradás.** Tarczáról irják, hogy a Hernád vize ijesztő módon áradt a mult héten és a folytonos esőzések még mindig növelik az áradást. E hó 7-én, szerdán két téhányi gazda jött a kassai vásárról; ökrös szekeren szerencsésen átmentek a Hernádon, de a mint a téhányi parthoz értek, a sebesen rohanó ár a szekeret feldöntötte s a két ember fölfordult s a vizbe esett. A segitség későn jött, mert már csak két holttestet foghattak ki a vizből.

— **Drága lépcső.** Mecserszkij herczeg, a pétervári ismert publiczista, a «Grasdanin» czimü hirlap legutóbbi számaban a következő jellemző történetkét beszéli el: A karszi török erőd ostroma után, melyben a főtényező Lorisz-Melikov volt, az orosz hadi mérnökség három millió rubelt kért a megrongált karszi erőd restaurálására, mit a kormány helyben hagyott. Most azonban, mikor a drága pénzért tett erődjavitásokat megszemlélték, kitünt, hogy semmi javitások nem tétettek, csupán egy kőlépcsőt épitettek, mely használhatatlan. Ez a lépcső fél millió rubelbe került, a két és fél millió rubellel még igy sem tud a mérnökség beszámolni.

— **Szerkesztők párbaja.** Temesvárról jelentik e hó 13-ikáról: Véres kardpárbaj volt ma délután 3 órakor Strasser Albert a «Südungarischer Lloyd» szerkesztője, mint kihivott és Vaisz Lajos a «Temesvárer Zeitung» szerkesztője, mint kihivó között, mely alkalommal Vaisz az első összetüzésnél jobb karja alatt sulyos vágást kapott. A seb életveszélyes. Strasser sértetlen maradt. A párbaj oka az volt, hogy a «Temesvárar Zeitung»-ban egy hir jelent meg, mely a «Südung. Lloyd» vállalatát kárositani igyekezett, mire a «Südung. Lloyd» kiadói a hir szerzőjét hazugnak és gazembernek nevezték, minek folytán Strasser kihivatott. Megjegyzendő, hogy a helybeli hirlapok közt hónapok óta rendkivül elkeseredett harcz folyik, mely most részben véres megoldást nyert.

— **A toronyból leugrott.** Velenczéből irják e hó 10-ikéről: Szörnyü eset történt, mely az egész város lakosságát izgatottságba hozta. Egy fiatal, elegánsan öltözött ember, fölment ma a Márkus-toronyba, hogy a mint mondá a lagunák fölött elterülő pompás panorámában gyönyörködjék. Az őrt álló tüzoltótól elkérte a látcsövet, hogy meggyőződjék: látható-e a toronyból a szép Trieszt? A tüzoltó belenyugodott és megengedte, hogy a fiatalember egészen fölmehessen a harangokhoz. MintHogy azonban negyedóra elmult és a fiatalember még le nem szállott, az őr fölsietett, meglátandó: az idegen mit müvel? Meglepetve látta, hogy ott nincs senki, csak a távcső hever a földön, az ablak pedig nyitva áll. Ösztönszerüleg lenézett a magasból és látta, hogy lenn összezuzva, törve hever a formátlan hustömeg, melyet egész csoport ember vesz körül. A szerencsétlen öngyilkos holtteste volt. A magasság, honnan levetette magát, 76 méternyi. Az öngyilkos, mint a tárczájában levő levélből megtudták, *Gino Praga* rovigoi 24 éves gazdag fiatalember, ki évek óta lakott Velenczében és igen rokonszenves ifju volt. A kereskedelmi akadémiában tanult és később egy kereskedőháznál jövedelmező állást nyert. A szörnyü tett okát nem tudják; azt hiszik, reménytelen szerelem az oka, mert egyéb okot nem találhatnak a minden jó által környezett fiatalember életében. Gino Praga hátrahagyott levelében egy szó sincs emlitve az öngyilkos tett okáról, hanem fiókjában találtak egy «Eros» czimü drámát, melyet ő irt s ennek végén a hős öngyilkos módon akarja elveszteni magát, de anyja arczképére tekint és a revolver kihull kezéből. Nincs, a ki a szegény, szomoru sorsra jutott ifjut és szüleit ne sajnálná.

— **Gyujtogatás.** Marosvásárhelyről irják: Az 1876-ki borzasztó tüzvész évfordulóján, április 12-én este fél 8 órakor tüzlárma és a félrevert harangok zugása riasztotta föl a közönséget. A Kazinczy-utczában a reform. főtanoda egyik tanári szállásán, melyben Urr György lakik, Vadasdi Molnár Mari elbocsájtott nőcseléd, a lakáshoz tartozó istállót bosszuból fölgyujtotta s az istálló a szomszédos szinnel együtt csakhamar porrá égett. A tettes nőt, ki a szomszédok egyikénél rejtőzött el, megtalálták, elfogták és a rendőrségre kisérték. A szomszédban levő tanári lakok s a Kemény báró-féle palota tetőzetei lángra kaptak, de csakhamar eloltották, a melléképületeket lerombolták. Lázár Benedek rendőrkapitány és a tüzoltó főparancsnok erélyes intézkedése folytán a fáradhatatlan és áldozatkész tüzoltók, kiket munkájokban vizhiány akadályozott, a tüzet lokalizálták. A főtanoda, a megyeház nagyon ki voltak téve a vésznek. A megyeházat Deák Lajos jegyző az ügyes szolg személyzettel s kitünő fecskendővel derekasan megvédelmezték. A szikrákat sürün hordta a szél a régi baromvásár-utcza felé s mindenütt a legnagyobb éberségre volt szükség. Az oltás alatt nehány tüzoltó kisebb sérülést szenvedett.

— **Farkas-raj.** Offenbányáról irják lapunknak e hó 10-ikéről: A tulszaporodott farkasok garázdálkodása miatt rendkivül nagy a felháborodás a község lakosai közt. E hó 8-án is az a hallatlan eset történt, hogy a farkasok fényes nappal, déli 12 órakor berontottak a községbe s egy, a község közepén lakó embernek 4 juhát vitték el a háza elől, egy másik embernek meg 3 juhát. Ezzel az illetők vagyonuk jelentékeny részét vesztették, melylyel számos gyermekből álló családjukat tartották fenn. A különben erélyes alispán helyesen cselekedné, ha figyelmét az elszaporodott farkasok által ostromállapotba került községekre is forditaná.

— **Öngyilkosság.** Ifj. Justh József, Turóczmegyének volt alispánja, id. Justh József volt képviselőnek és a szabadelvü párt elnökének fia, mint Turócz-Szent-Mártonból távirják, április 8-án véget vetett életének, fölakasztotta magát az ajtó sarkára. Az öngyilkosság hire az egész megyében nagy feltünést s mély részvétet ébresztett; az öngyilkosság okát Justh zilált anyagi körülményeinek tulajdonitják.

— **Rothschild leánya menyasszony.** Párisi levelezőnk irja e hó 11-éről: A Rothschild-család fejének, Alfonz bárónak leányát tegnap jegyezte el egy szintén nagyon gazdag zsidó: Ephrussi Ignácz. Tudvalevőleg a Rothschildék családjában az a hagyomány uralkodott, hogy annak nő és férfitagjai egymás közt házasodtak, de a mostani fiatal generáczióban a nő kétszer annyi, mint a férfi és igy szükségessé vált nem rokonokhoz férjhez menni, ha csak a milliomos kisasszonyok hajadonok nem akartak maradna. Erre ugy látszik egyiknek sincs kedvük és néhány év óta ez már a hatodik eset, hogy nem Rothschildékkel keltek egybe. Egy brüsszeli zsidó Lambert elvette Rothschild Gusztávnak egy leányát, a másikat egy Goldschmidt nevü zsidó. A frankfurti Rothschild három leányát nagynevü arisztokratákhoz adta; az egyikből lett Grammont herczegnő, a másikból Wagram herczegnő, a harmadikból lady Rosebbery, az angol lordok egyik legelőkelőbbikének neje. A mi a mostani menyasszonyt illeti, ő 19 éves, barna, sokan ugy találják, hogy Beatrix kisasszony (ez a neve) igéző szép. A hozománya minden esetre igéző. A menyasszony szereti a müvészetet és a festészetben különösen jártas, az ez idei szalonban lesz tőle két kép kiállitva. Mondogatják is neki, hogy ha nem volnának milliói, ecsetével urasan megelhetne, mire ő csak olyan büszke, mint a bécsi Rothschildnak fiatal neje, ki a tanitónői diplomát szerzette meg. A vőlegény 30 éves és családja Odesszában telepedett meg és mint a világ legnagyobb gabonakereskedője ismeretes. A zsidóüldözések folytán ugylátszik, e család egészen odahagyta Oroszországot és Párisban keresett uj otthont.

— **Öngyilkosság.** Nyiregyházáról irják lapunknak e hó 12-ről: Ma virradóra egy gazdagnak tartott magányzó, Zucker Vilmos, kettős öngyilkossági kisérletének áldozatul esett. Zucker előbb mérget ivott, annak gyenge hatása következtében revolvert sütött el mellébe. Holnap bonczoltatni fog. Alig két éve mult, hogy átadta rőfös kereskedését 38,000 frt aktiv vagyon mellett. Soha semmi jótékonyczélra egy fillért nem adakozott, egész vagyonát kártyán el veszitve, végrendelete utolsó 130 frtjáról intézkedik.

— **Nagy tüzvész.** Bordeauxból távirják e hó 12-ikéről: Tüz által, melynek keletkezési oka még eddig ismeretlen és mely tüz még folyvást tart, az itteni katonai élelmezési raktár elpusztult. Az élelmiszerek mind ott égtek, ugy a takarmánykészlet oda veszett. A kár, mely az élelmezési raktár leégésével eredt, egy millióra rug, nem számitva a főépületet, melynek két felső emelete szintén leégett. Sérülést senki nem szenvedett. Egy tiszt azt állitotta, hogy ő az épület két részéből látta egyszerre felcsapni a lángot, mi világosan gonosz szándékra vall. A tettest azonban még nem is sejtik.

Rövid hirek. ***Bécsben*** egy Wenosz Károly nevü gimnáziumi tanuló, kit az iskolában megdorgáltak, revolverrel lőtt magára és veszélyesen megsérült. — ***Szluinjban*** (Horvátország) a járásbiró irodájában a hivatalos pénztárt feltörték és 1200 frtot elraboltak, a hivatalos helyiséggel szemben folyvást őr áll. — ***Egy különcz:*** Skarda ügyvéd halt meg az osztrák fővárosban, 81 éves korában; husz év óta nem lépett senki szobájába, nem is takaritották. — ***A Katona emlék-ünnepély*** Kecskeméten e hó 16-án hétfőn d. e. 11 órakor kezdődik s igy a Budapest felől jövő vendégek legkényelmesebben a hétfőn d. e. háromnegyed 10 órakor, a Szeged felől jövők pedig a hétfőn reggel fél 6 órakor érkező vonattal érkezhetnek. Az indulóháznál az elszállásoló bizottság fogadja a vendégeket s elhelyezésükről azonnal gondoskodand. — ***Szegeden*** Tisza Lajos nevéről neveztek el egy uj utczát. — ***Hat lábu*** ebet ajándékozott egy állatorvos Bécsben a katonai állatgyógyintézetnek; az eb teljes négy hétig élt.

—

= **Dr. Fuchs József orvos** ügyében a rendőrség tudvalevőleg a belügyminiszteriumnak is tett jelentést. A belügyminiszterium mint közigazgatási hatóság nem talált indokot a beavatkozásra, miután, mint a vegyészeti hivatal kideritette, a lefoglalt orvosszerek ártatlan anyagot tartalmaznak. Egyuttal utasitotta a rendőrséget, hogy a mennyiben közszemérem elleni kihágás forogna fen, az ügyet további eljárás végett tegye át az illetékes fenyitő járásbirósághoz.

= **Ismét nasi-vasi bank Pospischilnél.** Az éjjel a rendőrség ismét egy nasi-vasi bankot fedezett fel Pospischill sip-utczai kávémérésében, de ez alkalommal csak a kártyákat sikerült lefoglalni. A játékban öszszesen heten vettek részt, kiknek neveit a rendőrség feljegyezte.

= **Öngyilkosságok és öngyilkossági kisérlet.** Tegnap este 9 órakor, ruházata után itélve, egy a munkás osztályhoz tartozó férfi öngyilkossági szándékból a Dunába ugrott és nyomtalanul eltünt a habokban. — Freimann Mór 51 éves révész tegnap délelőtt Ó-Budán határ-utcza 15. szám alatti lakásának faskamrájában felakasztotta magát. Midőn észrevették, már meg volt halva s hulláját bevitték a Rókus-kórház boncztermébe. Hátrahagyott leveléből az tünik ki, hogy az öngyilkosságot elmezavarban követte el. — Kollár József czipészsegéd tegnap este 10 órakor öngyilkossági szándékból közel a budai oldalhoz a lánczhidról a Dunába ugrott, de még élve kifogták és a Szt.-János kórházba szállitották. Tettének oka ismeretlen.

= **Gyilkos gáz.** Paupál, szül. Wachsmann Sarolta, 54 éves, vasuti hivatalnok özvegye, tegnapelőtt este I. kerület, márvány-utcza 10. szám alatti lakásában a légszeszcsöveket rosszul zárta le, ugy hogy az éj folyamán nagymennyiségü gázkiömlés történt s ebből szénéleg fejlődött. Az alvó nő csak akkor vette észre a veszélyt, midőn a széngáz már fojtogatni kezdé s csak annyi ideje volt, hogy az ablakot felnyithatta, aztán önkivüli állapotba esett. Igy találták meg reggel szobája padozatán és bevitték a Sz.-János kórházba, hol a nő tegnap, a nélkül, hogy eszméletre tért volna, meghalt.

= **Tetten ért betörő.** Rakosán Ferencz napszámos tegnap este a mérleg-utcza 6. számu ház pinczéjébe be akart törni, de rajta érték. Ekkor a tettes menekülni akart, futásnak eredt, de eredmény nélkül, mert a fürdő-utczában elfogták és letartóztatták.

= **Az „Első budapesti házmesterek-egylete“** részéről közhirré tétetik, miszerint a háziuraknál esetleg üresedésben lévő — avagy leendő házmesteri állásra, az egylet mindenféle mesterségbeli, megbizható alkalmas egyénekkel rendelkezik; kik közül a váczi-utcza 13. sz. a. lévő egylet helyiségébeni előjegyzettekből tetszés szerint *dijtalanul* választhatók.

A bukovinai magyarok hazatelepitése.

Kérelem!

Bukovinai székely testvéreinket igazi magyar vendégszeretettel fogadták országszerte mindazon városok és községek, melyeket hazautazásuk alkalmával érintettek, de miután az országnak aránylag igen kevés városa és községe volt azon helyzetben, hogy elszakadt testvéreink hazajövetele felett érzett örömének szives megvendégelés utján is kifejezést adhasson, pedig meg vagyok győződve, hogy ezt mindegyik örömest tette volna, azon tiszteletteljes kéréssel fordulok bukovinai testvéreink által utjokba nem érintett községek hazafias lelkes és áldozatkész hölgyeihez és polgáraihoz, sziveskedjenek ők is az utba esett városok nemes példáját követve bukovinai testvéreinket némi segélyben részesiteni.

Azon czélból, hogy munkájukkal szerzett keresményüket ne legyenek kénytelenek élelmükre költeni, hanem minél többet tehessenek félre épitésre és gazdaságuk fölszerelésére.

Liszt, szalonna és főzelékre volna legnagyobb szükség. Ezen élelmi szereknek minél sikeresebben leendő gyüjtése czéljából bizottságok alakulhatnának, melyek e hazafias adományokat nyugta mellett átvennék, leltár szerint raktároznák és azoknak Pancsovára szállitásáról gondoskodnának. Meg vagyok győződve, hogy ugy a vasutak mint a hajózási vállalatok ezen adományokat a legmérsékeltebb árért fognák szállitani. A küldeményeket «*Csángóknak Pancsovára*» kérem czimezni. Az ily czim alatt érkező adományok átvételére és kellő ellenőrzés mellett leendő igazságos szétosztására uj honfitársaink közül bizottság alakul. Ezen bizottság fogja a hazafias adományokat nyugtázni és azok mennyisége és minőségéről szóló nyugtákat az illető gyüjtő bizottságok mindenikének megküldeni.

Nem tartom szükségesnek, hogy az adakozásra buzditólag hivjak fel bárkit is, mert tudom, hogy mindenki önként saját jószántából, szive legbensőbb, legnemesebb sugallatát követve biztatás nélkül adja azt a mit adhat.

És hogy mennyire érdemesek uj honfitársaink támogatásunkra, biztositja azon kedv és lankadatlan kitartás, melylyel ezen nehéz és elöttök szokatlan kitartás, melylyel ezen nehéz és elöttök szokatlan földmunkát nemcsak a férfiak hanem a család női tagjai sőt még a gyermekek is végzik. Szinte megfoghatatlan, hogy ezen egyszerü emberek küldetésszerü hivatásuknak nagy fontosságát ösztönszerüleg mennyire átérezik és mély rajongó szeretettel csüggenek e hazán.

Kérem a vidéki lapok igen tisztelt szerkesztőit is sziveskedjenek ezen igénytelen sorokat becses lapjaikban közzé tenni.

Mély tisztelettel maradtam

Pancsován, april 10-én 1883.

Nagy György.

—

A bukovinai magyarok hazatelepitésének költségeire ujabban a következő adományok érkeztek szerkesztőségünkhöz:

	forint
A jankováczi mükedvelők márcz. 31-én tartott előadásának jövedelméből, Bobár István ur által	14.—
Löwensohn Gáspár urtól Lengyel-Tótiból	5.—
Bugyi községében folyt gyüjtés eredménye	29.60
Tisza-Bura községben folyt gyüjtés eredménye, Máthé Gyula ref. tanitó ur által	14.—
Eddigi gyüjtésünk	5480.71
Összes gyüjtés:	**5543.31**

A bugyii gyüjtéshez járultak: Szánthó Ödön 2 frt, Sáska János 2 frt, Steni Péter, Somogyi Imre, Kun Károly, Szalay Gábor, Ujváry István, Kiss Janka, Tusák Mór, Gyuránik György, Schuller György, Ábrahám Adolf 1—1 frt, Kákai Olmos, Bednay József, Lemberger Vilmos, Sáska Benő, Feil Antal, Zupka András, ifj. Drahos József, Török Imre, Stoics Lajos, Fábián András, Szaday Mihály, Czanik Pál, Molnár Lajos, Szekér István, Fenyvesy Ferencz 50—50 kr, Löwi Ignácz, Tüchler Zsigmond, P. Sáska Sándor, Erdélyi István, G. Sáska Sándor, Gazsó Gábor, Drahos Mihály 40—40 kr, Somogyi Mihály, Szönyegi György, Sáska Imre, Fazekas Imre, Braun Samu, Fejes Benő, Török Benő, Fazekas Benő, id. Drahos József, Lacza Mihály 30—30 kr, Bok Dávid, Fazekas Pálné, Fazekas Dániel, Prokra László, ifj. Famuk Gábor, Sáska P. Sándor, Török Márton 20—20 kr, Kis Sándor, Kollár János, Pamuk Gábor, Sáska Gábor, Kiss Miklós, Drabos András, Kovács István, J. Tóth János, Szatmári Sándorné és Farkas István 10—10 kr. = *29* frt *60* kr.

Máthé Gyula tanitó ur tisza-burai gyüjtéséhez járultak: Ruttkay Kálmán, Kovács András, Berrár Lajos, Szathmári Bálint 50—50 kr., Bán Sámuel, Kovács István, Schlesinger Ignácz 40—40 kr., Kis Miklós, Tepper József, Máthé Gyula 30—30 kr. ifj. Kovács Miklós 21 kr., Nagy Bálint, Mészáros Imre, Mészáros Sándor s.-jegyző, Epstein Mihály, ifj. Kovács Mihály, Hubai Sándor, Hubai Mihály, F. . ny. Kovács Gábor, R. . ny. Kovács Gábor, Tóth Miklós, id. Kovács Mihály, R. Kis Sámuel, ifj. Kovács Zsigmond, id. Hubai Zsigmond, Baráth István, Hubai János, özv. Mészáros Jánosné, Kis László, özvegy Kis Mihályné, Mészáros Gábor, özv. Pap Istvánné 20—20 kr. Kis József 15, ifj. Hubai Miklós, F. Szabó Imre, F. Szabó Miklós, Schwarcz Jákob, Nagy Sándor, Kovács János, Kakó Sámuel, Magyar Lajos, Steiner Manó, Getler József, Pap Sándor, Bán Miklóska, Pap György, G. Kis Sándor, Hubai András, id. Hubai Miklós, özv. Kovács Györgyné, Tarkó Miklós, K. Kis Sándor, R. Kis Sándor, Cseppentő János, Mészáros Sándor, Pap Lukács, Filó Sándor, K. Cseppentő Gábor, Kis Zsigmond, Pap Ignácz, Kolozsvári Sámuel, J. Mészáros Mihály, Csordás Imre, Csordás András, Emődi Imre, Vig András, Gál Mihály, Fazekas Jánosné, ifj. Hubai Zsigmond, Kis Lajos, özv. Szabó Mihályné, Hubai Imre, Glück József, özv. Kolozsvári Imréné, Füleki Sándor, Füleki Zsigmond, Szalóczi Tamás, Hajdú János, Mészáros Jánosné, Váradi József, Tarkó Bálint 10—10 kr. Hubai László 7 kr. Somodi Bálint 6 kr., Berki Sándorné, Sárközi Mihály 5—5 kr. Sz. Kovács Gáborné, J. Mészáros Imre, Füleki András, 4—4 kr., Máté Piroska 2 kr,, Postás Lajos, Máthé Bandi 4 kr., Molnár János, Pap Gáspár 2 kr., ifjabb Kovács Bálint 4 kr., F. Szabó Sándor 1 kr., összeseu 14 forint.

—

— **Arany János** szobrára ujabban **1** frt **70** kr érkezett szerkesztőségünkhöz. *Reischl* Irma urhölgytől Keszthelyről az ottani felső leányiskola növendékeinek adománya gyanánt. Ez összeggel ápr. 8-iki számunk kimutatásához (2954.58) képest összes gyüjtésünk **2956** frt **28** krt tesz ki.

—

— **A győri és győrvidéki árvizkárosultak** számára ma Tisza-Füredről dr. *Szigety* Samu körorvos és vöröskereszt-egyleti pénztárnok ur kezeiből **83** frt **80** krt vettünk, mint az orsz. vöröskereszt-egylet ottani fiókja által márczius 17-én rendezett, tombolával egybekötöttes igen sikerült tánczmulatság tiszta jövedelmét. Ez összeggel 8-iki számunkban 1417 frt 31 krban kimutatott eddigi gyüjtésünk **1501** frt **11** krt tesz ki. E szép eredményéhez az emlitett mulatságnak, melynek rendezése körül legtöbb érdemet szereztek: *Lipcsey* Tamásné urhölgy, a fiókegylet buzgó elnöke, továbbá *Barta* Béla és *Lipcsey* Elemér urak, felülfizetéseikkel a következők járultak:

Dr. Francz Alajos m. főorvos (Eger) 9 frt, Bán Zsigmond 5 frt, Majzik Viktor alispán (Eger) 4 frt, Török Alajos járásbiró (Abád-Szalók) 4 frt, Balogh István 3 frt, Rosinger Lajos 3 frt, Brüll Mór (T.-Igar) 3 frt, Kovách Géza 2 frt, Genesy György (Tisza-Keszi) 2 frt, továbbá Lipcsey Imréné, Sárközy Péterné, Medveczky Károlyné, Lipcsey Szeréna, Lipcsey József, Limáczius Gusztáv megy. t. főjegyző (Eger), Medveczky Károly, dr. Pásztor Bertalan (Eger), dr. Uj Kálmán (N.-Kun-Madaras), Rácz Ferencz (T.-Derzs), Alapfy Géza (Puszta-Örs), X. alezredes (Eger), Tomanóczy Endre 1—1 frtot.

SZINHAZ, MÜVÉSZET.

— **Ujházi Ede**, a nemzeti szinház ismert müvésze, közelébb két előadásra Szegedre rándul. Első fellépőül a «Zalemai biró»-t, másodikul «Bozóti Mártá»-t választotta. A müvészt tavalyi vendégszereplésekor is zajos tüntetésekkel fogadták a szegediek, és igy valószinüleg az idén is tetszeni fog.

— **A népszinházból.** A népszinház tagjai junius hó 4-én fogják Bécsben első előadásukat tartani. A zenekarból mindössze két tag megy fel Bécsbe és pedig Herzenberger első hegedüs és a czimbalmos. A tagok eddigi megállapodás szerint Bécsben a tiszta nyereség 30 százalékát kapják pótlék gyanánt. A müsorba a legujabb népszinművek is fel vannak véve. A népszinház igazgatója Pintér Pál helyére, Hegyi Aranka öcsését: Jenőt szerződtette czimbalmosnak.

— **Mészöly Géza** jeles müvészhazánkfia, mint lapunknak Párisból irják, mindnagyobb tetszést arat képeivel a franczia fővárosban. Magyar tárgyu, sajátos hangulatu tájfestményeit a müárusok szivesen veszik s a hires Goupil-czég szalonjáhan a mübarátok versenyezve vásárolják. Mészöly Géza állandóan letelepedik Párisban; de évenkint néhány hetet Magyarországon fog tölteni ujabb motivumok és tanulmányok szerzése végett. A jövő hó végén is haza jön, hogy esküvőjét megtartsa; aztán nejével Francziaországba utazik. A napokban a müvész két képet küldött Budapestre dr. Királyfi Árminnak, ki eddig a legnagyobb Mészöly-gyüjteményt birja. Mintegy negyven kisebb-nagyobb festménye van már a jeles tájképirótól. A két legujabb mü egyike «Balatoni táj» czimmel halásztanyát tüntet föl, a másik «Mocsár»-t ábrázol.

— **Egy zenetanár jubileuma.** A «Harmonia» igazgatósága legutóbb megtartott ülésén tudvalevőleg elhatározta, hogy Khayll Antal zenetanár ötven éves tanárkodása alkalmából f. hó 29-én érdem-ünnepélyt rendez. A társulat vezérigazgatója e határozat folytán az ünnepélyen való részvételre az összes fővárosi zeneintézeteket, zenetanárokat, müvészeket, a kitüntetendő barátait, tisztelőit és jelenlegi tanitványait meghivta, és az utóbbiakat azonkivül felhivta, hogy az átnyujtandó arany babérkoszoru költségeihez hozzájáruljanak. Az arany koszoru egyes levelein az adakozó tanitványok nevei lesznek bevésve. Az ünnepély sorrendje a következő: 1. E hó 29-én vasárnap esti 7 órakor még meghatározandó helyen az ünneplendő tanár tiszteletére hangverseny rendeztetik, melyen volt és jelenlegi tanitványai fognak közremüködni. 2. Hangverseny után átnyujtatik a tanitványok által az emlitett arany babérkoszoru, továbbá átnyujtatnak a jelentkező küldöttségek által a beérkezett koszoruk és diszokmányok. 3. Az ünnepélyt diszvacsora követi, melyen az ünneplendő tanár összes tisztelői és barátai részt vehetnek.

— **Benczur Gyula** müvész hazánkfia Münchenben serényen dolgozik megkezdett «Engesztelés» czimü nagyobb müvének befejezésén, hogy azzal a müncheni nemzetközi kiállitáson a magyar osztályban részt vegyen. A müvész a nyarat — ugy mint a mult évben — az idén is Karlsbadban fogja tölteni.

— **Két uj szoborral** ékitették tegnapelőtt a sugáruti dalmüház főhomlokzatát. Az egyik «Melpomene», melyet *Brestyánszky* Béla mintázott és faragott. Ez alak a legjobbak közzé tartozik, mely a palotát diszíti. A másik mü Fessler Leo «Lyrá»-ja. Mindkét szobor a nagy erkély fölötti fülkékben áll.

— **A nemzeti zenede** igazgatósága april 15-én, délelőtt 11 órakor az intézet negyedik osztálybeli növendékeivel a «Fővárosi vigadó» emeleti éttermében zenereggélyt tart.

SPORT.

— **A gödöllői távgyaloglást** rendező választmány ma este kisbaári *Kiss* Ferencz elnöklete alatt a Kommer-féle vendéglő helyiségeiben ülést tartott. Mindenekelőtt a mult választmányi ülés határozatai jóváhagyattak, ezután tudomásul vették, hogy a bizottság ujból egynehány taggal szaporodott. A gyaloglók által viselendő vállszalagokat bemutatták s elfogadták. Már a mult gyülések egyikén elhatározták, hogy a városligetnek azt a helyét, a honnét a versenyzők ki fognak indulni, bekeritik s a bekeritett helyre csak 25 krajczárnyi belépti dij mellett engedik az érdeklődő közönséget. — Örvendetes tény gyanánt emlitették fel a mai ülésen, hogy e kibocsátott jegyek nagy kelendőségnek örvendenek. A gyalogolásra szükséges száraz talaj hiányozván, több mint valószinü, hogy a versenyt jövő vasárnapra (e hó 22-re) halasztják. Ez ügyben t. i. a talaj megvizsgálására öt tagu bizottságot küldtek ki: Szekrényessy Kálmán, Vermes Lajos, Rudnyánszky Ferencz, Vermes Béla és Farkas János. E bizottság holnap megtekinti az országutat s ha azt a járásra alkalmatlannak tartja, elhalasztja a versenyt. Az elindulásra nézve elhatározták, hogy az egyszerre történik. Dr. Tordai felszólalására hosszabb vita fejlődött ki a ruházat iránt. Az orvos ugyanis ellenezte a könnyü ruházatot. Eddigelé neveztek a következők: Vessa György, Mölczer József, Zányi Pál, Follinus Árpád, Schwanda Gusztáv, Nagy Lajos, Ivánka Pál, Cservány Géza, Geiger József, Zseni József, Kossuth Péter, Tomszky János, Fodor István, Viskidinszky Nándor, Kiss István, Ferber Lajos, Székely Ádám, Schodl János, ifj. Farkas János, Salamon János, Barna Mihály, Kovács József, Nyomárkay Ödön, Hamary József, Mihályi Vincze, Geöcze Bertalan, Daczó Ferencz, Perényi Kálmán, Vannay Gyula, Czekei Katona József, Feledy Ferencz, Pallamsky Mihály, Schleiner Károly, Kuncse Oszkár, Groza Szilárd, Koch Nándor, Lovrics Sándor, Lovrics László, Réty Ákos, Székely György, Sántha György, Mindszenti Duma Sándor, Rozgonyi Ödön, Balogh Bódog, Ákoncs Károly, Barna József, Hudocsek József, Rohr Sándor, Greizinger Iván, Kassa Endre. Ezek közt a magyar athletikai klub részéről neveztek tizenhárman, a nemzeti tornaegylet részéről tizenhatan, a szabadkai tornaegylet részéről négyen, a budapesti tornaegylet részéről egy, a többi pedig amateur. Az ülés esti fél nyolcz órakor ért véget.

— **Galamblövészet.** A bécsi lóversenyek alatt az odavaló galamb-lövész-egylet, — melynek hazánkból is számos tagja van — lövészeteket fog tartani, s azokra igen értékes dijakat ajánlott fel. A «Budapesti galamblövész-egylet» május 7., 9., 11. és 12. napján fogja lövészeteit tartani az uj versenytéren, s ez alkalomra 1400 frt értékü dijakat állapitott meg. Legértékesebb a május 9-iki egyleti nagy dij 800 frt értékben. Ez egy handicap lesz, 12 galambra, 4 hiba kimaraszt; tét 25 frt. A tétek összegén az első és 2-dik osztoznak; a 3-ik részére levonandó a kettős tétel. Második nagyobb dijat az egylet a május 12-iki «Vigaszverseny»-ben adja; ez 400 frt értékü tiszteletdij lesz és szintén handicap, 9 galambra, melyből 3 hiba kimaraszt. Az egylet által adandó 1400 frt értékü dijakon kivül, még egy «Hölgyek dija» is lesz, és pedig május 11-ikén.

— **A «nemzeti vasparipa egyesület»** ma esti fél 8 órakor *Oherolly* János elnöklete alatt *választmányi* ülést tartott. Miután bejelentették, hogy a rendes tagok száma már 104-re szaporodott, áttértek a gépvétel kérdésére. *Schott* bécsi vasparipa gyáros, ki a mai ülésre jött le Bécsből, az egyesületnek különféle fajtáju vasparipák árjegyzékét fogja elkésziteni, mely iránt a legközelebbi választmányi ülés fog intézkedni. — Ezután a kiküldött három tagu bizottság jelenti, hogy az egyesület számára két gyakorló gépet vásárolt, a mi tudomásul szolgált. Legközelebbi választmányi ülés hétfőn e hó 16-án lesz esti 6 órakor.

— **A vadász-sport** a közelmult hetekben elég élénk volt. Az erdei szalonka-saison jobbnak bizonyult, mint remélni lehetett, mert várakozáson felül kitartott s tart még ma is. Kétség kivül mérsékelt időjárásunknak lehet köszönni eme kedvező állapotot, a melyhez hasonló — öreg vadászok állitása szerint — csakis a rég elmult 1865-iki tavasz volt. Legsikeresebb szalonkavadászatok hazánk déli és délkeleti részeiben voltak. Különösen Somogy-, Zala- és Vasmegyékben. Másrészt a vizivadászat is korán kezdődött. Már február végén kezdtek népesedni a tavak és mocsarak, mig márczius hóban a vándor sereg is megérkezett s a vizivadászat fénykorát élhette.

— **Szalonka-vadászat.** Tegnap délután volt — mint lapunknak távirják — Weidlingau mellett (Stiria) az idén az első szalonkavadászat, melyen a *király* ő felsége is megjelent. A kellemetlen hideg idő, daczára 6 szalonka

került puska végre. Esti 6 órakor a király *Mondel* és *Latour* hadsegédek kiséretében visszatért az udvari palotába. Bécs környékén a szalonka-vadászatok az idén egyáltalán igen gyengék voltak, mig Csehországban elég szép eredménynyel jártak, hol *Rudolf* trónörökös is szépszámu erdei szalonkát lőtt.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **Adókivetés.** A fővárosi adókivető bizottságok f. hó 14-én az alábbi számok alatt összeirt adóköteles felek III-ad osztályu kereseti adóját tárgyalják. az I—II. ker. az országuti 41—300 régi házszámok, a IV. ker. az 566—577. uj helyrajzszámok, az V. ker. a 700—800. uj hrzszámok alatt összeirt fiókraktárakat, a VI. ker. a 3867—3880. uj hrzszámok, a VII. ker. az 5196—5215. a VIII. ker. a 7101—7299. uj hrzszámok alatt összeirtak adóját fogja tárgyalás alá venni.

— **A fővárosi középitési bizottság** mai ülésének gazdag tárgysorozatából a következő fontosabbak emelendők ki: Egy albizottság járt a Drasche-féle téglagyárnál a trombitás-ut lesülyedése és a tapasztalt földomlások okainak felderitése végett a helyszinén. Feladata volt javaslatokat is tenni az omlások megakadályozása s általán az ottani tarthatlan helyzet javitása érdekében. A bizottság, melyben a tiszti ügyész s egy városi bányamérnök is részt vett, egyhangulag ezen javaslatot tevé, hogy: 1. A közlekedés biztositására az érintett helyen ideiglenes ut készitendő. 2. Miután a Drasche-féle gyár az agyag- és kőaknázást jóval tulmenve az engedélyokmányban körülirt határokon, a városi terület, az uttest alatt is folytatja, a Rokus-hegy baloldalán tiltassék el neki az anyagszerzés. A jobboldalon ebbeli joga fenmarad, de csakis felülről lefelé. 3. Miután a társaság többszörös rendelkezések ellen ez által kihágást követett el, a lehető legszigorubb birsággal sujtandó. 4. A kártéritésre nézve ugy a városnak, mint a veszélyeztetett magán telektulajdonosoknak joga fentartatván, a trombitásut majdani helyreállitási költségeinek, mindennemü védfal, viadukt s egyéb biztonsági épitkezések költségeivel együtt való viselésére a társulat lesz szoritandó. Dr. Szabó József tanár a kérdéses terület hydrografiai viszonyairól tisztán tudományos jellegü értekezést mutatott be e javaslatok felolvasása után. E szerint a földcsuszamlásoknak e helyen különös helyi okai vannak; s ezek nem az aláaknázásban rejlenek, hanem a feljebb eső temető sirgödrének laza földében s a régebben létezett, kiaknázott mészbányák laza hozomány-földdel való betömésében. — Megfontolt közigazgatási intézkedés előtt mindenesetre a területi profilfelvételek elrendelése szükséges. A Drasche-gyár is adott be egy beadványt, melyben panaszkodik, hogy a szemléhez s eljáráshoz meg nem hivatott. Igen nagy, heves s mintegy 1½ óra hosszat tartó vita fejlett ki e tárgyban, melyben az albizottsági javaslat teljes elfogadása mellet *Schaih* Károly, Szuper László, Bobula János, Schedel István, Barna nyilatkoztak, mig Virava, Wagner, Preuszner, Weber Antal különböző inditványokat tettek. A vita vége az lett, hogy az albizottsági vélemény a maga egészében nem fogadtatott el, hanem kihagyatott belőle a birságolásra vonatkozó pont. A többi ponthoz a bizottság hozzájárult. Ezen tárgyon kivül élénk figyelmet érdemel a főmérnök előterjesztése az árvizbizottság megbizásából a vizafogón tartott szemle következtében a vizafogói gát és Victoria gáton teendő javitásokról. E szerint javasoltatnék: a vizafogói gát dunai oldalának egész hosszban kikövezése fel a koronáig, mig most csak 7 méterig van kövezve, a mi 40323 frt 23 krt igényel; a töltésnek felmagasitása 28 lábról 30 lábra, a minek költségvetése 13400 frt, a gát koronáján kocsiut létesitése 43050 frt költséggel s a Viktoria gáton 632 méter hosszban 28 lábra való emelés és a koronán 6 méter széles makadam-utvonal létesitése, mi 14615 forintba jön, s igy az összes költség 111,389 frt 7 kr. A bizottságban a propozicziók különböző megitélésben részesültek. Hozzá Scheich, Pucher, Heuffel s mások szóltak. A megállapodás az lett, hogy a vizafogó-gát dunai lejtőjének feljebb kövezése nem a koronáig, hanem a jelenleginél 3 lábbal magasabban szükséges s csak a zsilipeknél kell 30—30 méter hosszban koronáig a darukövezés. Ekép a költség 40,323 frtról 20,678 frtra száll le, s a 43,050 frtos utépités sem tartozik a legsürgősebb feladatok közé. Ellenben egyhangulag megszavaztatott a vizafogó-gáton egy őrház épitése, kikötő karlkák beszerzése s magasabb helyre helyezése, 5—600 földzsák beszerzése, egy 8 hüvelykes szivattyu s egy ladik vásárlása. A többi tárgy közül megemlitendő: hogy a lipótvárosi templom épitési programmja, helyeseltetvén, a városi és állami segély a folyó évre is kéretik; a X. ker. marhahajtó ut azon részének, mely az államvasutak főműhelye s a fegyvergyár közt van, kiépitése tekintetében helyszini szemlére Bobula, Virava, Schneider urakból albizottság megy ki, a Nádor-uteza külső részének átkövezése 25,922 frt költséggel elfogadtatott: több ut cza világitási terve jóváhagyatott; a kigyó-utcza kikövezésére az ujon feltalált impregnált fakoczkák ajánltatnak s a soroksári-utcza rendezése tárgyában csak ideiglenes makadam burkolat alkalmazása ajánltatik.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **Az Eötvös-alap ügyében** a végrehajtó bizottság ötös küldöttsége tegnap este *Rill* József elnöklete alatt ülést tartott, melyen *Somlyai* József előterjesztette a már 9 ülésen át tárgyalt és elfogadott határozati javaslat teljes szövegét, melyet a bizottság megállapitva, végleg elfogadott. A határozati javaslat kilencz pontból és azok indokolásaiból áll és a következő főelveket tartalmazza: «Az Eötvös-alap tulajdonjoga az egyetemes tanitógyülést illeti. Az Eötvös-alap kedvezményi jogai nem járnak a tulajdonjog megszerzésével, mert az alap Magyarország összes tanitóié. El nem vitatható, hogy az Eötvös-alap ügyének minden kérdésébe, az ország bármelyik néptanitója, fizette légyen bár évenkint az 1 frtot az alapba vagy sem, az egyetemes tanitógyülésen szavazatával döntőleg befolyhat. stb.» E határozati javaslat befejezésével az ötös bizottság megkezdte az Eötvös-alap szabályainak módositására vonatkozó tárgyalásait.

— **A vereskeresztegylet** budapesti IV. ker. fiókja e hó 14-én d. u. 3½ órakor az orsz. iparegyesület helyiségeiben (Ferencziek bazárja I. emelet) tartja évi közgyülését.

— **Liszt Ferencz alapitvány.** Rapos József lapunk utján kérelmet intéz P. Szathmáry Károlyhoz, mint az orsz. kisdedóvó egyesület titkárjához, egy Liszt Ferencz alapitvány érdekében, melyre nézve ő évek előtt emlékiratot intézett Tisza Kálmánné urnőhöz, mint elnökhöz. Ez iratban Rapos előadta, hogy Liszt Ferencz egy Doborjánban, mint szülő helyén, létesitendő óvodára 1842-ben 500 pengő forintot tett le alapitványul, a mit azonban az időközben tüzkárt szenvedett szegény doborjáni elsvábosodott horvát lakosság egymás közt felosztott, az egyesület tehát dicséretre méltó feladatot teljesitne, ha az elveszett alapitványt helyre állitná és a doborjáni óvodát létesitné. A doborjániak is ezt kérik, azért a kérelmező arra kéri a titkárt, hogy az országos kisdedóvó egyesületnek e hó 15-ére hirdetett közgyülésén ez ügyet előterjeszsze s kieszközölje, hogy az egylet tagjai közül egy, például 12 tagu, intézet-létesitő bizottsághoz 6 tag választassék oly utasitással, hogy Lisztnek ama tisztelői közül, kik az egyesületnek még nem tagjai, még hatot kérjenek föl a bizottság kiegészitésére, alakuljanak meg s vegyék át Rapos emlékiratát, kezdjék meg müködésöket legjobb belátásuk szerint, s annak idején tegyenek jelentést a közgyülésnek. Megemliti, hogy Trefort miniszter már megigérte, miszerint a létrehozandó Liszt óvódát, ennek szükségéhez képest államsegélyben részesiti és létesitéséhez örömmel hozzájárul.

— **Betegsegélyző egylet.** Az ujonnan megalakult budapesti általános szolgálati viszonyban álló egyének betegsegélyző, temetkezési és helyközvetitési egylete e hó 15-én este 7 órakor zöldfa utcza 17. a. a Lenhoschek-féle vendéglő helyiségében rendkivüli közgyülést tart.

— **A III. egyetemes tanitógyülés** végrehajtó bizottsága f. é. april hó 15-én (vasárnap) d. u. 4 órakor a VII. ker. Kazinczy-utczai iskola épületben ülést tart, melyre a végrehajtó bizottság tagjai valamint a tanférfiak s tanügybarátok meghivatnak. Tárgyak: 1. Elnöki előterjesztések. 2. A pünkösdi gyülés tárgysorozatának megállapitása. 3. Központi választmányi elnök és jegyző választása. 4. Inditványok.

— **A képzőművészeti társulat** választmányának tegnap tartott ülése az Ipolyi püspöknél járt küldöttség visszaérkezte után ujra megnyittatván, a deputáczió vezetője Zichy Antal sajnálattal volt kénytelen konstatálni, hogy a kiküldetésnek nem volt meg ohajtott eredménye s hogy Ipolyi püspök visszalépésére vonatkozó elhatározását továbbra is fentartja; kifejezte azonban készségét az iránt, hogy az elnöki szék betöltése fölött való tanácskozásban egy szükebb körü értekezleten részt vegyen. A választmány nem adta fel a reményt, hogy elnöke a társulat élén megmarad s a jelentést tudomásul vette. Ezután megalakultak a szakbizottságok s megválasztották előadóikat s helyettes előadóikat. Nevezetesen a művészeti bizottság előadójává: Keleti Gusztávot, helyettes előadójává: dr. Pulszky Károlyt, a kiállitási bizottság előadójává: Barabás Miklóst, helyettes előadójává Keleti Gusztávot, a mübiráló bizottság előadójává b. Lipthay Bélát, helyettes előadójává Vastagh Györgyöt, a gazdasági bizottság előadójává Lipthay Kornélt, h. előadójává Csapó Vilmost, végül a jogi bizottság előadójává dr. Takács Lajost, h. előadójává Forster Gyulát választották. A bizottsági előadók közül, kik egyszersmind az igazgatóság tagjai, igazgatóvá Lipthay Kornél és h. igazgatóvá Keleti Gusztáv választatott meg a folyó évre. Ipolyi Arnold püspöknek visszalépése sem személyi, sem tárgyi okban nem leli magyarázatát, hanem tisztán a püspöknek ama tulszerénynek mondható nézetére vezethető vissza, hogy uj erő megnyerése az ő helyén a társulat ügyének nagyobb előnyt fog nyujthatni.

— **A vörös keresztegylet** központi igazgatósága gróf Károlyi Gyula és gróf Zichy Nándorné kettős elnöklete alatt ülést tartott. Elnök megnyitván az ülést, jelenti, hogy Károly Lajos főherczeg által márczius 6-ára kitüzött értekezlet Bécsben megtartatott; miután azonban a napirenden volt tárgyak fontossága ugy a magyar, mint az osztrák vörös kereszt-egylet részéről ujabb gondos megfontolást igényel, a tárgyalás nem fejeztetett be, hanem április hó végére elnapoltatott. Ivánka Imre gondnok előadja, hogy a német lovag-rend által adományozott sebesültszállitó oszlop és tartalékkórházi felszerelés átvételére Marchhardt Sándor egyleti megbizottat küldte Bécsbe, a ki e szép ajándékot a legnagyobb rendben átvette és utnak inditotta. A szállitmány jövő csütörtökön érkezik Budapestre és a Dunagőzhajózási társulat késznek nyilatkozott a szállitási dijat megtériteni. Az Erzsébetkórházra vonatkozólag jelenti, hogy a telek átiratása megtörtént, a szabályozás keresztülvitetett, az egész telket keritő fal épitése a jövő héten veszi kezdetét; a vizvezeték a telekre be van vezetve és uj két barakk és a főanyag-raktár épitése megkezdetett. A telekvétel, annak átiratása és szabályozása ügyében kiváló buzgalmat fejtett ki Rupp Imre igazgatósági tag, kinek érdemeiért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. A harmadik sebesültvivő csoport most fejezte be a tanfolyamot és a honvédek a vizsgát jó sikerrel tették le. A kiképeztetést eszközlő dr. Abay Herman ezredorvos és Jahn Károly főhadnagynak önzetlen fáradozásukért köszönet fejeztetett ki. (A legközelebbi tanfolyam május 1-én kezdődik.) A berlini egészségügyi kiállitáson részt vesz az egylet a következő tárgyakkal: egy betegszállitó kocsi egy nehéz sebesült számára berendezve, egy szabályos sebesültszállitó kocsi, egy fourgon, mindezen kocsik teljesen fel vannak szerelve; továbbá az országban divó kocsik mintája $^1/_6$-öd nagyságban sebesültek szállitására berendezve; az Erzsébetkórház tervei; a fiókegyleteket feltüntető térkép, tábori ágy és szék, alapszabályok, jelentések. A győri árvizkárosultak részére gyüjtött az egylet 8541 frt 20 krt, a gyüjtés még folyamatban van. A tiroli árvizkárosultak javára meginditott gyüjtés már befejeztetett, befolyt összesen 10,744 frt 49 kr, azonkivül megbizta a tiroli segélyegylet az igazgatóságot, hogy a déltiroli károsultak részére 30,182 krgm tengerit, 20010 kgrm buzát és 30,142 kgrm rozsot vásároljon. E gabona ára 6197 frt 98 krra rugott és annak közvetitéseért ismételt köszönőiratok érkezett. Ujabban megalakultak: Trencsén városi, Madarasi, kisujszállási fiókegyletek, a pozsonyvárosi választmány átalakult megyei választmánynyá és felhivása folytán a következő fiókegyletek létesültek: a stomfai, modori, malaczkai, felső csallóközi, somorjai, galánthai és szempczi fiókegyletek. Azonkivül megalakult az esztergommegyei választmány és debreczenvárosi választmány, minek folytán az egylet áll: 29 megyei, 28 városi, 13 vidéki választmányból és 277 fiókegyletből, összesen 347 testületből. Az Erzsébetkórház alapitói sorába léptek 1000—1000 forinttal. Rapp József, a zsombolyavidéki választmány fiókegyleteivel egyetemben, és Sváb Lőrincz örökösei. E szerint van 70 ágyalapitvány.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **Fegyelmi ügy a kurián.** Kiss Nepomuk János kir. táblai irnok fegyelmi ügyét tárgyalta ma délelőtt a kuria fegyelmi tanácsa. Kiss János irnok ellen a kir. tábla segédhivatali igazgatója a mult év ápril havában hivatalos kötelesség megszegése s botrányos magaviselet miatt tett panaszfeljelentést s ennek alapján helyezte öt vád alá a kir. tábla, mint első foku fegyelmi hatóság. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy Kiss 1877 óta folyton részegeskedik, hivatalos dolgait elmulasztja, s hogy közvetlen a panasz feljelentés beadása előtt felebbvalóit «kutyák» czimmel illette. Mindezek folytán a kir. tábla fegyelmi tanácsa, tekintetbe véve azt is, hogy 5 izben fegyelmi itélettel már büntetve volt, Kisst hivatalvesztésre itélte. Ez itélet ellen a vádlott ügyvédje felebbezett a kuriához. A felebbezésben védettje mulasztásait és botrányos magaviseletét azzal mentegeti, hogy iszákkórban szenved. Kéri Kiss orvosi megvizsgáltatását, s ha betegsége gyógyithatatlannak találtatnék, a hivatalból való nyugdijazás kimondását. A kuria az orvosi vizsgálatot elrendelte s e vélemény szerint Kiss előhaladott delirium tremensben szenved. A főügyészi helyettes mindazáltal fentartani kérte a kir. tábla itéletét. Dr. Harrach Benedek az orvosi vélemény alapján a fegyelmi eljárás beszüntetését kérte. Hivatkozott arra hogy vádlott 20 éven át kifogástalan szorgalommal szolgálta az államot, s hogy egyszerre az ivásnak adta magát, mely szerencsétlenségét okozta, okvetlenül valamely betegség következménye. A kuria fegyelmi tanácsa a vétkesség kérdésénél a kir. tábla itéletét helybenhagyta, a büntetés kiszabására vonatkozólag azonban megváltoztatta s Kisst hivatalvesztés helyett 200 forint pénzbirságra itélte.

— **Hatos Sándor** kétszeres rablógyilkos ügyében, mint már jelentettük, a helybeli katonai törvényszék megkereste a pécsi katonai törvényszéket, nyomozza ki, hogy *Hatos* Pécsett való időzése alatt nem követett el valamely kihágást. A pécsi katonai törvényszék jelentése ma érkezett meg; *Hatos* ott tartózkodása alatt semmi nemü bünt, vagy törvénybe ütköző dolgot nem követett el, kivéve, hogy nevét megmásitá. Söt inkább a rablógyilkos Pécsett igen rendes életmódot folytatott, és munkaadói nem győzik szorgalmát és pontosságát dicsérni. Hatos a már emlitett sötétbarna nadrághoz ugy jutott, hogy katonai köpenyegét eladta egy előtte ismeretlen embernek, és annak árán — 4 forint 50 kr — vette a nadrágot. Mivel a katonáktól, vagy bárki mástól is katonai öltönydarabokat venni, a legszigorubban meg van tiltva, a katonai hatóságok a rendőrséget meg fogják keresni, hogy nyomozzák ki azt az ismeretlen egyént, a ki Hatos köpenyegét megvette. Hatos még folyvást a legrozsásabb kedvben van, azóta, hogy ujra az ujépület falai közt van, szemlátomást hizik; legalább arczából már nem ri ki az éhség. Hatost nem viszik a többi rabokkal a dolgozó szobába, melyből tudvalevőleg kiszökött, hanem egymagára marad czellájában. Ilyenkor a magányos órákban néhány perczre elveszti jó kedvét, és komoran maga elé bámul a levegőbe, de csakhamar visszatér jó kedve és dalol. A gyilkosság elkövetése alatt felmerült mellékes körülményekre vonatkozólag holnap délután ismét kifogják hallgatni, hogy megállapitható legyen, vajjon boszus felhevülése következtében ragadta-e fegyverét két izben is lövésre.

— **Egy igérvény.** Bécsből jelentik: Cohnné asszonyt, nagyban vallatják. Az ügyészség rendkivül nagy erőfeszitéseket tesz, hogy az ügy valódi állását kideritse. Emlitést érdemel, hogy a Propst jegyzőkönyvébe irt számok nem egészen tisztán olvashatók, söt a sorszámnál a 2-es egészen más irásra vall. Hogy Cohnnét a felajánlott 100,000 forintnyi biztositék mellett szabadlábra helyezik-e az még nagyon kérdéses. — **Bécsből** sürgönyzik lapunknak: Cohnné ügyvédje által beadott ama kérelme ügyében, hogy védenczét 100,000 forintnyi biztositék mellett szabadlábra helyezzék, a legfőbb itélőtörvényszék a mai nap folyamában még nem határozott.

— **A Peltzer-fivéreket** Bernays brüsszeli ügyvéd meggyilkolása miatt a brüsszeli törvényszék — tudvalevőleg — halálra itélte. A belga király a gyilkos testvérpárnak megkegyelmezvén, a halálbüntetést életfogytig tartó fegyházra változtatta. Ennek következtében a gyilkosokat egymáshoz lánczolva, Brüsszelből e hó 12-én szállitották el vasuton a löweni fegyházba.

— **A fönix-parki gyilkosság.** A gyilkosok ellen a dublini törvényszék előtt folyamatba tett bünvádi pör a legnagyobb érdeklődést keltette ugyan, azonban idáig semmi ujat sem deritett ki, a mi már a vizsgálat során ki nem lett volna deritve. A közvádlónak vádja, a feljelentők: Carey és Kavanagh, valamint a tanuk mind csupán a vizsgálat során mondottakat ismétlik. Noha valamennyi tanu Brady ellen vall, ő mégis ragaszkodik alibijéhez. A Londonban felfedezett dinamit-összeesküvők ellen az előnyomozást erélyesen folytatják. A közvádló vádja táviratok és levelek által bizonyitja be, hogy Norman, Wilson és Gallagher, valamint a birminghami Whitehead között folytonos összeköttetés állott fenn. Normannál egy bankjegy volt, melyet ugyanaz a bank és ugyanazon a napon bélyegzett meg, mint a Gallaghernél talált bankjegyet. Hasonlóképen táviratok bizonyitják, hogy Kirton is összeköttetésben állott Gallagherrel. Valószinü, hogy az utóbbi a főnök, a ki a parancsokat kiosztotta és pénzzel rendelkezett. A vád bebizonyitja továbbá, hogy a vádlottak a Charinge-szállóban is dinamitot akartak elhelyezni. Dalton valódi neve O'Connor; nem régen tért vissza Amerikából s azt ajánlotta szüleinek, hogy visszatérését tartsák titokban. Lakásán a rendőrség leveleket talált Rossától, Devaytól és más amerikai féniektől. Április 3-án látták O'Connort, a mint a parlamenti épülettel szemben, arról rajzokat készitett s durranó higanyt is találtak nála. A rendőrség bizonyitékokat szerzett be arra nézve is, hogy Kirton összeköttetésben állott a többi vádlottakkal. A rendőrség a legmesszebbmenő elővigyázati intézkedéseket tette meg az elfogottaknak a börtönből való ki- és beszállitásakor. A kihallgatást egy hétre elhalasztották.

Bécs, ápr. 13. A «*Proletar*» czimü szoczialista hirlap két szerkesztőjét, Midyt és Petrzileket, hat illetve négyhavi börtönre itélték el.

Hamburg. ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A «Cimbria» nevü hajó elsülyedése ügyében kitüzött végtárgyalást fontos jelentések elmaradása miatt bizonytalan időre halasztották. («N. Fr. Pr.»)

London, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) *Brady* védője megkisérlette alibit bizonyitani oly tanuk által kik Bradynak jó barátai, de eddigelé kevés sikerrel. *Carey* felismerte a titokzatos «Nr. I.»-nek photografiáját, de kiléte még mindig nem tudatik.

Dublin, ápr. 13. Az esküdtszék *Brady* Józsefet *Burke* meggyilkolásában vétkesnek nyilvánitotta. *Brady* ennélfogva halálra itéltetett.

Az özv. Csekéné-féle gyilkosság végtárgyalása.

Kolozsváron a mult hó 8-án nagy izgalmat keltő gyilkosság történt. A vagyonosságáról ismert özv, *Cseke* Józsefnét *Lajosi* Ferencz és *Padurán* Vaszil meggyilkolták. A gyilkosokat a tett szinhelyén letartóztatták s a törvényszék tegnap tartotta meg ellenök a végtárgyalást a közönség általános érdeklődése mellett. Tegnapi táviratunk pótlásául közöljük még e tudósitást.

A tárgyalás d. e. 9 órakor kezdődött. A törvényszék következőleg alakult meg: Elnök: Albach Géza, szavazó birák: Veress Ákos és Comanescu Sándor, kir. ügyész: dr. Biró János, jegyző; Phleps Ferencz, védők: dr. Szentkirályi Gyula és dr. Czikmantori. Pontban 9 órakor bevezették a vádlottakat. Első rendü vádlott *Padurán* Vaszil előadja, hogy szucsági illetőségü, 32 éves, gör. kath. napszámos, vad házasságban él, két gyermeke van, többször volt lopással vádolva és vizsgálat alatt, ugyancsak lopásért két havi börtönt szenvedett. Külseje inkább őszinteséget árul el, jól táplált zömök termetü, halk hangon beszél és minduntalan idegesen összerázkódik. — *Lajosi* Ferencz előadja, hogy gyalui illetőségü, 18 éves, rom. kath. vallásu, nőtlen kőmives legény. Külseje vézna, czingár gyerek, a hozzá intézett kérdésekre tétova nélkül, határozottan válaszol és a gyilkosság előzményeit, lefolyását egykedvüen adja elő.

Elnök felhivja az ügyészt, hogy adja elő a vádat. *Kir. ügyész*: Folyó évi márczius hó 8-án este 5 órakor megjelentek Padurán Vaszil napszámos és Lajosi Ferencz kőmives özv. Cseke Józsefné házában, hogy őt előre eltökélt szándékkal meggyilkolják és kirabolják. Ennélfogva a b. t. k. 278. §. alapján szándékos gyilkosság és a 344. §. alapján rablásért vádolja őket.

Elnök: Lajosi Ferenczet kivezetteti és felszólitja Padurán Vaszitt, hogy a hallott vád után mondja el hiven a történteket. *Vádlott*: Én délelőtt hazulról elindultam, megelőzőleg rumot ittam a Monostor-utczában. Zsebemben 60 kr. volt. A monostor-utczai «Veres Kereszt» féle vendéglőbe betértem és ott egy liter bort fogyasztottam el. Innen kijöve találkoztam Lajosi Ferenczczel, kit azonban csak látásból ismertem és ő megszólitván, hogy merre felé tartok, vele beszédbe elegyedtem. Ekkor már részeg voltam, Megindultunk Monostor-felé és ő beszélt nékem özv. Csekénéről, mint a kinek háztáját jól ismeri és mondotta, hogy igen sok pénze van, az öreg asszonyhoz pedig senki sem járatos.

Elnök: Mondja el részletesen, hogy mit határoztak el együtt? *Vádlott*: Mind arról beszélgettünk, hogy Csekénénél mennyi pénz van és ahhoz könnyen hozzá lehet férni. E közben kiértünk Monostorra és ott pálinkát ittunk, én egészen megrészegedtem. Lajosi inditványozta, hogy az öreg asszonyt fojtsuk meg és a pénzét raboljuk el. Megbeszéltük, hogy Lajosi előbb benéz a házba, hogy nincs-e ott valaki, mert egy ács szokott néha odajárni. Ő mondotta, hogy majd utána menjek, ha nem jön ki és kérjek az asszonytól szőlőt árendába, vagy megvásárlásra. Ez ugy 1 óra táján volt. Lajosi bement, de hamar visszajött és azt mondta, hogy van valaki az öregnél. Lessük meg a mig kijő; én a sétatér felé indultam, ő megleste, mig az illető kijött. Hosszas várakozás után, 5 órakor feljöttem s ekkor Lajosi ismét bement. Én nemsokára utána mentem és a kapu között egy levelet kaptam, de nem tudom miféle levél, bementem a szobába és megállapodásunk szerint kérdeztem az öregtől a szőllő dolgát. Az öreg asszony a külső szobában volt. Reá rohantunk s megfojtottuk.

Elnök: Beszélje el, hogy a pénzt, mit rabolni akartak, hogyan keresték? *Vádlott*: Nem kerestem semmi pénzt, mert ekkor zörgettek az ajtón, a melyet Lajosi utóbb bezárt.

Elnök: Lajosit mióta ismeri és hol találkozott vele? *Vádlott*: A vöröst kereszt fogadó előtt, addig sohasem beszéltem vele, nem is ismertem.

Kir. ügyész. Tévedni látszik, mert disznókat adott el vádlottnak. *Vádlott*: Nem tudok róla.

Ezután bevezettetett *Lajosi* Ferencz vádlott. *Elnök*: Beszélje el a bünteny részleteit.

Vádlott: 10 óra felé Csekénétől elmentem és utközben találkoztam P.-al. Beszéd közben kérdezte nem tudok valahol pénzt? Erre mondottam, hogy igen, Csekénénél igen sok pénz van. Tovább mentünk Monostorra és ott bepálinkáztunk. Ekkor P. azt mondta, hogy beszéljem el a házi körülményeket, mire elmondtam azt javasolta, hogy fojtsuk meg Cs.-nét és a pénzét raboljuk el. Én beleegyeztem. Elhatároztuk, hogy én előbb megnézem van-e valaki ott, ugy 1 óra felé, de zajt hallottam és visszajöttem, s bementem a Medgyesi János boltjába, ott lestem, a mig az illető kijött. Később oda jött P. és mondta hátha elkerülte a figyelmemet, mikor az illető kijött, menjek csak be. Bementem és azt mondtam, hogy melegedni jöttem. Cs.-né azt mondta, jól van fiam. Erre P. is bejött és szőlőt kért, ezután P. torkon ragadta és azt mondta, hogy fogjam a lábát, mert a rugdalózással zajt csinál. Az öreg asszony hamar meghalt. Ezután bezártam a konyhaajtót és a siffonert kinyitottam és kivettem 4 ezüst tallért meg néhány krajczárt. Volt ott több ötös bankó is. Erre az ajtót döngetni kezdették és mi menekülni igyekeztünk. Beszaladtunk a belső szobába, hol egy láda fedte a kémény ajtót, mely le volt szegezve. P. az ajtót kirántotta és a kéménybe másztunk. Itt aztán megfogtak.

Eddig a két vádlott vallomása. Azután elnök a szembesitett vádlottakhoz intézett kérdéseket, kik egymásra tolják a gyilkosság tervezését.

Elnök ezután felolvastatta a helyszini szemlét, melyet a megjelent biróság a gyilkosság szinhelyén felvett. — Következik az orvosok által fölvett bonczjegyzőkönyv felolvasása, mely a halál bekövetkezését fojtás következtében konstatálja. Utána a tanuvallomások olvastattak fel, melyek a gyilkosság felfedezésére deritettek világot. A felolvasott erkölcsi bizonyitványok szerint *Padurán* Vaszil rosszéletü, czellengő természetü: lopásért két havi börtönt szenvedett és többszörös vizsgálat alatt állott. *Lajosi* Ferencz 1863. január 11-ikén született. Erkölcsi bizonyitványa szerint rossz előéletü, csavargó természetü, de büntetve soha sem volt.

Elnök (L-hoz.) A születési bizonyitványa szerint 20 évet betöltött, miért mondta, hogy 18 éves? *Vádlott*: Nem emlékeztem reá.

A vizsgálat rendjén orvosilag megvizsgáltattak vádlottak és ezen jelentés szerint mindkettőről vélelmeztetik, hogy sem testi, sem lelki, sem elmefogyatkozásuk nincs és a büntettet beszámitható állapotban követték el. Ezek után az elnök a bizonyitási eljárást befejezettnek nyilvánitja és az ülést öt perczre felfüggeszti.

Öt percz szünet után elnök felhivja a kir. ügyészt *vádinditványának* előterjesztésére.

A kir. ügyész a tárgyi tényálladékot beigazolva látja a szakértői vélemény és bonczjegyzőkönyv szerint. Az alanyi bizonyitékot a vizsgálat és mai végtárgyalás rendjén tett beismerő vallomások igazolják. Arra határozott feleletet nem adhat, ki a bünszerző, ki a végrehajtó? Ez azonban nem a leglényegesebb, mert igazoltan áll azon körülmény, hogy mindketten rablási czélból öltek. Saját meggyőződése szerint bünszerző P., erre előélete enged következtetni. Megfoghatlan körülmény az, hogy azt állitják, hogy egymást nem ismerték s mégis gyilkosságot követtek el együtt, melyre nézve megegyezőleg nyilatkoznak. Kéri mindkét vádlottat a btk. 278 és 344. §. alapján bünösnek kimondani és a büntetést a 278. §. szerint kimérni, mely halált rendel.

Dr. Czikmántori védő Paduran védencze érdekében emel szót. A bünösség tekintetében egyetért az ügyészszel. Az elhanyagolt nevelést hozza fel enyhitő körülményül, kéri a büntetést a 91. §. alapján kimérni.

Dr. Szentkirályi védő Lajosi védencze érdekében emel szót és az ügyészszel ellenkezőleg nem tekinti védenczét tettesnek s igy kifogásolja a b. t. k. 70. §. szerinti minősitést, kéri a 69. §. b. pontja szerint minősiteni. Kir. ügyész röviden válaszol és ismételten hangsulyozza, hogy Lajosit, mint tettest kell tekinteni. Ezután elnök az ülést d. u. 4 órára halasztotta el, mikor az itéletet hirdeti ki.

Délután 4 órakor a folytatólagos tárgyaláson Albach Géza elnök kihirdette a következő itéletet: Vádlottak a btk. 278, és 96-ik §. alapján **kötél által való halálra itéltettek.** Első sorban Lajosi Ferencz és azután Padurán Vaszi lesz kivégzendő. Ezen határozatról a királyt értesitik. Az itélet kihirdetését, óriási néptömeg várta, mely a főtért egészen ellepte. Látszólag az itélet igen megnyugtatta a kedélyeket. Vádlottakat erős fedezet alatt kocsin vitték el nagy nehezen a sürü néptömeg között.

A pétervári nihilista-pör.

Pétervár, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A *nihilista-pör* tárgyalását ma délelőtt folytatta a törvényszék. Az elnöknek tapintatos magatartása megakadályozta eddig a vádlottak kihágásait; a perbe fogott nihilisták nyugodtan engedelmeskednek utasitásainak s türtőztetik fölháborodásukat, ha megtiltja nekik, hogy Oroszország általános politikai és szoczialis viszonyairól beszéljenek. *Bogdanovics* a többi között azt a meglepő kijelentést tette, hogy az ő tudtával csak ama mód ellen küzdenek a terroristák, melylyel a kormányt vezetik, nem pedig az államforma ellen. A monarchiákban épen ugy lehet jó kormányzás, mint a köztársaságokban rosz. Ez a kijelentés, mely tudvalevőleg ellentmond terrorisztikus nézeteinek, igen érzékenyen érintette társait. A tárgyalás folyamán kiderült, hogy *Korba* Anna vádlottnő annyira kompromittálva van, hogy azokhoz a vádlottakhoz tartozik, a kik fölött a halálos itéletet ki fogják mondani. Itt meg vannak győződve, hogy a halálos itéletet semmi esetre sem hajtják végre. (N. Fr. Pr.)

MULATSÁGOK.

— **A budapesti tisztviselői társaskör** ápr. 14-én a kör helyiségeiben (VIII. ker. József-körut 46. sz. a. Szabó-udvar) a csángómagyarok javára zártkörü egyleti estélyt rendez.

HÁZASSÁG.

— **Fényes esküvő** volt Egerben; Bergl Lajos m. kir. állami hivatalnok e hó 10-én tartotta esküvőjét Kanitz Berta k. a., Kanitz Lipót tekintélyes polgár leányával. Az esketést Kohn J. M. rabbi végezte, ki igen szép magyar beszédet tartott az ifju párhoz. Az esküvőnél valláskülönbség nélkül képviselve volt a megye s a város intelligencziája.

GYÁSZROVAT

Mária Antoinette főherczegnő, mint Cannesból távirják, e hó 13-án hunyt el. A főherczegnő a prágai nemes kisasszonyok intézetének a főnöknője volt és már hosszabb idő óta betegeskedett; gyógyitani vitték Cannesba, hol utolérte a halál. Rainer főherczeg leánya volt.

Murányi Kálmán föv. igazgató tanitó ma meghalt. A fővárosi tanitók egyik derék társukat, a tanügy lelkes és buzgó apostolát vesztették el benne. A Liszt-egyletnek több éven át titkára, a budapesti franczia körnek választmányi tagja volt. Özvegyet s egy kiskoru fiugyermeket hagyott hátra. Temetése folyó hó 15-én délután négy órakor lesz V. ker. Zoltán-utcza 10. szám a. lakásáról.

A hivatalos lap április 13-iki számából.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter dr. Tóry Gusztáv budapesti kir. itélő-táblai tiszteletbeli segédfogalmazót hasonló minőségben a vezetése alatt álló minisztériumhoz helyezte át, Phleps Ferencz kolozsvári kir. törvényszéki aljegyzőt ugyanazon kir. törvényszékhez jegyzővé, dr. Horkay Sándor dr. Vaisz-féle ösztöndijas joggyakornokot a budapesti kir. törvényszékhez aljegyzővé, Vida Elek munkácsi kir. járásbirósági irnokot a nagykárolyi kir. járásbirósághoz segédtelekkönyvvezetővé, és Zelenka Antal nyitrai kir. törvényszéki dijnokot a nagytapolcsányi kir. járásbirósághoz irnokká nevezte ki; továbbá Lippe Vilmos békésgyulai kir. törvényszéki aljegyzőt a jászberényi kir. járásbirósághoz, Veres Károly kisjenői kir. járásbirósági irnokot a debreczeni kir. törvényszékhez, és Egyed József letenyei kir. járásbirósági végrehajtót a marczali kir. járásbirósághoz helyezte át. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Aingler Erzsébet pápai polgári leányiskolai ideiglenes munka-segédtanitónőt ez állomásra végleg kinevezte.

Kitüntetés. Ő felsége Igler Bálint sopronmegyei hasfalvi születésü bécsi nagykereskedőnek a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, Antón Illés kolozsvári törvényszéki fogházőrmesternek, Láza Tódor fegyencz kézrekeritése körül szerzett érdemei elismeréseül az ezüst érdemkeresztet adományozta.

A BUDAVÁRI GYILKOSSÁG.

A pozsonyi fogás okvetlenül siettetni fogja a törvényszéki vizsgálat folyását, mely eddig bizony nagyon lassu volt. Ha nem lehetne is Spangát vallomásra birni, mindenesetre nagyfontosságu lesz a vizsgálatra annak tudása is, hogy a Fortunában őrzött gyanusitottak miképen fogadják Spanga Pál kézrekerültének s meghiusult öngyilkos kisérletének hirét.

A vizsgálóbirón áll, hogy ezt nagy tapintattal s ügyességgel tudassa velük. Kétségtelenül nehéz föladat lesz, mert minden arra vall, hogy a gyilkosok véres tettük elkövetése után apróra megbeszélték, hogy miképen viseljék magukat s mit mondjanak, ha esetleg letartóztatják őket. Söt az is nyilvánvaló, hogy az országbiró huszárja gondosan eltüntetett a gyilkosság szinhelyéről minden jelt, mely árulójává lehetett volna s azért hajtogatta a rendőrségnél is, meg a vizsgálóbiró előtt is, hogy mutassanak neki valamit, a mi az ő bünrészességét bizonyitja.

Valahányszor kihallgatták, arra a lámpásra hivatkozott mindig, mely az országbiró ágyi mellett az éjjeli szekrényen állott. Ezzel a lámpással akarja igazolni ártatlanságát. Egyre mondogatta a vizsgálóbirónak, hogy nézzék meg csak azt a lámpást s megfogják látni, hogy csapója, mely a kettős láng kioltására szolgál, le van eresztve, bizonyitékául annak, hogy a «kegyelmes ur», miután ő levetköztette, ágyába feküdt, darab ideig olvasott s aztán lebocsátotta a lámpás csapóját és álomra készült. Azt hiszi Berecz, hogy ez kétségtelenné teszi ártatlanságát; mert — ugymond — ha Mailáth a levetköztetés után ágyában olvasott s aztán a saját kezével oltotta ki a lámpást, egészen nyilvánvaló, hogy ő azon a végzetes éjszakán is elvégezte dolgát s aztán maga is nyugalomra tért. Azt nem tudhatja, hogy mi történt a «kegyelmes ur» szobájában, a mig ő aludt, valamint azt sem, hogy merről férkőztek hozzá a gyilkosok.

Tehát egyetlen mentő tanuja — a lámpás! Fölöttébb fontosnak látszott ennélfogva annak konstatálása, hogy milyen állapotban találták a lámpást a gyilkosság után való reggel. Ha valóban ugy volt, a mint Berecz mondja, akkor csakugyan nyomós bizonyitékot szolgáltatna mentségére. Ha kiégett benne az olaj s csapója nem volt leeresztve, akkor hamisaknak mutatja a huszár állitásait s bizonyosnak azt, hogy ő akkor rontott be a hálószobába czinkostársaival, mikor gazdája még nem feküdt le, nem olvasott s nem oltotta ki a lámpást. Az is lehetséges volt, hogy az olaj kiégett s a csapó mégis le volt eresztve, a mi arra a föltevésre adott volna okot, hogy reggel, mikor Berecz a szobába lépett, még nem volt kioltva a lámpa s ő eresztette le ekkor a csapót, hogy elhárítsa magáról a gyanut.

A gyilkosság után való napon esteli hét és nyolcz óra között — e sorok irója is megfordult szerkesztőségünk egy másik tagjával az országbiró hálószobájában s világosan emlékezik rá, hogy a *lámpásban alig volt egy ujjnyira az olaj*. A *halottőrző* figyelmeztette őt erre a körülményre s megjegyzé, hogy a a lámpás nyilván reggelig égett s csak akkor oltották ki lángját.

Sajnos, hogy ezt már hivatalosan konstatálni nem lehet, mert a lámpást, melyről nem sejtették, hogy tanuskodásra van hivatva, a gyilkosság után kitisztogatták s azóta folyvást használják az országbiró házában.

Nagy ellenmondásba keveredett Berecz, midőn azt magyarázgatta legutóbb a vizsgálóbirónak, hogy miképen juthattak a gyilkosok gazdája szobájába. Abból indul ki mindig, hogy ő csak másnap reggel értesült a gyilkosságról, midőn a szobába lépett. Azt mondja, hogy a szalon ajtaján nem mehettek be a gyilkosok, mert ő maga zárta be estefelé az ajtót s benhagyta zárjában a kulcsot. Megkérdezte tőle a vizsgálóbiró, hogy mit gondol, merre jutottak be mégis a gyilkosok? Azt határozottan tagadja, hogy ott rejtőztek el a fürdőszobában, melyet kárpitajtó választ el a hálószobától s lehetőnek vallja, hogy a folyosón át a komornyik szobájába mentek s innen a kárpitajtón, mely e szobából a szalonba vezet, a belső termekbe; e föltevést annál valószinübbnek állitja, mert a komornyik szobájának mindkét ajtaja (a folyosóba s a nagyterembe szolgáló egyiránt) éjjel-nappal nyitva szokott lenni. Mikor arról beszélt, hogy milyen állapotban találta urát márczius 29-ének reggelén, megkérdezték tőle, hogy mely uton szaladt a komornyik szobájába, hogy hirül vigye neki a szerencsétlenséget? — A huszár elfelejtette már ekkor régibb vallomását s igy felelt röviden: «A szalonon keresztül a folyosóra mentem s innen a komornyik szobájába.» «Hát miért nem ment a kárpit-ajtón, mely a szalonba vezet?» kérdé a vizsgálóbiró. «Azért, — igy felelt Berecz — mert *el volt zárva belülről*. Mikor figyelmeztették az ellenmondásra, lesütötte fejét s egykedvüen mondá: «Én csak azt tudom, tekintetes uram, hogy ártatlan vagyok.»

A vizsgálat eddigi eredménye nyilvánvalóvá teszi, hogy a gyilkosok Berecz segedelmével jutottak a palotába s igy is távoztak. Ugy látszik, hogy azt a kötelet, mely az erkélyről lecsüngött, a gyilkosság után akasztotta Berecz a rácsozatra, hogy elhárítsa magáról a gyanut. Arra számitott nyilván, hogy a kötél láttára azt fogja gondolni mindenki, hogy a gyilkosok ezen az uton menekültek a szalonból. Bizonyos azonban, hogy azon a kötélen senki sem ereszkedett le; mert csimbókjai a gyilkosság után való reggel olyan lazák voltak, hogy az ember könnyedén közéjük dughatta két ujját. Az erkélyen üres szivaros skatulya, az erkély alatt, a bástya felé szolgáló kis udvaron az ajtó kulcsa hevert. Ezeket a tárgyakat is a huszár tehette oda, hogy elhitesse a nyomozókkal, hogy a gyilkosok arra menekültek. De mivel a kötél állapota kétségtelenné teszi, hogy rajta senki sem bocsátkozott le s másfelől az a másik kötél, mely a kis udvarról csüngött le az Albrecht-ut felé, világos nyomait mutatja annak, hogy segitségével többen leereszkedtek, csaknem bizonyosra vehető, hogy Berecz a gyilkosság után levezette társait a kis udvarra, honnan azok a kötélen menekültek. A szivaros skatulyát, mely a kulcsot csak azután hányta le az erkélyre meg az udvarra, hogy megóvja magát a gyanutól.

*

Tóth Gerő vizsgálóbiró tegnap és ma délelőtt több tanut hallgatott ki a Mailáth-féle gyilkossági ügyben. E tanuk vallomása annyira terhelő Berecz és Pitelyre nézve, hogy immár minden kétség eloszlott az iránt, hogy ezek a gyilkosok. E terhelő tanuknak a vádlottakkal leendő szembesitésének aligha nem beismerés lesz a következménye. E szembesités Spanga kihallgatása után fog megtörténni. Jávor a vizsgálat eddigi eredménye után itélve nem volt közvetlen tettes, de tudomással birt az egész dologról.

*

A Józsefvárosban tegnap éjjel nagy föltünést keltő elfogatás történt, amelyről a következő értesitést kaptuk: *Breslmayer* Adolf pékmesternek a Békés- és Kölcsey-utczák sarkán levő «nagy pereczhez» czimzett üzletében, három hónap óta mint elárusitónő volt alkalmazva a gödöllői születésü 17 éves *Tóth* Ida. A rendőrségnek sikerült megtudni, hogy Spanga a leánynyal szerelmi viszonyt folytatott s élénk levelezésben állott. Ennek következtében *Fischer* Lajos és *Balogh* Albin rendőrfogalmazók két polgári biztos kiséretében tegnap éjjel a leány lakására mentek s vallatni kezdték. Miután a leány bevallotta, hogy Spangával viszonyban volt, egy bérkocsiban a főkapitánysághoz szállitották. Ládájában több levelet és Spanka egy fényképét találták. A kihallgatás alkalmával a lány igen fontos vallomást tett Spangára vonatkozólag.

*

A *Schvarczer Ferencz* kárára elkövetett betörésről, miután arra *Spanga* Pál vallomásában hivatkozott, alkalomszerünek tartjuk a következő adatokat feleleveniteni. A végtárgyalás a dr. Schvarczer kárára elkövetett kétrendbeli lopásban f. évi február hó 19-én volt a budapesti kir. fenyitő törvényszéknél. Az egyik lopás miatt *Téglás* János urasági szolga volt vádolva, a ki a lopás idejében Schvarczernél szolgált. Ez alkalommal elloptak a károsult irodájából 3625 frt készpénzt, két arany órát, egy arany pecsétgyürüt, egy gyémántgyürüt s egy arany lánczot. Mikor vádlottat letartóztatták, a lopott tárgyakból semmit sem találtak nála. De mivel rajta kivül más, idegen személy nem fordult meg az irodában, s ennek kulcsát utasitás ellenére a lopás előtti napon nem adta át gazdájának, a gyanu egyedül őt terhelte. A törvényszék azonban vádlott határozott tagadása következtében kénytelen volt felmentő itéletet hozni. A második lopási esetben *Tóth* János szolga volt a vádlott. Ennél találtak ugyan mintegy 1200 frt értékü ékszereket s drágábbnál-drágább ruhaneműeket, de ezek között Schvarczer egyikben sem ismert a maga jószágára. Ez a vádlott is tagadott mindent s a Schvarczer kárára elkövetett lopás vádja alól fel is mentették; ellenben az özvegy Bergl Józsefné kárára elkövetett lopás büntette miatt, mely rábizonyult, 3 évi börtönre s 5 évi hivatalvesztésre itélték.

Spanga Pál elfogatása.

A mult éjszaka folytán részletes táviratokat küldtek pozsonyi tudósitóink a sokáig keresett gonosztevő elfogatásáról, de sürgönyeink nagyrésze — a távirathordok hanyagsága miatt — oly késon jutott hozzánk, hogy nem minden példányunkba kerülhetett bele. Az első kiadásunkból kimaradt táviratok nyomán részletes leirását adjuk itt ujra az elfogatásnak:

A sokat emlegetett és sokfelé látott gonosztevő minden valószinüség szerint tegnapelőtt érkezett Pozsonyba. Az estét s éjszakát kóborlással töltötte s megfordult különböző mulatóhelyeken; tegnap délután a Várhegyen levő egyik bordélyházba vetődött. A tulajdonosnő: *Jordánné* leánya Spangát sejtette a vendégben s jelentést tett a rendőrségnél. Mialatt a följelentő a kapitányságnál járt, Spanga eltávozott a bordélyházból s megigérte, hogy hét óra tájban visszatér s akkor magával viszi otthagyott felsőkabátját és esernyőjét. Kérdezte, hogy melyik ut vezet a Várhegyre, mert oda szeretne menni. — *Schwingenschlögel* rendőrségi felügyelő értesült erről s utasitotta Poller Pál káplárt, hogy tartsa szemmel a közeleső csapszékeket és bordélyokat. Spanga hét óra tájban indult el a bordélyházból s a Duna partján haladt; a rendőr felügyelő nyomon követte. A haltéren észrevette a gonosztevő, hogy a czivilöltözetü felügyelőt katonásan köszönik az őrtálló rendőrök s erre szaladni kezdett utczahosszant. A Spineder vendéglője előtt utolérte őt Schwingenschlögel s nem törődve az életveszélylyel, megragadta vállán a menekülőt. A gonosztevő látta, hogy nem szabadul s jobb kezét fölemelve, a készen tartott revolver négy golyóját feje felé röpitette. Az egyik golyó szájába ment, a másik meg egy arra haladt tanitónak szakállát horzsolta. A felügyelő leütötte botjával Spanga kezét, a bordélyos pedig, ki szintén üldözőbe vette, elkapta egyik lábát, mire a gyilkos lerogyott a földre. A revolvert erre kicsavarták jobbjából, Spanga elájult a szájat ért lövés következtében s ilyen állapotban vitték a városházára. Ott aztán fölocsudott s halk, de érthető hangon mondá: «Én a Spanga vagyok.» Szánalmas képet mutatott hevenyészett fekvőhelyen; világos zöke szakállát pirosra festette a vér s arczát is egészen elboritotta. Balarczán világosan látszik a forradás s mikor elfogták, testszinü angol flastrom volt rajta, hogy eltakarja. Ruházatára teljesen ráillettek a személyleirásban foglalt adatok: nadrágja kék-fehér csikos, sötét szinü téli kabátján asztrakán gallér van, kalapja bécsi gyárostól való.

A városházáról két rendőr kiséretében átszállitották az országos kórházba. hová *Kozsehuba* városkapitány, *Zsitvay* kir. ügyész és *Kovács* városi orvos is követte. Kilencz órára annyira kimosdatták és magához téritették Spangát, hogy meglehetősen jól érezte magát s összeillő válaszokat adhatott vallatóinak.

Az országos kórház 47. számu szobájában helyezték el, hol *Steinmayer* orvos kivette a gonosztevő arczából a golyót, mely a szájpadláson keresztül a balszem aljáig hatolt. Az operáczió alatt egyetlen jajszót sem hallatott, noha nem volt elkábitva. A mütét után a harmadik emeleten levő 94-dik számu fegyencz-szobába szállitották s jegyzőkönyvbe foglalták vallomásait. Előbb Bacho rendőrbiztos hallgatta ki s azzal a kérdéssel kezdte a vallatást, hogy miért szökött meg Budapestről. Azt felelte a gonosztevő, hogy Schwartzertől Budán 750 forintot lopott el czinkostársak nélkül, három héttel az országbiró meggyilkolása előtt s a pént nasi-vasin elvesztette. Továbbá azt vallotta, hogy a gyilkosság estéjén a népszinházban volt egy leánynyal, aztán az akáczfa-utczai Buzalka-féle tánczteremben mulatott, honnan a magyarutczai Petőfi-kávéházba ment s itt hajnali 5 óráig nasi-vasit játszott. Később ellenmondásokba keveredett s azt mondá, hogy ez nem a gyilkosság éjszakáján, hanem márczius 29-dike és 30-dika közt volt, mikor ő a «Hungária-nagyvendéglőben lakott. Az országbiró huszárjával, Berecz Jánossal a gyilkosság előtt egy héttel beszélt utoljára. — Mikor a vizsgálatot teljesitő biztos szemébe mondta, hogy mikor a rendőrség lakásán kereste, nem volt odahaza, zavarba esett a gonosztevő, s

azt hajtotta, hogy csak czipőt változtatni járt lakásán. *A gyilkosságról nem akar tudni semmit.* Azt mondja, hogy előtte való nap Berecz huszár szobájában volt, de Mailáth hálószobáját nem is látta. Tagadja, hogy Bereczczel a kert ajtajában beszélgetett. A gyilkosság után való reggel a nemzeti szinházzal szemben levő vendéglőben egy hirlap külön kiadásából értesült a gyilkosságról. Félt, hogy miat faczér ember ő is belekerül a bajba; ezért s a budai lopásért szökött meg. Budapestről márczius 29-dikén az esteli vonattal utazott Bécsbe, hol a «Lamm» vendégfogadóban szállt meg. Mivel a lopott 750 forintot az utolsó krajczárig elköltötte, pénzzé tette ékszernemüit. Különben — ugymond — ő egyátalán nem bujkált, mindenütt mutatta magát, sőt nasi-vasit is játszott. Bécsben tegnapelőtt estig maradt, s parasztszekéren indult Pozsonyba, hova ma reggel érkezett. Megtekintette a várost s a Várhegyet, s betért a Jordán-féle bordélyházba, hol délig maradt. A gonosztevő nyugodtan, minden izgatottság nélkül beszélt, noha járomcsontja össze van zuzva. Azt is mondá, hogy vannak tanui, kik őt a gyilkosság éjszakáján látták, de neveiket nem tudja. A vallomásairól fölvett jegyzőkönyvet szép, biztos vonásokkal irta alá.

Később *Zsabokrszky* vizsgálóbiró fogta vallatóra s tizenegy óráig kérdezgette. Vele szemben is határozottan tagadta, hogy részt vett volna Mailáth György meggyilkolásában; csak a Schwartzer-féle lopás s a miatt utazott el Budapestről, mert félt, hogy mint valamennyi barátját, őt is befogja a rendőrség.

A városházán kikutatták Spanga zsebeit s találtak bennök 52 forint bankót egy nagy tárczában, uj nickel-órát, tollkést, finom theát ólompapirosban, szivartárczát britanikákkal, egy pár 7¾ számu vöröses barna keztyüt, kis bugyellárist, benne 3 ezüst forintot, apró ládakulcsokat, angol flastromot és egy kis palaczkot, melyben erős büzü nedv, valószinüleg méreg van.

*

Kriszt János a fenyitő törvényszék elnöke értesülvén Spangának Pozsonyban történt letartóztatásáról, azonnal az igazságügyminiszterhez fordult azzal a kérelemmel, hogy engedtessék meg, miszerint *Tóth* Gerő vizsgáló biró és *Gyürky* Miklós jegyző Spanga kihallgatása végett Pozsonyba kiküldethessenek. A kérelem azzal indokoltatott, hogy a vizsgálat szálai a budapesti kir. fenyitő törvényszéknél összpontosulnak, hogy továbbá Spanga öngyilkossági kisérlete által szenvedett sulyos sérülés folytán egyhamar nem lesz Budapestre szállitható s igy a vizsgálat érdekében kivánatos, hogy a kihallgatást a vizsgálat vezetésével megbizott biró eszközölje. A miniszter e kérelemnek helyt adott, minek folytán *Tóth* Gerő biró és *Gyürky* Miklós jegyző ma délután 2 órakor a futárvonaton Pozsonyba utaztak, honnét valószinüleg már holnap este visszatérnek.

*

A budapesti rendőri főkapitányság ma Spanga *körözésének megszüntetése* iránt 21.142 szám alatt a következő körlevelet bocsátotta ki és küldötte meg az összes hazai és külföldi rendőrségnek: «A 17,951 sz. a. néhai Mailáth Györgyön elkövetett rablógyilkossággal gyanusitva körözött Spanga Pál f. é. április 12-én Pozsonyban elfogatván, körözése beszüntettetik. — Budapesten, 1883. április 13-án. Thaisz Elek kir. tanácsos, főkapitány.»

*

Bécs, április 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Az «Extrablatt» Spanga elfogatásának részleteiről a következőket közli: Schwingenschlögel, mikor a följelentést tudomásul vette, azonnal kihallgatta azt a lányt, a kivel az éjjeli vendég együtt volt, s a személyleirás, melyet ez utóbbi a rendőrrel közölt, semmi kétséget sem hagyott fenn az iránt, hogy az annyira keresett Spanga volt az, a ki a házba ki és be járt. A leány azt is konstatálta, hogy az emlitett férfinak bal arczán meglehetős mély sebhelye van, s mindazok, a kik jelen voltak, azt adták elő, hogy mikor a terembe lépett, arczához zsebkendőt tartott, mintha légnyomás ellen akarta volna magát védeni. A teremben, hol több leány volt jelen, nem sokáig maradt, komolyan és hallgatagon viselte magát és azt mondta, hogy Pozsony közeléből való. Mikor felöltőjét letette, vonakodott azt idegen kézbe adni, s mikor egyik leány azt kérdezte tőle, hogy talán sok pénze van-e kabátjában, mosolyogva azt válaszolta: «vigyázz, ne nyulj a téli kabátomhoz, mert az elsül.» A lány előbb mosolygott e szavakra. Azt hitte, hogy az ismeretlen férfi tárczájában alkalmasint sok pénz van, s hogy azért vigyáz annyira kabátjára s ez okból ijesztgeti a lányt. Mikor a lány e véleményét kifejezte, Spanga téli kabátjának zsebéből igen csinos mívü revolvert vett ki, megmutatta azt a lánynak, egyuttal figyelmeztette a nyilásokból kilátszó töltényekre, hogy bizonyitsa neki, hogy a fegyver töltve van. «Nos, elsül-e a téli kabát?» — kérdé Spanga, mikor a revolvert ujra visszatette téli kabátjának zsebébe. Ezek a vallomások megerősitették a rendőrt ama nézetében, hogy a bordélyház vendége nem lehet más, mint Spanga, s elhatározta, hogy este ujra eljön. Schwingenschlögel már akkor az idegent a teremben találta. Ez utóbbinak Spangához való, hasonlósága annyira meglepő volt, hogy a rendőr, mikor belépett, egészen megzavarodva állott meg. Még a ruházata is teljesen hasonlitott azzal, mely a körözö levélben le van irva. Az idegen, mint látszék, észrevette, hogy jelenléte feltünő az épen belépett férfi előtt, zavarba jött, fölállott és kisietett az utczára. A rendőrfelügyelő utána nézett és pár percz mulva szintén kisietett, de lehetőleg ugy, hogy ez fel ne tünjék. Az állitólagos Spanga a Duna felé ment, a parton sétált, azonban Schwingenschlögel nem akarta itt elfogni, mert attól tartott, hogy Spanga a Dunába veti magát. Mikor a gyanusitott a város felé vette utját és a sétatérre lépett, Schwingenschlögel közelébe ment, hátulról megragadta karjánál fogva és azt kiáltá: «Spanga Pál, fogva vagy!» Ez a jelenet a «Spender» szálló előtt történt. A fogoly hirtelen mozdulattal hátrafordult, lerázta magáról a rendőrfelügyelőt, hirtelen kirántotta revolverét és villámgyorsasággal két lövést tett, saját szájának irányozva fegyverét. Vértől boritva azonnal öszszerogyott; Schwingenschlögel fölfogta és a sétatér egyik padjára fektette. Csakhamar nagy néptömeg gyült össze a vértől boritott sebesült köré, a ki a padon feküdt. Mikor megtudták, hogy a sebesült férfi nem más, mint Spanga, a felháborodás kiáltásai hangzottak fel, s a felbőszült emberek azt kiáltozták, hogy meg kell kövezni a bünöst. Azonban látása a vérnek, mely a sebesült arczát elárasztotta, némileg magához téritette a felbőszült tömeget, mely utat engedett az elősietö tisztviselőknek és rendőröknek, a kik a sebesültnek a kórházba való szállitását határozták el. Már a kórház felé vezető uton a sebesült azt nyögte: «Igen, én vagyok Spanga, én vagyok Spanga! Mégis felismertek!»

Bécs, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Az «*Extrablatt*»-nak jelentik *Pozsonyból:* Spanga daczosan és kihivóan viseli magát a kir. ügyész és a hivatalnokok irányában. Ma délelőtt tiz órakor tartották meg vele a második kihallgatást. A kihallgatás befejeztével *vonakodott a kihallgatásról felvett jegyzőkönyvet aláirni* és csak akkor tette meg, a mikor büntetéssel fenyegették. Spanga az éjszakát igen nyugodtan töltötte el. Reggeli három óráig aludt, ekkor felébredve, hányási inger fogta elő, mire ő a reá ügyelő drabantnak uraskodó hangon odakiáltotta: «Hozzon orvost!» Csakugyan jött orvos, a ki lecsillapitotta a hányási ingert, mire Spanga ismét elaludt. Sebláz idáig nem jött rá. A legszigorubb ellenőrzést és felügyeletet rendelték el személyére nézve, nehogy ismét öngyilkosságot kiséreljen meg. Budapestről sürgős megkeresés daczára sem jött válasz s az itteni vizsgálóbiró, a ki az előző ügyiratokat nem ismeri, nagy zavarban van amiatt, hogy minő kérdéseket intézzen hozzá. A pozsonyi rendőrkapitány, a ki Spangát első izben hallgatta ki, azt mondja, hogy rendkivül ügyes és ravasz ember, a ki összes feleleteit a legnagyobb nyugalommal és megfontoltan adja elő s noha többször fogták vallatóra s noha számtalan fogas kérdést intéztek hozzá, Spanga nem jött zavarba és nem adott ellenmondó válaszokat.

Pozsony, április 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Éjjeli 12 órakor érkezett Kozsehuba városi főkapitányhoz a következő távirat Bécsből: Szivből jövő üdvözletemet a szép sikerért. Krticzka rendőrigazgató. Konstatálva van, hogy Spanga ruházatának leirását nem a pesti, hanem a bécsi rendőrség jelentette be a pozsonyi rendőrségnek. A bécsi rendőrség Spanga téli kabátjának és kalapjának részletes leirását közölte a pozsonyi rendőrséggel, ugy hogy Schwingenschlögel rendőrfelügyelőnek ama gyanuja, hogy az ismeretlen férfi nem más, mint Spanga, határozottan megerősödött, mihelyt az idegennek kabátját és kalapját megpillantotta.

Bécs, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Spanga Bécsben nyolcz napig időzött s ez alatt a wiedeni «Hotel Lamm»-ban lakott. Nappal az utczákon kóborolt, éjszakáit pedig bordélyházakban töltötte. Hogy a rendőrség kutatja, azt ő igen jól tudta s ahoz képest tette meg elővigyázati intézkedéseit. Bécsből Hainburgba, onnan pedig közönséges paraszt-szekeren Pozsonyba ment, a hová tegnap délben érkezett meg. A délután folyamán a hegyek között tartózkodott. Csak éjszakára ment be abba a bordélyházba, a hol felismerték. Azt hiszik, hogy Spangának Bécsben is vannak büntársai. Annyi bizonyos, hogy Bécsben vannak olyanok, a kik ismerik s tudták ott létét, de nem jelentették fel. A nyomozást ebben az irányban is megtartják, noha titkosan.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Mikor Spanga a városháza udvarán a hordágyon feküdt, s nagy néptömeg gyült össze, hogy az «érdekes» idegent megtekintse, legelőször is dr. *Kovács* városi orvos közeledett hozzá, hogy sebét megvizsgálja. Spanga nyugodtan feküdt, csak időközönkint vetett egy-egy félénk pillantást környezetére. Dr. Kovács operáczió közben többször intézte hozzá azt a kérdést, hogy kicsoda, nevezze meg magát. Spanga kezdetben vonakodott, többször felemelte fejét, vizsga pillantásokat vetett jobbra-valra, s azután ismét lefeküdt, a nélkül, hogy felelt volna. Egy iszonyu fölindulás pillanatában roppant fájdalmakat érezhetett, s meglehet, hogy az a gondolat villant meg agyában, hogy sebe halálos, hogy meg fog halni. Talán halálsejtelmektől gyötörve, fölemelte fejét s dr. Kovács ismételt kérdéseire: «Hogy hivják önt?» azt suttogá: «*Én Spanga vagyok!*» Azután visszahajolt hevenyészett nyughelyére és sóhajtozott.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Zsábokrszky* vizsgálóbiró éjjeli 12 óráig vallatta tegnap a sebesültet, azután békében hagyták. Spanga meglehetős nyugodtan töltötte az éjszakát s aludt is néhány órán át. Hajnali három órakor hányás erőltette s kérte az ápolót, hogy küldjön orvos után. Dr. *Zsigárdy* alorvos nemsokára megjelent a kórházban s orvosságot adott a betegnek, mely a hányást megszüntette. Spanga ágya körül ott van mindig *Bobics* ápoló és két fogházőr.

A *délelőtt* folytán nem állott be lényeges változás a beteg állapotában. Kora reggel rohamos hányás vett erőt rajta, melynek az orvosok csakhamar véget vetettek. Ezután saját kértére fekete kávét adtak a betegnek, mely láthatólag jól esett neki. Az orvosok nem tartanak rohamos katasztrófától s azt hiszik, hogy a sebláz ma este be fog állani, s ha orbáncz nem járul hozzá, nehány nap multán felépül.

A pozsonyi rendőrkapitánynak Thaisz budapesti rendőrkapitányhoz intézett és Spanga elfogatását tudató táviratára ma délelőtt tiz órakor a következő távirati válasz érkezett: «Értesitettem a kir. ügyészséget. Thaisz.»

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Zsabokrszky törvényszéki biró ma irásbeli jelentést tett az itteni törvényszéknek a Spanga-ügyben tegnap éjjeli kihallgatásáról. E jelentés következtében, ma a törvényszék elrendelte a vizsgálati fogságot, a vizsgáló biró tegnapi előzetes müködése hitelesittetett és Zsabokrszky törvényszéki biró a vizsgálat további folytatásával megbizatott. A vizsgáló biró reggel 10 órakor, segédje Braun törvényszéki gyakornok kiséretében az országos kórházba ment, hogy ott Spangát további vallatóra vegye. Ez — mint jelentik — csak általános kérdésekre fog szoritkozni, minthogy itt a Spanga büntársaival Budapesten folytatott vallatás eredménye iránt nincsenek tájékozva s azért tartanak tőle, nehogy a keresztkérdésekkel a budapesti eddigi vizsgálattal ellenmondásba jöjjenek. Zsitvay Leo királyi ügyész részéről, ki tegnap ugy a városházán, mint az országos kórházban erélyesen teljesitette hivatalos kötelességét, még tegnap megtétetett minden intézkedés, hogy bármi eshető szökési kisérlet vagy öngyilkossági kisérletnek eleje vétessék. Az országos kórház igazgatója: dr. Kanka Károly maga részéről intézkedett, hogy Spanga minden lehető orvosi kezelésben részesüljön. Ma délelőtt az itteni rendőrség folytatta erélyes kutatásait Spanga időzése iránt. Fél 10 órakor Gürtler bérkocsis gazdával, kivel Spanga két év előtt együtt teljesitette a katonai szolgálatot, kezdte meg a kihallgatást. Gürtler már tegnap, mikor a sebesültet a városházára hozták, rögtön felismerte benne az igazi Spangát. A kihallgatás részleteiről még nincs semmi hir.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Schwingenschlögel rendőrfelügyelő ma a nap hőse. Bár az kétségtelen, hogy Spanga üldözésénél a véletlen kedvezett neki és az eredmény elérésében segitsége is volt; de be kell ismerni, hogy az annyira keresett gyilkos elfogatása főleg mégis Schwingelschlögel rettenthetlenségének köszönhető. Nem lehet tehát gáncsolni, hogy Schwingenschlögel a nap hőse, mert keservesen kiérdemelte azt, hogy e kitüntetés részese lett. Schwingenschlögel rendőrfelügyelő 1841-ben született Alsó-Ausztria Lenbach nevü városában. — Tizennyolcz éves korában belépett a 14-ik gyalogezredbe, részt vett az 1864-iki holsteini és az 1866 iki csehországi hadjáratban és 13 évi szolgálat után mint szakaszvezető lépett ki a hadseregből. 1868 óta szolgál a pozsonyi rendőrségnél, hol 1874-ben lett felügyelővé. Schwingenschlögel tulajdonosa a cs. királyi hadi- és a slezvigholsteini emlékéremnek. Schwingenschlögel, a ki most 42 éves, igen ügyes rendőr. A helybeli rendőrség már több szép «fogást» köszönhet az ő találékonyságának és erélyének. Magas, nyulánk termete s valódi rendőrarcza van; tekintete fátyolozott, a hosszas detektiv szolgálattól szigoru és átható. Arczát sötét szőke «császár-szakál» köriti, felső ajkán sürü bajusz, koponyáján ellenben csak gyér haj van. — Schwingenschlögel nős és négy élő gyermek apja; tiz gyermeke már elhalt. — Spanga elfogatása után az a hir terjedt el, hogy Schwingenschlögel rendőrfelügyelőt revolverével agyon lőtte. E teljesen alaptalan hir eljutott a derék rendőrfelügyelő nejének fülébe is, a kit annyira megrémitett, hogy összerogyott és hosszabb ideig eszméletlenül hevert. Most már, hogy férje sértetlenségéről meggyőződést szerzett, jobban van, s remélhetőleg nem sokára örvendeni fog a kitüntetésnek és elismerésnek, melyet férjének nyujtani fognak.

Schwingenschlögl felügyelő a következőkép adja elő Spanga elfogatását:

«Ma este hét órakor azt jelentette nekem egy idevaló bordélyház tulajdonosnője, hogy a mult éjszaka gyanus fiatal ember mulatott nála egy lánynyal. A fiatal ember reggel eltávozott, de felső kabátját és esernyőjét ott hagyta azzal a kijelentéssel, hogy estére visszatér és holmiját elviszi. Az idegen azt beszélte a lánynak, hogy nős ember, s azért hagyja ott az emlitett tárgyakat, hogy ne kompromittálja magát. Az asszony kifejezte abbeli gyanuját, hogy a nála volt fiatal ember nem lehet más, mint Spanga, mert a lány észrevette, hogy arczán nagy forradás van. Erre elhatároztam, hogy elmegyek a bordélyházba egymagam, házigazda gyanánt lépek fel, s midőn az idegen eljön kabátjáért és esernyőjéért én adom át neki, hogy a Spanga beküldött arczképe nyomán konstatálhassam a személyazonosságot.

Midőn beléptem a házba tudtomra adták, hogy az idegen már ott van s követelte kabátját. A mint a főkapun a házba mentem, az idegen épen akkor távozott a hegy felől levő hátsó ajtón. A kabát külsejéről, nevezetesen a kék asztrakán gallérral ellátott sötét posztóról rögtön felismertem Spangát s utána indultam. Mig ő a Vizeshegy utczáján lefelé haladt, rövidebb uton követtem a Duna-partig; ott az idegen szemeláttára egy rendőr köszönt nekem, mire azonnal figyelmessé lett és sejteni kezdte, hogy rendőrségi közeg vagyok. A «Neidritz» felé vette utját, mialatt én a Duna partján igyekeztem eléje kerülni. Ezután mindketten gyors léptekkel mentünk keresztül a sétatéren egész a szinházzal szemközt levő helyig, itt az idegen befordult a rózsautczába, én pedig a szinház másik oldalán az Andrásutczán át követtem. A redout-épület előtt ismét észrevett, megfordult s a rózsa-utczán keresztül a Speneder-szállóig szaladt vissza. Bal kezében tartotta az esernyőt csipőjéhez szoritva, jobb kezét pedig zsebébe dugta s valamit erősen szorongatott; megragadtam karját, mire kirántotta revolverét s háromszor arcza felé lőtt; két lövés nem talált, a harmadiknál a golyó szájába hatolt és a bal járomcsont alatt állapodott meg. Mialatt én vele küzködtem, Jordán, a bordélyház tulajdonosa, ki szintén követte, leteritette őt a földre. Ezután bérkocsiba tettük s a városházára szállitottuk.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Spanga második kihallgatása* délelőtt ¾11-től délig tartott. Zsabokrszky törvényszki biró és gyakornoka gyalog mentek az országos kórházba és ujabban is jegyzőkönyvet vettek fel a Spanga vallomásáról. Ennél a kihallgatásnál nem fordult elő semmi érdemleges részlet. Spanga ragaszkodott ahhoz az állitásához, hogy elkövette ugyan dr. Schwarzernél a tolvajlást, lopott is 750 frtot, Mailáth meggyilkolásában való részességét azonban határozottan tagadja.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Zsabokrszky* vizsgálóbiró déli tizenkettedfél órakor ujra megjelent a kórházban s folytatta Spanga vallatását. A kórház amaz osztályának rendelő orvosa, melyben Spanga fekszik, kinyilatkoztatta, hogy a gonosztevő sebe egyelőre nem veszélyes, ha ugyan orbáncz nem járul hozzá. Spanga kissé bágyadt, fekete kávén kivül még nem ivott, nem evett egyebet. Hajnali három órakor hányásra erőltette a gyomrába jutott vér. A test hőmérséklete ma 38.2 fok, tehát csaknem normális volt, Spanga megrögzött gonosztevő benyomását teszi az emberre. Arczának felső részét egészen beboritják a kötelékek, bal arczán egészen eltakarja a forradást össze-vissza kuszált szakálla.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) *Zsitvay* Leó királyi ügyész a következő táviratot kapta délelőtt: «Spanga biztos őrizet alatt gyógykezelendő és mihelyt lehet, Budapestre szállitandó. *Pauler* igazságügyminiszter.»

Bécs, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Most, hogy Spanga elfogatása ténynyé vált, érdekes dolog az, hogy a tegnapi nap folyamában számosan jelentést tettek a rendőrségnél, hogy még tegnapelőtt Spangát Bécsben látták. Ma reggel *Gorup* br. rendőrbiztos a rendőrigazgatóság megbizásából Pozsonyba ment, hogy meggyőződjék arról: vajjon a Bécsben látott Szabó Mihály ugyanazonos-e Spangával? Szabó Mihálynak a «Goldenes Lamm» szállóban hagyott bőröndjét tegnap a budapesti főkapitánysághoz küldötték. E bőröndben vannak tudvalevőleg többek közt azok a fehérnemüek, melyen «S. P.» betük vanak.

Pozsony, április 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Mikor tegnap este az első lövés a nemzeti szálló előtt elhangzott, Bachó rendőrbiztos a szinház előtt állott. A mint a lövés szinhelyére érkezett, Spanga vérezve a földön feküdt. Mikor Bachó vizzel locsolta, Spanga felült és ezt mondotta: «Nem kell viz, nincs szükség vizre.» A rendőrök felemelték a földről s a halász-kapuhoz vitték, néhány száz főre rugó közönség által kisérve. A halász-kaputól Spanga gyalog ment, a rendőrök csak támogatták. A városházán a hordozó-ágyra fektetve, ismét elájult és csak pár percz mulva hozta eszméletre dr. Kováts városi orvos.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A bécsi rendőr-igazgatóság ma reggel egyik hivatalnokát Pozsonyba küldte Spangának elfogatására nézve közelebbi értesülés szerzése végett, főleg azonban Spangának bécsi tartózkodására vonatkozó adatokért. Most már bizonyos, hogy Spanga tegnapig részint Bécsben, részint pedig Bécsnek közvetlen közelében tartózkodott és csaknem felfoghatatlan, hogy a rendőrség által meginditott nagykiterjedésü nyomozás daczára is sikerült még neki Pozsonyig eljutni.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Spanga azt vallja, hogy márczius 30-án és 31-én Budapesten egy jól látogatott kávéházban és vendéglőben hosszabb ideig tartózkodott. Bécsben, hol április elseje és hetedike közt időzött, biztonsága ép oly korlátlan volt. A vizsgálóbirónak Spanga számos bécsi korcsmát és kávéházat nevezett meg, hol a délutánokat bor és kártyajáték mellett töltötte. Azok az emberek, kikkel Spanga pozsonyi tartózkodása alatt megismerkedett, sokat beszélnek annak feltünő idegességéről és félénkségéről. Szivarját nem merészelte gyufával meggyujtani s ha a szobában, hol tartázkodott, csöngetni akartak, hogy szolgát hivjanak, görcsösen a csöngetyübe kapaszkodott, mivel attól tartott, hogy a zaj őt fel fogja ingerelni. Spanga mintegy 6—7 év előtt Pozsonyban szolgálta le katonaéveit s innen van az, hogy olyan jól ismeri Pozsonynak helyrajzát és helyrajzi viszonyait. Spanga a Dormus nevét viselő 72-ik gyalogezred 16-ik századánál szolgált s 1876-ban óralopásért több havi dandárbörtönreitélték.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Spanga vasárnap a sétatéri Apfel-féle kávéházban tartózkodott, hol egy vendégnek különösen feltünt a képes lapokban közölt arczképhez való hasonlatossága. A vendég ránézett s mialatt ő billárdozott, Spanga szépen odább állott. Tegnap délelőtt a megyeháztéren levő boltban szivarokat vásárolt a gonosztevő, s midőn a szivarárus mereven rátekintett, bosszusan mondá: «Mit bámul ugy reám; azt hiszi talán, hogy én vagyok a Spanga?» A szivarárus még tegnap délelőtt jelentést tett a rendőrségnél.

Bécs, ápr. 13. Gorub rendőrbiztos, kit a rendőrfőnökség Pozsonyba küldött, távirati uton azt jelenti, hogy Spanga ugyanazonos azzal a Szabó Mihálylyal, ki Bécsben a Wieden külvárosban levő «Arany bárány» vendégfogadóban lakott.

Pozsony, april 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A «*Pressburger Zeitung*» irja: Már most nem szenved kétséget, hogy az az ember, kit *Schwingenschlögel* rendőrfelügyelő tegnap a Speneder-vendéglő előtt elfogott, senki más, mint *Spanga* Pál, a Mailáth György gyilkosa vagy legalább gyilkosainak bűntársa. E néven irt alá három jegyzőkönyvet, de meg további állitásai, melyek Budapesten letartóztatott czinkostársaihoz való viszonyára vonatkoznak, megerősitik azt a föltevést, hogy a valódi, a hamisitatlan Spanga rendőrségünk hálójába került. Mily furcsa játéka a véletlennek! *Mailáth szülővárosában* érte utól a nemezis bosszuálló karja azt az embert, ki Mailáthot, rablásra és gyilkolásra való kedvének áldozatául szemelte ki. Rendőrségünket annyival is inkább megilleti az elismerés, mert ez esetben a budapesti és bécsi rendőrséggel való versenyében diadalmasan és tiszteletreméltó módon állta meg helyét. A mint ugyanis a leghitelesebb forrásból értesülünk, Spanga tegnap azt vallotta, hogy a végzetes márcz. 29-ről 30-ra virradó éj után két napig a főváros kellő közepén, a Mária-Valéria utcza egyik jól látogatott korcsmájában lakott s mégis kikerülte a budapesti rendőrség figyelmét. A bécsi rendőri közegek sem jártak jobban, mert Spanga vallomásai szerint Bécsben április elseje és hetedike közt időzött s a bécsi rendőrség még e hat napi időközben sem kerithette kézre a feltünő idegent. Spanga azt állitja ugyan, hogy már április hetedikén érkezett Pozsonyba s tegnapig itt lakott, de ez az állitása még megerősitésre szorul, mert hihetetlen, hogy öt napi itt tartózkodása alatt kijátszotta volna a rendőrség éberségét.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» külön tudósitójának távirata.) A megsebesült Spanga állapota veszélytelen. Láza tegnap 38 és háromtized fok volt, ma 37 fok. Különben nyugodt. Az éj folyamán véres nyál közt kihányta a golyónak benmaradt kis forgácsát. A tegnap kivett golyó az álcsontot alulfelül átafurta, járomcsonton teljesen elrepedt, belső szemzugig jutott a bőr alá. *Zsigárdy*, *Steinmajer* és *Grittner* orvosok csak két öltést tettek a zsebre, melyet a golyó kivevésekor vágtak. A műtét alatt mód nélkül félt Spanga a haláltól; konstatált tény, hogy *elfogatása pillanatában sörtől részeg volt.* Narkotizálni nem engedte magát. *Az orvosok azt állitják, hogy Spanga ájulása ijedtség vagy tettetés volt, s nem a sérülés kifolyása. Ma is egész nap folyton szinlelte a nehéz beteget;* szemét behunyva fekszik s daczosan hallgat. Ha vizenyő vagy agyhártyalob nem lép föl, *gyógyulása csak napok kérdése.*

Pozsony, április 13. (Az «Egyetértés» külön tudósitójának távirata.) Meglátogattam ma délután *Eszterházy* István grófot, Pozsonymegye főispánját, ki örömét fejezte ki azon, hogy a pozsonyi rendőrség ily kitünően viselte magát. *Kassák* Antal tanitónak tegnap csakugyan szakálla közt ment át a Spanga golyója. Menekülése igazán csoda. A várhegyi bordély utálatos barlang; Spanga itt töltötte a szerdáról csütörtökre viradó éjt s csütörtök délutánját. A hegynek Duna felé eső részén ment le a szinháztérig, hol *ma is csoportok állták körül a homokkal behintett vértócsát. Jordánnét*, a bordélyosnét, kinél Spanga mulatott, ma sokáig vallatta leányostul *Bacho* rendőrbiztos.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» külön tudósitójának távirata.) Tóth Gerő budapesti vizsgáló biró és Gyürky Miklós törvényszéki jegyző ma este hat óra tizenöt perczkor érkeztek ide. *Kozsehuba* kapitány és *Zsabokrszky* biró várta őket az indóházban. Az a hir terjedt el a városban, hogy magukkal hozzák nehéz vasban Berecz huszárt meg a többi czinkost. E hir természetesen valótlannak bizonyult. Hét óra után *Tóth* Gerő, *Zsabokrszky*, *Gyürky*, *Braun* aljegyző és *Zsitvay* ügyész a kórházba hajtattak, s vallatóra fogták a beteg gonosztevőt.

Pozsony, ápr. 14. (Az «Egyetértés» külön tudósitójának távirata.) Toth Gerő ma Spangát nem hallgathatta ki, mert Bodroghy István törvényszéki elnök elnöklete alatt tartott értekezlet a kórházban nyolcz óra után ért végett, mikor az orvosok a vallatást elhalasztani kivánták. A bizottság Spangát csak megtekintette, Spanga aludt, vagy legalább szinlelte. Holnap a kihallgatás okvetetlen megtörténik. Mondják, hogy Tóth Gerő Spangát négyszem közt kihallgatta, de még törvényszéki személyekkel sem közölte az eredményt.

Pozsony, ápr. 14. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Spanga az éjjelt nyugodtan tölté, láza ugyszólván semmi: 37 és nyolcztized fok. Nyugodtan alszik, sebgyógyulás lefolyása csendes és gyors lesz. *Bacho* biztos ma kihallgatta Csuti Julis, ácsi szül. kéjnőt, kivel Spanga a szerdáról csütörtökre forduló éjet töltötte. Spanga folyton aludt, a leány hiába költögette, a leány szemére hányta, miért oly rosszkedvü. Nem illik olyan házban a szomoruság, de Spanga azt mondta, hogy igen fáradt, hagyják békén. Álmában gyakran felriadozott. Csütörtök tizenegy óráig aludt, ekkor elment a bordélybul. Délután ismét oda jött, hét óra felé ugy távozott, hogy nem vették észre, ajtócsengőt kezével lefogta. A leánynak hetedfél forintot fizetett.

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» külön tudósitójának távirata.) *A vizsgálat legnagyobb titokban folyik.* Spangához a kórházi személyzeten s az orvosokon kivül senkit sem bocsátanak be a szobába. A kihallgatásokról mit sem tudhat meg a közönség, mert a vizsgálatot veszélyeztetnék hiszik. Az a gyanu merült föl ujabban, hogy Spangán kivül *Berecznek még több büntársa van szabadon.* Délután ötödfél órakor *Lendvay* megyei orvos látogatta meg Spangát és szorosan megvizsgálta ujra. Ismételte azt a tilalmat, hogy idegeneket semmi szin alatt se bocsássanak a sebesülthez. Kimondta, hogy a betegnek a legnagyobb nyugalomra van szüksége. *Spanga* bekötött fejével a kórházi lámpa gyér világa mellett szánalmas képet mutat. Moczczanás nélkül fekszik csukott szemekkel. Környezetéről, őrökről tudomást nem vesz. Kezei olykor izgatottan kaparják a pokróczot. A városban hire terjedt, hogy *Tóth* Gerő vizsgálóbirónak arra a mondására, hogy «*Berecztegnaprávallott önre,*» kétségbeesetten rándult össze és pillanatokig nem tudott szólni. De csakhamar összeszedte magát és *tagadott mindent. Vallomásai sokban ellentmondók.* Az a hir, hogy kötelékeit le akarta tépni és ereit fölszaggatni, teljesen valótlan. Csökönyös tagadása nagyo szenzácziót okoz. *Spangát már szerda délután is látták Pozsonyban, a mit ő maga is elismer.*

Pozsony, ápr. 13. (Az «Egyetértés» külön tudósitójának távirata.) *Mailáth* Kálmán gróf röpirata a családi surlódásokról legközelebb megjelenik.

TÁVIRATOK.

Marosvásárhely, ápr. 13. Pacor tábornok kerületi parancsnok és Mangesius tábornok dandárparancsnok tegnap délután és ma délelőtt csapatszemlét tartottak a sátortáborban elhelyezett honvéd legénység fölött és az eredmény felett megelégedésöket nyilvánitották. Ma lakomára hivták meg a tábornokok a tisztikart a «Transylvánia» szállóba.

Prága, ápr. 13. A rendőrségnek sikerült titkos szoczialista-gyülést fölfedezni. Öt egyén elfogatott. Fegyverek, lőszer és szoczialista-iratok is találtattak.

München, ápr. 13. Aosta herczeg ide érkezett.

Brüsszel, április 13. Hire jár, hogy az itteni angol köyet római nagykövetté neveztetik ki.

London, ápr. 13. *Gladstone* az alsóházban Raike kérdésére válaszolva, kijelentette, hogy valótlan, hogy a német császár mint porosz király azon szándékát fejezte volna ki, hogy a jeruzsálemi evang. püspökségre nézve fönnálló egyezségtől visszalép. Tény az, hogy a német birodalmi kormány a császár nevében Granville lordhoz jegyzéket intézett, melyben azon szándékának ad kifejezést, hogy az egyezségben lényeges módositások eszközöltessenek. A jegyzékváltás ez ügyben különben még nem haladt annyira előre, hogy a részletekre kiterjeszkedett volna. Gladstone ezután üzenetet nyujtott be, melyben azon érdemek elismeréseül, melyeket Wolseley tábornok és Seymour tengernagy az egyiptomi háboruban szereztek, részökre és legközelebbi fiörököseik részére 2000 font sterling évi nyugdij javasoltatik.

London, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) A «*Daily News*» ujból a *hármas szövetség* esetleges következményeivel foglalkozik s kiválT egy tengeri háboru esetének szempontjából vizsgálja azt. Azt állitja, hogy mig az előbbi viszonyok közt Németország hajóhada hátrányban volt Orosz- és Francziaországéval szemben, most az egyesült szövetséges flotta hatalmasabb ezeknél. Ebből azt következteti a lap, hogy Francziaország a tuniszi expediczió által teljesen elszigetelte magát.

Birmingham, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Whiteheadot tegnap a biróság elé vezették kihallgatásra, a hol a közvádló ellene azt a vádat tette, hogy bünös czélokra robbanó anyagok voltak a tulajdonában és gyártotta is azokat. A tárgyalások folytatását a jövő hétre halasztották. Wakefieldben a rendőrség egy irországit fogott el, a kiről azt hiszi, hogy a féniek egyik főnöke; az elfogott Mac Nallynek nevezi magát.

Róma, apr. 13. *Arnulph* bajor herczeg az uj házas pár tiszteletére Rómában rendezendő ünnepélyeken mint a király képviselője fog résztvenni. A bajor követ holnap Umberto királynak a bajor király üdvözlő iratát, a nápolyi herczegnek pedig a Szt-Hubert-rend keresztjét nyujtja át.

Bécs, april 13. A képviselőház ülése. Welsersheimb gróf honvédelmi miniszter a negyedik korosztály behivása tárgyában hozzá intézett interpellácziókra válaszolva, kijelenti, hogy e behivás csak azon tartományokban eszközöltetett, hol a kiegészitési szükséglet tényleg kimutattatott s hogy a behivásnál a fönnálló törvényeknek teljesen megfelelő s a lehető legkiméletesebb eljárás követtetett.

Róma, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) A franczia Palesztinába zarándokolók ma érkeznek ide Keletről s a pápa vasárnap fogadja őket.

Róma, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) A már rég kilátásba helyezett amnesztiát vasárnapra várják.

Belgrád, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. Milán király a magyar uralkodón kivül még Rudolf trónörököst, a német császárt, az orosz czárt, az olasz királyt, a franczia köztársaság elnökét, a német trónörököst és Bulgária fejedelmét is megajándékozta a fehérsas rendjellel.

Belgrád, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. A szerb kormány elhatározta, hogy Bécsben, Berlinben, Londonban, Párisban és Brüsszelben *fizetéses főkonzulságokat* állit fel, a melyeket annak idején mások is követnek. A kinevezések nemsokára megtörténnek.

Belgrád, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. *Nestor* archimandritát a synodus megválasztotta *mzikai* püspöknek. A sabáci és negotini püspököket kimaradásuk miatt egyelőre 2000 frank pénzbirságra itélték. A legközelebbi ülésen valószinüleg következni fog a letevés és az utódok megválasztása. A temesvári püspök tegnap ide érkezett, hogy az uj püspököt vasárnap felszentelje. *Mihály* metropolita kifejezte kivánságát, hogy egyidőre külföldre szeretne menni, amire engedélyt is kapott. Környezetében azt hiszik, hogy Kievbe, Moszkvába és Pétervárra fog utazni.

Belgrád, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) A király tegnap irta alá azt az ukázt, melyben Bogichevics Milant bécsi követnek nevezi ki.

Bukarest, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az ujon alakitott földmülés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium élére a király Campineanu-t nevezte ki.

Bukarest, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Mayr* báró ma Bécsbe utazott, a hol tizennégy napig marad.

Bukarest, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) A *Duna-bizottság* állandó megbizottjai ellene vannak annak, hogy a bizottsági üléseket Romániára való tekintetből elnapolják; a jövő hó első napjaira egy *rendszeres tavaszi ülésezés* egybehivását fogják javasolni.

Cettinje, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. A porta néhány nap előtt megkereste a montenegrói kormányt, hogy vonja vissza a montenegróikat a határmegjelölésnél még megtartott néhány ponttól, mert különben a felizgatott hegyitörzsekkel összeütközésük lesz. A montenegrói kormány még nem válaszolt a megkeresésre.

Palermo, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Tripoliszi* hirek szerint, a török katonai hatóságnak a csapatok élelmezésére vonatkozó intézkedései következtében *néhány törzs föllázadt.* Minthogy a kormányzó még a barátságos törzsek hüségében sem bizik teljesen, gyors segélyért Konstantinápolyhoz fordult.

Lemberg, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A «Gazeta Narodowa»-nak irják Varsóból, hogy tegnap a Weichsel jobb partján *uj erődök épitéséhez* kezdtek.

London, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Mint a «Times» értesül, *Dufferin* lord azonnal visszatér Kairóból Konstantinápolyba a czélból, hogy *Angolország tiltakozását Prenk Bib Doda kandidálása ellen* érvényre juttassa. Dufferin lord Kairóban egy ügyes államférfi által helyettesittetik. A «Times» reméli, hogy a porta a legközelebbi nagykövetek konferencziáján *Libanon* részére más kandidátust fog javaslatba hozni.

Varsó, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az utóbbi napokban itt néhány szigoru, de sikertelen *házmotozás* történt.

Varsó, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Wiezow faluban (siedleci kormányzóságban,) *Jakubowski katholikus lelkész meglőtte magát* a miatt való kétségbeesésében, mert az orosz kormány rendeletére a rendőrség becsukta az ottani katholikus templomot. Az orosz papok nem akarták türni, hogy a katholikusoknak saját templomuk legyen.

Varsó, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Itten több intelligens egyénnél s ezek közt két lelkésznél is *házmotozást* tartottak. *A czár koronázásánál* jelen lesz valamennyi katholikus püspök annak a bebizonyitása végett, hogy a katholikus papság ragaszkodik az orosz czárhoz. Hirlik, hogy a koronázás után a czár engedmény gyanánt Orosz-Lengyelországban behozza a városok autonomiáját és az esküdtszéki intézményt.

Krakó, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Moszkvából érkezett hir szerint az ottani rendőrség nyomára jött egy *titkos nihilista-tanácskozásnak.* A mikor a rendőrség és a csendőrség az illető házba be akart hatolni, a nihilisták erélyesen ellentálltak, miközben két rendőrt revolverlövésekkel megsebesitettek. Több nihilistát elfogtak. Állitólag ezek összeköttetésben állanak a Pétervárban elfogottakkal.

KÖZGAZDASÁG.

Prága, apr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A Zirnostenska banka április végére 10,000 darab 100 frtos részvényre aláirást fog hirdetni a csehországi czukoripar-társulatra. Az aláirás a prágai központi Zirnostenskánál és a brünni fiókintézetnél a nominal árfolyam mellett fog történni. E társulat czélja lesz a Cseh- és Morvaországban fennálló czukorgyárak megvétele és az e czélra szolgáló vonalrészek és vontató vasutak kiépitése, a melyek a társulat épületeit és gyárait egymással és a közelebbi vasuti állomással összekötik.

Lemberg, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. A galicziai tartományi bizottság által elfogadott 3·8 millióra rugó tartományi kötvények kibocsátását az osztrák pénzügyminiszter elfogadta, de ama kikötéssel, hogy némi alaki korrekturák tétessenek.

Berlin, április 13. A favám tárgyában kiküldött bizottság első olvasás után 11 szavazattal 10 ellenében elfogadta a kormány javaslatát, miután a bányafa-vám leszállitására vonatkozó inditvány elfogadtatott, a dongafavám leszállitására vonatkozó inditvány pedig mellőztetett.

Páris, április 13. A «Temps» a «Le Voltaire» közleménye alkalmából konstatálja, hogy a járadék konvertálása és a keleti társulatokkal való megegyezés közt benső kapocs létezik. A «Temps» bizonyosnak mondja, hogy a tárgyalások kedvező eredménynyel kecsegtetnek és alaposan remélhető, hogy a belföldi forgalomra vonatkozó tarifák le fognak szállittatni és az átszállitásra valamint a behozatalra vonatkozó tarifák szabályozásánál a vasuti társulatokkal egyetértve arra fognak törekedni, hogy a franczia ipar és kereskedelem kedvezményben részesüljön. A vasutak bevételeinek egy része uj vasutak épitésére forditattik.

Páris, ápr. 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Az 5 százalékos járadék kötvényjegyei nem cseréltetnek ki, csak bélyeggel láttatnak el, mely a 4½%-ra való leszállitást mutatja. A kötvénytulajdonosok biztositékot kapnak az iránt, hogy öt év alatt ujabbi kamatleszállitás nem fog történni.

Páris, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A magyarországi születésü *Biedermann* nagykereskedő halála az egész tőzsdét foglalkoztatja. Nyolcz millió forint ára olajt vásárolt saját számlájára, s 17 millió forint ára idegen számlára vett olaja volt mindig raktárban. Az özvegy által kinevezett meghatalmazottak állitják, hogy hétfőn fizetni fognak. Biedermann pályáját Párisban mint kereskedősegéd kezdte 1800 frank fizetéssel s 14 év alatt 10 milliónyi vagyont szerzett. Némelyek kételkednek az öngyilkosságban, mivel Biedermann igen gazdag volt s életét családja javára 600,000 frtig biztositotta. Öngyilkossága által ez összegtől elesnének.

Páris, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) **Boulevard-forgalom** 9 ó. 50 p. este. 3%-os járadék 79.50, 5%-os járadék 113.07, olasz járadék 90.90, ottomán bank 760.72. Baisse

Az 1881. évi hiányról.

A félhivatalos Bud. Cor. communiquéja, ugy a napisajtónak a képviselőház zárszámadási bizottsága jelentésében beterjesztett eredményeztetések taglalása élénk érdeklődést keltett, még pedig olyszerü következtetéssel, mintha az államháztartás feletti zárszámadások mérlegezésének módozata csak ezuttal vétetett volna alkalmazásba, a miért is az országgyülésnek intézkedni kellene az iránt, hogy a mérleg összeállitás ezen épenséggel zavaros módja megváltztassék.

Atvizsgáltuk a legközvetlenebb mult évek zárszámadásait, s azon tapasztalatra jutottunk, hogy az 1881. évi zárszámadások megvizsgálásának módozatai sem elvben, sem gyakorlatban az előbbiektől nem különböznek; — ugyanis 1878. évről készitettekben szintén ki van mutatva az 58.924,000 frt pénztári hiány mellett a jövedelmi vagy inkább vagyonálladék akkori hiánya 51.519,000 frttal keletkezett a következő tételekből:

a) a rendkivüli közösügyi kiadások --- --- 25.916,000
b) földtehermentesitési kötv. adott kárpótlások --- --- --- --- --- --- --- --- 809,000
c) aranyjáradék kibocsátásának vesztesége 23.081,000
d) ágió-veszteség--- --- --- --- --- --- 9.561,000
az 1879-ik évi zárszámadásoknál szintén a 38.260,000 frt pénztári hiány mellett a jövedelmi hiány is 45.952,000 frttal kimutattatik, és pedig következő tételekkel:
a) rendkivüli közösügyi kiadások --- --- 9.420,000
b) földtehermentesitési kötv. adott kárpótlás --- --- --- --- --- --- --- --- 356,000
c) aranyjáradék kibocsátás vesztesége --- 21.092,000
d) agió-veszteség --- --- --- --- --- 13.000,000

Ki van ugyan ekép mutatva az 1880. évről készültben és a 41.963,000 frt pénztári hiány mellett a 2.264,000 frt jövedelmi hiány, melyben ismét a rendkivüli közösügyi kiadások, ugy az agióveszteség szerepelnek, mint tudjuk, aranyjáradék üzlete ez évben nem foganatosittatott.

Az 1881. évi zárszámadások megvizsgálásánál tehát a bizottság csakis a már azelőtt követett uton haladt, midőn a 48.065,401 frt 45½ kr pénztári hiány megállapitása mellett a jövedelmi, tekintve a vagyon álladék hiányát a legközvetlenebb évvel való összehasonlitás utján 70.626,348 frt 43½ krral kitünteté, — s egyuttal előterjeszti, hogy e hiány a következő tételekből alakult:

a) az 1881 évben felvett adósságokból eredő kibocsátási árfolyam-veszteség--- --- 10.389,473.—
b) a konvertálás folytán kamatban fogyott, de tőkében gyarapodott aranyjáradék adósság --- --- --- --- --- 54.987,616.08
c) a közigazgatás és adósság-kezelés különféle ágazatainál --- --- --- --- --- 5.249,259·35½

A vagyonálladék e hiányának kitüntetése nem változtatta az 1881. évre előirányzott 39.957,788 frt 7½ kr, — ugy a valóságos pénztári 48.065,401 frt 45½ kr hiány közötti 8.107,612 frt 74 kr különbözetet, mivel e különbözet előidézésére nézve egyebek között befolyással voltak:

a) az átmeneti bevételeknél az államjószágok eladásánál --- --- --- --- --- 3.641,947.61
b) a rendes bevételeknél szőlő-dézsmaváltságnál --- --- --- --- --- --- --- 1.632,349 33½
c) a dohányjövedéknél --- --- --- --- --- 2.053,230.89½

frttal kevesebb bevételek s hogy más ne emlittessék, az árvizek körül felmerült kiadások.

Mindaddig tehát, mig az 1870: XVIII. t. cz. 14. §-a s az 1880: LXVI. t. cz. 24. és 25. §§-ai hatályban vannak, a zárszámadási bizottság csak törvényrendelte kötelességét teljesiti, ha az előirányzott s valóságos pénztári kezelés különbözete mellett a jövedelem, illetve vagyon-hiány kimutatását is a képviselőház elé beterjeszti.

Krisztinkovich Ede,
orsz. képviselő és a zárszámadási bizottság tagja.

A késői fagyok által szenvedett szőlők kezelése.

A földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter a vinczellérképezdék igazgatóit és a borászati vándortanitókat felhivta, hogy a késői fagyok által szenvedett szőlők kezelésére nézve, tekintettel a különböző vidékek viszonyaira, tájékozó utmutatásokat dolgozzanak ki. Az e felhivás folytán beérkezett jelentések közül a következőkben közöljük a két kiválóbbat:

I. A budapesti vinczellér-képezde igazgatója által kidolgozott utmutatás.

1. Átalános észrevételek.

A f. évi április hó 6. és 7-én észlelt fagykárok leginkább a jobb expoziczióban fekvő szőlőket érték, a mennyiben ezek vegetácziója ez időtájt már igen ki volt fejlődve. — Nagy befolyást gyakorolt a szél járása is, a fagyot az északi és északnyugati szelek idézték elő jobbára, s minden védettebb hely megkimélve maradt. Számos észleleteim után állithatom, hogy a legkövérebb döntés hajtása is megmenekült mindenütt, a hol csak egy karó védelmezte is északról.

Egy második észlelet szerint a korai fajok, valamint a hosszu müveletü tőkék sokkal többet szenvedtek, mint a rövid fejmüveletüek. — A talaj sem utolsó szerepet játszott ez idei fagynál, hevesebb homokos és meszesebb talajnemeknél a kár nagyobb, — agyagos, nyirkosabb talajnemeknél sokkal kisebb volt.

A hajtások közül mindenütt az elsőrendü (primär) hajtások fagytak el: és pedig: a fejnél a már jobban kifejlődött agyszemek, melyek biztosan fürtöket rejtettek magukban; — a csapos fejnél a csap legfelső rügye, mely szintén termő volt; a szalvesszős müveletnél végül azon rügyek hajtásai fagytak el leginkább, melyek helyzetüknél fogva a vizszintes iránytól leginkább kiemelkedtek: vagy ha kikötve nem voltak még, ugy mindenesetre a függélyesen álló termővenyige 3—6 legfelső rügyeiből kinőtt hajtások, melyek szintén mindnyáján, a legnagyobb valószinüséggel, termést hoztak volna magukkal.

Igy állván a dolog, e szerint kell a fagykárt szenvedett tőkéket kezelni is, mint az idei termés megtartása, mind pedig jövő évi termés biztositása tekintetéből.

E kezelés nem igényel külön munkát; igen szépen össze lehet azt kötni — mint a budapesti vinczellérképezde telepén is történt — a válogatással (gyomlálás), mi által sok felesleg munka és költség kiméltetik meg és a czél mégis igen jól elérhető.

A kezeléshez erős körmökön kivül kötelék (áztatott zsup vagy sás) és kivételképen szőlőolló is szükségeltetik.

A munkálat azonnal megkezdendő s mielőbb keresztül viendő, nehogy egyes hajtások igen megerősödjenek, s a tőke életerejének egyensulyát magukhoz ragadják.

2. Kezelési eljárás.

a) A kopasz fejmüvelésnél.

A kopasz fejmüvelést — hala népünk helyes tapintatának — többnyire azon szőlőfajoknál szokták gyakorolni, melyek képesek magából a fejből, az agyszemekből, de söt még az agyszemeknél is kisebb, alig észrevehető sárszemekből is termőhajtást létrehozni azon esetben, ha a tavaszi vegetáczió idején belől (márcziustól junius elejéig) az elsőrendü rügyek akár fagy, akár egyéb körülmények folytán elromlottak.

Ilyen fajok több évi tapasztalataim szerint a fehér fajok közül: a mirkovacsa, semendriai (Budán és Fehértemplom vidékén), bogdányi vagy török dinka (Visegrád és Vácz vidékén); zöld és fehér dinka (Glitzer, Buda, Székesfehérvár és Esztergom vidékén); alanttermő fehér (Borsod és Zemplén megyékben); fehér kadarka (Balaton és Buda vidékén); zöld és paros kövidinka (Versecz és Fehértemplom vidékén; hasonnevei: Steinschiller és Ruzsicza); fehér és zöld rakszőlő (fehér frankos, Silberweiss; Buda, Vácz, Esztergom, Sopron, Pozsony vidékén, Fertő- és Balatonmelléken, Somogyban; az egész országban el van terjedve); fehér járdovány (böbor-járdánszki; Erdélyben és Temes-Krassóban van elterjedve); juhfark (Balaton mellékén és Veszprémmegyében, Győr vidékén; fehér balafánt Tokaj-Hegyallján); Cserbajor (körteszőlő-agas, a Balaton mellékén és Somogyban honos); fehér ezerjó (Moór vidékén hibásan Zierfandlernek hivják; Pozsonyban: Kolmreifer; Sopronban: Scheinkern; Vácz és Pencz vidékén; szátoki); fehér hosszunyelü (Langstingler Budavidékén, Schlamper Esztergom és Neszmély vidékén); fehér kolántár (térdes Balaton mellékén); fehér kovácsi (Gräger Buda vidékén); fehér tihanyi (Balaton mellékén); fehér, piros és zöld tökös (Bereg, Ugocsa és Zemplénben); polyhos furmint (Tokaj-Hegyallján); lisztes fehér (fehér szőlő Balaton mellékén, egész Somogy és Zalában); slankamenka (magyarka Versecz en és az alvidéken); nagy és kis fügér (Baranyában és Tolnában); olasz rissling fehér, mustafel (Arad; Hegyallján); sárfehér (Neszmély Somlyó és Balaton mellékén); vörös dinka (Buda, Vácz és Esztergom vidékén.)

E fajok közül a sárfehér, vörösdinka és fügér nem mindenütt abszolut kopasz fejre müveltetnek; tapasztalatom szerint a nehezebb agyagos talajnemekben csapra szoktak müveltetni; ezekre tehát a csaposfejnél adott utasitás érvényes nehéz talajnemekben.

A fekete fajok közül: a kék kadarka (Buda, Esztergom, Pécs, Villány, Szegszárd, Eger és Ménes vidékén), kék csókaszőlő (czigányszőlő — vadfekete — kleinschwarz az országban mindenütt előfordul;) kék dinka (Budán es Pozsonyban); török kadarka és ludtalpu (Eger, Visonta vidékén); sárgafekete hosszukás és gömbölyü (bibor vörös Baranyában és Tolnában); ezen fajok közül a sárfekete gömbölyü kötöttebb talajnemeknél szintén csapos fejre szokott müveltetni.

A kopasz fejmetszésnél tehát az idei termés, mint említém, eléggé biztositva lesz azon póthajtások termése által, melyek az elsőrendü rügyek elromlása folytán hajtottak ki. — Minél szabályosabban lett a kopasz fejmetszés keresztülvive tavaszszal, annál kevésbbé fagyhattak el a hajtások s annál erőteljesebb a visszapótlás. Ez esetben az olló nem is szükséges, de ha a fej elszarvadzott, a simaság nem lett előállitva, azon szarvak, melyekről a hajtás ugyis lefagyott, eltávolitandók. A megmaradt, valamint az időközben előjött hajtások közül már most meghagyjuk azokat, melyeken termés mutatkozik; ezeken kivül oly részein a tőkefejnek, melyeken termőhajtás nincsen, üres, azaz ugarhajtást is hagyunk annyit, hogy az egész fejen, a tőke ereje szerint, 6—10 hajtás maradjon meg. Ezen hajtások lehetőleg ugy hagyandók meg, hogy a tőkefej kerületén egymástól egyenlő távolságra legyenek, hogy igy a tőke életerejének egyensulya helyreállittassék. Ha azt látjuk, hogy egy tőkén van ugyan a fagyott részen is hajtás, mely a fagyottat pótolni képes lenne; de már a megmaradt hajtások az ellenoldalon aránytalanul nagyok s erősek, akkor ez utóbbiak karóhoz kötendők s végük kissé bekurtitandók.

Ha valamely fejen egy erősebb s alól már némileg megfásult hajtás teteje fagyott volna csak el, s a tőke ezen helyén egy életszerv okvetlenül kivánatos; akkor ezen hajtás éles késsel alul 2—3 egészséges zöld alvó szemre metszetik vissza, melyek legfelseje kihajt, a többi alsó pedig még őszig kiérik s jövő évre legnagyobb physiologiai valószinüséggel még termést is szolgáltathat.

b) A csapos fejmüvelésnél.

Ezen müvelésmód kevés kivétellel majdnem az ország minden részében előfordul; de főleg Pozsony-Sopron megyékben, Tokaj-Hegyallján, az egész alföldön. Vegyesen kevert ültetésü szőlőkben a kopaszfej mellett mindenütt kultiváltatik, a karikás müvelésü vidékeket kivéve. A legtöbb helyen a fajok maguk kivánják meg e müvelésmódot, a melyek ugyanis a szőlőmüvesek tapasztalatai szerint rövidre metszve nem termettek, ezek csapra metszettek.

A csapos müvelésnél a fejen 3—5 drb 2—4 szemes csap hagyatik, melyek közül legtöbbnyire a felső korán kihajtván, elfagyott.

A csapos fej szerint müveltetnek hazánkban a következő fehér és fekete fajok:

a muscat Lunel (sárga vagy rozsdás muskatály, Weirer a Fertőmelléken); a muscat Frontignán és a muscat d'Alexandrie blanc (ez leginkább Tolna és Baranyában Daróczy muskotály név alatt van elterjedve); chasselas blanc és rouge (nemes Fábián Kecskemét vidékén); kis fekete burgondi (Pineau noir); nagy fekete burgundi (Gamay noir); tramini; rajnai riessling; kék oporto; zöld és piros sylvani: zöld és piros veltelini: beregi rózsás; fehér burgundi (Epinet blanc): tudor; fehér és kék góhér (bajor a Balatonmellékén); mézes fehér (Hönigler Buda és Margit Nagy-Maros vidékén); mézes fekete (Tolnában); piros bakator (Bihar és érmelléken); hamvas (Barátcsuha Baranya és Esztergommegyében): szeredi piros (Pozsonymegyében); szerémi zöld (Bihar és Aradmegyében); Furmint fehér (Tokaj Hegyallján); szigeti (Balaton mellékén); zapfner (Sopronban); somszőlő (Erdélyben): hárslevelü (Tokaj-Hegyallján); Bálint fehér (aprafer Aradvidékén, kleinweiss Budán); boros fehér (Biharban); kéknyelü fehér (Balaton mellékén); purcsin kék (Tokaj-Hegyallján, Visontavidékén); seeraffli piros (Pozsony és Fertő mellékén); vörös vállas (Badacsonban); kék karaj (Balaton mellékén); korai kék Laska: Carbenet franc et Sauvignon; Mrasanne; Rousanne; Picpant; Verdot; Malbec; Malain; Melon; Jurangon; Sauvignon et Semillon blanc; St. Laurent; fehér leányka (Erdélyben); Blaufränkisch (Pozsonyban); Anvernes gris = Ruhländi; és Bourdelas kék.

Ezeknél tehát a csapok azon részei, melyek végső hajtásai elfagytak, ollóval az alább legközelebb eső jó hajtásig visszavágjuk; a csap tövében meghagyunk az öregfából is egy hajtást, mely ugarhajtást fog képezni és jövő tavaszszal csapra visszavágva, ez fogja a jövő évi termést szolgáltatni. — Igen természetes, hogy ott hol a csapon egy hajtás sem maradt el a fagy folytán, ott az öreg fából nem hagyunk ugarhajtást a csap tövében, miután itt az alsó hajtásra váltómetszéssel ugyis visszamehetünk. Hogy az alsóbb ugarhajtások jól kifejlődhessenek, az erősebb felső hajtások az első kötés felett visszacsipendők. — A fejből kijött hajtások közül itt csak akkor hagyunk meg egy-két hajtást, ha azok oly helyről jöttek elő, a hol még uj életszervek alapitása kivánatosnak látszik.

c) A szálas müvelésmódoknál.

A szálas müvelésmódok közül leginkább van hazánkban elterjedve a Guyot-féle és a karikás müvelésmód; az elsőnél a termő venyige vizszintesen lett a szomszéd karóhoz, vagy a sodronyhoz kikötve; az utóbbinál, mely főleg Erdélyben, Arad-Hegyalján, Érmelléken és Szathmár vidékén van a népnél is elterjedve, a termővenyigék köralakban karóhoz köttetnek ki. Szálas müvelésre azon fajok szoktak használtatni, a melyek a csapos müvelésnél emlittettek.

A fagy beálltakor a termő venyigék vagy ki voltak már kötve, vagy nem. — Ha nem voltak kikötve, a felső rügyek számra nézve 3—6 biztosan elfagyhattak. — Ily esetben a venyige addig metszendő vissza, a meddig egészséges és el nem fagyott rügy, vagy már hajtás található. — Ha már ki voltak kötve a termővenyigék, akkor azon hajtások fagytak el, melyek kiállóbb pontjain jöttek elő a termővenyigének, a karikánál tehát a karika felső részén levő hajtások fagytak el legvalószinübben.

Ez esetben a termővenyige fagyott hajtásait eltávolitjuk s a termővenyigéből ollóval csak akkor távolitunk el egy-egy megfelelő darabot, ha azon egyáltalán a hajtások mind elfagytak, vagy csak egy-két kétes jövőjü hajtás található rajta.

A fősuly fektetendő minden szálas müveletnél az ugart adó csapra (nevezik magfának is). — Ha ennek legfelső hajtása elfagyott, visszametszük a csapot a legközelebbi alsó s biztosan épen maradt s erőteljesnek igérkező hajtásig, s hogy e hajtás aztán jó ugarvesszőt nevelhessen, a termővessző hajtásai a legfelső fürt felett a harmadik levél alatt bekurtitandók.

II. A nagyenyedi (Alsó-Fehérmegye) vinczellérképezde igazgatója által kidolgozott utmutatás.

Azon számos bajok és csapások között, melyeknek az amugy sem igen irigylendő sorsu szőlősgazda évente ki van téve, a késői fagyok (más néven dér vagy hóharmat) határozottan a legfélelmesebbek egyike: mert ez a szőlősgazda fáradozásának gyümölcsét, megélhetésének gyakran egyedüli forrását, illetve szőlőjének összes termését pár percz alatt tönkre teheti s ennélfogva sok esetben csiráját veti meg egy szegény család eladósodása és tönkrejutásának.

Miután a késői fagyok gyakran egész országok szőlészetére is veszélyt hozók voltak, s ennélfogva nemzetgazdászatilag is jelentékeny károkat okoztak (mint pl. 1866-ban), ezért nemcsak az ez által közvetlenül sujtott, intelligens gazdaközönség, hanem még a tudós világ is sokat gondolkozott és gondolkozik ma is a természet, eme reánk nézve káros kifolyásának elháritása vagy lehető mérséklési módjának feltalálása felett.

Sajnos azonban, hogy a késői fagyok elháritása tekintetében eddigelé tett kisérletek (pl. a füstölés, szőlőtőkék fedése) egyike sem vezetett biztos sikerre, a mennyiben mig azokat egy helyen meglehetős siker koronázta — addig más alkalommal vagy épen semmi — sőt volt eset arra is, hogy kedvezőtlen eredményt szültek. Megjegyzendő azonban, hogy e tudományos alapon tett kisérletek egyes esetekben eredménytelensége még nem zárja ki azok helyes voltát, ha azok különben a gyakorlatban kivihetőknek bizonyultak; mert a mint tudjuk, a kisérletek mérve azok kiviteli ideje és módjától, rendkivüli sok függ s nagyon gyakran épen ezek egyik vagy másikának kellő figyelembe nem vétele vagy elhanyagolásának számitható be a kisérletek balsikere. Másrészt pedig tekintve a fagyok különböző fokát, a melynél azok nálunk előfordulni szoktak (0°-tól 5°-ig is mutatkozott), s az oly sokféle, különösbnél különösb, szeszélyesnek mondható menetét, nem csodálkozhatunk azon, hogy ugyanazon kisérlet egy izben kedvező, máskor ismét semmi sikert sem mutatott fel.

Miután azonban jelenleg tárgyamul nem a fagyok elháritását, hanem csakis azon eljárási módok ismertetését tüztem ki, a melyben a már elfagyott szőlőinket részesitenünk kell és pedig részint a czélból, hogy a mennyire lehet, még a fagyás évében némi póttermést nyerjünk, főleg azonban, hogy a jövő évi termésünket ez által biztositsuk; azért a fagy-elháritási módokat mellőzve, egyenesen kitüzött tárgyamra térek át,

Az elfagyott szőlőknek kezelése, illetve metszése főleg két tényezőtől van függővé téve, t. i.: 1. az elfagyás mérvétől. 2. az alkalmazott szőlőmüvelési módtól.

Bármily elfagyott szőlő kezelés alá vételére nézve azonban átalános szabályul állitható fel:

1. Hogy az elfagyott szőlő metszéséhez csak akkor fogjunk, midőn az elfagyás mérvéről tökéletesen biztos meggyőződést szerezhetünk, más szóval mondva, nem szabad a fagy után azonnal (midőn kárunk miatt izgatottságunkban amugy is rendesen mindent feketébb szinben látunk) a dologhoz fognuuk, hanem csakis 2—3 nap elteltével, midőn a tönkrement hajtások már egész biztosan megállapithatók, lehet az állapot kellő higgadt megfontolása után a dologhoz látnunk.

A mondottnál előbb a szőlő megmetszéséhez fogni, határozottan káros volna, mert ekkor még nem lévén biztosak a szőlő fagy utáni kiépüléséről legtöbb esetben a kárt csak fokozhatnánk.

2. Az elfagyott szőlők metszését főleg a jövő évi termés biztositására kell irányoznunk; mert bár áll az, hogy gyakran, főleg kisebb mérvü fagyoknál a kellő metszés mellett még remélhetünk meglehetős mennyiségü és minőségü termést; de azért, ha valaki az elfagyott szőlők metszésénél erre fősulyt fektetve, a még részben épen maradt hajtásokat kelleténél hosszabbra metszené, bizonyára igen nagy hibát követne el, mert a mellett, hogy a meghagyott sok szemből kijövő silány hajtások termésüket, az aránylag sokkal rövidebbre szabott tenyészeti idő alatt nem érlelhetvén meg, csak értéktelen anyagot szolgáltathatnak, ily körülmények között a jövő évi termés biztositása végett meghagyott ugarvesszők sem fejlődhetvén ki, a következő év termése is koczkára lenne téve. A szőlők elfagyásának mérvét s az ezzel összefüggésben lévő kezelési módokat tekintve, a szerint, a mint a fagyok szőlőinket a fejlődés különböző fokában lepték meg, az eljárás is többféle lehet.

Előfordulhat ugyanis:

1-ször. Azon eset, hogy a késői fagyok akkor lepik meg szőlőinket, midőn már a szemek, megelőzött meleg napok következtében, majdnem a kifakadásig megduzzadtak.

A fagy szőlőink ily állapotában már érzékeny kárt tehet, a mennyiben a felduzzadt szemek, daczára az azokat még védő nemeztakarónak, elfagyhatnak. Ily körülmények között beállott fagyok után, a már emlitett időközben meggyőződést kell szereznünk arról, vajjon a főszemek elromlottak-e vagy sem. E tekintetben akként járunk el, hogy szőlőink különböző eltéréssel biró fekvései alatt lévő tőkéink vesszőinek különböző részén több szemet megvizsgálunk, és pedig oly formán, hogy a szemek hegyétől kezdve a szem alapja felé hatolva, igen éles késsel több egyenközü vágást teszünk, a mely alkalommal, ha a szem tengelyét élénk zöldnek találjuk, baj nincsen, mig ha az barnás szint mutatna, elfagyottnak tekinthető. Ép igy megvizsgáljuk a mellékszemeket is, melyeket, ha tökéletesen épnek találunk, nyugodtak lehetünk; mert a mellékszemek az idő kedveztével csakhamar ki fognak hajtani s gyakran majdnem oly nagy termést adni, mintha maguk a főszemek hajtottak volna ki. Természetes azonban, hogy valamint a főszemek sem szolgáltatnak minden évben termést, ép igy a mellékszemek hajtásai is terméketlenek lehetnek.

Ha azonban ily esetben a mellékszemek is szenvedtek, vagy épen elfagytak volna, a meghagyott csapok, szálvesszők és karikákból hajtást többé nem remélhetünk, s ilyenkor nem marad egyéb hátra, mint bevárni a tőke vénebb részeiben lévő rejtett szemek kihajtását és lemetszeni a ki nem hajtott részeket. A tőke rejtett szemeiből kijött gyakran igen számos hajtás közül pedig, midőn azok 15—20 cm.-re megnőttek, müvelésmódunkhoz és a tőke erejéhez mérten megkivántató 5—8 hajtás kivételével a többit eltávolitjuk, hogy a felesleges sok hajtás a tőke termőerejét ki ne zsarolja s a meghagyott hajtásokat kellőleg kifejleszthesse. Miután pedig tudjuk, hogy az ily tőből kijött hajtások mellett, mig ismét rendes termést hozó müvelésmódunkra áttérhetünk, legalább két terméketlen év áll be, azért ezen szomoru állapotot némileg az által fordithatjuk hasznunkra, ha ezen ugyis terméketlen évek alatt elbütykösödött vagy magasra felugrott tőkéinket megifjitjuk.

2-szor. Beállhat azon eset, hogy szőleinket akkor éri a fagy, midőn a zöld hajtások 20—30 czentiméterre megnőttek; ily esetben, midőn a fagykárról már biztos meggyőződést szerezhetünk, mindenekelőtt jól meg kell vizsgálnunk, hogy a hajtások mily mérvben fagytak el.

Ha a hajtások a fagy által nem sokat szenvedtek, pl. azoknak csak gyengébb, nedvdusabb részei: hegye, levele s a termés fagyott volna csak el, mig alsóbb, fásabb részei sértetlenül maradtak (a mi az elfagyott részek lekonyulásán, elszáradásán könnyen felismerhető), mielőbb a szőlő megmetszéséhez kell fognunk.

Az elfagyott szőlők megmetszésénél, mint előzőleg már emlitettem, főleg a jövő évi termés biztositását kell szem előtt tartanunk, miért is azon nyeleket, melyek a jövő évi termés végett meghagyott ugarcsapokból jöttek ki, 1—2 szemre kell visszavagnunk, mig a termés végett meghagyott csapok és cserescsapokból kijött nyeleket 2—3 szemre is lehet metszeni, megjegyezvén azonban, hogy ezen hajtásokat annak idején meg kell válogatni, midőn is tekintetbe véve a tőke erejét és a szőlő tenyészetének rövidebb vagy hosszabb voltát, ezen előjött uj hajtások közül csak anynyit hagyunk meg (mindig jóval kevesebbet, körülbelül felét vagy háromnegyed részét annak, mint egy fagy által nem szenvedett tőkén rendes gyomlálás alkalmával hagyni szoktunk), a mennyit a tőke a jövő évre szánt ugarvesszők kellő kifejlesztése mellett megérlelhet. A felesleges hajtásokat tőből eltávolitván, a megmaradtakat a szokott rendes kezelésben részesitjük. A szálvesszős és karikásmüveletmódoknál nem volna tanácsos minden a karikából kijött hajtást csapra vágni, mert az ez által nyerendő igen sok hajtás, a mint azt már kifejtettük czélhoz nem vezetne, azért is azon egy-két hajtáson felül melyek a karika vagy szálvessző kiindulási pontjához legközelebb esnek, a karikát és szálvesszőt el szoktuk távolitni, a megmaradt két hajtást pedig 2—3 szemre visszametszeni.

3. A fagy, a mint azt számtalanszor észlelhettük, gyakran igen szeszélyes változatokban és mérvben lép fel. Megtörtént már ugyanis az, hogy egy szőlő hegységnek csak egy része, hosszu sáv alakjában fagyott el; tapasztaltuk azt is, hogy egyugyanazon szőlő tőkéinek a fagy nem egyenlően ártott, mig egyeseket egészen tönkre tett, addig mások csak kevésbé szenvedtek, sőt volt eset arra is, hogy egészen épek is maradtak. Még különösebb azonban azon jelenség, midőn ugyanegy tőke vesszei különböző mérvben fagynak, sőt a többi között találunk egyes egészen épnek mondható hajtást is. — Hogy a fagy ezen szeszélyesnek mondható változatainak oka miben rejlhetik, arra, nem tartozván ez tárgyamhoz, jelenleg nem reflektálhatok, s csakis azért soroltam fel ezen eseteket, hogy az oly tőkék kezelésére utalhassak, a melyeken a többé-kevésbé elfagyottak között egy-egy ép hajtással is találkozunk. — Ilyeneknél metszés tekintetében azon különbséggel járunk el, hogy az ép hajtást, legyen az akár az öreg fán, csapon vagy szálvesszőn, gondosan megőrizzük, mert ezen vessző, évente kellőleg megmetszve, nekünk mindaddig termést szolgáltatand, mig a rejtett s egyéb szemekből kijött hajtásokkal rendes termést hozó müvelési modunkat el nem értük. — Még oly esetben is, ha az ily hajtások a szálvessző vagy karika végén fordulnának elő, a többi többé-kevésbé elfagyott hajtások tőből eltávolitása mellett meghagyandók s olyformán lennének kezelendők mint a Rajna mentén az ugynevezett orrvesszővel (Nasenrebe) szoktak eljárni.

4. Ha az elfagyás tekintetében azon állapotba jutottunk, hogy a tőke csak rejtett szemeiből hoz hajtást és ennek következtében legalább két év leforgása alatt termést nem remélhetünk, akkor körülményeinkhez képest az első pont alatt mondottak szerint járhatunk el.

Vonatkozólag az egyes müvelésmódokra, miután a felemlitett eljárásokban az ugarcsap, szálvessző és karika mikénti kezelését, illetve megmetszését is kellőleg kifejtettem; de meg mivel a fagy különböző mérve tekintetében, egyes müveleti módoknál is, csak oly kis eltérések lehetnek, hogy a szőlője termőképességét, fajainak tulajdonságát stb. jól ismerő szőlősgazda magát a fentebbiek alapján kellőleg tájékozni tudja; miért is nem látom czélhoz vezetőnek az elfagyási eshetőségeket s azaknak mikénti kezelését müvelésmódonkint variálni.

Végül jónak látok itt, két igen egyszerü s kevés költségbe kerülő oly szőlőszeti eljárásra utalni, melyeket a szőlősgazda különösen oly vidékeken, hol a késői fagyok gyakoriak, az ezek által szenvedett kárainak mérséklése szempontjából, rendes évi szőlő munkái közé felvehetne s évente kisebb-nagyobb mérvben alkalmazhatna.

Az első eljárás azon növényélettani tapasztalaton alapul, hogy az egészen szabadon mozgó, tehát kötözetlen szálveszszők gyenge hajtásai késői fagyok alkalmával, akkor, midőn a megkötözöttekéi elfagytak, semmit sem szenvedtek.

Ezen tapasztalat alapján a szőlősgazdának egy igen egyszerü s jelentéktelen kiadással járó mód van kezébe adva a nem tulerős késői fagyok mérséklésére, nem kell ugyanis egyebet tenni, mint rendes hosszuságra megmetszett szálvesszőit addig, mig a fagyoktól tartania kell, hajtatlan s kötözetlenül hagynia.

Ha pedig egy kis költséget nem sajnál, akkor a rendszeresebb kihajtás végett meghajtott és kötözött szálveszszőt karikái közül tetszése szerint felbonthatja s szabadjára bocsáthatja akkor, midőn a fagyoktól félni lehet.

A csapos tőkemüvelés-módoknál pedig ugyanily szempontból lehetne a metszés alkalmával legalább egy 2—3 láb hosszu vesszőt kisérlet végett meghagyni s aztán a fagyveszély multával tőből eltávolitani, vagy a müvelésmódnak megfelelő csapra metszeni. Ugy hiszem, felesleges mondani is, hogy az ily meghagyandó vesszőnek két éves fán kell állania, mert termést róla csak igy lehet biztosan várni.

A második eljárás, mely különösen az esetben, ha a késői fagyok szőleinket kihajtása kezdetén, tehát ápril végén, május elején érik, igen czélszerűnek bizonyulhat, abban áll, hogy a metszés alkalmával e czélból meghagyandó legalább egy szálvesszőt földbe furt lyukba dugjuk, vagy pedig 15—20 cm. mélyen a földbe temetjük. Ezen vesszőt akkor, midőn a fagy termésünket tönkre tette, óvatosan a felszinre hozzuk, midőn is ezen vessző szemei csakhamar hajtani s nekünk meglehetős termést szolgáltatni fognak. Ellenkező esetben pedig, ha a fagy által kárt nem szenvedtünk volna, ugy azokat, mint már feleslegeseket, a tőkéről minden hátrány nélkül eltávolithatjuk. Megjegyzendő azonban, hogy a fagyok késő beálltával ez már nem vezet czélhoz, mert ekkoráig a vessző szemei már kihajtottak s mint ilyen egyrészt nehezen hozható sértetlenül a felszinre, másrészt pedig még kedvező borult időben is a felhozott fehér gyenge hajtásokat a nap szurása ellen megóvni alig lehet. Óhajtandó, hogy sohase mulaszszuk el szőleinket a kellő kezelés és ápolás alá venni, mert csakis ez által leszünk képesek a kárt, melyet a fagy szőlőnkön okozott, mihamarább helyreütni s jövedelmünket biztositani.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

⁂ **A budapest-zimonyi vasut** ujvidéki Duna hidja öt pillérének pneumatikus alapvetési munkálatai — a mint lapunknak onnan jelentik — most már tökéletesen befejeztettek. A vasszerkezet egy része Resiczáról és Aninától már megérkezett Ujvidékre, többi részei pedig utban vannak, ugy, hogy a hid felszerelése legközelebb meg lesz kezdhető. A zimonyi hidépités munkálatai is serényen haladnak; a szerkezet egy része Párisban már készen van és legközelébb hajóra rakatik, ugy, hogy bizton előrelátható, miszerint a folyó év végeig ez a hid is egészen elkészül. Miután a szerb parton a nagy pályaudvar és hidra vezető töltés földmunkái még alig indultak meg és semmi kilátás sincs hogy még az idén összeköttetést lehessen létesiteni, az épitési fővállalat kénytelen volt eredeti szándékától eltérőleg a hidépitési munkahelyet visszahelyezni a magyar partra. A Fives-Lille társaság, mely ezen hidakat épiti, a konstantinápolyi vizépitő-társaság által megbizatott generátoroknak, hajtóerő-gépeknek és szivattyuknak a Derkos tó partján — 50 kilométerre Konstantinápolytól és 7 kilométerre a Fekete tenger melletti Kara-Burnu kikötőtől — leendő felállitásával. Ezeknek a rendeltetése a konstantinápolyi vizvezetéknek a táplálása.

⁂ **Ideiglenes vasutak** *azok általános nemzetgazdászati értéke és a munkács-striji ideiglenes vasut foganatositási terve* czim alatt jelent meg ma egy füzet, melynek szerzője *Reymond* Lajos mérnök. A munkács-striji stratégiai vasut épitését tudvalevőleg a Bécsben tartott közös minisztertanács pár hóval ezelőtt elhatározta és a jelen füzet szerzője is a mellett nyilatkozik, hogy e stratégiai tekintetben fontos, de nemzetgazdasági szempontból tökéletesen jelentéktelen vasut ugyan okvetlenül épitendő, mivel azonban e vasut hegy-vidéki vaspálya, épitési költségei és a mi még hátrányosabb, fentartási költségei oly nagy összegeket fognak felemészteni, hogy e vasut épitése *nem állandóan, hanem ideiglenesen és csupán csak a szükség bekövetkeztével volna foganatositandó.* Továbbá, hogy ennek következtében az ideiglenes vasutépitésnek egy külön tudomány-ággá és pedig oly módon kell fejlődnie, hogy segitségével a megjelölt czél elérhető legyen. Egyuttal szerző e vasutépitési módszer alapföltételeit fejti ki és az utolsó fejezetben a munkács-striji ideiglenes vasut «foganatositási» tervét csatolta füzetéhez. Minthogy a munkács-striji stratégiai vasut épitése crakugyan milliókat emésztene el, mindenesetre czélszerü volna, ha a két kormány Reymond ur alkalomszülte tervét tanulmány tárgyává tenné. — A csinosan kiállitott füzet Grill Károly udv. könyvkereskedése utján szerzendő meg 60 krért.

⁂ **Tanulmányok és javaslatok az életbiztositási üzlet körül** czim alatt *Jónás* János, a keresk. és iparkamara fogalmazója kibővitett, részletesebben indokolt, számvetésekkel és táblázatokkal ellátva teszi közzé azon előadást, melyet e tárgyról szerző a gazdakörben tartott. A finom kiállitásban megjelent mü bevezetésében szerző előadja, hogy még 1872-ben, mikor egyik fővárosi gimnáziumban a mathematika tanára volt (közbevetőleg legyen felemlitve, a bevezetésben szerző a szükségesnél többet foglalkozik saját életrajzi adataival) fogamzott meg benne e mü alapeszméje, s most, évek után ujból foglalkozván életbiztositási és bankügyi tanulmányokkal, kereste az alkalmat, hogy mélyebben pillanthasson a gyakorlati üzlet bonyolódott gépezetébe és egyfelől a praxis világában, másfelől gyakorlati és elméleti kiváló szakférfiak birálatában tisztázza saját eszméit. Szerző azután a következő fejezetekben tárgyalja eszméjét: életbiztositási takarékosság, életbiztositási dijjegyek, életbiztositási és földhitel. A mü alapeszméje a következőkben vonható egybe: «A fényes üzlet, melyet a bankok azon aránylag kevesekkel csinálnak, kik akarva, nem akarva az adott mesterkélt feltételekhez alkalmazkodnak, épen nem azt bizonyitja, hogy e téren már nincs tenni való, hanem csak arra enged következtetni, hogy milyen határtalan nagyszabásu lehetne az életbiztositási üzlet, ha a nagy tömeg természetes törekvéseit venné kiindulási pontul és számolna a gyakorlati életnek soha ki nem játszható exigencziáival. De vajjon elérhetők-e az életbiztositás fontosabb czéljai, és elérhető-e az évi dijak egyenlősége más alapon? — Ez az, a mire a következő lapokban felelni akarok. Nem érintem a biztositás mai rendszerének *mathematikai alapját,* sőt magam is egészen és mindvégig ezen az alapon állok. Csak azt teszem, a mit a korral haladó kereskedő tesz. Mig a régi jó időbeli kereskedő szomoruan tapasztalja a korábbi rendes vevők (Stammkunden) fokozódó elmaradását, a modern kereskedő mindjárt kezdetben változó vevőkre rendezi be üzletét, és ha ért az üzlethez, ha szolid az eljárása, csak ugy vagy még jobban prosperál, mint a kortól elmaradt társa. Forditsuk meg a dolgot minden ponton. *Tegyük szabálylyá a stornot, melyet a mai rendszer perhorreskál.* Tekintsük az életbiztositást is minden variácziójában egyszerüen a halálesetre szóló *kárbiztositásnak* és fektessünk nagyobb sulyt a kárbiztositással benne kombinált *kamatoztatásra.* Az életbiztositási üzlet ma első sorban fogadási üzlet és csak implicite takarékpénztári üzlet is. Legyen az életbiztositó bank továbbra is *játékbank,* mivel a játék a biztositásnál, akárhogy csürjük-csavarjuk, el nem kerülhető; de legyen egyszersmind nyiltan és őszintén *takarékpénztár* és vonja meg a takarékpénztári rendes üzlet minden konzekvencziáit. Ne törődjék a bank a fél speciális czéljaival, melyeket végtelen különféleségökben a legvaskosabb és legváltozatosabb prospektus sem merithet ki egészen, és melyeket előre a fél maga sem ismerhet, hanem biztositsa öt a halálesettel beálló káresetre és kamatoztassa betéteit minden esetre.» Az emlitett fejezetekben szerző tudományos számtételekben, az ezekből vont következtetésekben s ezek magyarázataképpen csatolt táblázatokban igyekszik alapeszméjének érvényesithetését bebizonyitani. Ennek helyessége felől az életbiztositási szakma legképzettebb szakemberei vannak hivatva véleményt nyilvánitani. A mü ára 80 kr., megjelent Zilahy Sámuel kereskedésében.

IPARÜGYEK.

— **Háziipari pályakérdés.** Az országos iparegyesület háziipari szakosztályának titkársága ezuton ujból felhivja az érdekeltek figyelmét arra, hogy a *ház ipari pályakérdes* megoldására vonatkozó pályázatok (jelöltessenek meg azon hátrányok, melyek a háziipar és háziipari oktatás sikeres további fejlesztésének utjában állanak és jelöltessenek meg azon utak és módok, melyek ezek hátrányok elháritására vezetnek) határideje f. évi május 1-én lejár. A pályázatok a kitüzött időig dr. Herich Károly szakosztályi elnök czime alatt a jeligés levéllel együtt az iparegyesület irodájában adandók be.

— **A gépkezelők és fütők tanfolyama** gyakorlati részének elsajátitásához használt két gőzmozgony legutóbb még egy harmadik, fölötte becses példánynyal szaporodott. Tarnóczy Gusztáv ugyanis használat czéljából teljesen dijtalanul felajánlott a tanfolyamra egy Hornsby-féle 10 lóerejü gőzmozgonyt, melyet már a helyszinére el is szállittatott. Ez által a tanfolyamot hallgatóknak alkalmuk lesz a már ott levő két rendszerü gőzmozgony mellett még egy harmadik elismert rendszerü gép kezelésével is megismerkedhetni.

— **A nagyváradi iparosok** az ipartörvény módositása tárgyában kérvényt intéztek a képviselőházhoz s azt a városi közgyüléshez tették át pártoló felterjesztés végett. A kérvény lényeges része a következő:

A hazai kézmü-iparnak és nekünk iparosoknak legnagyobb veszedelmünk az, hogy mig az 1872. évi VIII. t. czikk 1., 2., 3. §§-ai megállapitják azt, hogy minden nagykoru vagy nagykorunak nyilvánitott egyén nemre való tekintet nélkül, sőt önálló ipart az atya, gyám vagy gyámhatóság beleegyezésével kiskoruak is üzhetnek, mely esetben vagyonukról szabadon rendelkezhetnek, sőt ezen kedvezményt még a jogi személyekre is kiterjesztt az iparengedély megadását semmiféle szakképzettségtől függővé nem teszi, nem kiván iparos tankötelezettséget, nem kivan képesitési bizonyitványt. A mi annyit tesz, hogy a szakértelem egészben alárendeltetik a tőke hatalmának és szabad verseny nyittatik a kontárkodás és a szédelgésnek. Égető bajunkat képezi továbbá az, hogy az ipartörvények, ipartársulatok felállitását nem kötelezik: pedig erre vezethető vissza azon óriási károsodás, mely a magyar ipart az osztrák iparral napról-napra és lépten-nyomon fenyegeti; mert mig az osztrák már az anyag beszerzésnél el nem számlálható előnynyel bir, készitményeivel az osztrák-magyar birodalmat mondhatni uralja, piaczán versenytárs nélkül áll, mert az anyagbeszerzés olcsósága mellett öt a munkás kezek, a munkabérek olcsósága is előnyösiti, a szabad behozatal és vámmentesség folytán pedig hazai iparunkat teljesen leveri — és épen ezért czikkeivel hazánkat is elárasztja. Kétségtelen, hogy a hazánk és Ausztria közt létrejött egyezség miatt ezen bajon addig, mig a vámpolitika más irányt nem nyerhet, gyökeresen segiteni, iparunkat virágzás fokára emelni nem lehet: de lehetne legalább addig is a talajt előkésziteni, a helyzetet javitani az által, ha az erők tömörithetők volnának, ha a törvény kimondaná a kötelező társulatokat, mert ezáltal elérhető volna az, hogy a tőke és szakértelem egyesitve a térről lassan-lassan leszorithatná a szédelgést és kontárságot, megizmosodnék, munkakedvet, erkölcsi támogatást nyerne és bátran versenyre szállhatna az idegen ipar készitményeivel; ez által elérhető lenne a magyar iparnak azon rég táplált, jogosult, de ma még csak kis részben megvalósult óhajtása, hogy mindazon iparczikkek és vállalatok, megrendelések és beszerzések, melyek a magyar kormány rendelkezésétől függenek, kizárólag hazai iparosok által készittessenek. De nem akarunk hosszasabban időzni e kérdés fejtegetésénél, mert a már hivott és általunk egész terjedelmében magunkévá tett, II-ik országos iparos gyülés központi bizottsága által 1879. év junius havában a mélyen tisztelt képviselőházhoz benyujtott kérvény azt egészben átöleli, annak minden legkisebb részletére kiterjeszkedik, tehát ismétlésekkel csak a mélyen tisztelt ház türelmét fárasztanók s mert attól tartunk, hogy majd nagyon őszinték leszünk és sérelmeink elősorolásával keserü hangokra ragadtatnánk, már pedig legtávolabbról sem akarjuk megsérteni azon őszintén érzett mély tiszteletet, melylyel Magyarország képviselő testülete s annak minden egyes tagja iránt viseltetünk, csak azt kivánjuk még kiemelni, hogy az ipartörvények nemcsak magukra az iparosokra vannak romboló hatással, hanem az azok következményekint fellépett erkölcsi érzület, vallásosság meglazulása, a vad házasságok elszaporodása, a jövő nemzedék elkorcsosulása által rombolólag hatnak az egész társadalomra, az iparosok rohamos elszegényedése, az iparproletárizmus burjánozása folytán pedig az adóalap ijesztő mérvben csökkenvén, következtében a nemzet ma-holnap egy oly nemzetgazdászati és pénzügyi válság előestéjén fog állani, melyből semmiféle theoretikus doktorok paragrafusba szedett bölcsesége feltámasztani nem fogja. Mindezeknél fogva ugy a most alázatosan előterjesztettek, mint a II-ik országos iparos gyülés központi bizottsága által 1879. évi junius havában benyujtott kérvényben foglaltak becses figyelembevételével azon alázatos kérelemmel járulunk a mélyen tisztelt képviselőház elé: miszerint méltóztassék a kormányt haladéktalanul odautasitani, *hogy az 1872. évi VIII. tvcz. revisiójára vonatkozó javaslatát az összes rendelkezésére álló adatok és iparos kérvények figyelembe vétele és felhasználása mellett haladéktalanul törvényjavaslatot terjeszszen a képviselőház elé.*

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

Értéktőzsdei hetiszemle.

— ápr. 13.

Olaszország ünnepet ül. Városai fel vannak lobogózva arra az alkalomra, hogy a tegnapi nappal megszünt a papirpénz-gazdálkodás és Itália összes állami és bankpénztárai megnyittattak az érczpénzfizetésre. Büszkeséggel tekinthetnek az olasz államférfiak, de még inkább az olasz nép, melynek határtalan áldozatkészsége tette lehetővé a valuta helyreállitását, a kitartó és okszerü gazdasági és pénzügyi politika e fényes eredményére. Olaszország a tegnapi nappal belépett az érczpénzzel fizető államok sorába. Ezért a diadal Olaszország népében. Tanulságul szolgálhatna Itália e példája Ausztria-Magyarországnak is — ha okulni akarna! Nem irigyeljük Olaszország dicsőségét; de ha meggondoljuk, hogy mily óriási feladat volt az olasz valuta helyreállitása és ezzel szemben mily lassan megy nálunk járadékunk konvertálása — bizonyos fájdalmas érzés fog el bennünket.

Ép ma két hete, hogy a magyar pénzügyminiszter és a konvertáló csoport befejezte a tárgyalásokat a konverzió folytatása iránt és még most sincs a csoport tisztában az iránt, hogy a hatszázalékos magyar aranyjáradék tulajdonosainak milyen praemiumot adjon a négyszázalékos járadékra. Nagyon lassan döczögünk előre és az üzérkedés napról-napra türelmetlenebb lesz. Az örökös elvi kérdések vitatása, a folytonos kisérletek, a tapogatódzások elcsüggesztik a nagy reményekben gazdag üzérkedést. Az eredeti eszmét el kellett ejteni, mert két évi tapasztalat bebizonyitotta azt, hogy a hatszázalékos járadékok tulajdonosai nem mondanak le önként oly papirról, mely a legnagyobb biztonság mellett annyi jövedelmet hozott, mint a mennyit más papir által soha meg nem szerezhettek volna. A járadékok apáról fiura szálltak volna és a konverziót nem lehetett volna befejezni. Ekkor ahhoz a módhoz nyulnak, mely egyedül vezethet czélhoz: felmondják a hatszázalékos járadékot. Az elv meg van állapitva, a magyar államnak jogában áll a járadékot bevonni. Mi történik most? A megkezdett munkát nem hajtják végre egyszerre, hanem részletenkint és azzal töltik az időt, hogy ⅛ százalékkal nagyobb vagy kisebb praemiumot adjanak-e? Az üzérkedés nem tud ezzel a bureaukratikus lassusággal megbarátkozni. Nagy eszméket — és a magyar aranyjáradék konverziója mindenesetre nagy eszme — csak merész fogásokkal lehet diadalra juttatni. Példa reá Olaszország!

Különben is a tömeges konvertálások korszakában élünk. Csak nem régiben hozta szőnyegre az angol pénzügyminiszter az államadósság konvertálásának kérdését és Francziaországban is sürgeti a közvélemény az ötszázalékos járadékok konverzióját. A mult héten nyilvánitotta az angol alsóházban a miniszter, hogy a Gladstone által 1881-ben elejtett tervet ismét fölveszi. Tehát a háromszázalékos járadék helyébe kétszázalékos lépne! Csoda-e tehát, ha a tőzsde folyton csak a járadékkonverzióval foglalkozik, különösen már azért is, mert föltételezi azt, hogy a magyar aranyjáradék konvertálásának tartama alatt a csoport mindent el fog követni, hogy a tőzsdére kedvező értelemben hasson.

Talán ez a behatás is közremüködik abban, hogy az árfolyamok, daczára annak, hogy az üzérkedés már türelmét vesztette, még mindig elég szilárdak, mert tekintettel a tartós és általános üzlettelenségre, bámulatra méltó az, hogy az irány nem igen szenvedett többet, mint hogy egyes játékértékek pár krajczárral gyengültek. Csakugyan, ha tekintetbe veszszük azt az üzletpangást, mely a lefolyt héten uralkodott, akkor az alábbi táblázatban feltüntetett heti árfolyamveszteségek valóban parányiak. És ez biztos jele annak, hogy tőzsdénk eléggé konszolidált és mihelyt csak némi buzditó indokot nyer, a rövid időre félbeszakitott hausse-t annál nagyobb mérvekben fogja ujból fölvenni és táplálni.

A nevezetesebb értékek árfolyamváltozásait a lefolyt héten a következő táblázat mutatja:

	Ápril 6.	Ápril. 13.	Különbözet
Államadósság:			
Magyar 6%-os aranyjáradék	120.30	120.30	—.—
« 4%-os «	90.30	90.10	— —.20
« 5%-os papirjáradék	88.05	87.95	— —.10
« vasuti kölcsön	136.50	137.50	+ 1.—
« nyeremény-kölcsön	116.50	116.—	— —.50
Tiszai és szegedi kölcsön	110.25	110.50	+ —.25
Bankrészvények:			
Magyar ált. hitelbank	315.50	313.50	— 2.—
« jelzálog-hitelbank	—.—	—.—	—.—
« « II. kib.	109.50	108.—	— 1.50
« leszámitoló és pénzváltóbank	95.50	94.75	— —.75
Osztrák hitelintézet	319.60	317.—	— 2.60
Osztrák-magyar bank	833.—	830.—	— 3.—
I. magyar iparbank	165.—	165.—	—.—
Pesti magyar kereskedelmi bank	571.—	572.—	+ 1.—
Biztositó társaságok:			
Bécsi biztositó társaság	236.—	235.—	— 1.—
I. magyar általános biztositó társaság	3440.—	3440.—	—.—
Foncière, pesti biztositó	83.—	82.—	— 1.—
Pannonia viszontbiztositó	1010.—	1010.—	—.—
Gőzmalmok:			
Konkordia-malom	535.—	535.—	—.—
I-ső budapesti malom	1225.—	1230.—	+ 5.—
Erzsébet-malom	230.—	230.—	—.—
Henger-malom	615.—	615.—	—.—
Lujza malom	259.	263.—	+ 4.—
Molnárok és sütők malma	355.—	364.—	+ 9.—
Pannonia-malom	1190.—	1190.—	—.—
Viktória-malom	425.—	428.—	+ 3.—

Közlekedési vállalatok:				
Adria-magyar tengeri hajózási	200.—	215.—	+	15.—
Alföld-fiumei vasut	171.50	170.50	—	1.—
Déli vasut	150.—	148.50	—	1.50
Észak-keleti vasut	158.—	158.—		—.—
Erdélyi vasut	164.—	164.25	+	—.25
Kassa-oderbergi vasut	147.50	147.—	—	—.50
Magyar-nyugati vasut	165.—	165.—		—.—
Osztrák-magyar államvasut	340.75	340.—	—	—.75
Tiszavidéki vasut	248.50	248.50		—.—
Dunagőzhajózási társulat	606.—	604.—	—	2.—
Pesti közuti vaspálya	413.—	412.50	—	—.50
Takarékpénztárak:				
Országos központi takarékpénztár	489.—	489.—		—.—
I. hazai takarékpénztár	4560.—	4565.—	+	5.—
Egyesült fővárosi takarékpénztár	492.—	492.—		—.—
Különféle vállalatok:				
Alagut	112.50	113.—	+	—.50
Franklin-könyvnyomda	151.—	150.—	—	1.—
Ganz és társ. vasönt. és gépgyár	675.—	675.—		—.—
Gschwindt-féle szeszgyár	404.—	404.—		—.—
Athenaeum	524.—	635.—	+	11.—
Pesti könyvnyomda	840.—	840.—		—.—
Drasche kőszénbánya és téglagyár	157.50	157.—	—	—.50
Rimamurány-salgótarjáni vasmű	123.—	123.25	+	—.25
Salgótarjáni kőszénbánya	116.—	115.25	—	—.75
Schlick-féle vasöntöde	220.—	222.—	+	2.—
Első magyar serfőződe	618.—	618.—		—.—
Kőbányai sertéshizlaló	344.—	345.—	+	1.—
Ujlaki téglagyár	108.—	108.—		—.—
Kőbányai gőztéglagyár	259.—	257.—	—	2.—
Pénznemek és váltók:				
Cs. kir. vert arany	5.62	5.63	+	—.01
20 frankos arany	9.47	9.48	+	—.01
Váltó német piaczra	58.50	58.50	—	—.—
« Párisra	47.40	47.40		—.—
« Londonra	119.55	119.60	+	—.05

** **Az első hazai takarékpénztár** egyesület igazgatósága az üresedésben levő igazgató-tagsági helyre a kijelölést tegnapi ülésében ejtette meg. Pordán Imre 4, Dániel Ernő pedig 5 szavazatot kapott s igy ily kevés különbözet mellett a holnap vagyis apr. 14-én délután tartandó közgyülésen igen erős küzdelemre van kilátás.

** **Budapesti kereskedelmi és iparkamara.** A kamara kereskedelmi osztálya f. hó 11-én Strasszer Alajos kamarai alelnök elnöklete alatt ülést tartván, előterjesztetett azon enqueteről szóló jelentés, mely a cs. kir. déli vasut által a Tirolba irányitott gabonára nézve felállitott dijszabások tárgyában a kamara kebelében szakértők és érdekeltek részvétele mellett tartatott és evvel kapcsolatban olvastatott egy fővárosi gabnakereskedőnek ugyanezen tárgyban a kamarához intézett beadványa. A déli vasut az oly gabonanemüeket, melyek hajóállomásról, valamint az alföldi vasut némely állomásairól jövén, Barcs állomáson Tirolba adatnak fel, részint általános és minden feladott mennyiségre vonatkozó részint speczialis és csak 900 vaggon rakomány biztositása mellett engedélyezett szállitási dijkedvezményben részesiti. A buda-kanizsai vonal mentében teleppel biró gabonakereskedők panaszt emeltek a kamaránál a déli vasut ezen eljárása ellen, mint a mely rájok nézve lehetetlenné teszi a Barcsban müködő kereskedőkkel a versenyzést. Az emlitett enquête előterjesztése és beható tanácskozás alapján az osztály *Strasser* Alajos kamarai alelnök indokolt javaslatai értelmében elhatározza, hogy megkeresés intéztessék a déli vasut budapesti üzleti igazgazgatóságához, melyben a kamara fentartani javasolja ugyan a Barcs állomásnak adott szállitási dijkedvezményeket, minthogy ép e kedvezményeknek köszönhető, hogy a magyar délvidéki gabona főkép a kukoricza, Tirolban az olasz gabonával szemben versenyre képesittetett és ott jelentékeny elárusitási piaczot talált, miből az ország kereskedelmére és közvetve mezőgazdaságára is nagy haszon háramlik. De figyelmeztetni fogja a kamara a vasuti igazgatóságot azon körülményre is, hogy a helyeselt dijkedvezmények egyszersmind megbénitották a buda-kanizsai vonal mentében eredő gabona kivitelét Tirolba, holott e korábban jelentékeny kivitel fentartása a déli vasut saját érdekében is fekszik, a mennyiben ma ezen gabona, más irány felé tereltetvén, rövidebb távolságra marad a déli vasut vonalán, mintha Tirolba menne. — A kamara nem szólal fel a barcsi refakczia ellen, minthogy azt ugy a vasut, valamint a kereskedelem és a mezőgazdaság érdekének szempontjából indokoltnak tartja, tekintve azt, hogy uj elárusitási piaczok meghóditására csak a nagykereskedés képes és hogy a refakczia mindenkinek megadatik, ki a refakczia feltételeivel járó nagy koczkázatot elvállalja. De a felhozott tekintetből meg fogja keresni a déli vasut igazgatóságát, hogy a buda-kanizsai vonal mentében fekvő nagyobb állomásoknak szintén engedjen a Tirolba szállitandó gabonanemüek után a távolság arányában és a körülményekhez képest megfelelőnek látszó szállitási dijkedvezményeket. A megkeresés beterjesztendő lesz a földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi, valamint a közlekedésügyi m. kir. miniszteriumoknál is.

** **Az olasz valuta helyreállitása.** Mint már lapunkban táviratilag jelentettük, a tegnapi naptól kezdve egész Olaszországban a kifizetés érczpénzben történik. Olaszország államférfiai az egyes tartományok egyesitése és különösen 1875 óta e nagy müböz megkezdték az előkészületeket; az első lépés e nagy terv kiviteléhez a jegybankok szabadalmának megszüntetése volt. A második ennél fontosabb és nehezebb feladat az államháztartásban való egyensulynak helyreállitása volt. A nép adófizető képességét rendkivül nagy mértékben vették igénybe, mig másrészt annak keresetét a legkülönfélébb gazdasági reformok utján nagyban emelték. Az államháztartásban helyreállitott rend lehetségessé tette azt, hogy valutaczélokra kölcsönt vehettek föl. A parlament az 1881. év april hó 7-én alkotott törvény értelmében felhatalmazta a pénzügyminisztert arra, hogy az érczpénzfizetések ujból való felvétele végett 400 millió lirát aranyban, 244 milliót pedig ezüstben felvegyen. Mielőtt azonban e törvényt elfogadták volna, annak anyagi és erkölcsi hatása mindenütt érezhetővé vált. Mig ugyanis az arany agioja 1873-ban 14 százalékot tett, addig abban a pillanatban, midőn a törvényjavaslatot a törvényhozó testület elé terjesztették, 1880. év november havában 4 százalékra esett. A valuta operácziók terve főbb vonásaiban a következő volt: A 644 millió lirát tevő kölcsönből az állam a jegybankoknak 44 milliót visszafizett a 600 millió lirát tevő maradék az államjegyek beváltására fordittatik. Az utóbbiakból eddig 940 millió volt forgalomban, a hat jegybank jegyeiből pedig 730 millió. Az összes pénzjegyforgalom tehát 1670 millió lirára rugott. Az állam ez év julius hó 1-től átveszi a bankok jegyeit. Az érczpénzfizetések felvételének napjától kezdve a jegyeknek törvényes árfolyamuk van, még pedig ugy aranyban, mint ezüstben: e végből külön beváltási alap alakittatik. A jegybankok pénzjegyei azonban az 1883. év végéig érvényesek. A pénzügyminiszter a föld minden részéből beszerzett arany és ezüstpénzt az olaszországi pénztárakba szállitotta és a tegnapi napra Olaszország tizennégy városában meghitta a lakosságot, hogy papirjegyeit tetszése szerint érczpénzzel váltsa be.

** **Olaj-baisse.** Röviddel ezelőtt Párisban konzorczium állt össze a végből, hogy a repcze-olaj árai a rendelkezésre álló olajmennyiségek összevásárlása és határidőre szóló kötések által rohamosan emelkedjenek. Tegnap e konzorczium feje a magyarországi születésü *Biedermann* Miksa a repcze-olajra nézve elismert tőzsér Párisban meghalt és halála mindenütt, a hol élénk repcze-olaj kereskedés üzetik, nagy benyomást gyakorolt. Berlinben a repcze-olaj ára métermázsánkint 10 márkával csökkent. Biedermann számos franczia és angol czégnek képviselője volt és Berlinnel is összeköttetésben állott.

** **Török sorsjegyek.** Konstantinápolyból irják e hó 5-ről: Tudvalevőleg az 1875. év deczember 1-én és 1876. év február hó 1-én huzott sorsjegyek értékének csak fele részét fizették ki, mig a másik felére utalványokat, ugynevezett ramazanokat adtak, melyeken az ottomán kormány arra kötelezte magát, hogy annak idején a ki nem fizetett nyereményrészek fejében más értéket fog adni. A Banque Impériale Ottomane most következő hirdetményt tesz közzé: «A ramazan czertifikátumok tulajdonosai ezennel felszólittatnak, hogy czimleteiket april hó 1/13-tól kezdve az ottoman banknál Stambulban mutassák be, hogy ezek az 1881. év deczember 8/20-án hozott császári dekretum határozata értelmében török sorsjegyekre becseréltessenek.»

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— Április 13. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet ma csendes irányt követett. A kinálat nagyon gyenge volt, másrészt a vételkedv is rendkivül redukálódott és a forgalom csak néhány tételre szoritkozott, melyek teljesen változatlan árakon vétettek piaczról. — Egyéb gabonanemek szintén csekély forgalom mellett ugy árban, mint irányban teljesen változatlanok.

Mai hivatalos effektiv árak:

Buza	6, bánsági	77—81 k/g	9.75 frttól	10.30	frtig
—	» tiszavidéki	77—81 k/g	10.— »	10.55	»
—	» pestvidéki	77—81 k/g	9.95 »	10.50	»
—	» fehérmegyei	77—81 k/g	9.95 »	10.50	»
—	» bácskai	77—81 k/g	9.95 »	10.45	»
—	» északmagyarországi	77—81 k/g	9.55 »	10.—	»
Rozs	»	70—72 k/g	7.10 »	7.40	»
Árpa	» takarmány	60—62 k/g	7.05 »	7.30	»
—	» égetni való	62—64 k/g	7.40 »	8.—	»
—	» sörfőzdei	64—66 k/g	8.10 »	9.30	»
Zab		37—40 k/g	6.30 »	6.70	»
Tengeri	uj, bánsági	75 k/g	6.60 »	6.65	»
—	uj, másnemü	73 k/g	6.55 »	6.60	»

Köles		— k/g 6.10	» 6.70	»
Repcze	uj, káposzta	— k/g —.—	» —.—	»
—	uj, bánsági	— k/g —.—	» —.—	»

Határidőüzlet lanyha irányban nyilt meg, a forgalom általán mérsékelt volt, de repczében gyenge irány mellett élénk. — Köttetett:

Délelőtt:

Szokványbuza tavaszra 2500 mm. 9.74 frt, 2500 mm. 9.76 frt.
Szokványbuza őszre 1000 mm. 10.06 frt, 1000 mm. 10.08 frt.
B.-Tengeri május—juniusra 2500 mm. 6.45 frt.
Káposztarepcze augusztus—szeptemberre 15000 mm. 14 frt.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén mérsékelt volt a forgalom csendes irány mellett. — Köttetett:
Szokványbuza tavaszra 2500 mm. 9.78 frt, 2500 mm. 9.79 frt.
Szokványbuza őszre 1000 mm. 10.40 frt,
B.-tengeri május—juniusra 2500 mm. 6.46 frt, 2500 mm. 6.47 frt.
B.-Tengeri julius—augusztusra 2500 mm. 6.68 frt.
Káposztarepcze augusztus—szeptemberre 5000 mm. 14 frt.

Déli 1 órakor hivatalosan zárulnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	9.77 —	9.80—
Szokványbuza őszre	»	10.08 —	10.10—
Bánsági tengeri május—juniusra	»	6.45 —	6.47—
Szokványzab tavaszra	»	6.45 —	6.47—
Szokványzab őszre	»	6.55 —	6.58—
Káposzta-repcze augusztus—szept.-re	»	14.— —	14.——

Délutáni forgalom.

A délutáni tőzsde majd üzlettettelen volt; az irány lanyha maradt és mindössze köttetett:
Káposztarepcze augusztus-szeptemberre 500 mm. 13 15/16 frt, 500 mm. 13⅞ frt.

Esti forgalom.

Az esti tőzsde lanyha irány mellett üzlettelen volt.

Esti 6 órakor zárulnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	9.75 —	9.78—
Szokványbuza őszre	»	10.06 —	10.87—
Bánsági tengeri május—juniusra	»	6.44 —	6.46—
Szokványzab tavaszra	»	6.45 —	6.48—
Szokványzab őszre	»	6.53 —	6.56—
Káposzta-repcze aug.—szeptemberre	»	14.3/4 —	14.7/8—

Terménytőzsde.

Terményekben mérsékelt volt a forgalom.
Disznózsir pesti áru hordóval együtt 74 frtjával adatott el.
Szilva tartott, *bosznia*i uj hordóáru azonnali szállitásra 16 frton, szerbial zsákáru 14.75 frton; határidőre bosznia zsákáru október—novemberre 12 frton, szerbiai zsákáru október-novemberre 11½ frton köttetett mind 56 kilonkint.

Termények mai hivatalos jegyzése 100 kilókint

Különféle termény	Irányzat	Faj	Pénz frt	Áru kr.
Heremag	csendes	luczerna magyar	52.—	58.—
	—	franczia	84.—	88.—
	—	olasz	72.—	76.—
		vörös	90.—	100.—
Repczeolaj	szilárd	nyers azonnali száll.	— —	—.—
	»	finomitott	44.—	44.60
	»	őszi, kétszer finomitott	— —	— —
Lenmagolaj	csendes		—.—	—.—
Olajpogácsa	szilárd	repcze, egysz. préselt	5.50	5.50
Disznózsir ingyen hordó netto tara	csendes	pesti	73.50	74.—
		vidéki	—.—	— —
Szalonna	csendes	m. Ia légensz. árum. sz.	63.50	64.—
		városi légensz.	64.—	64.50
		füstölt, azonnal	69.—	70.—
Faggyu	szilárd	olvasztott	51.—	51.50
Szilva ingyen hordó t. s. hordó és zsákokban	szilárd	bosznia, hordóban	28.50	28.75
	»	bosznia, zsákokban	27.50	28.—
	»	szerbiai, hordóban	—.—	—.—
	»	szerbiai, zsákokban	26.50	26.75
Szilvaiz ingyen hordó netto tara	csendes	szlavoniai Ia uj	20.—	21.—
		bánsági uj	19.50	20.50
Dió	—	magyar min. szerint	—.—	— —
	—	szerbiai	—.—	— —
Gubacs burok nélkül	lanyha	magyar Ia	15.—	15.50
	lanyha	szerbiai	12.—	13.—
Hamuzsir ingyen hordó netto tara	—	magyar, fehér	—.—	—.—
	—	magyar, kékes	—.—	—.—
	csendes	házi, kék	—.—	—.—
	—	illiriai	—.—	—.—
	—	erdélyi	—.—	—.—
Borkő term. hordó nélkül	—	fehér Ia	—.—	—.—
	—	fehér IIa	—.—	—.—
	—	vörös	—.—	—.—
Méz netto tara		nyers, min. szerint	—.—	—.—
		sárga, csurgatott	—.—	—.—
	szilárd	fehér	40.—	42.—
	—	apró hordókban	—.—	— —
Viasz	szilárd	rozsnyói	138.	140 —
	—	bánáti	140.—	142.—
Szesz 100 liter százalékonkint	csendes	szesz	31.—	31.25
	—	szesz-élesztő	32.50	33.—

Értéktőzsde.

A tartós üzlettelenség a vasuti kérdés ügyében Párisból érkezett kedvezőbb jelentésekre, valamint a Bécsben könnyen végbement prolongáczió következtében ideiglenesen mérsékelt emelkedés által félbeszakittatott; de a déli tőzsde zárlata felé az árfolyamok alacsony párisi jegyzésekre csakhamar csökkentek. Az utótőzsde szintén üzlettelen irányban foly és csak osztrák hitelrészvények jöttek forgalomba, melyek mérsékelten estek. Az esti tőzsde kedvezőtlen párisi jelentésekre ellanyhult.

Előtőzsde.

Az előtőzsde csekély forgalom mellett meglehetős szilárd irányt folytatott. Osztrák hitelrészvények 317 és 317.90 közt váltakozván, maradtak 317.70 pénz, magyar 4%-os aranyjáradék 90-től 90.15-ig, magyar papirjáradék 88.02½-től 88.10-ig köttetett.

11 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvények 317.70—317.80; magyar 4%-os aranyjáradék 90.12½—90.15.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén az árfolyamok eleinte emelkedtek, zárlat felé azonban ismét estek. Helyi papirok közül különösen malmok után nagyobb volt a kereslet. Osztr. hitelrészvények 318.30 és 316.70 közt váltakozván, maradtak 317 pénz; magyar hitelbank 313.75-től 314.50-ig köttetvén, maradt 313.50 pénz; magyar leszámitoló és pénzváltóbank 94.50-től 94.75-ig, magyar jelzáloghitelbank 108.25-ön köttetett. Befektetési értékek közül: magyar 4 százalékos aranyjáradék 90.17½-től 90.02½-ig, magyar papirjáradék 88.10-től 87.95-ig, keleti vasuti elsőbbségi kötvények I. kib. 91.85-ön köttettek. Malmok közül: Molnárok és sütők malma 360-tól 363-ig, Erzsébet-malom 234-től 236.50-ig köttetett. Egyéb érték közül forgalomba jött osztrák-magyar államvaspálya 340.50-en, budapesti közuti vaspálya 413-tól 412.50-ig, Fonciére pesti biztositó intézet részvényei 82-ön, rima-murányi vasfinomitó társulat részvényei 123.25-től 123.75-ig. Váltók és valuták változatlanok maradtak. Váltó Londonra 119.60-tól 119.55-ig, német birodalmi márka 58.50-en köttetett.

1 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvények 317—317.10, magyar hitelbank 313.50—314, magyar 4%-os aranyjáradék 90.10—90.12½, magyar papirjáradék 88—88.02½.

Praemium-üzlet: Osztrák hitelrészvények holnapra 3.50—4 frt; 8 napra 11.50—12 frt; egy hóra 22—23 frt.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén a forgalom csaknem kizárólag osztrák hitelrészvényekre szoritkozott, melyek 317 és 316.30 közt váltakoztak, osztrák-magyar államvasut 339.50 pénz.

5 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvények 316.30—316.40.

Esti tőzsde.

Az esti tőzsde alacsony párisi jegyzésekre üzlettelen és lanyha irányban folyt le. Osztrák hitelrészvények 316.40 és 316.50 közt váltakozván, maradtak 315.90 pénz; magyar hitelbank 312⅝ pénz; osztrák-magyar államvasut 339.25 pénz; magyar 4 százalékos aranyjáradék 89.97½—90.

6 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvények 315.90 316, magyar hitelbank 312⅝—312.75; magyar 4%-os aranyjáradék 90—90.05.

Felszámolási árfolyamok.

Magy. 4% aranyjárad.	90.—	Osztrák hitelintézet	317.—
» 5% papirjáradék	88.—	Angol-osztrák bank	—.—
» általános hitelb.	314.—	«Union» bank	—.—
» pénzv.éslesz.bank	95.—	Állami vasut	—.—
Tiszai és szegedi kölcsön	—.—	Déli vasut	—.—
Magy. jelzálogbank	—.—		

Sertéskereskedelmi csarnok

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, ápr. 13. Nagyobb kinálat miatt az árak hátrálnak Magyar urasági nehéz 58—59½ frt, fiatal nehéz 61—62 frt, közép öreg 58—60 frt, könnyü —— frt. Szedett nehéz 58—59 forint, közép 57—58 frt, könnyü —— frt. — Romániai, bakonyi nehéz —.— frt, átmeneti, közép 56—58½ frt átmeneti, könnyü 54—56, átmeneti, eredeti nehéz 54—55, atmeneti, közép 52½—53½, átmeneti Szerbiai nehéz 60—61, átmeneti, közép 56—58 átmeneti, könnyü 54—55. Hizó egyéves élősulyban 4% 51—56, hizó két éves élősulyban 4% ——. Két éves hizó a vasutról mázsálva ——. Az árak hizlalt sertéseknél páronkint 45 kilós és 4 százalékos levonással kilogrammonkint értendők. Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmeneteliek adattak el vevőnek páronkint 3 aranyban vám fejében megtérittettek.

Hajóforgalom.

Budapest, ápr. 13. A Duna balpartján april 12-én a következő vizijármüvek kötöttek ki: Hágó Márton «József» m. h. 2150 mm. buzával, Plavnáról. Stefanovics Dániel «Etelka» m. h. 1900 mm. buzával Bács-Fölkérről. Wallenfeld Károly 5. sz. m. h. 8000 db koczkakővel, Bogdányból. Andrássi és Schwarcz m. h. 300 mm. buzával, 100 mm. babbal. 1400 mm. kukoriczával, Apostagról. Wallenfeld Károly 3. sz. m. h. 5000 db koczkakővel, Bogdányból. Stágli Ferencz m. h. 9000 db koczkakővel, Bogdányból. Cseri József m. h. 36,900 db faltéglával, Sződ-Rákosról. Luczenbacher Pál utódai 11. sz. m. h. 324 kbmt. tüzifával Verőczéről.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, április 13. (Az «Egyetértés» távirata.) Ama párisi tudósitás, hogy a franczia öt százalékos évi járadék konvertálása elhatározott dolog, az itteni üzérkedésre kedvező hatással volt. Ama szilárd irány, melyet a külföldi tőzsdékről jeleztek, az itteni irányt a mai előtőzsdén is megszilárditotta s az osztrák hitelrészvény, valamint a *magyar 4%-os aranyjáradék* árfolyama ismét nevezetes részlettel javult. Más téren az üzérkedés tartózkodó állást foglalt el, a minek következménye volt az üzleti forgalom élettelen volta. A sorompónál csehországi vasutak után élénk kereslet jelentkezett és árfolyamuk lényegesen emelkedett. Valuták merevek. Az elhelyezés igen könnyen ment s olcsó report mellett.

Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 316.90—317.80, bankegyesület 110—110.20, osztrák-magyar államvaspálza 341—341.80, déli vasut 148.40—149.10, elbavölgyi vasut 228.25, *magyar nyugati vasut* 165.75, *magyar-galicziai vasut* 161.75, csehországi északi vasut 192.50—193.50, buschtiehradi vasut 877, északi vasut 2780, tramvay részvény 225.80—226, alpesi bányatársaság 77.25, májusi járadék 78.47—78.42, osztrák aranyjáradék 98.12—98.20, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 90.07½—90.20, *magyar papirjáradék* 88.10—88.07½, török sorsjegy 27.25, birodalmi márka 58.50.

11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 317.60, *magyar hitelbank* 313.50, angol-osztrák bank 116.50, osztrák-magyar bank 341.60, déli vasut 148.80, májusi járadék 78.40, *magyar 4%-os aranyjáradék* 90.15, husz frankos arany 9.48½.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén hasonló kedvező irány és szilárd árfolyamok érvényesültek.

Jegyeznek: Osztrák hitelrészvények 317.75, angol-osztrák bank 116.50, unionbank 117.75, bankegyesület 110, *magyar hitelbank* 313.50, tramvay 226, osztr.-magyar államvaspálya 341.70, déli vasut 148.70, elbavölgyi vasut 228.25, májusi járadék 78.42½, *magyar 4%-os aranyjáradék* 90.15, husz frankos arany 9.48½.

A forgalom nem élénkült meg, mert az üzérkedés tartózkodó maradt; de az irány kedvező berlini tőzsdekezdet jegyzésekre szilárd maradt. A sorompó forgalma csakis egyes vasuti értékekre szoritkozott, csehországi vasutak állandóan szilárdak. Váltók, valuták változatlanok.

Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 317.60, *magyar hitelbank* 313.50, angol-osztrák bank 116.50, unióbank 117.80, bankegyesület 110, osztrák-magyar államvaspálya 341.30, Károly-Lajos vasut 309, déli vasut 148.50, északnyugoti vasut 206, elbavölgyi vasut 228.25, gőzhajózási részvény 607, *magyar nyugati vasut* 165.75, *magyar galicziai vasut* 161.75, *alföldi vasut* 170.50, *kassa-oderbergi vasut* 147.25, tramvay részv. 225.75, alpesi bányatárs. 77.25, májusi járadék 78.42, osztrák ezüstjáradék 79, osztrák aranyjáradék 98.15. *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 90.12½, *magyar papirjáradék* 88.10, husz frankos arany 9.48½, birodalmi márka 58.47½, papir rubel 1.18⅜, váltó Londonra 119.60—119.80.

Arfolyamok 1 óra 20 perczkor: Osztrák hitelrészvény 317.10, *magyar hitelbank* 312.75, angol-osztrák bank 116.50, unionbank 117.60, bankegyesület 110, osztrák-magyar bank 339.80, déli vasut 148.25, Károly-Lajos vasut 308.75, északnyugoti vasut 206, elbavölgyi vasut 227.75, északi vasut 2777, alföldi vasut 170.50, gőzhajózási részvény 607, északkeleti vasut 157.75, tramway részv. 225.50, májusi járadék 78.40, osztrák aranyjáradék 98.20, *magyar 4%-os aranyjáradék* 90.10, *magyar papirjáradék* 88.10, husz frankos arany 9.48, birodalmi márka 58.47½, váltó Londonra 119.60—119.75, osztrák-magyar államvaspálya lanyha, Berlinből kináltatik. Az osztalék szelvényt 36 frkkal árulták.

2 órakor zárultak: Osztrák hitelrészvény 316.40, *magyar hitelbank* 312.75, angol-osztrák bank 116.50, unióbank 117.25, bankegyesület 110.10, osztrák-magy. államvaspálya 339.40, Károly-Lajos vasut 308.25, gőzhajózási részvény 606, Lloyd részv. 667, északnyugati vasut 206, elbavölgyi vasut 227.50, tramvay 225.25, déli vasut 148.—, májusi járadék 78.35, osztrák aranyjáradék 90.20, *magyar 4%-os aranyjáradék* 90.07½, 1864-ki sorsjegy 167.25, bécsi községi sorsjegy 123, husz frankos arany 9.48½, birodalmi márka 58.47½,. Lanyha berlini jegyzésre.

Bécs, ápr. 13. *(Magyar értékek hivatalos zárlata.)* Magyar földtehermentesitési kötvények 99.20. Erdélyi földtehermentesitési kötvények 99.—. 5½% Magy földh. záloglevél 102.25. Erdélyi vasut 164.50. Magyar keleti vasut 98.25. Magyar sorsjegy —.—. Szőlődézsma váltsági kötvények 97.50. 6%-os aranyjáradék 120.35. Tiszavölgyi sorsjegyek 110.40. Magyar 4%-os aranyjáradék 90.07. Magyar vasuti kölcsön 137.50. Magyar hitelbankok 312.50. Alföldi vasut 170.50. Magyar északkeleti vasut 157.75. Keleti vasuti elsőbbség 91.80. Tiszav. vasut-részvény 248.75. M. lesz. és váltób. részv. 94.50. Kassa-oderbergi vasut 147.—. Magyar papirjáradék 88.05.

Bécs, ápr. 13. *(Osztrák értékek hivatalos zárlata.)* Osztrák hitelrészvény 316.20. Déli vasut 148.—. 4%-os aranyjáradék 98.20. Váltó Londonra 119.60. Kár.-Laj. vasut 304.25. 1864-es sorsjegy 167.25. 1860-as sorsjegy 131.50. 4·2%-os ezüst-járadék 79.—. Török sorsjegy 27.25. Angol-osztrák bank 116.50. Államvasut 339.40, Napoleondor 9.48½, 4·2%-os papirjáradék 78.35. Hitelsorsjegy 171.75. Váltó német bankhelyekre 58.47. Cs. kir. arany 5.65. Osztrák-magyar bank 831.—. Nyomott.

Esti tőzsde.

Bécs, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az esti tőzsde kevéssé változott árfolyamokkal nyilt meg és jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 316.60, bankegyesület 110, tramvay 225.50, osztrák-magyar államvasut 339.10, déli vasut 148.10, májusi járadék 78.40, *magyar 4%-os aranyjáradék* 90.07½.

Öt órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 316, angol-osztrák bank 116.50, bankegyesület 110, tramvay 224.70, osztrák-magyar államvasut 339, déli vasut 147.80, elbavölgyi vasut 227.50, *magyar 4%-os aranyjáradék* 90, májusi járadék 78.40. Lanyha.

Az esti tőzsde **zárlata után** jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 315.70, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 89.95.

Bécs, ápr. 13. *(Esti tőzsde.)* Osztrák hitelrészvény 315.50, osztr. államvas. 338.40, Károly-Lajos-vasut —.—, Ötszázalékos papirjáradék —.—, 4% osztr. aranyj. —.—, 20 frkos arany 9.48½, déli vasut 147.75, *magyar hitelbank* 312.—, *magyar 4%-os aranyjáradék* 89.90, angol-osztrák bank 116.50, májusi járadék —.—. Bágyadt.

Prolongáczió és praemiumüzlet a bécsi értéktőzsdén.

Bécs, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A mai **prolongáczió**, mely három napra (april 17, 18 és 19) terjedt, a következő reporttételek mellett történt: Osztrák hitelrészvény 50—25 kr. report (4¾—3⅝%), *magyar hitelbank* 50—25 kr report (5½—4¼%), angol-osztrák bank 10 kr report egész simán (6—4⅞%), unibank 10 kr report egész simán (5½—4¼%), bankegyesület 10 kr report egész simán (5¾—4½%), tamway 25—10 kr report (5¼—4⅜%), osztrák-magyar államvasut 20kr report, egész simán (3¾—2⅞%), Károly-Lajos vasut 40—30 kr report (5¼—4¾%), déli vasut 10—20 kr deport (5⅝—4⅝%), elbavölgyi vasut 15—5 kr report 5—4½%), májusi járadék 10—25 kr. deport (4⅜—3%), *magyar 4%-os aranyjáradék* simán egész 5 kr deport (4⅜—4%).

Praemiumüzlet: Árfolyamállás osztr. hitelrészvényben holnapra 3—4 frt, nyolcz napra 11—11½ frt, egy hóra 23½—24½ frt, három hóra 38—40 frt; angol-osztrák bank egy hóra 14—15 frt; osztrák-magyar államvasut egy hóra 13—14 frt; Károly-Lajos vasut egy hóra 13—14 frt; tramway egy hóra 13—14 frt; elbavölgyi vasut egy hóra 13—14 frt, déli vasut egy hóra 11½—12½ frt; májusi járadék egy hóra 1¼—1¾ százalék; *magyar 4%-os aranyjáradék* egy hóra 2¼—2½ százalék, három hóra 4—4¼ százalék.

Magánkamatláb. Első helyi váltóra 3⅞—3¾ százalék, távolabbi látra és domiczil-váltóra 3¾—4¼ százalék.
Pénz bőven.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az egész határidőpiaczon ma határozott eladási kedv mutatkozott és az összes árfolyamok kisebb csökkenéseket szenvedtek. *Buza* tavaszra 9.98 frton, május—juniusra 9.95 frt, őszre 10.27 frt, mind áru, de a nélkül, hogy valami köttetett volna. *Tengeri* május—juniusra 6.88 frt áru és 6.85 frt pénz. *Zab* tavaszra 6.92 frttól 6.97 frtig, őszre 6.85 frtól 6.88 frtig. *Rozs* tavaszra 7.60 frttól 7.62 frtig, őszre 7.90—7.95, mind forgalom nélkül. Kész áru szintén lanyhább.

Hivatalosan jegyeztetett: *Buza* tavaszra 9.95—10, május—juniusra 9.93—9.98, őszre 10.25—10.30, *rozs* magyar kész áru 7.75—8.15, tavaszra 7.65—7.70, őszre 7.90—7.95, *tengeri* kész áru 6.90—7, május—juniusra 6.85—6.90, julius—augusztusra 6.98—7.03, aug.—szeptemberre 7.05—7.10, *zab* magyar kereskedelmi áru 6.75—6.85, tavaszra 6.88—6.92, őszre 6.90—6.95.

Szesz. Kész áruban ma sem üzlet nem volt, sem a 31 forintnyi ár nem változott.

Délután buza tavaszra rövid ideig 10.01 frtig emelkedett, de ismét lanyhábban zárul 9.95—9.97 frton. Minden egyéb czikben csak rendkivül csekély volt a forgalom és zárulnak: *Buza* május—juniusra 6.93—9.95 őszre 10.25—10.27, *zab* tavaszra 6.93—6.95, őszre 6.83—6.85; *tengeri* május—juniusra 6.85—6.88, *rozs* tavaszra 7.60—7.68, őszre 7.90—7.95.

Kész árupiacz teljesen üzlettelen és jelentékenyebb változások nélkül.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Trieszt, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Meglehetősen szilárd. Váltó Londonra 119.62, olasz piaczokra 47.40, husz frankos arany 9.49, májusi járadék 78.40, *magyar 4%-os aranyjáradék* 90.05, osztrák hitelrészvény 317, Lloyd részvény 668, olasz járadék 89.85, olasz bankjegy 47.40.

Berlin, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Bécsi jegyzésre a mai tőzsde meglehetős szilárd iránynyal indult. Osztrák-magyar államvaspálya lanyha, ama hirre, hogy az osztalék csak 35 frk lesz. Bankértékek forgalma csendes. Helyi értékek elhanyagolt, bányaértékek gyengült. Magán kamatláb 2⅝%, román járadék 103.90, dortmundi 98.25, Laura-huta 134.37, kommandit 204.87, orosz 72.50, első keleti kölcsön 56.75, második 57.25, felső-sziléziai vasut 249.25, olasz járadék 91.—.

Berlin, ápr. 13. (Utótőzsde.) 4.2% papirjáradék —.—, 4.2% ezüst-járadék —.—, 6% magy aranyjáradék —.—, 5% magyar papirjáradék —.—, 5% keleti vasut elsőbbs, kötv. —.—, Magyar hitelrészvény —.—, déli vasut részvény 254.50, kassa-oderbergi v.-részv. —.—, orosz bankjegyek —.—, II. kibocs. kel. kölcsön —.—, M. jelzál. hitelb.-részv. —.—, magyar országos bankrészv. —.—, 5% osztrák papirjáradék —.—, ultimo aranyjáradék —.—. 4% magyar aranyjáradék —.—, magyar kel. v. kötv. —.—, hitelrészvény 542.—, osztrák államv. részvény 581.50, Károly-Lajos vasut részv. 132.25, román vasut részvény —.—, bécsi váltóár —.—, 4% osztr. aranyjáradék —.—. magyar leszámitoló és váltóbank részv. —.—. Nyugodt.

Frankfurt, ápr. 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Csendes. A berlini baissze orosz rubelre vonatkozólag nyomasztólag hatott a tőzsdére. Csehországi vasutak szilárdan állanak. Csehországi északi vasut 164.37, dux-bodenbachi vasut 291, kamatláb 2¾%. Osztrák hitelrészvény 270.75, osztrák-magyar államvaspálya 290.25, Károly-Lajos vasut 264.50, váltó Bécsre 170.80, Londonra 20.43½, Párisra 81.05, déli vasut 126.62.

Frankfurt, ápr. 13. *(Esti zárlat.)* Papirjár. —.—. 4.2% ezüst jár. —.— 4% magy. aranyjár. —.—, Osztr. hitelrészv. 270.—, Osztr. államvasut 290.25. Déli vasut részv. 126.25. Magyar galicz. vasut — —. Váltóár Bécsre —.—. Magyar leszám. és váltóbank —.—. osztr. arany járadék —.—. M. orsz. bankrészv. —.— 5% osztrák papirjár. —.—. 4% osztr. aranyjár. —.—. 5% magyar papirjárad. —.—. Osztr.-magy. bankrészv. —.— Károly-Lajos vasut 264.—, Erzsébet nyugati vasut —.—. 4½ százalékos földhitel záloglevél —.—. Bágyadt.

Páris, april 13. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az 5% évi járadéknak konvertálása 4½% kötvényekre, mely hir mindinkább határozott s megbizhatóbb alakot ölt, a mai tőzsdén annál inkább nyomasztólag hatott, mert azt is emlegették, hogy ez a 4½% járadékká való átalakitás csak ideiglenes, mintegy átmeneti stadiumot képez. 5% évi járadék, melyet közvetlenül a zárlat előtt 113.65-tel jegyeztek, az utótőzsdén 113.25-ig hanyatlott; egyiptomi és ottomán bank 1—1 frankkal, osztrák-magyar államvaspálya 8 frkkal, Szuez részvény 5 frkkal esett.

3 óra 40 perczkor zárultak: 5% évi járadék 113.35. 3% járadék 79.75, törleszthető járadék 80.75, Szuez-részv. 2525, egyiptomi 385, osztrák-magyar államvaspálya 718, osztrák déli vasut 321, osztr. tartományi bank 517, *magyar országos bank* 505, osztr. alpesi bányatárs. 158, ottomán bank 763. *magyar 4%-os aranyjáradék* 77.25, osztrák aranyjáradék 83.25.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben, medióra vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok *K*-val, a medióra *M*-mel, az ultimóra *U*-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy afenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimó-árfolyamokhoz azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek.

Április hó 13.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet utolsó zárlathoz képest osztrák ért.
PÁRIS.				
*3%-os évjáradék		79.75	— —	—.—
*Törlesztési évjáradék		80.75	— —	—.—
Lombard	M	320.—	147.10	— 0.48
Magyar aranyjáradék 6%	U	— —	—.—	—.—
Magyar vasuti kölcsön	K	—.—	— —	—.—
Bécsi Unio bank		—.—	— —	—.—
*5%-os évjáradék	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák államvasut	M	718.—	337.41	— 3.79
*Osztrák földhitel		—.—	—.—	—.—
Osztrák aranyjáradék	M	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálogbank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar 4% aranyjáradék	U	77.25	90.21	—.—
Átszámitási árfolyam		100.—	47.40	
BERLIN.				
Osztrák papirjáradék	K	66.70	78.19	+ 0.12
Osztrák ezüstjáradék	K	67.30	78.93	—.—
Magyar 4% aranyjáradék	U	77.—	90.29	+ 0.23
Magyar államkötvény	K	96.70	113.38	— 0.35
Osztrák hitelrészvény	U	541.—	316.28	— 0.59
Osztrák államvasut	U	582.—	340.23	— 1.76
Galicziai vasut	U	132.25	309.06	— 0.59
*Romániai		—.—	—.—	—.—
Orosz papirpénz		202.50	118.46	—.—
Osztrák 5% papirjáradék	K	79.50	93.12	+ 0.24
Magyar 6% aranyjáradék	U	102.60	120.36	— 0.12
Magyar papirjáradék	U	74.90	87.98	+ 0.23
Keleti vasut elsőbbségi kötv.	K	78.20	91.74	— 0.11
Magyar hitelrészvény	U	—.—	—.—	—.—
Déli vasut	U	254.—	148.23	— 0.59
Kassa-oderbergi vasut		63.20	148.24	+ 0.27
Váltó Bécsre		170.80	58.51	— 0.04
*Keleti kölcsön II. kibocsátás		57.40	—.—	—.—
Átszámitási árfolyam		100.—	58.50	
FRANKFURT.				
Papirjáradék	K	66.68	78.16	—.—
Osztrák aranyjáradék	K	83.68	97.94	+ 0.14
Osztrák hitelrészvény	U	271 —	317.47	+ 1.17
Osztrák államvasut	U	291.25	341 28	— 2.17
Déli vasut	U	126.75	149.07	+ 0.14
Magyar-galicziai vasut	K	138.81	162.86	— 0.22
Váltó Bécsre		170.80	58.51	—.—
Osztrák 5% papirjáradék	K	79.43	93.03	+ 0.08
Osztrák ezüstjáradék	K	67.18	78.82	— 0.14
Magyar aranyjáradék 6%	U	102.62	120.39	+ 0.07
Osztrák-magyar bank	K	710.—	832 10	— 0.56
Galicziai vasut	U	264.50	309.83	+ 0.58
Erzsébet nyugoti vasut	K	184.87	216.62	—.—
Tiszai vasuti elsőbbségek	K	85.81	100 79	—.—
Magyar papirjáradék	U	74.75	87.80	—.—
4½% földhitel záloglevél	K	80.—	93.63	—.—
Átszámitási árfolyam		100.—	58.50	

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDEK.

Berlin, ápr. 13. *Buza* és *rozs* lanyha. *Zab* csendes. *Szesz* szilárd. *Olaj* csökkenik.

Páris, ápr. 13. *Szesz* bágyadt. Biederman halála folytán nincs üzlet.

Boroszló, ápr. 13. *Buza* 19.80 márka (=11 frt 58 kr.) *Zab* 13.30 márka (=7 frt 78 kr.) *Olaj* 51.50 márka (=30 frt 13 kr.) *Rozs* 13.50 márka (=7 frt 90 kr.) *Tengeri* 14 márka (=8 frt 19 kr.) Átszámitási árfolyam 100 márka vita = 58.50 kr.

New-York, ápr. 12. (Kabelsürgöny.) Gyapot New-Yorkban 10¼, New-Orleansban 9 9/16. — Petroleum New-Yorkban áprilisra 8⅛, Philadelphiában áprilisra 8⅛. — Nyers petroleum 7⅝. — United pipe line certificates 96. — Liszt 4.15. — Piros őszi buza helyben 119¼ (=10.83 frt 100 kilóként), áprilisra 116⅞ (=10.61 forint), májusra 117⅜ (=10.70 frt), juniusra 119¾— (= 10.87 forint). — Tengeri 66½. — Czukor (Fair rafining Muscovados) 7.— Rio kávé 10. — Zsir (Wilcox jegyü) 11⅛. — Gabonafuvardij imperial-quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 3. (=0.82 frt 100 kilókint.) — Zsir (Fairbank jegyü) 11⅛. — Napi felhozatal gyapotból 9000 bál.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Gabonaszállitásidij waggon-rakományokban 100 kilokint értendő. Beviteli vám Németországba 100 kilo buzáért, rozsért és zabért 1 márka, árpáért, tengeriért s bükkönyért ½ márka, lisztért 3 márka, malátáért 1.20 márka. Beviteli vám a Svájczba 100 kilo gabonáért 0.30 frank, malátáért 0.60 frank, lisztért 1 frank. Átszámitási árfolyam a német piaczokra 100 márka vista 58 forint 50 kr. Párisra 100 frk vista 47 frt 40 kr.

Április hó 13.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet utolsó zárlathoz képest osztrák ért.
PÁRIS.				
Buza	folyó hóra	—.—	—.—	—.—
—	májusra	—.—	—.—	—.—
—	májustól 4 hóra	—.—	—.—	—.—
—	julius-augusztusra	—.—	—.—	—.—
Liszt	folyo hóra	—.—	—.—	—.—
—	májusra	—.—	—.—	—.—
—	májustól 4 hóra	—.—	—.—	—.—
—	julius-augusztusra	—.—	—.—	—.—
Olaj	folyó hóra	—.—	—.—	—.—
—	májusra	—.—	—.—	—.—
—	májustól 4 hóra	—.—	—.—	—.—
—	utolsó 4 hóra	—.—	—.—	—.—
Szesz	folyó hóra	53.75	27.75	—.—
—	májusra	52.50	27.12	— 0.26
—	májustól 4 hóra	52.—	26.84	— 0.30
—	utolsó 4 hóra	51.56	26.59	— 0.12
Szállitási díj:	Budapestről	8.27	3.93	
	« Bécsből	7.87	3.74	
BERLIN.				
Buza	április—májusra	188.—	10.99	— 0.10
—	szept.—októberre	193.50	11.32	— 0.09
Rozs	április—májusra	138.—	8.07	— 0.14
—	szept.—októberre	145.—	8.48	+ 0.09
Zab	április—májusra	123.—	7.20	—.—
—	május—juniusra	123.75	7.24	— 0.01
Olaj	április—májusra	66.—	38.61	— 8.42
—	szept.—októberre	60.10	35.16	— 2.27
Szesz	április—májusra	53.40	31.24	+ 0.12
—	aug.—szeptemberre	55.50	32.47	+ 0.12
Szállitási díj:	Budapestről	3.93	2.30	
—	« Bécsből	3.24	1.90	
STETTIN.				
Buza	április—májusra	188.50	11.08	— 0.08
—	május—juniusra	189.—	11.06	— 0.08
—	junius—juliusra	190.—	11.12	— 0.02
Rozs	április—májusra	135.50	7.98	+ 0.08
—	május—juniusra	137.—	8.01	+ 0.02
—	junius—juliusra	139.—	8.13	—.—
Olaj	április—májusra	66.—	38.61	— 7.31
—	szeptember — októberre	61.—	35.69	— 2.75
Szesz	helyben	51.90	30.36	+ 0.06
—	április—májusra	52.40	30.66	—.—
—	junius—juliusra	58.60	31.36	— 0.05
—	augusztus-szeptemberre	55.—	32.17	—.—
Repcze	április—májusra	—.—	—.—	—.—
—	szept.—októberre	225.—	16.67	— 0.41
Szállitási díj:	Budapestről	4.81	2.80	
—	« Bécsből	3.52	2.10	
KÖLN:				
Buza	májusra	19.70	11.52	— 0.06
—	juliusra	19.90	11.64	— 0.12
Rozs	májusra	14.30	8.37	— 0.05
—	juliusra	14.70	8.60	—.—
Olaj	helyben	37.—	43.29	— 4.80
—	májusra	35.90	42.01	— 5.84
Szállitási díj:	Budapestről	5.95	3.45	

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Vidéki üzlet.

Tolna, ápril. 10. (Az «Egyetértés» tudósitása.) Gabonaüzletünket illetőleg jelenthetem, hogy a behozatal éppen nem a legjobb, de az évszaknak megfelel. Gazdáink most a sürgős őszi munkákkal vannak elfoglalva. Leginkább tengerit hoznak; minősége szerint 5.90—6 frtot fizetnek érte. — Senki sem hitte volna, hogy az idei termés mellett oly árakat kapunk, de miután kereskedőink a pesti árakhoz tartják magukat, kénytelenek ezen árakat megadni. Buzáért minősége szerint 9.70—9.80 frtot fizetnek. A többi gabona nemekben változatlan árak mellett csekély a forgalom.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **Az orsz. juhtenyész-állatvásár** rendező és biráló bizottsága ma délután tartá a Köztelken **gr. Zichy** Nándor elnöklete alatt alakuló gyülését. **Jelen voltak:** gróf *Keglevich* István, gróf *Széchényi* Imre, *Dávid* Alajos, báró *Bánffy* Dániel, *Lejthényi* György, *Tormay* Béla, *Máday* Izidor, *Dáni* József, *Bernolak* Sándor, *Kiss* József, *Reusz* Henrik, *Vörös* Sándor, *Nikl* Mihály, *Egán* Ede és jegyző *Ordódy* Lajos.

Gr. **Zichy** Nándor üdvözölvén az egybegyülteket, a gyülést megnyitja és egyszersmind felhivja az egybegyülteket, hogy a vásárra történt bejelentések meghallgatása után állapitsák meg egyrészt a rendezés közelebbi részleteit, másrészt a birálat módját és idejét. Ezek után jegyző felolvassa a vásárra történt bejelentéseket, mely szerint 23 tenyésztő összesen 455 drb juhot jelentett be és pedig: 107 drb merino-electoral-negrettit, 51 hazai fésüs gyapjast, 99 franczia irányut, 73 angol husjuhot, 3 raczkát és 122 keresztezést. Ennek tudomásul vétele után megállapodott a bizottság abban, hogy a vásárt holnap, szombaton 10 órakor reggel nyitja meg ünnepélyesen, továbbá, hogy a dijak ünnepélyes kiosztása *vasárnap déli 12 órakor fog megtörténni.* A biráló bizottság elnökévé erre az egybegyültek báró *Bánffy* Dánielt választottak meg, s egyszersmind elhatározták, hogy a jury két külön csoportban fog müködni. A gyapjura tenyésztett irányu juhok megbirálására *Boda Imre, Dáni József, Egán Ede, Kiss József, Lejthényi György, Losonczy Mihály és gr. Széchényi Imre,* a husra tenyésztett juhok birálására: *gr. Zichy Nándor, Dávid Alajos. gróf Keglevich István, Nikl Mihály, ifj. Ordódy Pál, Vöröss Sándor, Tormay Béla urak választattak meg.* A birálásnál követendő eljárást e két bizottság külön-külön állapitja meg. — Végre kimondatott, hogy a birálatot holnap szombat reggel 8 órakor fogja a jury megkezdeni.

*

A juh tenyész-állatvásár jegyzéke a következő tartalommal jelent meg: 1. A vásár programmja. 2. Kitüzött dijak. 3. Általános határozatok. 4. Szállitási kedvezmények. 5. A vásár rendező bizottság tagjai. 6. A biráló bizottság tagjai. 7. A bejelentők névsora. 8. A bejelentett állatok jegyzéke. I. Merino-electoral negretti. II. Hazai fésüs gyapjas. III. Franczia irányu merino (Rambouillet). IV. Raczka. V. Angol husjuh. VI. Egyéb fajták és keresztezések. 9. Összefoglalás. E jegyzék a vásáron 10 krért lesz kapható.

* **A komárommegyei gazdasági egyesület** ez évi május hó 9-én délelőtt 10 órakor közgyülést tart, melynek tárgya: Elnök és két alelnöknek, továbbá 40 tagból álló igazgató választmány tagjainak megválasztása az alapszabályok 20. §-ának 11.) pontja és 24. §-a értelmében. Egyéb az elnöki előterjesztés folytáni intézkedés.

Gazdasági tudósitások.

Tolna, ápr. 10. (Az «Egyetértés» tudósitása.) Utolsó tudósitásom óta az időjárás gyakori változáson ment át. A márcziusi fagyok a repczén kivül, mely bár keveset, de mégis szenvedett. nem ártottak vetéseinknek. Azóta igen kedvező időjárásunk van, tizennégy szép tavaszi nap után tegnap este kezdett esni és ma még folyton csendes meleg esőnk van, mely az őszi, valamint a tavaszi vetésekre igen jó befolyással van. Egyáltalában azt lehet mondani, hogy vetéseink eddig igen szépen állnak és csak azt kivánnánk, hogy az időjárás továbbra is oly kedvező maradna, mint eddig.

Zombor, ápr. 10. (Az «Egyetértés» tudósitása.) Az időjárás nagyon kedvezőtlen, majdnem minden nap esőt hoz és a mellett oly hideg van, hogy a fütött szobát könnyen lehet megtürni. Ennek következményeit a vetéseken máris észlelhetjük. Az őszi vetések ritkák és a gyakori eső annyi kukaczot teremtett, hogy főkép az árpát sok helyen kiszántják és kukoriczát ültetnek helyébe. A repcze pedig nagyobbrészt kifagyott. De a tavaszi vetések sem igérnek kedvezőbbet. A zabnak, mely most kezd kikelni, verőfényes meleg időjárásra van szüksége, hogy egészségesen fejlődhessék, mert a mostani esős idő annak okvetlenül ártani fog.

NAPIREND: Április 14-én.

Naptár: Szombat. — Római kath.: Tibor. — Prot.: Tibor. — Görög-orosz: (április 2.) Titus. — Zsidó: (niz. 7.) Sabbat Sem. — Nap kél 5 ó. 14 p., nyug. 6 ó. 47 p. — Hold kél 11 ó. 3 p. d. e., nyug. 1 ó. 11 p. regg. — Első negyed 10 óra 6 perczkor délelőtt.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter fogad délben 1—2 óra közt.

Horvát miniszter fogad d. e. 10 d. u. 2 ó.

Juhtenyész-állatvásár megnyitása d. e. 10 órakor a közvágóhid melletti marhavásár-téren.

A fővárosi és vidéki kereskedők körének választmányi ülése d. u. 3 órakor.

A történelmi képcsarnok ügyében értekezlet az irók és művészek köréhen d. u. 5 órakor.

A nemzeti hajós-egylet évi rendes közgyülése este 7 órakor.

Jogtudományi vita-estély este 6 órakor az egyetemi olvasókörben.

Zichy-kiállitás a képzőművészeti társulat sugáruti műcsarnokában d. e. 9-től d. u. 6-ig. Belépti dij 30 kr.

Egyetemi füvészkert az üllői-uton d. e. 8—12 és d. u. 2—4.

Üvegfestészeti kiállitás Kratzmann Ede műtermében (a füvészkert mellett) látható egész nap dij nélkül.

Muzeumban: képtár d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Akadémiai könyvtár d. u. 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár d. u. 2—7.

Muzeumi könyvtár d. e. 9-től d. u. 1.

Állatkert nyitva egész nap.

Császárfürdőbe hajó indul óránkint.

Margitszigetre hajó indul óránkint.

—

Kivonat a hiv. lap april 13-i számából.

Árverések a fővárosban. Balaythy Imre 812 frtra becs. ingóságai april 17 (zöldfa-utcza 11). Friedmann Miksa 303 forintra becs. ingóságai április 13 (Deák-tér 4). Heller Miksa 540 frtra becs. ingóságai april 17 (nagykörut 24). Bettelheim Éva 434 forintra becs. ingóságai april 14 (váczi-ut 1693). Tarr Sándor 310 frtra becs. ingóságai april 20 (bécsi-utcza 3).

Árverések a vidéken. Schier Gusztáv 14,830 frtra becs. ingóságai april 17 Giráltó. Stein Dávid 3377 frtra becs. ingatl. május 1 Kathmár (B.-Almás). Schnér Lipót 2738 frtra becs. ingatl. május 1 M.-Tur. Bartal István 5156 forintra becs. ingatl. jun. 11 D.-Szerdahely. Ditelyán Mátyás 1047 frtra becs. ingatl. junius 27 Baja. Ambro Mária 9884 frtra becs. ingatl. jul. 28 Trencsén.

Csődhirdetmények. Klein Abrahám poroszlói lakos ellen, bej. jun. 10. Csődbiztos: Szilágyi Gábor tvszéki biró, tömeggondnok: Dalnoky János ügyvéd.

Csődmegszüntetések. Benyó József budapesti lakos ellen.

Pályázatok. A beregszászi kir. tvszéknél joggyakornoki, — a kubini kir. jbiróságnál albirói, — Csornakon, Nyitrarudnón (Nyitram.) postamesteri, — a pozsonyi m. kir. pénzügyigazgatóságnál II. oszt. pénzügyi fogalmazói, — a kassai m. kir. pénzügyigazgatóságnál pénzügyőri szemlészi, — a nagyszombati kir. jbiróságnál albirói, — a brassói kir. jbiróságnál aljegyzői, — a miavai kir. járásbiróságnál irnoki, — Nagyherestényen (Barsmegye) postamesteri, — Bács-Földvár községében állatorvosi, — a fogarasi adóhivatalnál hivatalszolgai állomásokra.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Csávolszky Lajos.

Elhaltak Budapesten 1883. április 11.

Menyhardt Gy. 36 é. napsz. VIII. k. szüllőhegy-u. 26. tüdővész.
Huntsaga Pál 33 è. napsz. V. k. Géza-u. 8. tüdővész.
Pilmayer J. 39 é. kocsis VIII. k. fuvaros-u. 9. tüdőloh.
Joachim M. 29 é. kőműves utról agyburoklob.
Filipek B. A. 72 é. VII. k. szövetség-u. 9. tüdővész.
Cserveňánszky B. A. 38 é. napsz.-nő VIII. üllői-u. 152. tüdőlégdag.
Kolb L. M. 63 é. özv. VII. k. dob-u. 16. tüdőlégdag.
Lévay B. K. 61 é. takács neje utról tüdővész.
Steinjoch Antal 44 é. lakatos utról tüdőlob.
Teisenberger T. 76 é. napsz.-nő VIII. k. n.-körut 22. aggkór.
Prosz R. T. 48 é. szőllős neje III. k. tavasz-u. 9. tüdőgümő.
Csékány J. 47 é. tüzelő III. k. kórház tüdőgümő.
Palkán M. 26 é. napszámos IX. k. Rákos-u. 5. fuladás.
Potusek J. 5 é. állomásfőnök fia IX. k. vasut kanyaró.
Dancsa G. Zs. 61 é. napsz.-nő VIII. k. n.-templom-u. 30. szivbaj.
Pribula J. 71 é. mgzónő IX. k. kerepesi-u. 4. aggkór.
Mondschein E. J. 53 é. mgzónő V. k. nádor-u. 32. tüdőbaj.
Weszlergomby Gy. 59 é. szolga VI. k. rózsa-u. 73. agyguta.
Gauber R. 2 é. czipész VI. k. Szondy-u. 18. angolkór.
Stenger A. 4 é. mérnök fia VII. k. Kazinczy-u. 9. roncsolótoroklob.
Kaufmann W. F. 58 é. napsz.-nő VII. k. Kazinczy-u. 47. tüdővész.
Vrubel J. Zs. 47 é. napsz.-nő IX. k. soroksári-u. 72. tüdővész.
Benedik J. 3 é. szolga leánya VI. k. Révay-u. 10. agykérlob.
Kutsa F. 61 é. kőműves VI. Révay-u. 12. aggkór.
Pintér H. 2 é. ács leánya VI. k. Dávid-u. 16. hörglob.
Greschl J. 24 é. II. k. fő-u. 43. tüdőgümő.
Müller T. A. 32 é. szerkovácó neje II. k. fő-u. 43. tüdőgümő.
Engl B. 75 é. kdő II. k. medve-u. 32. idült hurut.
Pintér J. 2 é. napsz. fia I. k. promontori.u. 13. tüdőlob.
Weiler A. 65 é. alkusz IV. k. Lővész-u. 16. vizkór.
Kurman B. 39 é. zenetanár IV. k. liliom-u. 39. agyguta.

IDEGENEK NÉVSORA.

Holzwarth-Frohner száll.
Tomatsek J. ép. vállalk. Szered.
Studhalter J. Beszterczebánya.
Hoffa N. kdő Frankfurt.
Kohn S. kdő Frankfurt.
Jettel O. kdő Stuttgart.
Geyer V. kdő Stuttgart.
Meysel K. kdő Bécs.
Mühlhofer F. kdő Bécs.
Theodosin N. kdő Haczeg.
Blum J. kdő Pelsőcz.
Singer S. kdő Pancsova.
Goldschmidt N. kdő Nachot.
Bloch J. kdő Brünn.
Riss M. mgzó Kassa.

Hungária szálloda.
Hazay Ö. birt. Bény.
Schäfer H. kdő Boroszló.
Schönfeld A. kdő Debreczen.
Bernhardt L. kdő London.
Löwenthal M. kdő Brünn.
Paulus H. kdő Crefeld.
Beer A. kdő Bécs.
Ostermann H. kdő Bécs.
Rosenbaum J. kdő Bécs.

István fög. szálloda.
Neuhaus L. igazg. Ersekujvár.
Huydezza R. mgzó Páris.
Lang E. hiv. Bécs.
Kauders M. kdő Bécs.

Marchal-Angol királynő szálloda.
Gr. Klobusiczky J. birt. Kassa.
Gr. Szèchen A. birt. Bécs.
Honig J. birt. Szemek.
Csery L. birt. Kis-Teren.
Salamon G. birt. Kassa.
Németh J. min. tan. Fiume.
Kollmann R. kdő Grácz.
Erlanger M. kdő Stuttgart.
Schreiber M. kdő Bécs.

Magyar király szálloda.
Fernbach B. birt. Zombor.
Mocsáry J. birt. Téth.
Róth L. birt. Szoboszló.
Fest A. mgzó Sz.-Váralja.
Kalocsay Teréz mgzó Komárom.
Lázár J. mgzó Varasd.
Tanos P. főerdész Sz.-Endréd.
Bölcskey T. hiv. N.-Kanizsa.
Polgár Mór gazd. F.-Gyarmath.
Binaghy P. épitő Bécs.
Krammer I. kdő Bécs.
Illés I. kdő Bécs.
Liebermann N. kdő Bécs.
Visel M. kdő Bécs.
Mann J. kdő Bécs.
Blitz A. utazó Bécs.
Müller J. kdő Bécs.
Rothmüller Gy. kdő Bécs.
Schab F. kdő Bécs.
Róth Mór kdő N.-Várad.
Kardos K. kdő Spoth.
Bayerle Á. kdő Palánka.
Popper M. kdő Prága.
Deutsch J. kdő Győr.
Kohn M. kdő Komotau.
Weisz J. kdő Debreczen.
Singer M. bérlő L.-Kokava.

Nemzeti szálloda.
Beliczay B. birt. Csaba.
Majthényi J. birt.-nő Versegh.
Fügh K. polgárm. Kőszegh.
Babó L. szolgabiró Csanád.
Beliczay L. trv. b. R.-Szombath.
Antonovits A. aljző Szabadka.
Skultéty P. pleb. Czeghegy.
Németh V. tiszttartó P.-Örs.
Heyne L. felügy. D.-Plasewitz.
Brünner S. gyáros Bécs.
Singer J. kdő Linz.
Reich W. kdő Kalocsa.
Kuppenstich S. kdő M.-Vásárh.
Janesch F. kdő Cilli.
Zoó Jánosné divatárus Szentes.

Páris szálloda.
Csányi A. gazd. Bácska.
Knops A. gyáros Husinec.
Phillipp F. gyáros Gabel.
Ripper J. gyáros Bécs.
Fogovitz A. mgzó Bécs.
Herlissek M. kdő Bécs.
Deutsch J. kdő Bécs.
Klein J. hiv. Pozsony.

Pannonia szálloda.
B. Prónay E. birt. Romhán.
Frankel I. birt. Szikszó.

Potorán J. kir. albiró Czegléd.
Szalay L. ügyvéd Czegléd.
Krupiczer K. gazd. Lajoshalom.
Papp Gy. vendéglős Debreczen.
Kohn S. kávés Debreczen.
Keller A. kdő S.-A.-Ujhely.
Szabó A. földmüves Mohol.
Lolin M. földmüves Mohol.
Ambrus J. földmüves Mohol.
Gangl I. felügyelő Bia.
Dr. Tóth I. orv. Selmeczbánya.
Tomanóczy E. ügyv. T.-Füred.
Pessina E. gazdász Szarvas.
Simay F. fdbirt. Kolozsvár.
Vörös S. igazg. Kolozsvár.

Schmidt-Orient szálloda.
Dr. Kepich R. tanár Berlin.
Wakker J. mérnök Hamburg.
Józsa I. fdbirt. Szt.-Miklós.
Müller D. fdbirt. Csoma.
Zajongi E. müvész Temesvár.
Gruber A. postatiszt Zombor.
Schmidt J. fakdő Gyöngyös.
Weiner J. kdő Pásztó.
Geszler J. kdő Pásztó.
Gaudem H. mészáros Svájcz.
Kohn A. kdő Debreczen.
Csemesz J. kdő Szelőcze.
Neufeld Z. fakdő Miskolcz.

Tigris szálloda.
Lebkichner K. birt. Beszterczе.
Rozenfeld B. joggyak. Eperjes.
Haraga M. kdő B.-Hunyad.
Paskuj M. kdő B.-Hunyad.
Halm L. kdő Déts.
Mihalcsek J. kdő N.-Bánya.
Weiss S. kdő Nagyfalu.
Mark A. kdő Kolozsvár.
Fuchs K. kdő Kassa.

Vadászkürt szálloda.
Czobolay K. birt. Putnok.
Kultsár F. birt.-nő Gyapju.
Blaskovits A. birt.-nő Gyapju.
Stapfel K. kdő Pozsony.
Fischer R. kdő Bécs.

Arany sas szálloda.
Podhorszky P. birt. Sz.-Gede.
Kalocsa K. birt. N.-Kőrös.
Grafy I. birt. Keresztes.
Kenyeres I. birt. N.-Szalonta.
Dr. Sántha I. ügyv. N.-Szalonta.
Eötvös G. szbiró Kalocsa.
Veres J. szbiró A.-Told.

Erzsébet szálloda.
Somogyi J. fdbirt. Győr.
Velkey Róza fdbirt. Jászberény.
Igaz A. gazd. Szalk-Sz.-Márton.
Fonyó P. lelk. Baja.
Dömötör B. lelk. Tass
Szász I. lelk. Dab.
Stollmann A. czukrász Losoncz.
Polifka I. mérn. Jászberény.
Hoffmann M. hiv. Gyöngyös.
Horváth G. kdő Komárom.

Európa szálloda.
Novakovits L. mgzó Belgrád.
Lohanne A. mgzó Arnsberg.
Dr. Deinhard F. ügyv. Drezda.
Unger M. igazg. Páris.
Kohnberger Gy. kdő Bécs.
Friedmann L. gépgyáros Bécs.
Reiser E. kdő Bécs.
Friedmann B. kdő Munkács.
Rosenbaum Zs. kdő Kaps.
Guttmann Ö. birt. Bécs.
Ramschell T. birt. New-York.
Foreyth Gy. birt. New-York.

Fehér hattyu szálloda.
Netter I. kdő Bécs.
Kulcsár J. kdő Szentes.
Löbl M. kdő Csáktornya.
Schmidt L. kdő Csáktornya.
Kohn S. iparos Monostor.
Stern M. birt. Tornaallya.

Fehér ló szálloda.
Domkula I. mgzó Athen.
Domori A. mgzó Zürich.
Weisz A. mgzó Bécs.
Lászki J. cs. k. hadn. Bécs.
Chappon P. vivómest. Kassa.
Jakobics I. kdő Czegléd.
Alberti F. kdő Vácz.
Schwarcz J. kdő Pozsony.
Brom A. kdő Drezda.
Kurcz K. kdő Kassa.
Braun B. kdő Szeged.

NYILT-TÉR.

Nyilatkozat.

A gróf Zichy Jenő védnöksége alatti «Első magyar harczos kar» betegsegélyző és temetkezési-egylet választmánya ezennel köztudomásra hozza, hogy bizonyos Papp Gyula által szerkesztett «Hadi-Lapok» folyóiratban, netán előfordulandó vagy már is megjelent bárminemü s egyletünkre vonatkozó közlemény közzétételére ezen egylet Papp Gyulát fel nem hatalmazta s nevezettel semminemü összeköttetésben nem áll. 6393

Budapest, 1883. évi april hó 8-án.

A választmány.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

"MARGIT"
gyógy-forrás-viznek

növekvő fogyasztása a viz kétségbevonhatlan gyógyhatásának következménye és szerencsés vegyi összetételének bizonyitéka. Mint unikum különös elismerést vivott ki **csekély szabad de gazdag félig kötött szénsav-tartalma.** Gyógytani tekintetben kiterjedt alkalmazást nyer általában a **légző-, emésztő- és hugyszervek** hurutos bántalmainál.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

☞ *Hamisitások elkerülése tekintetéből figyelmeztetik a t. cz. közönség, szükségletét csak jól ismert helyekről beszerezni.*

KIZÁRÓLAGOS FŐRAKTÁR:

ÉDESKUTY L.

m. k. udv. szállitónál, Budapest, Erzsébet-tér 7.

Ugyszintén minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben és vendéglőben. 500?

A Fischmann József-féle

csődtömegtől

a posztóraktárt,

átvettük, és árusitjuk ezen árukat 20%-al olcsóbban az előbbeni becslési árnál.

Braun Áron és fiai posztókereskedés.

Budapest, marokkói-utcza. 6383

SZINHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

—

NEMZETI SZINHÁZ.

Budapest, április 14-én.

BIGNIO LAJOS ur, cs. kir. udv. dalművész vendégjátékául:

A TROUBADOUR

Opera 4 felv. Irta Cammarano Salvator. Olaszból forditotta Nádaskay Lajos. Zenéjét szerzette Verdi.

Személyek:

Luna gróf — Bignio L.
Leonora — Szigetiné
Azucena — Bartolucci V.
Manrico — Perotti Gy.
Fernando — Tallián
Ines — Doppler I.
Ruis — Kiss
Hirnök — Szalai
Egy czigány — Szekeres

Kezdete 7 órakor.

Holnap, április 15-én.

FEDÓRA.

Dráma 4 felv. Irta Victorien Sardou.

Pepa — Várai Malvin
Dolores — Galambos B.
Inez — Galantai M.

Kezdete 7 órakor.

Holnap, április 15-én.

BLAHA LUIZA asszony mint vendég.

A vörös sapka.

Eredeti népszinmű dalokkal 3 felvonásban. Irta Vidor Pál.

—

VÁR-SZINHÁZ.

Budapest, április 14-én.

A gyöngéd rokonok.

Vigjáték 2 felv. Irta Benedix; forditotta Radnótfáy Sámuel.

Személyek:

Barnau Oswald — Hetényi
Ulrika — Szathmáryné

NÉPSZINHÁZ.

Budapest, április 14 én.

A kertészleány.

Operette 3 felv. Irta Nuitter és Beaumont. Forditották Evva Lajos és Fái J. Béla. Zenéjét szerzette Charles Lecocq.

Személyek:

A király — Solymosi
Micaela — Pálmai I.
Scholastica — L.-né Jenei A.
Gaetán — Vidor
Don Mosquitos — Szabó
Morales — Kápolnai
Josefa — Beregi K.
Kapitány — V. Kovács
Hadnagy — Hatvani
Baldoméro — Komáromi
Pablo — Szelényi A.
Pascuál — Vidorné
Lázáro — Béni Irma
Józé — Szirmai M.
Ascanio — Tóvári Anna
Carlos — Almadi K.
Anita — Vasváriné
Irmgard — Lendvayné
Halten — Györgyné
Ditrich — Benedek
Iduna — Palotay P.
Otilia — Csillag T.
Wismár — Horváth
Offenburg — Mihályfi
Schumrich — Náday
Weithold — Sántha
Thusznelda — Adorján B.
Philippine — Békessy I.

Kezdete 7 órakor.

—

NÉMET SZINHÁZ.

Igazgató és tulajdonos *Lesser Szaniszló.*

Budapest, április 14-én.

TIZIANELLO.

Operette 3 felv. Irta Leon V.

Kezdete 7 órakor.

VIZÁLLÁS 1883. április 13.

Névszerint	Méter 0 fölött	Méter 0 alatt	Változik	Névszerint	Méter 0 fölött	Méter 0 alatt	Változik
Duna				**Tisza**			
Pozsony	2.50	—	--	M.-Sziget	1.13	—	áradó
Komárom	2.26	—	áradó	Beregszász	—	—	—
Budapest	2.40	—	apadó	Sárospatak	—	—	—
Mohács	3.68	—	apadó	Szatmár	—	—	—
Vukovár	—	—	—	Tokaj	4.81	—	áradó
Ujvidék	4.01	—	áradó	Szolnok	5.58	—	vltzatl.
Pancsova	3.63	—	vltzatl.	Szeged	5.79	—	áradó
Orsova	3.98	—	áradó	**Körös**			
Dráva				B.-Gyula	0.90	—	áradó
Barcs	1.42	—	áradó	**Maros**			
Eszék	2.10	—	áradó	Arad	0.04	—	vltzatl.
Száva				**Béga**			
Mitrovicza	5.18	—	áradó	Temesvár	0.34	—	apadó

IDŐJÁRÁS április 13. regg. 7 órakor.

Az időjelző-intézet távirati jelentése.

Állomások	Légnyomás mm 700 +	Szél iránya és ereje (1—12)	A hőmérséklet Celsius-fokban	Csapadék mm	Felhőzet
Arad	56.0	DK 3	+ 6.9	2	◑
Besztercze	—	—	—.—	—	—
Beszterczebánya	56.7	◎	+ 5.6	—	○
Budapest	56.6	K 1	+ 6.6	4	●
Csáktornya	56.9	E 5	+ 4.5	—	●
Debreczen	56.9	EK 3	+ 6.6	—	◕
Eger	57.7	EK 4	+ 6.6	—	◕
Eszék	—	—	—.—	—	—
Fiume	55.4	E 2	+ 10.4	—	●
Késmárk	59.9	E 4	+ 1.6	—	●
Keszthely	57.3	EK 4	+ 4.8	3	●
Kolozsvár	57.5	K 1	+ 3.3	—	◕
Magyar-Óvár	58.0	ENY 1	+ 4.0	3	●
Mármaros-Sziget	56.7	K 1	+ 5.8	—	●
Nagy-Enyed	58.5	EK 1	+ 5.8	—	●
Nagy-Szeben	56.4	K 3	+ 3.8	—	●
Nagyvárad	55.9	DK 7	+ 7.2	—	●
Orsova	58.9	◎	+ 5.4	3	●
Pancsova	54.4	K 1	+ 7.1	1	●
Selmeczbánya	58.4	ENY 5	+ 3.4	1	◕
Sopron	58.3	EK 2	+ 4.2	4	◕
Szatmár-Németi	55.7	K 2	+ 6.4	—	●
Szeged	55.1	ENY 1	+ 5.8	6	◕
Sepsi-Szt-György	55.9	EK 3	+ 6.0	—	●
Szolnok	—	—	+ —	—	—
Temesvár	56.8	EK 2	+ 8.0	4	●
Trencsén	57.7	K 1	+ 5.5	—	●
Ungvár	57.9	EK 4	+ 3.8	—	◑
Zágráb	56.3	EK 4	+ 6.4	45	●
Bécs	59.6	E 2	— 4.4	1	●
Bregenz	59.7	◎	+ 1.3	1	○
Lesina	53.0	EK 2	+ 11.6	—	●
Pola	55.7	E 3	+ 9.2	—	●
Prága	62.0	D 1	+ 1.9	—	≡

Jelek magyarázata: ◎ — szélcsen ; ○ — tiszta, derült; ◔ — ¼ felhős; ◑ ½ felhős; ◕ ¾ — felhős; ● — borult; ● — eső; ✳ — hóeső; ▲ — jég; ≡ — köd; ∞ — göz; ⚡ — zivatar, villám.

Áttekintése a mai időjárásnak:

Európában: A nagy légnyomások (765) egyike a kontinens északnyugati, másika annak északkeleti részében; a depresszió (751—753) az adriai tenger déli részénél van. Mérsékelt szelekkel a kontinens déli része borus, esőkkel; északi fele változó felhőzetü, kevés hőváltozással.

Hazánkban: Többnyire északkeleti és keleti szelek mellett a hőváltozás csekély; a légnyomás is nagyon keveset változott. Az idő a kisebb északi reszben változó felhőzetü, a nagyobb déli rész borus. Esők számosan voltak, többnyire kis mennyiségben; csak Zágrábban volt nagyobb mennyiségü.

Kilátás a jövő időre:

Hazánkban: Északnyugaton változó felhőzet, kisebbedő hőmérséklettel; délkeleten borus idő várható, esőkkel.

Vasuti közlekedés-utmutató.

A vonat indul	A vonatok minősége	Indulási idő
Az osztrák államvasut indóházából		
Budapestről, Érsekujvár, Pozsony, Bécs	személyv. futárvon. személyv. futárvon.	9.30 este 8.30 regg 9.20 regg 2.10 d. u.
Bpestről, Vácz, Esztergom-Nána, Ersekujvár	vegyes v.	12.05 d. u.
Bpestről, Vácz, Esztergom-Nána	omnibusv.	5.— d.u.
Budapestről, Czegléd, Szeged, Temesvár, Karánsebes, Verciorova	személyv. futárvon. személyv	6.15 este 10.10 este 6.55 regg.
Budapestről, Czegléd	személyv.	8.— regg.
Budapestről, Czegléd	omnibusv.	3.— d. u.
A magyar államvasut (józsefv.) indóházából		
Budapestről, Hatvan, Salgó-Tarján, Losoncz, Zólyom, Ruttka	gyorsvon. személyv. személyv.	6.34 regg. 7.31 regg. 5.40 d. u.
Bpestről, Hatvan, Miskolcz, Kassa	személyv. vegyes v. gyorsvon.	7.31 regg. 8.49 este 11.— éjjel
Budapest, Szolnok, P.-Ladány, Nagy-Várad, Kolozsvár, Brassó, Predeal	személyv. gyorsv.	8.— regg. 9.45 este
Budapest-Nagyvárad	vegyesv.	6.46 este
Budapestről, Gödöllő Hatvan	helyivon.	2.50 d. u.
Budapestről Gödöllő Aszódra	helyivon.	10.18 d. e.
Budapest, Rákos, Ujszász, Szolnok	személyv. vegyes v. gyorsvon.	8.00 regg. 6.46 este 9.45 este
Budapest, Rákos, Ujszász, Szolnok, Aradra	személyv.	8.00 regg.
Budapest, Rákos, Ujszász, Szolnok, Arad, Temesvárra	vegyes v.	6.46 este
Budapest, Pécs, Üszőg	vegyes v.	8.16 regg.
Budapest, Kis-Kőrös, Szabadka	személyv. vegyes v.	9.10 d. e. 8.20 este
A déli vasut (budai) indóházából Bpestről, Székesfehérvár, Kanizsa, Pragerhof	személyv. gyorsvon. vegyes v.	7.10 regg. 5.— d. u. 7.45 este
Budapest-Székesfehérvár	vegyes v.	11.00 d. e 7.45 este.
Budapest, Székesfehérvár, Grácz	személyv. vegyes v.	7.10 regg. 11. — d. e.

A vonat megérkezik	A vonatok minősége	Megérkezés idő
Az osztrák államvasut indóházába		
Bécs, Pozsony, Érsekujvár, Budapestre	futárvon. személyv. futárvon. szem élyv.	2.31 d.u. 5.42 d.u. 9.41 este 5.57 regg
Ersekujvár, Esztergom-Nána, Vácz, Bpestre	vegyes v.	11.51 d. e.
Esztergom-Nána, Budapestre	omnibusv.	8.30 regg.
Verciorova, Karánsebes, Temesvár, Szeged, Czegléd, Budapestre	személyv. futárvon. személyv.	8.40 este 7.30 regg. 8.45 regg.
Czegléd, Budapestre	személyv.	7.43 este
Czeglédről-Budapestre	omnibusv. vegyes v.	1.45 d. u. 5.20 este
A magyar államvasut (józsefv.) indóházába		
Ruttka, Zólyom, Losoncz, Salgó-Tarján Hatvan, Budapestre	személyv. személyv. gyorsvon.	8.50 regg. 8.00 este 10.14 este
Kassa, Miskolcz, Hatvan, Gödöllő, Budapestre	személyv. vegyesv. gyorsvon.	8.00 este 6.33 regg. 7.18 regg.
Predeal, Brassó, Kolozsvár, Nagyvárad, P.-Ladány, Szolnok, Budapest	gyorsv. személyv.	7.30 regg. 7.22 este
Nagyvárad, Budapest	vegyesv.	7.55 regg.
Hatvan, Gödöllő, Budapest	helyivon.	10.36 d. e.
Aszód Gödöllő Budapest	helyivon.	6.39 este
Temesvár, Arad, Szolnok, Ujszász, Rákos, Budapestre	vegyesv.	7.55 regg.
Arad, Szolnok, Ujszász. Rákos, Budapestre	személyv.	7.22 este
Szolnok, Ujszász, Rákos, Budapest	gyorsvon. személyv. vegyes v.	7.30 regg. 7.22 este 7.55 regg.
Üszög, Pécs, Budapest	vegyes v.	8.48 este
Szabadka, Kis-Kőrös, Budapest	személyv. vegyes v.	5.25 d. u. 6.58 regg.
A déli vasut (budai) indóházába Pragerhof, Kanizsa, Székesfehérvár, Bpestre	vegyes v. gyorsvon. személyv.	8.13 regg. 11.35 d. e. 8.47 este
Székesfehérvárról-Budapestre	vegyes v.	4.58 d. u.
Grácz, Székesfehérvár, Budapest	személyv. vegyes v.	8.47 este 4.58 d. u.

FRANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései április 13.

Minőségi súly hektoliterenkint — 100 kilogrammnak ára

Faj	Irányzat	77 k/g frttól	77 k/g frtig	78 k/g frttól	78 k/g frtig	79 k/g frttól	79 k/g frtig	80 k/g frttól	80 k/g frtig	81 k/g frttól	81 k/g frtig	k/g frttól	k/g frtig	k/g frttól	k/g frtig	k/g frttól	k/g frtig
bánsági buza ó	lanyha	9.75	9.85	9.90	9.95	10.—	10.05	10.10	10.15	10.20	10.30	——	——	——	——	——	——
tiszavidéki «	«	10.—	10.05	10.10	10.20	10.25	10.35	10.40	10.45	10.50	10.55	——	——	——	——	——	——
pestvidéki «	«	9.95	10.—	10.05	10.15	10.20	10.30	10.35	10.40	10.45	10.50	——	——	——	——	——	——
fehérmegyei «	«	9.95	10.—	10.05	10.15	10.20	10.30	10.35	10.40	10.45	10.50	——	——	——	——	——	——
bácskai «	«	9.95	10.—	10.05	10.10	10.20	10.25	10.30	10.35	10.40	10.45	——	——	——	——	——	——
m. északk. «	«	9.55	9.60	9.65	9.70	9.75	9.80	9.85	9.90	9 95	10.—	——	——	——	——	——	——

Gabona	Ó vagy uj	Faj	Irányzat	Minőségü suly hektoliterenként	100 kg ára -tól frt	-tól kr.	-ig frt	-ig kr.
rozs	ó	—	szilárd	70—72	7	10	7	40
árpa	«	takarmány	szilárd	60—62	7	05	7	30
«	«	égetni való	—	62—64	7	40	8	—
«	«	sörfőzdei	szilárd	64—66	8	10	9	30
zab	ó	—	szilárd	37—40	6	30	6	70
tengeri	uj	bánsági	szilárd	75	6	60	6	65
tengeri	«	másnemü	«	73	6	55	6	60
köles	«	—	«	nélkül	6	10	6	70
káposzta-repcze	«	—	«	—	—	—	—	—
bánsági repcze	«	—	«	—	—	—	—	—

Szokvány gabona, határidőre

Gabona	Irányzat	Határidő	pénz frt	pénz kr.	áru frt	áru kr.
buza	szilárd	tavaszra	9	77	9	80
	lanyha	őszre	10	08	10	10
	szilárd	máj.—juniusra 1883.	6	45	6	47
tengeri	«	tavaszra	6	45	6	47
zab	«	őszre	6	55	6	58
	lanyha	aug.—szeptemberre	14	—	14	—
repcze káposzta	«	julius—augusztusra	—	—	—	—
« bánsági	—		—	—	—	—

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
ÁLLAMADÓSSÁG.			
Magyar királyi aranyjáradék adómentes	6%	120.30	120.50
Magyar királyi aranyjáradék adómentes kisorozatt	5%	120.20	120.50
Magyar királyi aranyjáradék adómentes	4%	90.10	90.35
Magyar papirjáradék adómentes	5%	87.95	88.20
Magyar vasuti kölcsön à 120 frt o. ért. (300 frank)	5%	137.50	138.—
Magyar vasuti kölcsön 120 frt egyes darabokban	5%	138.—	138.50
Gömöri államvasuti záloglevelek	5%	——	—.—
Magyar 1869. keleti vasut állam-kötv. (elsőbbs.) adóm.	5%	91.75	92 25
Magyar 1873. keleti vasut arany v. ezüstb. (elsőbbs.) adóm.	5%	113.--	—.—
Magyar 1876. keleti vasut állam-kötvény aranyban	5%	98.25	98.75
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 100 frt		116.—	116.50
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 50 frt		116.—	116.50
Tiszai és szegedi kölcsön	4%	110.50	110.75
1871-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	——	——
1873-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	—.—	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvények	5%	99.25	99.75
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	97.50	98.25
Magyar földtehermentesitési kötvények temesi	5%	98.25	99.—
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	97.75	98.25
Magyar földtehermentesitési kötvények horvátországi	5%	99 —	102.—
Magyar földtehermentesitési kötvények erdélyi	5%	98.75	99.50
Magyar országos jelzálog urbéri váltság kötvény (100 frt)	5%	93.75	94.25
Királyi horv.-szlavon jelzálog földváltsági kötvény (100 frt)		—.—	—.—
Szőlődézsmaváltsági kötvény (100 frt)	5%	97.75	98.25
Magyar királyi kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)		—.—	——
Egyesitett államadósság papirban május—nov.	5%	78.20	78.50
Egyesitett államadósság papirban febr.—aug.	5%	78.20	78.50
Egyesitett államadósság ezüst kamat január—julius	5%	78.85	79.20
Egyesitett államadósság ezüst kamat april—október	5%	78.85	79.20
Osztrák aranyjáradék 4% kamat	4%	97.90	98.30
Osztrák papirjáradék, adómentes	5%	93.—	93.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1854-iki à 250 frt p.p.	4%	119.50	120.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki à 500 frt o. é.	5%	131.40	132.10
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki à 100 frt o. é.	5%	137.50	138.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki à 100 frt o. é.		167.50	168.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki à 50 frt o. é.		167.50	168.—
Pest város kölcsöne 1870-ből	6%	103.25	103.75
Pest város kölcsöne 1871-ből	6%	103.25	103.75
Budapest főváros 1880-iki kölcsöne	5%	97.—	97.50
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3%	32.—	33.—

Osztal 1882-re	ÉRTÉKPAPIROK	Befiz. frt	Utolsó árkelet pénz	áru
	RÉSZVÉNYEK. a) Bankok.			
—.—	Ált. magyar municipalis hitelint.	200	195.—	200.—
—.—	Angol-osztrák bank	120	—.—	—.—
9.—	Budapesti bankegyes.-részv.-társ.	100	100.—	101.—
——	Horvát leszámitoló bank	200	——	——
—.—	Iparbank, budapesti	100	29.50	30.50
2 —	Központi partársulati hitelintézet	80	——	——
19.50	Magyar Általános Hitelbank	200	313.50	314.—
12.46 7/8	Magyar jelzálog-hitelbank	200	——	—.—
6.23 7/16	Magy. jelzáloghitelb. II. kib. id.e.	100	108.—	108.50
5.—	Magyar leszám. és pénzváltóbank	100	94.05	95.—
——	Magyar országos bank részv.-társ.	100	—.—	—.—
17.50	Osztrák hitelintézet	160	317.—	317.20
45.—	Osztrák-magyar bank	300	830.—	836.—
13 —	I. magyar iparbank	150	165.—	166.—
—.—	I. magyar iparbank II. kib.	150	150.—	152.—
45.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	572.—	573.—
—.—	Sziszeki hitelbank	100	——	——
7.—	«Unio» bank	100	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.			
——	Bécsi biztositó társaság	200	235.—	237.—
——	Bécsi élet- és járadék-biztos. társ	200	270.—	275.—
192.—	Első magyar ált. biztositó társ.	1000	3440.—	3450.—
——	Foncière pesti hiztositó intézet	100	82.—	82.50
——	Magyar-franczia biztos. társaság	50	——	——
46.—	Pannonia viszontbiztositó társ.	300	1010.—	1030.—
	c) Gőzmalmok.			
50.—	Concordia gőzmalom	500	535.—	540.—
120 —	Első budapesti	500	1230.—	1250.—
20 —	Erzsébet malom	200	230.—	237.—
60 —	Hengermalom	500	615.—	625.—
35.—	Lujza	160	263.—	265.—
35.—	Molnárok és sütők	200	364.—	365.—
150 —	Pannonia	1000	1190.—	1200.—
50.—	Viktória	300	428.—	432.—
	d) Közlekedési vállalatok.			
——	«Adria» magy. tengeri hajózási részv.-t.		215.—	222.—
——	Alföld-fiumei	200	170.50	171.—
——	Arad-Körösvölgyi vasut	100	—.—	—.—
——	Báttaszék-dombovári	200	—.—	—.—
——	Déli vasut	200	148.50	149.50
——	Észak-keleti vasut	200	158.--	158.50
——	Erdélyi vasut	200	164 25	165.25
——	Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	——	—.—
——	Kassa-oderbergi vasut	200	147.—	148.—
——	Magyar-galicziai vasut	200	161.50	162.50
——	M.nyug.v. (székesf.-győr-gráczi v.)	200	165.—	166.—
——	Osztrák-magyar államvasut	200	340.—	340.50
——	Pécs-barcsi vasut	200	—.—	—.—
——	Tiszavidéki vasut	200	248.50	249.—

Osztal 1882-re	ÉRTÉKPAPIROK	Befiz. frt	Utolsó árkelet pénz	áru
—.—	Osztrák dunagőzhajózási társaság	500	604.—	609.—
26.—	Pesti közuti vaspálya	200	412.50	413.50
16.—	Pesti közuti vaspálya élv. jegy.		246.—	248.—
	e) Takarékpénztárak.			
5.50	Budapest III. kerületi	50	58.—	60.—
33.—	Országos központi	300	489.—	490 —
300.	Pesti első hazai	1000	4565.—	4600.—
34.—	Egyesült Budapest fővárosi	200	492.—	494.—
—.—	Magyar ált. takarékp. részv.-tár.	100	109.—	111.—
	f) Különféle vállalatok.			
8 —	Alagut	105	113.—	114.—
7.50	Általános waggon-kölcsönzőtárs.	80	88 50	89.—
——	Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	100	—.—	—.—
—.—	Franklin-Társulat könyvnyomda	150	150.-	151.—
50,—	Ganz és társa vasöntöde s gépgy.	400	675.—	680.—
28.—	Gschwindt-féle szeszgyár	200	404.—	410.—
14.—	Gyapjumosó és bizt. első magyar	200	—.—	—.—
28.—	Kereskedelmi testület épülete	210	590.—	595.—
40.—	Könyvnyomda «Athenaeum»	150	535.—	538.—
60.—	Pesti könyvny. részvény-társaság	500	840.—	850.—
—.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	130	157.—	157.50
——	Nemzetk. waggon-kölcsönző-r. t.		——	—.—
—.—	Pesti épitő-társaság	85	—.—	—.—
—.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü	100	123.25	123.75
7 —	Salgó-tarjáni kőszénbánya	100	115.25	115.75
18.—	Schlick-féle vasöntöde s gépgyár	200	222.—	223.—
3.—	Schlick-féle vasönt. s gépgy. II. kib.		—.—	—.—
—.—	Serfőzde első magyar	400	618.—	622.—
—.—	Sertéshizlaló	200	345.—	346.—
——	Sóskuti kőbánya	200	43.—	45.—
20.—	Spodium és csontlisztgyár	200	263.—	265.—
——	Szálloda részvény-társaság	200	——	—.—
5.—	Tégla- és mészégető, ujlaki	200	108.—	109.—
—.—	Téglagyár, kőbányai	160	257.—	258.—
	ZÁLOGLEVELEK.			
	Magy. földhitelintézet papirérték	5½%	102.—	102.75
	Magy. földhitelintézet papirérték	5 %	100.50	101.—
	Magy. földhitelintézet papirérték	4½%	94.—	94.50
	Magy. földhitelint. arany v. ezüst	5 %	120.—	120.50
	Magyar jelzálogbank	5½%	101.20	101.45
	Magyar jelzálogbank	5 %	98.25	98.50
	Kisbirtokosok orsz. földhitelint.	5½%	100.—	101.—
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	5 %	100.75	101.—
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4½%	98.75	99.25
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4 %	92.50	92.75
	Pesti magyar kereskedelmi bank	6 %	101.50	102.—
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5½%	101.50	102.—
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5 %	99.—	99.50
	«Albina» takarék-és hitelintézet	6 %	99.80	100.30

ÉRTÉKPAPIROK	Befizetett frt		Utolsó árkelet pénz	áru
ELSŐBBSÉGEK.				
Alföld-fiumei vasut (nagyvárad-eszéki vonala)	200	5%	97.25	97.75
Alföld-fiumei vasut 1874. kib.	200	5%	94.—	94.50
Báttaszék-dombovár-zákányi v.	200	5%	93.25	93.75
Dunagőzhajózási társulat	300	5%	——	——
Dunagőzhajózási társulat	100/200	6%	——	——
Észak-keletivaspálya	300	5%	91 75	92.—
Észak-keletivaspálya (aranyban)	300	5%	115.50	116.50
Észak-keletivaspálya (aranyban)	1000	6%	124.—	124 50
Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	100	6%	——	——
Magyar-galicziai vaspálya	200	5%	93 —	93 25
Magy.-galicziai vaspálya II. kib.	200	5%	91 75	92 25
Magyar nyugati vasut (székesfehérvár-győr-gráczi vonal)	200	5%	95 55	96 —
Magyar nyugati vasut 1874. kib.	200	5%	95.50	96 —
M. vas. elsőbbs. beruh. aranyban	200/1000	5%	110.50	111.—
I. erdélyi vaspálya	200	5%	93.-	93.50
Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	6%	——	——
Kassa-oderberg i vasut, ezüstben	200	5%	96.75	97 25
Kassa-oderb. v. (eperjes-tarn. v.)	300	5%	93.50	94.—
Kassa-oderb. v. (osztrák vonal)	200	5%	——	——
Kassa-oderb. v. (magyar vonal)	100	5%	119 50	——
Osztrák-magyar államvasut		5%	——	——
Tiszavidéki vasut		5%	100.50	—.—
Budapesti lánczhid	100	6%	103.50	103.75
Kőszén- és téglagyár kötvények	100	6%	——	——
Lloyd- és tőzsde-épület	100	5%	97.—	98.—
MAGÁNSORSJEGYEK.				
Osztrák hitelintézet			171.—	172.—
Budavárosi sorsjegy			39.—	40.—
Keglevich sorsjegy			19.50	20.50
Magy. sz. korona orsz. vörös kereszt egyl.			6.15	6 40
Osztrák vörös kereszt-egylet			12.40	12.80
Pálffy sorsjegy			36.50	37. -
PÉNZNEMEK.				
Császári királyi arany (vert)			5.63	5.66
Császári királyi arany (kör.)			5.62	5.64
Osztrák-magyar 8 frtos arany			9.48	9.50
20 frankos arany			9.48	9.50
Török aranylira			——	——
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi			58.50	58.60
Váltók árfolyama (látra).		Bank-kláb		
Német bankpiaczok 100 márk		4 %	58.50	58.60
Amsterdam 100 hollandi frtért		4½%	99.15	99.40
Brüssel 100 frankért		4 %	47.40	47.45
Páris 100 frankért		3 %	47.40	47.45
Marseille 100 frankért		3½%	——	——
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért		3 %	47.40	47.45
Zürich 100 frankért		3 %	47.40	47.45
London 10 font sterlingért		3 %	119.60	119.85
Szentpétervár 100 rubelért		6 %	—.—	—.—
Olasz bankpiaczok 100 lire nuove ital.		5 %	47 30	47.50

Bécsi tőzsde április 12.

A) Általános államadósság.		Pénz	Áru
Egységes jár., papir, május—novemb.	5%	78.35	78.50
Egységes járadék, papir, febr.—aug.	5%	78.35	78.50
Egységes járadék, ezüst január—jul.	5%	78.90	79.05
Egységes járadék, ezüstb. ápr.—okt.	5%	78.95	79.10
Sorsolással, 1854-ből 250 frtsorsj. pp.	4%	119.50	120.—
Sorsolással, 1860-ból 500 frtsorsj. o.é.	5%	131.50	132. -
Sorsolással, 1860-ból 100 frtsorsj. o.é.	5%	137.75	138.25
Sorsolással, 1754-ből 250 frtsorsj. o.é.		167.50	167.75
Sorsolással, 1860-ból 500 frt sorsj. o.é.		167.50	167.75
Como-járadék 42 lira		37.—	39.—
Államjószágijelzáloglevél 120 frt	5%	148.—	148.50
Bécs-glogn. v. els. jegy. 100 frt p. p.	5%	98.—	——
B) A birodalmi tanacsban képviselt királyságok és országok államadóssága.			
Osztrák aranyjár. adómentes 100 frt	4%	98.05	98.20
Osztr. papirjár. visszafiz. 1881 100 frt	5%	93.15	93.30
C) A magyar korona országainak államadóssága.			
Magyar aranyjár. adómentes 100 frt	6%	120.30	120.50
Kisorsolt magyar aranyjár. 100 frt	6%	120.40	120.55
Magyar aranyjár. adómentes 100 frt	4%	90.-	90.15
Magyar papirjáradék 100 frt	5%	88.05	88.20
Magyar vasuti kölcsön. 120 frt ezüst	5%	138.—	138.50
Magyar vasuti kölcsön. 120 frt ar. k.	5%	137.50	138.—
Gömöri államvas. záloglevél 150 frt	6%	—.—	—.—
Keletivasutiál. kötv. 1869-ből 300 frt	5%	91.60	92.10
Keletivasutiál. kötv. 1873-ból 300 frt	5%	113.—	—.—
Keletivasutiál. kötv. 1876-ból 100 frt	5%	98.25	—.—
Magy. államkölcs. 1871. sors. 100 frt	5%	—.—	—.—
Magy. államkölcs. 1873. sors. 100 frt	5%	—.—	—.—
Magyar urbéri válts. kötvény 100 frt	5%	—.—	—.—
M. szőlődézsma-válts. kötv. 100 frt	5%	97.50	98.—
Magyar nyeremény-kölcsön 100 frt		115.80	116.20
Magyar nyeremény-kölcsön à 50 frt		115.80	116.20
M. tiszav. s szegdi ny. sorsj. 100 frt	4%	110.80	110.60
D) Földteherm. kötv. 100 frt pp.			
Csehországi	5%	106.—	107.—
Bukovinai	5%	98.—	98.50
Galicziai	5%	99.10	99.60
Karinthiai	5%	105.50	——
Krajna és tengerparti	5%	104.	105 —
Morvaországi	5%	104.50	105.50
Alsó-ausztriai	5%	105.25	106.25
Felső-ausztriai	5%	104.50	105 50
Salzburgi	5%	102.—	——
Sziléziai	5%	110.—	——
Stiriai	5%	103.—	105.—
Tiroli	5%	99.—	——
Horvát- és szlavonországi	5%	99.—	102.—
Erdélyi	5%	98.75	99.25
Temesi bánság	5%	98.25	99.—
Temesi 1867-iki sorsolási záradék	5%	97.50	98.—
Magyar	5%	99.20	99.60
Magyar 1867-iki sorsolási záradék	5%	97.80	98.30
E) Más kölcsönök			
Dunaszabályoz. sors. 1870-ből 100 frt	5%	113.50	114.—
Dunaszab. kölcsön 1878-ból 100 frt	5%	102.—	102.50
Pestvárosi kölcsön 1871	6%	103 —	103.50
Pestvárosi kölcsön 1880	5%	97.—	97.50
Triesztvárosi kölcs. 1865	6%	- -	—.—
Triesztvárosi kölcs. 1879	6%	—.—	—.—
Bécsvárosi kölcsön 1867	5%	101.25	102.—
Bécsvárosi kölcsön 1874 (ar. v. ez.)	5%	—.—	—.—
Bécsvárosi kölcsön 1874 (sorsolás)		123.25	123.75
Olasz járadék 100 lira	5%	—.—	—.—
Szerb nyer. kölcs. 100 frk	3%	32.—	32.50
Török vasuti kölcsön 400 frk		27.25	27.50
F) Záloglevelek, jelzálog-kötvények és kötvények (100 frtért).			
Osztr. ált. földh.-int. sors. ar. v. ez.	4½%	117.25	118.—
Osztr. ált. földh.-int. 33 éves visszf.	5 %	—.—	—.—
Osztr. ált. földh.-int. 50 éves visszf.	5 %	—.—	—.—
Osztr. ált. földh.-int. 50 éves visszf.	4½%	95.70	96.—
Osztr. ált. földh.-int. 50 éves visszf.	4 %	91.80	92.30
Csehorsz. földh.-társ. 36 éves visszf.	5½%	104.—	—.—
Csehorsz. földh.-társ. 33 éves visszf.	5 %	102.50	103.—
Központi földhitelint. bank 33 é.	5 %	100.—	100.50
Gácsországi földhitelintézet 18 é.	6 %	102.—	103.—
Morvaorsz. jelzál.-hitelbank 36 é.	5 %	100.75	101.50
Osztrák jelzálogbank 10 éves visszf.	5½%	100.50	102.-
Osztrák jelzálogbank sorsolással	5 %	99.75	100.50
Osztrák-magyar bank	5 %	100.60	100.80
Osztrák-magyar bank	4½%	98.85	99.—
Osztrák-magyar bank	4 %	92.40	92.70
Első osztrák takarékp. sorsol. 30 év	5½%	102.30	102.70
Első osztrák takarékp. sorsol. 32 év	5½%	102.30	102 70
Magyar földhitelintézet	5½%	102.25	103.—
Magyar földhitelint. sorsolása 39 év	5 %	100.75	—.—
Magyar földhitelint. sorsolása	4½%	94.—	94.50
Magyar földh.-int. sors. 39 év arany	5 %	119.60	120.--
Magyar jelzálogbank 25 évi sors.	5½%	101.—	101.50
Magyar jelzálogbank 40 évi sors.	5½%	101.—	101.50
Magyar jelzálogbank 40 évi sors.	5 %	98.25	98.75
G) Elsőbbségi kötvények.			
Albrecht pálya 300 frt ezüst	5%	94.50	95.—
Alföld-fiumei pálya 200 frt ezüst	5%	97.40	97.80
Arad-temesvári vasut 200 frt ezüst	5%	——	——
Cseh északi vasut 300 frt	5%	101.50	102.—
Cseh nyugati vasut 300 frt	5%	100.50	101.25
Dunagőzhajózási társ. 300 frt ezüst	5%	112 —	113 —
Dunagőzhaj. társ. 100/200 frt ezüst	6%	137.75	—.—
Dunagőzhajózási társ. 200 frt arany	5%	—.—	—.—
Duna-drávai pálya 200 frt ezüst	5%	93.30	93.60
Erzsébet pálya 100 frt ezüst	5%	100.30	100.70
Erzsébet p. 300 frt o. é. 1862-iki kib.	5%	100.40	100.80
Ferdinánd északi pálya 100 frt p.p.	5%	105.—	105.50
Ferdinánd északi pálya 100 frt o.é.	5%	100.--	101.—
Ferdinánd északi pálya 300 frt ez.	5%	107.—	—.—
Ferencz-József pálya 200 frt ez.	5%	102.—	102 30
Pécs-barcsi pálya 200 frt ez.	5%	100.25	100.75
Károly-Lajos gácsi pálya 300 frt o.é.	4½%	98.70	99.—
Kassa-oderbergi pálya 200 frt ez.	5%	96.80	97.10
Eperjes-tarnovi pálya 300 frt ez.	5%	93.75	94.25
Lemb.-czern.-jassii p. I. kib. 300 frt o.é.		95.—	95.25
Lemb.-czern.-jassii p. II. kib. 300 frt ez.		99.50	100.—
Lemb.-czern.-jassii p. III. kib. 300 frt ez.		95.90	96.80
Osztrák észak-nyugati p. 200 frt ez.	5%	101.75	102.--

		Pénz	Áru
Rudolf-pálya 300 frt ez.	5%	100.50	100.80
Erdélyi pálya 200 frt ez.	5%	93.15	93.40
Osztr. államvaspálya 500 frank	3%	181.—	182.—
Osztr. állam.-p. 1874. kib. 500 frank	3%	180.—	—.—
Déli pálya 500 frank	3%	137.75	138.—
Déli pálya 200 frt ar.	5%	120.—	—.—
Dél-északném. összek.-p. 100 frt o.é.	5%	97.25	98.--
Dél-é.-n. összek.-p. 1879. k. 100 frt o.é.	5%	96.50	97.--
Tiszavidéki pálya 1000 frt o.é.	5%	101.75	—.—
Magyar-gácsorsz. pálya 200 frt o.é.	5%	93.—	93.25
Magyar észak-kel. pálya 300 frt ar.	5%	91.80	92.15
M. nyug. (Székesf.-győr-grácz) 200 frt	5%	95.50	—.—
H) Különféle sorsjegyek.			
Hitelintézet 100 frt o.é.		171.—	172.—
Clary 40 frt p.p.		38.25	38.75
Dunagőzhajózási 100 frt p.p.		108.—	109.—
Innsbruck városi 20 frt o.é.		21.—	22.—
Keglevich 10 frt p.p.		19.50	20.—
Krakkói sorsjegy-kölcsön 20 frt o.é.		—.—	19.25
Laibachi dijsorsjegy 20 frt o.é.		23 50	24.—
Buda város kölcsöne 40 frt o.é.		39 —	40. -
Pálffy 40 frt p.p.		36.50	37.—
Vörös-kereszt sorsjegy 10 frt o.é.		12.25	12.75
Rudolf alapitvány 10 frt o.é.		19.50	20.50
Salm 40 frt p.p.		51.50	52.50
Salzburgi dijsorsjegy 20 frt o.é.		22.40	22.90
St.-Genois 40 frt p.g.		45.—	45.50
Stanislau városi 20 frt o.é.		22.50	23.50
Trieszt városi 100 frt p.p.		127.—	128.—
Trieszt városi 50 frt o.é.		64.—	65.—
Waldstein 20 frt p.p.		28.25	29.—
Windischgrätz 20 frt p.p.		37.25	38.25
Nyereményjegyek 3%-nyi kölcsön		25.—	28.—
Magyar vörös kereszt-sorsjegy 5 frt o. é.		6.10	6.30
I) Bankok részvényei.			
Angol-osztrák bank 200 frt	5%	116.50	116.75
Bécsi banktársulat		—.—	—.—
Bécsi bankegyesület 100 frt	5%	109.75	110.—
Osztrák által. földhitelintézet 200 frt	5%	219.—	219.50
Pestimagyar keresked. bank 500 frt	5%	——	——
Kereskéd. és ipar hitelintézet 160 frt	5%	316.—	316.30
Magyar általános hitelbank 200 frt	5%	312.—	312.50

		Áru	Pénz
Alsó-ausztriai leszámit. társ. 500 frt	5%	833.—	834.—
Magy. lesz. és pénzváltó bank 100 frt	5%	94.50	95.—
Bécsi giró- és pénztáregylet 200 frt	5%	280.—	283.--
Osztrák jelzálogbank 200 frt	5%	64 —	66 —
Magyar jelzálogbank II. kib. 200 frt	5%	107.75	108.25
Osztrák tartományi bank 200 frt	5%	126.—	127.50
Magyar országosbank 200 frt	5%	——	——
Magyar ált. municip. hit.-int 200 frt	5%	——	——
Osztrák-magyar bank 600 frt	5%	833.—	834.—
Unio-bank 100 frt	5%	117.40	117.70
Általános forgalmi bank 140 frt	5%	146.50	147.—
K) Közleked. vállalatok reszv.			
Albrecht pálya 200 frt o.é.		82.—	86.—
Alföld-fiumei pálya 200 frt o.é.	5%	170.25	170.75
Buschtiehradi vasut 500 frt p.p.	5%	873.—	876.—
Buschtiehradi v. (lit. B.) 200 frt o.é.		186.—	188.—
Dunagőzhajózási társas. 500 frt p.p.		606.—	607.—
Duna-drávai pálya 200 frt ez.	5%	168.25	169.—
Erzsébet pálya 200 frt p.p.	5%	216.70	217.20
Erzséb. p. Lincz-Budweis 200 frt o.é.	5%	195.25	195.75
Ferdinánd északi pálya 1000 frt p.p.	5%	2778.—	2783.—
Ferencz-József pálya 200 frt o.é.	5%	193.75	194.25
Pécs-barcsi pálya 200 frt o.é.	5%	221.—	222.—
Károly-Lajos gácsi czz. p. 200 frt o.é.	5%	308.25	308.75
Kassa-oderbergi pálya 200 frt o.é.	5%	147.—	147.50
Lemberg-czern.-jassi p. 200 frt o.é.	5%	171.—	171.50
Osztrák-magyar Lloyd 500 frt o.é.	5%	667.—	669.—
Osztrák északnyugati p. 300 frt o.é.	3%	206.—	206.50
Rudolf-pálya 200 frt o.é.	5%	164.50	165.—
Első erdélyi pálya 200 frt o.é.	5%	164.25	164.75
Osztrák államvasuttárs. 200 frt o.é.	5%	340.50	341.—
Déli pálya 200 frt o.é.	5%	147.70	148.—
Délészak-ném. összek. p. 200 frt o.é.	5%	150.—	150.50
Tiszavidéki pálya 200 frt o.é.	5%	248.75	249.25
Bécsi Tramway 200 frt o.é.	5%	225.75	226.—
Magy. gácsországi pálya 200 frt o.é.	5%	161.50	162.—
Magyar északkeleti pálya 200 frt o.é.	5%	157.75	158.25
M. nyug. székesf.-gráczi 200 frt o.e.	5%	165.—	166.—
L) Iparvállalatok részvényei.			
Osztr. általán. épitő-társaság 200 frt		108.25	109.—
Judenburgi vasmü 70 frt		— -	——

		Pénz	Áru
Liesingi serfőzöde 100 frt	4%	63.—	64.—
Nezsideri papirgyárrészv.-t. 200 frt	5%	——	—.—
Prágai vasipar-társulat 200 frt		180.25	181.25
Rima-murányi vas.-társ. 100 frt	5%	123.50	124.—
Salgó-tarjáni kőszénbánya 100 frt	5%	115.—	116.—
Bécsi fegyvergyár társaság 100 frt	5%	—.—	140.—
Által. waggon-kölcs.-t. Bpest 80 frt	5%	88.—	88.25
Bécsi épitő-társaság 100 frt			—.—
Assicurazioni gen. com. 1000 frt p.p.	5%	2000.—	——
Azienda assicuratrice 1000 frt o.é.		——	——
«Duna» osztr. bizt.-r.-társ. 200 frt	5%	——	——
Viszontbiztositó-társ. bécsi 200 frt	5%	76 —	80.—
«Securitas» viszontbizt.-társ. 250 frt		215 —	——
Bécsi élet- és járad.-bizt.-int. 200 frt	5%	——	——
Bécsi biztositó társaság 200 frt	5%	——	——
M) Váltók (látra).			
Amsterdamra 100 hol. frt	4½%	99.30	99.40
Brüsseli 00 frank	3½%	—.—	—.—
Német bankpiaczok 100 márka	4 %	58.50	58.65
London 10 font st.	3 %	119.60	119.75
Milano 100 ol. lira	5 %	—.—	—.—
Franczia bankpiaczok 100 frank	3 %	—.—	—.—
Páris 100 frank	3 %	47.40	47.45
Pétervár 100 rubel	6 %	—.—	—.—
Svájczi piaczok 100 frank	3 %	—.—	—.—
Zürich 100 frank	3 %	—.—	—.—
N) Valuták.			
Császári és királyi arany darabja		5.64	5.66
Császári és kir. reczés arany darabja		5.63	5.65
Osztrák-magyar 8 frtos arany darabja		9.48½	9.49½
20 frankos arany darabja		9.48½	9.49
20 márkás arany darabja		11.71	11.73
Orosz imperiale darabja		9.77	9.79
Sovereigns darabja		11.92	11.96
Török arany lira darabja		10.75	10.77
Mária-Terézia (Levant) tallér darabja		——	——
Ezüst 100 frt o.é.		——	—.—
Ezüstjáradék-szelvény 100 frt o.é.		——	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márka		58.50	58.55
Olasz bankjegy 100 ol. lira		47.35	47.45
Orosz papir rubel darabja		1.18¼	1.18½

E rovatban *minden szó* beiktatása *2 krba* kerül, hirdetések után, melyek a hirdető félnek külön lakczimével is el vannak látva, még 30 kr. bélyegdij fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivata Levélbeli tudakozodásokra is pontosan válaszolunk ha a válaszra szükséges postabélyeg beküldetik

Mariska.
Vigyen el a — Felhő. 2812

Szőke 52.
Levelére válasz postán, körülményeim változatlanok, becses nevét kéri W. P. 2815

«Adonis»
az angyal «Barátság» levelét megkaptam, válasz ment rá poste restante. — Aranyos «Barátság» meg kapta-e levelemet? Ha igen mért nem válaszol egy sort, csak egy betüt? Szeretném arczképem is elküldeni, de álnév alatt nem lehet — válaszért esedezik. — Adonis. 2810

Vidéki 31 éves fiatal ember 2500 forint évi jövedelemmel nőül venni óhajt csinos fiatal leányt vagy özvegyet 6—10000 frt hozománynyal, ajánlatok arczképpel a kiadóhivatalba «Hegyalyi 1333» czimen. 2760

Eladás.

Virágkereskedés,
mely 7 év óta áll fenn nagyforgalmu helyen, azonnal eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 2778

Villa-Budapest-Kőbányán. Egy Budapest Kőbányai Óhegy legmagasabb pontján fekvő 5 szoba, 1 cselédszoba, konyha, éléskamara, két nagy veranda, pincze, padlásból álló villa; ehez gazdasági épület istálló, méhes, mellette disz, konyha, szöllő és gyümölcsös kert több mint 150 legnemesebb fajta termő gyümölcsfával, f. 1883-ik évi május 1-től a nyári idényre, bérbe, esetleg örökáron eladandó.— Bővebbet a kiadóban. 2776

Két nagy és szivott tajték pipa ritka szép példányok egyik antik, disze bármely gyüjteménynek, eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2811

Ház-eladás
Nyitra város főutczában (megye utcza) házszám 307 egy emeletes legjobb karban található ház, april 28-án Nyitra városháznál reggeli 9 órakor árverés utján eladatni fog. További tudósitás Borovszky Ferenczné asszonyságnál Nyitrán nyerhető. 2799

Abauj megyében a vasuti állomástól 10 percznyi távolságra fekvő Devecser község határában mintegy 90 holdból álló, kitünő minőségü kis birtok, nagyon jó lakházzal és gazdasági épületekkel eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 3680

A sugárut mentében a nagy János utcza sarkán egy 286 □öl nagyságu telek a rajta lévő lakházzal együtt eladó. Bővebbet megtudhatni a kiadóhivatalban. 2525

Biharmegyében,
Sarkad vasuti állomástól fél óranyira egy 460 holdas (á 1100 négyszög öl) tagositott kitünő talaju birtok, gazdasági épületekkel eladó. A feltételek megtudhatók a kiadóhivatalban. 2557

Trafik,
első rendü, Budapest legnagyobb és legszebb utczájában, melyben bélyeg nélkül is 70—80 frt a naponkinti bevétel, április végén átadandó, közvetitők kizárvák. Vállalkozók sziveskedjenek ebbeli szándékukat B. B. jegy alatt a kiadóhivatallal tudatni. 3721

B.-Füreden
a savanyuviz közelében 6 holdas szöllő, emeletes épülettel melléképületekkel eladandó 6000 frtért. A vevő a kiadóhivatalban jelentkezhetik. 2769

Józsefvárosban egy ház készpénzért vagy cserébe eladandó. Bővebb értesitést a kiadóhivatal ad. 2756

Nográdmegyében,
Balassa-Gyarmattól egy órányira egy 460 holdas birtok lakházzal és gazdasági épületekkel együtt 30,000 frtért eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2657

Somogymegyében
Balaton-Tür község határában a vasuttól és a Balatontól egy óranyira egy 1000 holdas birtok eladó uri lakházzal és elegendő gazdasági épületekkel együtt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2503

Pestmegyében egy
209 holdas birtok csinos lakházzal, gazdasági épületek és felszereléssel együtt 23000 frtért eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 2624

Egy 8 lóerejü gőzgép használt ugyan, de azért jó karban van egy 8 ló erejü gőzcséplővel együtt 1800 frtért eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 3712

Vétel.

20000 frtig kerestetik egy fővárosi ház megvétel végett. Ajánlatok «főváros» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 3731

Egy 8—10 lóerejü gőzgép 2 kövü malom berendezéssel megvétel végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatal. 3726

Egy jó karban lévő teljesen munkaképes 3—4 vagy öt éven használt Robey vagy Schutleworth gyártmányu gőzcséplőgép kellő felszerelvényekkel megvételre kerestetik. Ajánlatok Harangi Sándorhoz intézendők Miskolczra. 2803

Abauj, Torna vagy Borsod megyében megvétel végett kerestetik egy kisebb birtok 15 ezer forint értékig, mely árvizmentes és jó talaju legyen. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2530

Pest, Hont, Nógrád vagy Hevesmegyében kerestetik egy 40,000 frtos birtok, mely egy kisebb 15,000 frtos birtokért elcserélendő volna ráfizetés mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2508

Fehér, Somogy vagy Veszprémmegyében kerestetik egy 600—800 holdas birtok megvétel végett lakházzal és gazdasági épületekkel együtt. Bővebbet a kiadóhivatal. 2510

Pest, Heves vagy Szolnok megyében kerestetik egy 500—800 holdas birtok megvétel végett, lakház és gazdasági épületekkel. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2514

Nógrád, Somogy vagy Borsód megyében kerestetik egy 300—400 holdas kitünő talaju földbirtok megvételre, szép lakházzal és gazdasági épületekkel. Ajánlatok «Vétel» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 3677

Egy mozdony cséplőgéppel együtt, mely használt, de még jó muukaképes állapotban van, kerestetik megvétel végett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3719

Esztergom megyében kerestetik egy 300 holdas birtok, közel a vasut és Dunához. Bővebbet a kiadóhivatal. 2618

Egy 30—40 ezer forint értékü birtok, mely Szabolcs, Szatmár, Bihar, déli Zemplén és Abauj vagy Borsod és Hevesmegyében fekszik, megvétel végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3716

Alkalmazást nyer

Egy nagyobb vidéki városban létező czigány bandához kerestetik egy karmester, ki azokat tanitani képes és lehetőleg velük játszana is. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3733

Egy jó lelkü és indulatu, müvelt hajadon, ki azonban 30 évnél öregebb ne legyan, fiatal nőhöz kerestetik, kit csupán a magyar nyelre tanitni kell, ugy hogy az illető nő 6 hónap alatt szépen és jól beszéljen. Bővebbet a kiadóhivatal, hol a személyes jelentkezőnek a feltételeket megmondják. 3735

Egy ügyes és tapasztalt vinczellér azonnal alkalmazást nyerhet. Fizetés teljes ellátás és 15 frt havonta. Bővebbet a kiadóhivatal. 3737

Egy vagy két szijgyártó segéd alkalmazást nyerhet Fuhrman Pál szijgyártó üzletében Nyiregyházán. 2814

Egy középkoru,
gyakorlati mezőgazda, mint gazda vagy felügyelő azonnal alkalmazást nyer. Szobotka Adolf haszonbérlőnél, P.-Szeren u. p. Kistelek. 2796

Egy 300□ öles házi kertnek gondos kezelésére kerestetik egy egészséges, nőtlen és jó magaviseletü kertészlegény, — ki egyszersmind a ház körüli teendőket is hajlandó volna végezni. Bővebbet a kiadóhivatal. 3727

Egy szerény magánzó keres oly gazdasszonyt, ki érti a főzést, sütést, fejést és baromfi-tenyésztést. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3728

Megbizható ügynökök, kik a vöröskereszt sorsjegyek havi törlesztés melletti elárusitásával foglalkozni óhajtanak, kerestetnek. Ajánlatok a lap kiadóhivatalához «Bankház» czim alatt küldendők. 2745

Egy gyakorolt
gépesz, ki a gazdasági gépek vezetésében jártas, alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3722

Egy helybeli gazdasági gépgyárban egy elméletileg és gyakorlatilag képzett gépész mérnök alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3710

Kerestetik
egy tiszta és csinos 30 év körüli gazdasszony, ki megbizható és minden cseléd nélkül egy magányos urnak a háztartását is vezetni képes. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3714

Egy ügyes és teendőit jól értő szobaleány vidékre azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatal. 2612

Egy műkertész, ki a szönyegkertészetet, valamint parkrendezést érti, azonnal felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatal, 2741

Egy kitünő bizonyitványokkal ellátott szakácsné, ki igen jól főzni tud, helyben uri háznál alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2659

Egy jó házból való fiu tanonczul felvétetik egy vidéki nagyobbfüszerkereskedésben. Feltételek teljes ellátás és ruházat 4 évre, ruházat nélkül 3 évre. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3704

Egy szakácsné, ki kitünően főzni és sütni tud, mindenféle tésztanemük készitésében ügyes, helyben azonnal alkalmazást nyer, jó fizetés mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3669

Kerestetik
egy 16—18 éves tiszta német ajku leány gyermekek mellé, ki egyuttal a szobaleányi teendőket is végezni képes. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3724

Egy körülbelül 30 éves nő, ki főzni jól tud, a fehérnemü varrást és szabást pedig érti helyben alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3711

Házikisasszonyi
minőségben alkalmazást nyerhet falura egy jó házból való müvelt fiatal leány gyermekek nélküli éltesebb házastársakhoz. Bővebbet a kiadóhivatal. 3720

Kerestetik
egy komorna, ki megbizható és teendőit érti, különösen a finomabb fehérnemüek mosását érti, a fésülés és varrásban ügyes. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3718

Falura kerestetik
egy gazdasszony, ki főzni jól tud s különösen a bel és külgazdaság vezetésében tapasztalt jártassággal bir. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3717

Egy kitünő bizonyitványokkal biró műkertész alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2654

Egy tapasztalt
keresztény ispán kisebb gazdasághoz kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3723

Kerestetik
egy szül. fiatal franczia leányka gyermekek mellé azonnali alkalmazásra. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3699

Egy vinczellér, ki a kertészeti teendőket is végzi, vidékre azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2613

Vidékre alkalmazást nyer egy tapasztalt és gyakorlott vinczellér, ki jó bizonyitványokkal bir. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2642

Egy bonne, ki
magyarul, németül, franczíaul folyékonyan beszél, helyben alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2589

Kerestetik
két szepesmegyei nőcseléd. Bővebbet a kiadóhivatalnál. 2795

Alkalmazást keres

Egy izr. leány,
ki a polgári iskolát végezte, magyarul és németül jól beszél, valamint a háztartás vezetésében is jártas, mint bonne alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3729

Jó bizonyitványokkal ellátott erőteljes nő, ki már eddig is mint gazdasszony müködött, hasonló vagy szakácsnői alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3698

Egy szobaleány,
ki teendőiben tökéletes jártassággal bir és jó bizonyitványokkal ezt igazolhatja, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2595

Egy 16 éves fiatal leány, ki a házidolgokat és bármely kézimunkát tökéletesen ért, tisztességes házhoz gyermekek mellé játszótársul ajánlkozik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3696

Egy közép koru
az az 36 éves ép egészséges nő, külső és belső gazdálkodásban kitünően jártas, magyarul, németül és romanul beszél, olvas és ir, anyanyelve a magyar, keres egy jó önnáló urnál gazdaszonyi helyet. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3715

Fehérnemü- és
ruhavarrásban igen ügyes varrónő foglalkozást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3708

Egy egészséges és erőteljes nős, de gyermektelen gazdatiszt, ki már 28 évig mint ilyen kitünő sikerrel müködött, a marha és lótenyésztésben különösen igen jártas, beszél magyarul, németül és tótul, szerény igényeк mellett hasonló alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3702

Egy 31 éves nős
gazdatiszt és ckl. állatorvos, ki jelenleg is egy nagyobb birtokon mint önálló kezelőtiszt müködik, jobb állomást óhajt nyerni. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2576

Egy 19 éves leány,
ki magyarul és németül jól beszél, zongorázni tud, és mindenféle kézimunkákhoz ért, mint bonne alkalmazást keres. Bővebbet a kiadobivatalban. 2630

Egy fiatal ember,
ki egy nagyobb füszer és vegyes áruk kereskedésében mint segéd és egyszersmind könyvelő hoszszabb ideig alkalmazva volt, kereskedelmi iskolát végezte és a magyar, nemet és horvát nyelvet tökéletesen érti, hasonló alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2629

Egy özvegy nő,
ki nagy uri házakban, mint szakácsné alkalmazva volt, hasonló alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatal. 3730

2 gymnáziumi
osztályt végzett 13 éves fiu, egy füszerkereskedésben mint tanonc alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3732

Vidékre egy kis leánykához kerestetik egy 14—17 éves leány játszótársul. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2603

Egy komorna, ki
magyarul, németül és némileg francziául is beszél és teendőit jól érti, szabni, varrni tud, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2643

Egy fiatal csinos
gazdasszony magányos öreg urhoz alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3664

Egy már 10 év óta müködő szakácsné jó bizonyitványokkal alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3692

Egy nagyobb uri
házhoz szakmáját tökéletesen értő szakácsné, alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3697

Egy középkoru
nő, ki igen jól tud főzni mint szakácsné alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3691

Egy középkoru nő,
ki a magyar és német nyelven kivül a franczia uyelvet is tökéletesen beszéli, sok éven át külföldön tartózkodott óhajtana magányos nőhöz társalkodónőnek menni, vagy anyátlan gyermekek mellé, miután a háztartást is kitünően érti. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2650

Egy fiatal ember,
ki a gazdasági iskolát végezte, több nagyobb uradalmaknál mint gyakornok és irnok müködött, saját 300 holdas birtokát 8 évig kezeli már, mint irnok vagy ispán alkalmaztatni óhajt. 2000 frt biztositékot is adhat. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2640

Egy vinczellér, ki
jó bizonyitványokkal bir és szakmájában teljesen képzett, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2639

Egy gyakorlott
szobaleány, ki egy helyen 6 évig szolgált, kitünő bizonyitványokkal bir, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2598

Egy erőteljes fiatal
férfi, nős, házmesteri állást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3705

Egy igen jó bizonyitványokkal biró szobaleány alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3687

Egy budai vinczellér képezdét végzett fiatal ember, kinek elméleti és gyakorlati ismeretei vannak a szölléészet, borászat és gyümölcsészet terén jártassága van, mint szöllő és pinczekezelő alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatal. 3660

Egy okl. gépész, ki
e téren már 11 évig müködik, különösen a gazdasági gépek kezelését és cséplést érti, jó bizonyitványokkal rendelkezik, éves állást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2637

Egy fiatal müvelt
ember, ki az egyes és kettős könyvvitelt jól érti, több nyelveket beszél, mint utazó valamely nagyobb czégnél alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2628

Egy 16 éves fiatal
leány, ki a német és franczia nyelvet, valamint a zongora játékot érti gyermekek mellé ajánlkozik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2550

Egy kisasszony,
ki magyarul, németül és francziául beszél, a kézimunkákban és házi teendőkben ügyes, mint bonne vagy házikisasszony alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3673

Egy középkoru nő,
ki a háztartás vezetéséhez kitünöen ért, azonkivül beszél francziául és németül, valamint zongorázni is jól tud, mint társalkodónő alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2590

Vinczellér
egy a borászat és szöllőmüvelés terén oklevélel biró fiatal ember, ki már 5 év óta önállóan müködik, szakmájához tartozó alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2594

Egy kitünő bizonyitványokkal biró, uri háznál már szolgálatban volt szakácsné alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3707

Egy fiatal csinos
nő, ki a háziteendőkben gyakorolt, és a kivánalmaknak tökéletesen megfelel házvezetőnői minőségben valamely magányos urnál vagy urnőnél alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2555

Egy főzni és sütni
jól tudó fiatal nő, ki azonkivül az összes háziteendőket és fehérnemü-varrást érti, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2566

Egy tisztességes
müvelt nő, ki a háztartást, valamint külső gazdaság vezetésében tökéletesen jártas, továbbá gyermekek ápolását érti és szereti, kézimunkákban és gépvarrásban fölötte ügyes, többet jó bánásmódra ád, mint nagy fizetésre, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2788

Egy a vidékről
érkezett müvelt nő, ki a háztartásban, valamint kézimunkákban igen gyakorolt, zongorázni jól tud, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2789

Egy 29 éves, nős,
nagy gazdaságban müködő bognár és asztalos a gazdaság minden ágazatában jártassággal bir, szerény feltételek mellett mint kulcsár óhajt lenni, jó bizonyitványokkal rendelkezik. Ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők «D. I.» czim alatt. 2813

Egy erőteljes és
becsületes férfi, ki 12 év óta uraságoknál szolgálatban volt és kitünő bizonyitványokkal rendelkezik, mint háziszolga, portás vagy házméster alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3736

Egy középkoru nő,
ki eddigelé mindig nagy uri házaknál alkalmazva volt, mint bizonyitványokkal igazolhat, mint házvezetőnő, vagy nagyobb uri házban, mint főzőnő alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2787

Egy genfi születésü
18 éves franczia leány, ki némileg már magyarul is tud, mint bonne alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3725

Lakás és bérlet.

Belvárosban,
2 csinos utczai és előszobából álló első emeleti lakás májas 1-ére kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2806

Butorozott szobát
keres a városligetben egy hivatalnok, lehetőleg közel a vizgyógyintézethez. Ajánlatok «városliget» alatt a kiadóhivatalhoz intézendők. 2705

600—2000 holdból
álló birtok, felszereléssel vagy a nélkül haszonbérbe vétel végett kerestetik. Ajánlatok «Bérlet» cim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 3678

Az ujpest-megyeri
lóvasut mentén, szép fekvésü villa azonnal olcsón bérbe adó. Bővebbet a kiadóhivatal. 2794

Mezőtúr határában
fekvő 300 holdas birtok bérbe kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3703

Bérlet kerestetik
Magyarország vagy Slavoniában, jóminőségü, mély talaju, ártéren kivül fekvő és megfelelő épületekkel biró körülbelől 500 holdnyi szántóföld esetleg rétből álló birtok bérelni kerestetik. Oly bérletek melyekhez fentieken kivül még idei vadászat is béreltethetik előnyben részesülnek. Bérlet kezdete 1883—1884. évben, tartama 10—12 év, alkuszok kizárva. A bérleni szándékozó keresztény czimét megmondja a kiadóhivatal. 2674

Oktatás.

Egy 10 éves fiuhoz
nevelő vidékre kerestetik, ki a gymnasiumi tantárgyakban, valamint a zongora-játékban oktathat. Fizetése: uri ellátás és 400—600 frt évenkint. Bővebbet a kiadóhivatal. 2771

Egy nevelőnő szül.
franczia, ki azonban németül igen szépen és jól beszél, kézimunkában is ügyes és zongorában kezdőket képes tanitani, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3734

Egy okl. tanitó, ki
a rendes tantárgyakon kivül a rajzban és zongorában alaposan tanitani képes, vidékre alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatal, 3709

Egy fiatal ember,
ki kitünő sikerrel az érettségi vizsgát letette, a gimnáziumi tantárgyakon kivül a rajzolást és gyorsirászatot is alaposan tanitja, a magyar, német és szerb nyelvet beszéli, róm. kath. vallásu, mint nevelő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3671

Vidékre egy németajku nevelőnő kerestetik 10 éves leányka mellé, a rendes tantárgyakon kivül a franczia nyelvet, zongorajátékot és kézimunkát alaposan tanitani képes. Fizetés teljes ellátás és 300 frt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3695

Egy egyetemi hallgató, ki a franczia és angol nyelvet tökéletesen érti, zongorázni jól tud, helyben alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3665

Egy okl. tanitóné,
izr. vallásu, ki kitünő sikerrel végezte a képezdét, a magasabb leányiskolai tantárgyakban alapos oktatást adhat, a magyar, német és franczi nyelvet tökéletesen beszéli, jól zongorázik, rajz, festészet és kézimunkákban teljesen jártas, mint nevelőnő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3668

Egy müvelt német
nevelőnő, ki a franczia nyelv és zongorajátékban alaposan oktathat, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3684

Egy egyetemi hallgató, ki nem csak a reál- és gymnasiumi tantárgyakban, de a zongora-játékban is alaposan oktat, mint nevelő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2572

Egy izraelita nevelőnő, ki magyarul, németül és francziául jól beszél, szépen zongorázik, vidékre 2 leányka mellé azonnal alkalmazást nyer. Fizetés 400 frt és teljes ellátás. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3683

Egy róm. kath.
okl. tanitónő, ki 3 éven át mint segédtanitónő már müködött kézimunkákban és a háztartás vezetésében igen jártas, nevelőnői alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3706

Egy okl. tanitó, ki
a rendes tantárgyakon kivül, a rajzban és zongorában jól tanit mint nevelő alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2539

Nevelőnő
kerestetik vidékre, ki a magyar, német és franczia nyelvet tökéletesen beszéli és zongorázni jól tud. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3682

Egy nevelőnő
ki a magyar, német és franczia nyelvben, valamint a zongora és kézimunkában alapos oktatást adhat, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2638

Kerestetik
egy 12 éves leány mellé nevelőnő, ki képes legyen tökéletesen német, franczia nyelvben, zongorában kézimunkában és elemi tantárgyakban tanitani, teljes ellátáson kivül 250 frt évi fizetés mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2525

Kerestetik kedvező
feltételek mellett 16 éves leányhoz egy müvelt nevelőnő, ki az angol nyelvben és zongorában kitünő jártassággal bir. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3661

Egy szül. német
vagy franczia nevelőnő, ki zongorázni jól tud, alkalmazást nyer vidékre. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3688

Egy vidéki nőnövelde 8—12 tanulóihoz kerestetik egy müvelt nevelőnő, ki a rendes tantárgyakon kivül, a franczia és német nyelvet tökéletesen érti és zongorázni jól tud. Fizetés 600 frt és szabad lakás. A franczia nyelv és zongora tanitásáért a tanitványok külön fizetnek. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3689

Egy I. éves
theologus, ki a magyar, német és franczia nyelvet tökéletesen beszéli, a zongorában pedig kezdőket is oktathat, mint nevelő alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2600

Kerestetik egy izr.
vallásu fiatal nevelőnő vidékre, ki magyarul és németül jól és szépen beszéljen, a franczia- és zongorában pedig kezdetleges oktatást adhasson. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3674

Egy nevelőnő, ki
a magyar, német és franczia nyelvet szóban és irásban tökéletesen birja, zongorázni jól tud, a kézimunkában és gépvarrásban fölötte jártas, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2634

Különféle.

Óvás.
Hogy t. cz. vevőimet, a netalán előfordulható félreértésektől megóvjam, ezennel határozottan kijelentem, hogy Budapesten csakis egy uriruha-üzlettel birok, mely üzlet a Kristóftéren 2. sz. a «nagy Kristóf»-hoz czimzett háznak első emeletén található. Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállitó Budapesten, 2793

Hölgyek,
kik biztositott jövőt megállapitani s a szükséges szakképzettséget elsajátitani óhajtanak — ebbeli körülményesen irt ajánlataikat «biztositott jövő» czim alatt e lap kiadóhivatalához intézzék, 2737

Egy kereskedelmi
képzettségü egyén, ki 20—25000 frt felett rendelkezik, egy szolid gyári vállalathoz üzlettársul kerestetik 40—50% nyereség. Ajánlatok. — «Szolid 1500.» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2807

Ebédkosztot
keres egy intelligens fiatal ember jó fizetésért tisztességes családnál. Ajánlkozók sziveskedjenek czimeiket a kiadóhivatalban hagyni. 3701

Üzlettárs
15—20000 frt tőkével kerestetik, egy bebizonyitható igen jövedelmező s kiváló fogyasztási czikket árusitó üzlethez. A tőkét részletenként lehet beruházni s biztosittatik. Az üzlet minden tekintetben versenyképes. Személyes közreműködés kivánatos, de nem elmaradhatatlan. Ajánlatok «A. B. C.» alá e lap kiadóhivatalába. 2779

Egy képzett gazdatiszt, ki már 17 év óta ezen a téren müködik, 9 év óta pedig mint intéző tiszt egy nagyobb virágzó gazdaságot kezel, egy bérlőhöz társul és a gazdaság vezetésére ajánlkozik, azonkivül 10000 frt tőkével is hozzájárul. A bérlet Pest, Tolna vagy Fehérmegyében lehet. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2681

Tizezer forint
kerestetik a Magyar földhitelintézet után második helyre öt kamatra. Bővebben a kiadóhivatalban. 2727

A fővárosban egy
középkorban levő urnő hajlandó volna egy korosabb urat vagy asszonyságot magához venni teljes ellátással. Levelek kéretnek «jó gondozás» czim alatt a kiadóhivatalba. 273

ÖLTÖZETSZÖVET
csakis tartós jó gyapjuszövetből, egy középtermetü egyénnek 3 méter 10 centiméter egy öltözetre:
o. é. 4 frt 96 kr. jó gyapjuszövetből;
« « 8 « — « jobb gyapjuszövetből;
« « 10 « — « finom gyapjuszövetből;
« « 12 « 40 « legfin. gyapjuszövetből.
Utazó-plaidek darabja 4, 5, 8 és 12 frt. Igen finom öltözet-, nadrág-, felsőkabát-, kabát-, esőköpenyszövetek, vastag posztó-, darócz-, komisz posztó-, kamgarn-, cheviot-, trikot-, női-és tekeasztal posztót, peruvient és dosking-t ajánl
Alapittatott **STIKAROFSKY JÁNOS** 1866
gyári raktára Brünnben.
Minták **bérmentve.** Mülapok szabóknak **bérmentetlenül. Utánvételi küldemények 10 frton** felül **bérmentve.** Minthogy t. cz. vevőim közül igen sokan ama megtisztelő bizalomban részesitenek, hogy tőlem árukat rendelnek anélkül, hogy mintát láttak volna, ennélfogva az igy rendelt árukat nem tetszés esetében **visszaváltalom** fekete peruvienből és doskingból minták nem küldetnek, miután ilyenek megrendelése, **bizalom dolga.** Miután világra szóló üzleti összeköttetéseimnél fogva naponként több száz levelet kapok, ennélfogva kérem a t. cz. megrendelőket **czimeiket pontosan közölni s az előző levelezésre** való hivatkozást **lehetőleg mellőzni,** az utánkeresés is sok nehézséggel lévén összekötve
Levelezések elfogadtatnak német, magyar, cseh, lengyel franczia és olasz nyelven. 596

Épen most érkezett
125 importált tenyészkost

Southdowns, Hampshiredowns, Oxfordshiredowns, Improved, Kent, Cotswolds, Rambouillets fajtájut állitottam ki eladásra *V. kerület, Zoltán-utoza 8. szám alatt* helyben. Megtekinthetők bármikor. — Árjegyzéket kivánatra küldök. 6266
ROSENTHAL ALFRÉD
Budapest, V., akadémia-utcza 16.

2650 lemért ruha
fekete lyoni selyem-failleből, fekete ternoból és lustreből, sötét fekete és tartós minőségűből
melyek J. L. K. és Társa-féle 62 éven át fenállott kiváló czégtől kerültek ki, hogy a felszámolás minél előbb megtörténhessék, következő, a becslési áraknál is sokkal olcsóbb árak mellett végeladatik:
1 teljes selyem-faille ruha, előbb 45 frt, most csak 22 frt 95 kr.
1 teljes ternó-ruha, előbb 13 frt 50 kr., most csak 7 frt 25 kr.,
1 teljes selyem-lustre ruha, előbb 12 frt 25 kr., most csak 6 frt 75 kr.,
kezesség a legjobb minőségért és szinért. Megrendelések csakis a pénz előleges beküldése vagy postautánvét mellett intézendók az 6397
árufogyasztási csarnokhoz
Budapesten, koronaherczeg-utcza 8.-E.-

A Damjanich utczában 16. sz. a fekvő
nyári lak és kert
ELADÓ.
Közelebbi értesitést ad Dr. Szelényi ügyvéd gránátos-utcza 6 szám. 6362

Komló
1882-iki, 1881-iki és ócska komló bármely évről kerestetik utánvét mellett.
Ajánlatok mintával legolcsóbb árral, Mosse Rudolfhoz intézendők Nürnbergbe, L. 684 jegy alatt. 6386

Rohitschi savanyuviz forrás
Alsó Stajerország
Déli vasut-állomás: Pöltschach.
Hirneves **glaubersó-savanyuvizek,** nedves- meleg, alpesek alatti éghajlat, **savanyuviz-forrás, aczélfürdők, hidegvizgyógyintézet.** Fő-indicatio: **az emésztési szervek betegségei.** Pompás kirándulások; gyógyterem, zene, hangversenyek, tombola stb. stb.
Prospektusok ingyen. Lakás- és viz megrendelések a gatósághoz intézendők. 5967

Biztos segély ziháló-betegségbenszenvedőknek
asthma-ellenes tokok és asthma-ellenes papir GICQUEL 1-ső oszt. gyógyszerésztől Párisban. Gyógyit nyilallást, makacs köhögést és a légző szervek minden betegségét. Raktár Budapesten Török József gyógyszerész... 6135

Dr. Schmidt bevált
tyukszem-tapasza

évtizedek óta mint fájdalom nélkül és biztosan irtó szer használtatik tyukszemek tökéletes elmulasztására
védjegy.
Ezen Dr. Schmidt-féle tyukszem-tapasz hatása csaknem meglepő, mivel többszöri használat után minden tyukszem, mütét nélkül eltávolitható, egy doboz ára 15 tapaszkával és egy szarumetszővel a tyukszemek kihuzására
o. é. 23 kr:
Szállitási **főraktár: GLOGGNITZBAN, Alsó-Ausztriában. Bittner Gyula W. gyógyszertárában.**
U. i. E készitméuy vételénél sziveskedjék a t. c. közönség arra ügyelni, hogy minden doboz, külső csomagolásán az oldalt látható védjegyet viselje.

Dr. BEHR IDEGKIVONATA
gyógynövényekből saját rendszer szerint előállitott kivonat, mely sok év óta kitünő szernek bizonyult **idegbetegségek, idegfájdalmak, fejköszvény ischias, keresztcsont- és hátgerinczfájdalmak, eskor, bénulások, gyengeségi állapotok és magömlések** ellen. Továbbá legjobb eredménynyel alkalmaztatik Dr. Behr idegkivonata **köszvény és csúz, az izmok merevsége: izület- és izomcsuz, ideges főfajás és fülzugás ellen,**
védjegy
Dr. Behr idegkivonata csak külsőleg alkalmaztatik, Egy üveg ára pontos használati utasitással **o. é. 70 kr.**
Szállitási **főraktár: GLOGGNITZBAN, Alsó-Ausztriában. Bittner Gyula W. gyógyszertárában.**
U. i. Ezen készitmenk vételénél sziveskedjék a t. cz. közönség arra ügyelni, hogy **minden üveg,** külső csomagolásán az oldalt látható védjegyet viselje.
Dr. Schmidt tyukszemtapasza, — Dr. Behr idegkivonata kaphatók a budapesti raktárban, **Török József** gyógyszerésznél s Magyarország legtöbb gyógyszertárában. 624

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:
MAGYARORSZÁG TÖRTÉNELME.
Irta HORVÁTH MIHÁLY.
AZ UJ DOLGOZAT MÁSODIK, BŐVITETT KIADÁSA.
Horváth Mihály „MAGYARORSZÁG TÖRTÉNELME" czimü nagy munkája — melynek második bővitett kiadása 1871-től 1874-ig nyolcz nagy kötetben megjelent — nem szorul ajánlgatásokra vagy dicséretre. Általánosan el van ismerve, hogy a magyar nemzet szép történetét senki sem ecsetelte még oly híven, tárgyilagosan, oly széleskörü szakjártassággal és oly művészien szép előadással, mint veterán tudósunk. Épen ezért hazánk ezen legterjedelmesebb történetiratának egy mivelt magyar ember házából sem szabadna hiányzani. Azonban a nyolcz kötetes mūnek az ára 30 frt, s eddigelé a munka csak együttesen volt megszerezhető. Sok mivelt magyar embernek kellett emiatt nélkülözni könyvtárából irodalmunk e drága gyöngyét, mert tudvalevő tény, hogy számos képzett egyén van, a ki bármely irodalmi műért sem képes egyszerre 30 forintot kiadni. E körülményt tekintetbe véve, határoztuk el, hogy minél több történetkedvelő számára megszerezhetővé tegyük nagy történetirónk e legnagyobb alkotását. A fentemlitett kiadás nyolcz kötetét ennélfogva felosztottuk 30 füzetre, s egyenként megszerezhetők. **Egy-egy tiz ivre terjedő füzet ára 1 forint.** — A részletenként való beszerzésnek ezzel tág tere nyilik, s ezentúl csekélyebb megerőtetéssel juthat bárki is e becses mű birtokába.

Első budapesti butor-bazár
IV., Deák-Ferencz utcza 7.
BUTORVÁSÁRLÓKNAK
ajánlja dusan felszerelt raktárát fa- és kárpitozott butorokban **szállodák, irodák** és **kiházasitási** berendezéseket. Szabadalmazott gyermekpólyázó szekrények fürdőkészülékkel. 6243
Butor-eladás nagyban és kicsinyben
alapitatott 1823-ban
FRANKL B. butorgyáros
Uj képes mintakönyv legujabb rajzokkal ára 1 frt 50 kr.

Kőszén
Legjobb cseh szalon-kőszén a dél német «Duna» gőzhajózási társaság lerakodó helyén fuvaronként eladó. Bővebbet
Wiegner Gusztávnál,
vámház-rakpart és bálvány-utcza 17.
A Dux-Brüxi szalon-kőszénnek nagy előnye van. Ugyanabból a salaknak nyoma sem marad, legfeljebb 2—4% finom, könnyü hamu, ennélfogva e tulajdonságával felülmul minden egyéb kőszenet s e mellett igen olcsón kapható. 6373

Figyeljünk uraim!
Ajándékul
adok 4600 drb kemény. pompásan hajlitott, fölötte elegáns
uri kalapot
legujabb franczia divat szerint készülve, Gambetta façonnal. E kalapok csupán saját költségeim megtéritése, a nyers anyag áráért, csak 1 frt 50 krnyi összegért mindenkinek csaknem **ajándékoztatnak,** minthogy ily alaku kalapok előbb 4—5, sőt 6 frtba kerültek. Ezen igen elegáns kalapok csakis a gyermektelen gyártulajdonosoknak magánéletbe való visszavonulása folytán kaphatók oly olcsón. Teljesen ki vannak állitva és csinosságuknál fogva mindenkinek diszül szolgálnak, akár szegénynek, akár gazdagnak, akár gavallérnak, akár munkásnak; fél-alacsony alakjuknál fogva e kalapok **nők részére is** igen alkalmasak és ujdivatuak. **Senki a világon ily nemü kalapokat ily olcsón nem szállithat.** Kalapkereskedőknek, kereskedőknek, s egyáltalában nagyban vásárlóknak, a már különben is lehetőleg alábbszállitott áraknál fogva, semmi engedmény nem adható. Poste restante küldeményeket nem szálli unk. A monarchiában utánvét mellett, vagy a pénz előleges beküldetése után. 6391
Allein-Verkauf franz. Hüte
SCHALEK HENRIK
hirdetési irodája által
BÉCSBEN, I., Wollzeile 14. szám.

Hirdetmény.
A Guttmann Ármin S. csődtömegéhez tartozó mintegy 4709 frt 80 kr. becsértéket képviselő kézmüárúk nevezetesen: női ruha kelmék, női divat czikkek stb. ajánlati verseny utján leendő eladása a csődválasztmány által elhatároztatván, felhivatnak a venni szándékozók, hogy 5%-nyi bánatpénzzel ellátott s lepecsételt ajánlataikat f. hó 19-éig alulirt tömeggondnok kezeihez adják át.
A csődleltár és az eladás alá kerülő árúk naponta 10—12-ig tömeggondnok közben jötte mellett megtekinthetők.
A beérkezendő ajánlatok elfogadása vagy visszautasitása felett a csődválasztmány f. hó 20-án fog határozatot hozni. 6378
Kelt, Budapesten 1883. ápril 11-én.
GAAL ERNŐ
tömeggondnok
Ujvilág-utcza 12. szám alatt.

ELSŐ MAGYAR ASZTALOS-TÁRSASÁG.
Budapest, V. ker., Lipótváros, bálvány-utcza 11. szám.
Minthogy t. vevőinknél a **hazai butoripar terén** oly mérvü támogatásra akadtunk, hogy vevőink jelentékeny szaporodását örömmel észleltük, indittatva érezzük magunkat **asztalos- és kárpitos gyári műhelyeinket raktárral együtt** nagyobbitás végett **1883. május 1-én V. ker. Lipótváros, fürdő-utcza és Józsei-tér sarkán lévő 1. számu** házba, az **osztrák-magyar bank** közelébe áthelyezni, mit a magas uraságok és a t. cz. közönség tudomására hozunk és továbbra is **hazafias támogatását kérjük.** Mint legjobb **asztalos- és kárpitos-munka készitők** biztositjuk az általunk készitett áruk **szilárdságát,** és bátorkodunk a t. cz. **butorvásárló közönségnek** dusan felszerelt **butorraktárunk** megtekintését legjobban ajánlani. Árusitunk készpénz mellett:

2	**chiffon,** fényesitve, diófából	30	forinttól feljebb
2	**ágy fényesitve,** diófából	22	« «
1	**széthuzható asztal,** 12 személyre	14	« «
1	**iróasztal** fényesitve	13	« «
1	**pamlag,** 4 kis, 2 nagy zsölleszék jutakelméből	70	frt
1	« 4 « 2 « « crep «	85	«
1	« 4 « 2 « « ripsz «	75	«
1	« 4 « 2 « « selyem «	115	«
1	« 6 szék ripsz- és jutakelméből	40	«
1	**otomane** « « «	30	«

Finom ágy és ebédlőberendezések tölgy- és diófából. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. — Vidéki megrendelések 10%-nyi felpénz mellett teljesittetnek. — Csomagolásért 4%.
A butor jóságáért kezeskednek 6098
Az Első Magyar Asztalos-Társaság asztalosmesterei.
Budapest, V. ker., Lipótváros, bálvány-utcza 11. sz.

MOLL SEIDLITZ-POR
CSAK AKKOR VALÓDI, ha minden dobozon a gyárjegy: a sas és **Moll** sokszorositott czég-lenyomata látható.
Ezen porok tartós gyógyhatása makacs **gyomor-** és **altestbajok,** gyomorgörcs és elnyálkásodás, gyomorégés, rögzött **dugulás,** májbaj, **vértolulás,** aranyér és a legkülönfélébb **női betegségek** elen 30 év óta folytonosan növekedő elismerésben részesül. Egy eredeti doboz használati utasitással 1 frt. **Hamisitványok törvényesen üldöztetnek.**

Francia borszesz és só.
Köszvény, csúsz, mindennemü hasogatás és bénulás, fej-, fül- és fogfájás sikeres gyógyitásához **bedörzsölésre; borogatásnak** mindennemü sérülések és sebek, gyuladások és daganatok ellen. **Bensőleg,** vizzel keverve, hirtelen betegedés, hányás és kólika ellen. Egy üveg pontos utasitással 80 kr.
Valódi, Moll védjegyével és néváláirásával,
Moll A. gyógyszerész, császári királyi udv. szállitó. Bécs, Tuchlauben.
Raktárak: *Budapesten:* Török József gyógyszerész, Schernnofer C gyógyszerész, Uhl és Berczeller, Thalmayer és Seitz, Kochmeister Frigyes utódai, Neruda Nándor, Hoffmann J., Szilber A., és Halbauer testvéreknél, Szenes E., Brázay Kálmán.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, himző- és kalap-utcza sarkán, 1. szám.

1883
…itást ad a kiadóhivata…
…s pontosan válaszolunk
…ostabélyeg beküldetik
Egy I. éves
…eologus, ki a magyar, német és …anczia nyelvet tökéletesen be…éli, a zongorában pedig kezdő…t is oktathat, mint nevelő al…lmaztatni óhajt. Bővebbet a …adóhivatalban. 2600
…erestetik egy izr.
…lású fiatal nevelőnő vidékre, … magyarul és németül jól és …pen beszéljen, a franczia- és …gorában pedig kezdetleges ok…ást adhasson. Bővebbet a kia…hivatalban. 3674
…gy nevelőnő, ki
…magyar, német és franczia …elvet szóban és irásban …életesen birja, zongorázni jól …, a kézimunkában és gépvar…an fölötte jártas, alkalmazást …es. Bővebbet a kiadóhivatal… 2634
Különféle.
Óvás.
…y t. cz. vevőimet, a netalán …fordulható félreértésektől meg…m, ezennel határozottan ki…ntem, hogy Budapesten csakis …uriruha-üzlettel birok, mely …t a Kristóféren 2. sz. a. …y Kristóf»-hoz czimzett ház… első emeletén található. Roth…er Jakab cs. és kir. udvari …litó Budapesten. 2793
Hölgyek,
…iztositott jövőt megállapitani …szükséges szakképzettséget el…itani óhajtanak — ebbeli kö…nyesen irt ajánlataikat «biz…ott jövő» czim alatt e lap kia…vatalához intézzek. 2737
…gy kereskedelmi
…ettségü egyén, ki 20—25000 …felett rendelkezik, egy szolid …i vállalathoz üzlettársul ke…tik 40—50% nyereség. Aján… — «Szolid 1500.» czim alatt …adóhivatalba intézendők. 2807
Ebédkosztot
…s egy intelligens fiatal ember …etését tisztességes családnál. …kozók sziveskedjenek czimei… kiadóhivatalban hagyni. 3701
Üzlettárs
…000 frt tőkével kerestetik, …bebizonyitható igen jövedel… s kiváló fogyasztási czikket …tó üzlethez. A tőkét részle…nt lehet beruházni s bizto…ik. Az üzlet minden tekin…versenyképes. Személyes …müködés kivánatos, de nem …adhatatlan. Ajánlatok «A. … alá e lap kiadóhivatalába. 2779
…y képzett gazda-
…ki már 17 év óta ezen a téren …dik, 9 év óta pedig mint in…tiszt egy nagyobb virágzó …ságot kezel, egy bérlőhöz tár…a gazdaság vezetésére ajánl…, azonkivül 10000 frt tőkével …zájárul. A bérlet Pest, Tolna … Fehérmegyében lehet. Bő… a kiadóhivatalban. 2681
…Tizezer forint
…etik a Magyar földhitelinté…tán második helyre őt ka…. Bővebben a kiadóhivatal… 2727
…fővárosban egy
…korban levő urnő hajlandó … egy korosabb urat vagy …ységot magához venni tel…llátással. Levelek keretnek …ondozás» czim alatt a kiadó…lba. 273
…glaubersó-savanyuvizek, …leg, alpesek alatti égbajlat, …iz - forrás, aczélfürdők, …yógyintézet. Fő-indicatio: …esi szervek betegségei. …ndulások; gyógyterem, zene, …enyek, tombola stb. stb.
…spektusok ingyen. … viz megrendelések az … intézendők. 5967
…benszenvedőknek
…ma-ellenes papir … Párisban. Gyógyit …gző szervek minden
…uraim!
…ékul
…y. pompásan …elegáns
…apot
… készülve, Gam…pán saját költ…yag áráért, csak …nkinek csaknem …ogy ily alaku …a kerültek. Ezen … gyermektelen …tbe való vissza…olcsón. Teljesen …águknál fogva …, akár szegény…vallérnak, akár …juknál fogva e …en alkalmasak
…ágon ily ne…n nem szál-
…kereskedőknek, …lóknak, a már …állitott áraknál … adható. Poste …álli unk. A mo…agy a pénz elő… 6391
…nz. Hüte
…ENRIK
… által
…e 14. szám.
…étetnek
… Budapest,
…za sarkán,

MELLÉKLET A 102-IK SZÁMHOZ.

Fiume közjogi helyzete.

A «Budapesti Szemle» f. évi április havi füzetének «Értesitő» rovatában Tisza István «Fiume közjogi helyzete» czimü munkám felett mond birálatot.

E birálatot két részre lehet osztani: az első részben a munka történelmi adatainak méltatásával foglalkozik, és ezeket irja: Fiume közjogi helyzetének nyujtja képét Radich Ákos terjedelmes munkájában, e város történelmét adva a legrégibb időktől, s okiratszerüleg mutatva ki azt, hogy Fiume közvetlenül Magyarországhoz tartozik. A magyar olvasóközönség csak hálával tartozik szerzőnek a Fiume közjogi helyzetét megvilágitó történelmi adatok összeállitásáért; lehetetlen, hogy az elfogulatlan olvasó ne azon meggyőződést meritse azokból, hogy minden kétségen felül áll a magyar álláspont helyessége. Érdekkel olvastuk a szerző művében azon viszontagságok leirását is, melyeket Fiume hazafias érzelmü lakosságának az 1848. és 67. közti sulyos időkben ki kellett állania. Valóban nemcsak esztelenség, de fekete hálátlanság is volna áldozatul dobni e nagy jövőjü várost a társországok terjeszkedési vágyainak, mely város lakossága oly megtörhetlen hüséggel ragaszkodott hozzánk, szenvedett érettünk. E munka történelmi részéből meggyőződhetünk, hogy kötelességünk Fiumét megtartani, *az abban felhasznált törvényekből* pedig megnyugvással láthatja mindenki, hogy az jog szerint sem lehetne senki másé, mint a mienk.

A második rész a törvényes állapot sürgetett helyreállitására irányuló érveléseket veszi birálat alá; de itt már határozottan elitélendőnek, erőszakos, forradalmi, zsarnoki rendszabálynak nevezi azon eljárást, mely a törvények szentségének megszegésével akarná Fiume jelen abnormis helyzetét megváltoztatni.

Megfoghatlan előtte, hogy miért folyamodok — a meglevő bizonyitékokkal be nem érve — oly eszközökhöz is, melyeket lehetetlen neki a leghatározottabban nem helyteleniteni; helyteleniteni, hogy munkámban Ferencz királynak (és nem Ferencz császárnak, miként ő mondja) 1808. évi aug. hó 19-én a horvát rendekhez intézett azon leiratát is idéztem, melyben az 1808-iki horvát tartománygyülésnek a korona jóváhagyása alá terjesztett 8-ik czikke visszautasitatik. Szóban forgó leirat igy hangzik: «Minthogy ezen országaink hü karai és rendeinek f. évi febr. hó 19-én és márcz. hó 15-én fölterjesztett feliratajból kegyelmesen az iránt értesültünk, hogy ezen országaink február hó 29-én és márczius havában folytatólag tartott közgyülésének 8-ik czikke által az 1777-ik évi szeptember hó 5-én kelt királyi leirat alapján Fiume városát és kikötőjét Horvátország kiegészitő részének tekintik és ez indokból ugy a fiumei kormányzónak, mint szintén ezen város követének ülést és szavazatot adni elhatározták; ennélfogva minden ezen tárgyban hozott törvények téves magyarázatából keletkező kétely megszüntetése végett jónak látjuk császári és királyi nézetünket ezen királyságok hü karai és rendei előtt kegyelmesen kijelenteni, hogy t. i. Fiume városa és kikötője az 1807-ik évi 4-ik t.-cz. szerint a Therezianum diplomára való hivatkozással *Magyarországba van bekebelezve.*»

Birálót mindenképen megnyugtatni óhajtván, szivesen közlöm vele azon okokat, melyek engem a szóban forgó királyi leirat közlésére birtak. Idéztem azt azért, mert a horvát országos küldöttség utolsó válasziratában a magyar állam egész területére kiható 1807. évi IV. t. cz. ellenében a horvát tartománygyülésnek 1808. évi 8. t. czikkére hivatkozik, mely törv.-czikk azt határozza, hogy Fiume Horvátországba van kebelezve. A horvát történész Racski Ferencz is «Fiume gegenüber von Croatien» czimü munkájában, ugyan ily indokból és értelemben hivatkozik Horvátország 8-ik t.-czikkére, és mert ezek nyomán horvát atyánkfiai égre földre esküsznek, hogy ime nekik is van, még pedig egy évvel később kelt törvényczikkük, mely Fiumének Horvátországba kebelezését bizonyitja, ennélfogva ugy véljük, miszerint nem volt felesleges felvilágositani az illetőket, hogy hivatkozásuknak nincsen alapja, mert az a 8-dik t. cz. tényleg nem is létezik. Igaza van Tisza Istvánnak, hogy a leirat nem törvény, és hogy az Magyarországra nem is vonatkozik, de hát nem is törvényképen idéztük, nem pozitiv, de negativ bizonyiték gyanánt használtuk mi azt és megvallom most sem tágitok azon meggyőződésemtől, hogy ezen leirat nagyon is alkalmas eszköz az ellenfél nagy hangon hirdetett legsulyosabb állitásának megczáfolására.

Azt mondja Tisza István, hogy ártottam az ügynek, midőn Fiume hovatartozandóságának bizonyitása érdekében ily eszközhöz nyultam, hibának rójja fel nekem, hogy oly okiratra is hivatkoztam, mely az Istenben boldogult osztrák abszolutizmus kétszinüségének és kicsinyes fogásának remek példányát képezi. Hogy az Istenben boldogult osztrák abszolutizmus kezdet óta csakugyan a magyar érdek ellen irányuló ravasz kétszinü politikát üzött a társországokban és hogy a fiumei kérdés függőben tartása is ezen szerencsétlen kétszinü politika kifolyásának tekintendő, — erre nézve biráló az én munkámban is a bizonyitékok egész sorozatát fogja feltalálhatni, de már magát az idézett leiratot ily bizonyitéknak már azért sem tarthatom, mert az a horvátok követelését a leghatározottabban utasitja vissza. Hogy gr. Gyulay Ignácz, a társországok akkori bánja minő inspirácziók alapján forczirozta szóban forgó 8-ik czikk meghozatalát, és a koronához való felterjesztését, ennek nyitját könnyü lesz feltalálni, és T. I. a szög fejére talált, ha azt az Istenben boldogult osztrák abszolutizmus kétszinü, kicsinyes fogásokról tanuskodó kinövésének tartja.

T. I. ugy látszik nem kisérte figyelemmel a horvát tartománygyülésnek 1881. évi junius havában folytatott tárgyalásait; nincs tudomása arról, hogy Fiume megyének hatóságai Fiume város területén székelnek, hogy a horvát gimnázium a város középéletében van elhelyezve; hogy az abszolut korszakból visszamaradott törvények még ma is érvényesek; hogy ezen chaotichus, abnormis állapot izgatottságban tartja a kedélyeket, és hogy Fiume falai között található horvát autonom intézmények ellen szitott mozgalom már egy izben okot is szolgáltatott arra, hogy a horvát tartománygyülés a horvát autonom kormányt oda utasitsa: miszerint Fiumében a személy- és vagyonbiztonság védelméről gondoskodjék. Már ha T. I. az ily tarthatatlan állapotot kielégitőnek találja, ha csakugyan elhiszi, hogy ezen abnormis állapot ugy Magyarország, mint Fiume jogos igényeit nemcsak politikai de nemzetgazdasági tekintetben is kielégiti, és Magyarország közjogának praejudikál: ám legyen az ő hite szerint, de mi nem hiszszük, hogy Magyarország közvéleménye ezen felfogást osztaná, vagy hogy ezt össze tudná egyeztetni fenálló törvényeinkkel.

Én nem vádoltam őt azzal, hogy birálatában nem igyekezett a tárgyilagosság szinvonalán maradni, midőn azt állitja, hogy engem elfogultság, pártszenvedély vezérel, hol a fiumei kérdés megoldásáról és a horvátokkal szemben követendő politikáról beszélek. A ki szóban forgó munkát figyelemmel átolvassa, az tudni fogja, hogy mit tartson ezen állitás felől.

Szememre hányja, hogy nem kivánok kevesebbet, mint Fiume helyzetének egyoldaluan, a magyar országgyülés általi végleges rendezését. De e szemrehányás sem illethet meg engem. Az 1868. évi XXX. t.-cz. 66. §-a igy szól:

«Az előbbi szakasz értelmében Horvát-, Szlavon- és Dalmátországok területéhez tartozóknak ismertetnek el: 1. Mindazon terület, mely jelenleg Buccari városával és kerületével együtt Fiume vármegyéhez tartozik, *Fiume város és kerület kivételével*, a mely város, kikötő és kerület a magyar koronához csatolt külön testet (separatum sacrae regni coronae adnexum corpus) képez, s a melynek mint ilyennek külön autonomiájára s erre vonatkozó törvényhozási és kormányzati viszonyaira nézve Magyarország országgyülése és Horvát-, Slavon- és Dalmátországok országgyülése és Fiume városa között küldöttségi tárgyalások utján, közös egyetértéssel lesz megállapodás eszközlendő.

Ha részben igazat is adunk Tisza Istvánnak, midőn azt kérdezi: «Helyes volt-e oly nagylelküséget tanusitanunk a társországokkal szemben, mint ezt 1868-ban tettük, helyes volt-e ugy megkötnünk a jövőre is kezeinket, a mint ez az idézett §§-ban történt, e kérdésre a közelmult tapasztalatai után bizonyára nagyon kevesen fognának feltétlenül igennel válaszolni»; — de nem adhatunk igazat neki, midőn azt mondja, hogy bármint sajnáljuk is az 1868. XXX. t. cz. által teremtett fait accompli-t, azt respektálnunk kell, az általunk létrehozott helyzeten csak a legünnepélyesebb formában adott szavunknak s a törvények szentségének megszegésével változtathatnánk. Erőszakos, forradalmi, zsarnoki rendszabály volna ez, méltatlan Magyarország multjához, veszélyes jövőjére nézve.

Higyje, a ki akarja; mi ellenkezőleg azt hiszszük, Tisza Istvánt nagyon is messze ragadta azon buzgalom, melylyel Horvátország tarthatatlan követeléseinek támogatására vállalkozott, — mi az ilyen ügyvédeskedést a magyar józan érdekpolitika követelményeivel nem vagyunk képesek összeegyeztetni.

A fönebb idézett trvczikkben világosan ki van mondva, hogy Fiume város és kerülete nem tartozik Fiume vármegyéhez és igy ez által egyszersmind az is ki van mondva, hogy nem tartozik Horvátországhoz; ha mégis a Horvátországhoz nem tartozó Fiume törvényhozási és kormányzati viszonyainak végleges rendezése oly küldöttség tárgyalására bizatott, melyben a horvátok is részt vehetnek, ez bizonyára nem azon okból történt, mintha a horvátoknak alkalmat kivántunk volna szolgáltatni arra, hogy az idézett 66. §. határozmánya ellenére Fiumét és kerületét maguknak vindikálhassák, hanem történt azért, hogy azon ország, mely a magyar állam kiegészitő részét képezi, melynek a bel-, igazság- és közoktatás ügyek kivételével összes ügyeit a magyar állami törvényhozás és kormányzat intézi, mely velünk együtt az állami érdekek szolidáris támogatására van utalva, szóval, hogy azon társország, melyet a kiegyezés óta a közös érdek és barátság kötelékei füznek hozzánk, módot és alkalmat találhasson arra, hogy a törvényes állapot helyreállitásába ütköző tényleges akadályok elháritásánál közremüködvén, a megállapodás közös egyetértéssel jöhessen létre.

Magyarország azon tengerparti kerületeket, melyek 1848-ig jogilag és tényleg a magyar tengerparti kormányzóság alkatrészeit képezték, minden ellenengedmény nélkül egyszerüen Horvátország reál területének gyarapitására engedte át, nem törődve azzal, hogy e kerületek valamennyi község a Magyarországhoz való közvetlen visszakebelezésért folyamodott. Magyarország adófizetői sajátjokból fedezik a társországok autonom törvényhozásának és kormányzatának összes költségeit a kiegyezés óta, e czélra már több mint 60 millió forintot költöttünk Magyarország adójövedelmeiből; hogy mennyire bőkezüen fedezzük a társországok autonom-ügyi kiadásait, abból is eléggé kiderül, hogy mig Magyarországban a bel-, igazság- és közoktatásügyi költségből egy fejre 1·55 frt és egy négyszögmértföldre 4348 forint esik, Horvátországban az emlitett költség kiadása 2.17 és illetőleg 7839 forintra emelkedik. Azt hiszszük, hogy ily áldozatok ellenében, annyit legalább is feltételezhettünk, hogy Horvátország készséggel fogja megragadni az alkalmat, hogy a törvényes reinkorporáczió tényleges akadályainak elháritása által ezen példátlanul bőkező áldozatokért legalább látszólagos kompenzácziót nyujtson.

Már most azt kérdezzük, mi történik akkor, ha Horvátország a törvény végrehajtásába ütköző akadályok elháritásához nem fog hozzájárulni, erre Tisza István azt feleli, hogy továbbra is ragaszkodni fog a statusquohoz. És mi lesz majd akkor, ha a horvát tartománygyülés azon gazdag dotáczióból, melylyel Magyarország a horvát autonomia fentartásáról gondoskodik, Fiumében különféle tanintézeteket, horvát kereskedelmi akadémiát fog felállitani, — vajjon komolyan elhiszi-e azt Tisza Istán, hogy az ilyen kivételes állapot fentartása mellett, idők multával Magyarország politikai és nemzetgazdasági érdekei csorbulást nem szenvednek?

Ha már magában a magyar irodalomban, ily ellenállásra ösztönző, biztató nyilatkozatok ejtetnek, akkor ne csudálkozzunk azon, ha Horvátország ennyi engedmények által elkapatva, mindinkább beleéli magát ama feltevésbe, hogy a lovagias, nagylelkü magyar nemzet idővel majd Fiumében is fog annyi befolyást engedni Horvátországnak, hogy annak alapján a horvát autonom kormányzat és törvényhozás a magyar állam eszméjének rovására és a horvát nemzeti aspirácziók előnyére mindig nagyobb és nagyobb tért hódithasson el egyetlen kikötőnk területén. Legyen meggyőződve T. I. hogy Horvátország a jelen kivételes helyzet, a statusquo fentartásával teljesen meg lesz elégedve, az autonom kormányzat és törvényhozás majd gondoskodik arról, hogy horvát tanintézeteiben a fiumei serdülő polgárság a horvát nemzetiségi eszmék és terjeszkedési aspirácziók szellemében neveltessék, a magyar állam érdekeivel ellentétes irányban nevelt folyton szaporodó ujabb és ujabb nemzedék mindig nagyobb kontingenst fog szolgáltatni azon párt gyarapitásához, mely lankadatlan buzgalom és szivós kitartással müködik a különállási törekvések realizálásán; és azután az is figyelembe veendő, hogy egy aránylag kis ország is meg tudja renditeni egy nagy állam erkölcsi és hatalmi erejében helyezett bizalmat és ragaszkodást, ha erély, merész, kitartó küzdelem és összetartás által jogosulatlan igényeit amannak törvényben gyökerező jogai ellenében, habár csak részben is, érvényesiteni tudja.

Panaszkodunk, hogy e hazában élő nemzetiségek között igen sok tévutra vezetett elemek találhatók; az ily abnormis jelenségeket rendesen a kifejletlen közgazdasági viszonyok, a közvagyonosodás stagnacziója, kereset-hiány, magas közterhek, de leginkább az olyan állami hatalom szokta eloidézni, melyben az öntudatos czélok elérésére való törekvés, az akaraterő és erély még akkor sem juthat kifejezésre, midőn kardinális fontosságu jogokat és érdekeket kell érvényesiteni. Hogyan akarja T. I. a magyar államban élő nemzetiségekben fenntartani a tiszteletet, bizalmat és ragaszkodást ezen állam iránt, ha kishitüségre határt nem ismerő engedékenységre ösztönzi a nemzetet, ha a gyáva meghunyászkodás elveit hirdeti, midőn arról van szó, hogy végre azon alaptörvény végrehajtassék, melynek létrehozataláért oly rendületlen kitartással és hazafiui buzgalommal küzdöttek elődeink, hogy az ország legvitálisabb érdekeinek, ki- és beviteli kereskedelmünk fejlesztését a tengerparton biztosithassák. Minő véleményt tápláljanak a hazában élő nemzetiségek ezen államnak hatalmi sulya, erőtényező és fejlődésképessége felől, ha azt látják, hogy azon törvények, melyekre az osztrák hatalomnak alárendelt magyar dikasztériális kormányzat korszakában az elődök alkottak, az alkotmányos felelős kormányzat korszakában függőben tartatik. Csuda-e, ha az állami hatalom gyengeségének szomoru látványa a hazában élő nemzetiségeknek tévutra vezetett elemeit oly eszmék kultiválására és terjesztésére bátoritja, melyeket az állam czéljaival összeegyeztetni nem lehet; hát már oda jutottunk volna, hogy az állami alaptörvények sürgetett végrehajtása erőszakos, forradalmi, zsarnoki rendszabálynak neveztetik. Azt mondják a kishitüek, hogy óvakodjunk komplikácziókat előidézni, ne szolgáltassunk okot arra, hogy az osztrák abszolutizmus itt ujra kibonthassa lobogóját, — nem fogja többé kibontani, és ha kibontaná, bizonyára utolszor fogná kibontani, mert ez menthetlenül a monarchia felbomlását idézné elő. — A magyar állam itt e helyen európai szükségesség. Magyarország határán belől és annak szomszédságában nincs oly nemzetiség, mely az 1000 éves magyar állam romjain uj egységes államot alkothatna, szláv nem lehet, mert ez egy oly világhatalom képződésére szolgálna alkalmat, mely végzetes sulylyal fogna nehezedni a többi európai államokra, német sem lehet, mert hiányzik hozzá az alap, mert nincsenek meg a hozzá megkivántató elemek. — tehát magyarnak kell lenni és az is fog maradni; a nyolczadfél millió magyar, a két nagy agressiv állam között, mint elszigetelő és ellensulyozó tényező, semmi által meg nem ingatható, tartós, maradandó szerep betöltésére van hivatva. Ha megtudtuk alkotni ez államot, ha tatár, török, orosz, német nem tudta kivetköztetni eredeti jellegéből, ugy ezután, midőn már az európai érdek is kezünkre játszik, az államalkotó többség mindig teljesebb sikerrel folytathatja a fentartás és fejlesztés nagy és dicső munkáját. Nem fognók megoldani feladatunkat, nem fognók betölteni missziónkat, ha megtürnők azt, hogy az alkotmányos magyar állam keretén belől, saját tengerpartunkon egyetlen kikötő-városunkban, az abnormis viszonyok, a kivételes állapotok megörökittessenek. — Ha tehát Horvátországgal a tárgyalások ez uttal sem fognak sikerre vezetni, az alkudozási experimentácziókat véleményünk szerint érdekeink veszélyeztetése nélkül tovább folytatni nem lehet és mert nem engedhetjük meg, hogy egyetlen tengerparti emporiumunkban a roppant áldozatok árán biztositott ki- és beviteli kereskedelmünk fejlesztése az abnormis viszonyokon és kivételes állapotokon szenvedjen hajótörést, nem marad egyéb hátra, mint oda hatni, hogy a fenálló törvények értelmében Fiumének teljes és közvetlen bekebelezése által a provizórium definitivummal, az abnormis állapot törvényes állapottal cseréltessék fel. De én Fiume helyzetét nem egyoldaluan a magyar országgyülés által kivánom végleg rendeztetni, miként ezt nekem T. I. nem tudom mily czélból és alapon imputálja, hanem a törvényhozás összes tényezőinek, az állami hatalom teljességének hozzájárulásával; munkámban egy helyütt meggyőződhetik erről, a hol azt mondom: hogy a Tisza Kálmán minisztériuma végre módot fog találni arra, hogy a korona hozzájárulásának kieszközlése mellett, Magyarország és Fiume egyedül illetékes és közös mérvadó akaratához képest a fenálló törvények értelmében Magyarország kikötővárosának és kerületének függőben hagyott közjogi helyzete végleges megoldást nyerjen.

Szememre hányja, hogy Magyarország határát a magyar-horvát kiegyezés pénzügyi részének megszegése utján egész a Száváig kivánom kiterjeszteni.

Erre vonatkozólag munkám 287. lapján ezeket mondom: Ma már világosan látjuk konstatálva a tényt, hogy a horvátok iránt alkalmazott minden ujabb engedmény csak terjeszkedési vágyukat növelte, ellenséges érzületüket fokozta, ujabb és ujabb engedmények kicsikarására ösztönözte. Ma már teljesen meg van győződve Magyarország közvéleménye, hogy a nagylelküség sokoldalu gyakorlása, meg nem békitette, le nem fegyverezte, ki nem elégitette őket, hogy területileg, pénzügyileg és politikailag hozott jóhiszemü jelentékeny áldozatainkkal oly ellenséget gyarapitottunk, mely minden pillanatban kész Magyarország bármely ellenségével szövetkezni, csakhogy most már a horvát köznépet többé nem lehet felbujtogatni, nem lehet eltántoritani, söt hozzátehetjük, hogy a határőrvidék felhasználhatott katonaanyaga sem áll többé rendelkezésére. Nem lehet ma már számitani, rendkivüli eshetőségekre; örökre elmultak azon idők, midőn még Magyarország és az uralkodóház érdekeit egymással ellentétbe lehetett hozni; olyan a viszony most Magyarország és koronás királya közt, mint Nagy Lajos vagy Mátyás király idejében.

Megfogható előttünk, ha a többé-kevésbbé neolog horvát testor (a tulzó elemeket értjük) a meg nem érdemlett dédelgetés kényesztető hatása alatt elkapatottan tekint a jövőbe; ha ezen kis országot a terjeszkedés és nagyzás hóbortja folytonosan lázas állapotba tartja, ha minden egyes kedvezőnek mutatkozó politikai fordulat alkalmával ujongva, lelkesedéssel üdvözli nagy Horvátország derengő hajnalát, melyet a magyar állam vajudó eszméje nem képes többé elhomályositani.

Ma már nemcsak méltán, de joggal is kérdezheti Magyarország minden egyes adófizető polgára: tehát azért fizettünk a kiegyezkedés óta, a kamatveszteséget is ide számitva, több mint 90 millió forintot az ugynevezett horvát autonom kormányzat és törvényhozás fentartására, hogy az az ellenünk irányuló telhetetlen terjeszkedési aspirácziók, politikai ellenszenv és ellentétes törekvések szitásának és fejlesztésének hangadó központi intézményéül szolgáljon; tehát azért költünk évenkint milliókat és áldozzuk oda fiainkat az okkupácziónális politika molochjának, hogy a leendő nagy Horvátország alapjait rakhassuk le; hogy egy oly nép aspiráczióinak realizálására müködjünk közre, mely még barátságos érzületét sem tudta megőrizni irányunkban; hogy azon elemet szaporitsuk és gyarapitsuk, mely határozottan ellenséges állást foglal el a magyar állam eszméjével és érdekeivel szemben.

Belszükségleteink folyton szaporodnak, a magyar adózókra háramló teher is mindinkább sulyosodik, lehet-e aztán csodálkozni a felett, ha az elfogulatlan, hazájának érdekei és jövője felett gondolkozó magyar politikus azon kérdést veti fel maga előtt: hogy hát érdemes-e, érdekünkben fekszik-e a horvát autonom törvényhozás és kormányzat költségeit még továbbra is sajátunkból fedezni: ha Horvátországban a magyar állam-ellenes eszmék mindig nagyobb tért hóditanak el tőlünk.

Ha Tótország nem akar vagy nem tud a magyar állam eszméjének szilárd oszlopa lenni; ha egyátalán nem akar megférni az alkotmányos magyar állam keretében, ha autonomügyi költségeinek egyezményileg biztositott fedezése tudatában kézzel-lábbal kapálódzik az ellen, hogy Fiume felvirágoztatásával egyszersmind Horvátország meglehetősen parlagon heverő közgazdasági érdekeit is előmozdithassák; ha a különleges czélok és ellentétes politikai irányzatok tömkelegéből nem bir vagy nem akar kibontakozni; ha még ezután is a közjogi kapocs további tágitásának utjait fogja egyengetni; szóval ha Magyarország ellen tapasztalható ellenséges irányzatu politikai szellem ott meg nem változik: akkor méltán és jogosan lehet, söt kell is kivánnunk, miszerint oly politika követtessék, mely Magyarország területi épségének helyreállitására vezet, ez esetben okvetlen vissza kell állitani korábbi határainkat, azon kell lennünk, hogy ismét a Száva képezze az ország déli határszélét.

Az van tehát itt mondva, hogy ha a tulzó elemek a különszakadási aspirácziók folytonos szitása által annyira felizgatják a horvát társadalmat, hogy még magában az európai müveltség szinvonalán álló fővárosuk falai között is a vendégképen megjelenő magyar országos képviselők, a magyar nyelvet beszélő állampolgárok, söt még a magyar nők is inzultácziónak vannak kitéve, ha oda viszik a dolgot, hogy a magyar állam szineinek és czimerének nyilvános meggyaláztatását idézik elő, ha oda viszik a dolgot, hogy már az 1848. évi események ismétlésére irányuló mozgalmaknak előjelei látszanak mutatkozni, szóval, ha a jelen közjogi viszony ott oly állapotokat teremtene, melyek Magyarország virtuális területi jogainak érvényesitését tennék szükségessé, hogy ebben az esetben okvetlen vissza kellene állitani korábbi határainkat, már azért is, hogy tengerpartunkhoz közelebb juthassunk, söt oda kell törekednünk, hogy Fiume és területe, mely miként Pesty Frigyes igen helyesen jegyzi meg, csak is a magyar nemzet elnézése, engedékenysége, jogainak nem eléggé erélyes megvédése és politikai vaksága miatt szakadt el az ország közvetlen területi érintkezésétől — megszünjék «separatum corpus» lenni. — Még a Horvátország irányában eléggé mérsékelt politikai irányzatu «P. Lloyd» is oda nyilatkozik, hogy a történelmi jelentőségre emelkedett fehér lapra egyebek között Slavoniának Magyarországba leendő visszakebelezését is rájegyezni lehetett volna.

Ha 1848-ban is idején korán megfelelő rendszabályokat alkalmazunk: az 1849. évi események be nem következhettek volna s most nem csak Magyarországnak, de a társországnak is kevesebb teher nyomná a vállát, a közvagyonosodás, anyagi jólét és megelégedettség sokkal magasabb fokán állanánk, mint jelenleg állunk. Nem panaszkodhattak volna horvát testvéreink, miként az abszolut korszakban panaszkodtak, hogy a tévutra vezettetést, az alkotmány és nyelvük szabad gyakorlásának elvesztésén kivül még 30,000 özvegy és 60,000 árva könyeivel fizették meg.

Van példa nemcsak a magyar, de más államok történetében is, midőn az állami hatalom a keletkezhető nagyobb veszélyek elháritása czéljából mindkét fél érdekében a T. I. által perhorreskált rendszabályokhoz volt kénytelen folyamodni, és hogy erre talán jogunk is lenne, azt megolvashatja Pesty Frigyesnek a «régi eltünt vármegyék» czimü jeles és tanulságos munkájában.

Radich Ákos.

ORSZÁGGYÜLÉS.

I.

A középiskolai javaslatnak a tanárképesitésről szóló fejezete ma heves vitára adott alkalmat, e fejezet első szakaszánál (60. §.) *Csiky* Kálmán módositványt nyujtott be az iránt, hogy a tanárvizsgáló bizottságba középiskolai tanárokat is nevezzenek ki. *Kiss* Albert a függetlenségi párt tizenhat tagjának aláirásával sikerült indokolás mellett nyujtott be módositványt, mely szerint a hitfelekezetek főiskoláiban kiképzett tanárjelöltek képesitésére az ezzel a joggal birt hitfelekezetek ezután is jogosultak legyenek. Az erre támadt vitában részt vettek *Orbán* Balázs, *Herman* Ottó pártolva Kiss Albert módositványát. Herman Ottó különösen felhivta beszédében a miniszter figyelmét a tankönyvekre, azután általános figyelem mellett tetszés közt válaszolt Somssich Pál mi. api beszédére. *Zay* Adolf a szélsőbal zugása közt pártolta Kiss Albert inditványát. *Nagy* István módositványt nyujtott be, melyet Kiss Alberttel szemben Kovács Albert védelmezett. *Szabó* Miklós azt óhajtotta, hogy a szakaszban a tanárok testi épségére nezve is tétessék intézkedés. *Kiss A.* zárbeszédében magának a közoktatásügyi miniszternek az 1880. évben benyujtott törvényjavaslat mellett felhozott indokolásával védelmezte álláspontját. Ezzel az erőteljes érveléssel szemben Trefort miniszter csak a szituácziók megváltozásával védekezett. Ezután a

Montesquieu, mint a szalonok hőse.

(1721—1728.)

II.

Nem tagadhatni, hogy Montesquieu eféle élczelődései helylyel-közzel nagyon is sok embernek az elevenére tapintottak. Ámde ne feledjük, hogy hahotát fakasztani képes bármely ügyes pasquilliró,— és elaltatott kényurakat fölriasztani képesek oly demagogok is, a kiknek mi igényök sem lehet az állambölcs nevére. Ugy vagyon, nem is Montesquieu e nemü ötleteinek belértéke az, a mi az irodalomtörténet buvárának figyelmét megérdemli, hanem azon müvészies forma, a melyben ezen ötleteit föltálalja. Másrészről az államtudomány történetirója ép oly kevéssé foglalkozhatik az ily formában előadott csipős ötletek beltartalmával, mint a hogy nem szokott foglalkozni hasonló indokból holmi ozsonnai pletykákkal vagy szinpadi dalrögtönzetekkel sem, a maguk nemében bármennyire nevezetesek legyenek is azok. Hasonlót kell mondanunk azon erőtelt epilogról is, melyet a «Persa levelek» szerzője a *Law* gazdálkodása utóbajainak szentel vala. Valóban nem nélkülözik sem a plasztikai erőt, sem a megkapó czimeket az ily fordulatok: «Ezen jött-ment ember (Law) egészen fölforditotta az államot, mint a hogy a zsibárusok szokták kiforditani a ruhadarabokat; fölemelte azt, a mi azelőtt alant volt és alásülyesztette azt, a mi azelőtt magasan állt. Mennyi tömérdek komornyik szolgáltatja ki magát most olyanok által, a kik még kevéssel ezelőtt az ő komornyiktársai voltak! Lehet, holnap már azok lesznek cselédeik, a kiket eddig ők szolgáltak. Hányan dicsekednek az ő őseikkel azok közül, a kik még nem rég inasok voltak és csakis az előbbeni kormány alatt jutottak egy kis szerencséhez. Azokkal, a kik csak alig tették le cselédruhájokat egy bizonyos utczában, már is éreztetik az ő megvetésöket: épen ugy, mint a hogy velök tettek az ő előbbeni gazdáik. Most pedig ezen átöltözködött inasok már maguk is teletorokkal kiáltják, hogy: No, ha ez igy megy, akkor jaj nekünk, vége lesz nemsokára a nemességnek! Minő fölfordult világ ez! Minő zürzavar az államban! Minő merényletek ezek a rendek természetes sorrendje ellen! Ma már csak csupán a jött-ment embereknek áll a világ!»

— «Egy magán ember boldognak érezheti magát azon homályban, a melyben magát meghuzva, életét tovább tengeti; az ő fogyatkozásait csak kevesen veszik észre; könnyen elrejtheti magát mások szemei elől: ámde ha egy miniszter vétkezik a becsületesség törvényei ellen, akkor ezt már nagyon sokan meglátják: mindannyian tanuskodnak ellene, mindannyian biráskodnak fölötte, a kiket ő kormányoz. A legnagyobb bün, melyet egy becstelen miniszter elkövet, nem abban áll, hogy megcsalja fejedelmét és tönkre teszi a népet: sokkal nagyobb bünt követ ő el azon gaz példa által, a melyet nyujt. Saját szemeimmel láttam, hogy mint hazudoztak, fizetésteljesitéseket emlegetve, a melyeket nem teljesitettek, és mint döfték azután saját jóltevőik szivébe a kést kapzsi adósok, mintegy büszkélkedve azzal, hogy tulajdon erkölcstelen üzelmeik által koldusbotra jutottak, — megannyi méltatlan eszközei holmi őrjöngő törvényeknek, és ezen czudar időknek! Láttam, hogy mint ébred föl a vágy, s hogy mint támad egy pillanat alatt a keblekben egy nagy és átkos összeesküvés, — mind azoknak összeesküvése, a kik nem becsületes munka, nem nemes szorgalom által akarnak vala meggazdagodni; hanem azáltal, hogy tönkre juttassák előbb a királyt, az államot, saját honfitársaikat! Láttam egy tiszteletre méltó polgárt (legalább ilyennek hirében állott), a ki egyszer sem feküdt le ágyába a szerencsétlenség eme napjaiban a nélkül, hogy azt ne mondhatta volna magában: Na, ma megint tönkre tettem egy családot, — holnap tönkre teszek egy másikat! — Olyat is láttam, a ki bevallá nyiltan, hogy egy fekete emberrel jár, kezében tintatartóval, és hegyes vassal a fülénél, csak azért, hogy leölhesse mindazokat, a kiknek ő pénzzel tartozik. Találkoztam olyannal is, a ki igy szólt: Nem megy roszszul az üzletem, az igaz, midőn vagy három nap előtt könybeborult előttem egy egész család; két derék leánya volt; ezeknek elvettem a nászajándokát; volt ott egy kis fiu, ezt megfosztottam nevelésének költségeitől; az igaz az atyjokat meg fogja ölni a fájdalom, az anyát a bu: de én csak az tettem, a mit a törvény megenged. Lehet-e szörnyebb gaztettet elkövetni, mint a minőt egy miniszter követ el, a ki megmérgezi egy egész nemzet erkölcseit, lealjasitja a legnemesebb lelkeket, meggyalázza mindazt, a mi tiszteletreméltó, elhomályositja az erényt és magát a legmagasabb születést a megvetés szennyébe taszitja!» (146.)

Oncken, — ezen jelentékeny érdemü és elmeélü buvár — midőn e rajzokat fölvette a Nagy Frigyes koráról irt munkájába, oda nyilatkozott, hogy soha egész életében nem irt többé Montesquieu olyasmit, a mi tüz, erő és érzelem tekintetében fölülmulná, vagy csak megközelitené is az im most közlött sorokat. Igaza van Onckennek a *Law* gazdálkodása fölött tartott ezen epilogja a «*Persa levelek*» szerzőjének mint prózai müdarab mesteri tollból eredt. Elfogulatlan müitész nem is fogja a «Persa levelek»-et mint müprózát egyáltalán soha kicsinyelhetni. Ámde államtudományi belértéket önteni e «Persa levelek»-be épen azon körülmény foghat legkevésbbé, a melyet Oncken hangsulyoz. Mert ha kétségbevonhatlan is, miszerint mind e nyomornak minden franczia saját személyében közvetlen fül- és szemtanuja volt; ha alig is volt franczia, kinek ki ne jutott volna egy vagy más osztályrész e katasztrofából: mindez még épen nem indithat bennünket arra, hogy e mü tulajdonképeni becsét magukban a társadalmi vagy politikai eszmékben, és ne azon forma szépségeiben keressük, a melybe Montesquieu, ugy szólván az egész közönség tapasztalatait, az egész közönség érzelmeit, söt az egész közönségnek köztulajdonává vált gazdátlan alkalomszerü ötleteket önteni oly hóditó mügonddal tudá. Nem tehetek róla, de ki kell jelentenem, hogy azon esetre, ha valamely mogorva kritikus a «*Persa levelek*» tulnyomó nagy tömegében nyilatkozó gondolatokból nem annyira egy államtudományi észlelőnek, mint holmi eszes, rossz nyelvü gouvernantenak az eszmekörére vélne csak következtethetni, — ezen esetben én egyátalán nem tudnék az ily kritikus fölött pálczát törni.

Csakis jelentéktelen terjedelmü szakaszok, csakis a 11—12., 202. és 122-dik levelek azok, a melyekből a politikai gondolkodás tünetei villannak ki. Jellegző, hogy Montesquieu, kit, mióta a «*Törvények szellemét*» közrebocsátotta, ugy ünnepel Európa, mint a modern alkotmányos monarchia tanának megalapitóját, — jellegző, mondom, hogy Montesquieu e «Persa levelek»-ben a köztársaságot magasztalja mindenek fölött, és nemcsak hogy az erény államformájának nevezi, de egyenesen azt mondja, hogy a monarchia nem egyéb, mint a köztársaság *elfajulása.* Lássuk csak, hogyan vélekedik ő e kérdésben. «A legtöbb európai állam monarchia, vagyis inkább monarchiának nevezi magát. Igy fejezem ki magamat, mert valójában nem tudom, hogy létezett-e valaha a szó valódi értelmében monarchia? Mindenesetre csak nagy ritkán történik, hogy *egy ily monarchia a maga tisztaságában* sokáig fönnállhasson. Rendszerint erőszakos állapot ez, semmi egyéb. Majd csakhamar despotizmussá válik az, vagy pedig köztársasággá. A hatalmat nem is lehet soha egyenlően megosztani a nép és a fejedelem között; az egyensuly nagynehezen tartható fönn, de ekkor is csak igen rövid időre. Egyik felén apadhat csak a hatalom, midőn a másik felén növekedik: csakhogy az előny rendesen a fejedelem részére dől, mert hisz' ő áll a hadseregek élén.» Montesquieu *nem* is *Angliát* állitja föl itt követendő mintaképül a «Persa Levelek»-ben, miként később teszi a «Törvények szellemé»-ben, — hanem mert ő két köztársaságra utal mint irigylendő minta-államra, — a *Schweitzra és a németalföldi szövetséges államokra.* A «Persa levelek» közrebocsátása hirnevet szerzett tehát Montesquieunek, de — tegyük hozzá — ellenségeket is. Tudta jól ezt Montesquieu, s ezért, nehogy pályáját megrontsák, Párisba ment. Itt egy párbeszédet olvasott föl a «Club de l'Entresole»-ban, e czim alatt «*Párbeszéd Sylla és Eukrates között.*» Az egész alakilag nem mindennapi mügondra mutat; mint próza lefogja ezentul is köthetni még az ékesszóllástan müitészeinek figyelmét: de mint történelmi kisérlet, vagy éppen mint államtudományi eszmecsere nem haladja meg azon rimezett declamatiók szinvonalát, a melyekben annyira bővelkedik az e korszakbeli franczia irodalom. Sokkal inkább mint e «párbeszéd» veszi igénybe figyelmünket a «Club de l'Entresol.» Azt mondhatnók, hogy ez egy állandó tea-társaság volt, mely szombatonként a maga helyiségében, *Hérault* elnök házában, a »Place Vendome»-on, fölolvasásokban és komoly tárgyu eszmecserékben szokott gyönyörködni. Sokkal jelentékenyebb tagjai voltak e klubbnak mint a bordeauxi akadémiának. Ide járt többek közt *D'Argenson* őrgróf, e jelentékeny reformpolitikus, kit «a plátoni köztársaság államtitkárának» csufoltak, és *Plelo*, a későbbi nagykövet, ki az „*Államformákról*“ olvasott föl e klubban értekezést. Én azt hiszem ezen értekezéstől, s egyátalán ezen társaságtól Montesquieu oly ösztönzetet nyerhetett, mely benne a „*Törvények szelleme*“ czimü müvének tervét, vagy legalább annak megirása szándékát még jobban megérleli vala. Hozzá is fogott volna most tán a munkához, nagy müve megirásához, és ugyan annyival inkább, minthogy nagyon megbánta volna már ekkor, hogy a „*Persa levelek*“-et közrebocsátotta. Valójában szégyenlette magát saját maga előtt, hogy ilyféle elmetermékkel lépett be az irodalom nagy világába.[4]) Igen, hozzá fogott volna a nagy munkához: ha egy nagyszerü tündér nem áll az utjába és az ő elméjét hosszu időkre egyátalán minden komoly foglalkozásra képtelenné nem teszi. A nő, ki őt ennyire elkábitotta, rendkivüli szépség volt, a kegyeivel meglehetősen szabadelvü *Clermont* kisasszony volt, vérbeli herczegnő. A Duc de Bourbon udvarában, Chantillyban tündökölt ez időben ő, ifju erejének virágában, épen 27 éves volt. Hogy mennyire uszott e veszedelmes herczegkisasszony korának áramlatával, mutatja azon kép, melyet Natiersel festetett, s mely őt mint egy hivogató Naiadeot ábrázolja. Ő neki udvarolt Montesquieu is, ugyanakkor, midőn meglehetősen frivol madrigalokat irt ugyancsak ezen udvar egy másik vezénylő hölgyének De Prie őrgrófnőnek tiszteletére. Hogy mennyire bizalmas viszonyban állott Montesquieu a herczegkisasszonynyal, eléggé jelzi ezt azon három kéjlihegő levél, a mely Montesquieu halála után, ennek valamelyik rejtek-flókjában találtatott.[5]

Legyen bárhogy, mindez magánviszony dolga volt és az irodalom, vagy épen a tudomány történetirójának nincs oka e viszony fölött hosszas erkölcsbirói fejtegetésekbe bocsátkoznia. Ámde egészen más szempont alá esik azon ledér, söt több mint ledér regényféle, melynek megirására Montesquieu-t ugyancsak a Clermont herczegkisasszonynyal töltött pásztorórák inditották. Maga Montesquieu mint titkot őrizte sokáig ezen regényfélének, «*Gnidosi Templom*»-nak genezisét, végre fölfedezte egy kebelbarátjának, hogy ezen müve megirásánál nem volt egyéb czélja, mint «költői ecsettel örökiteni meg a kéjérzetet.»[6] A «*Gnidosi Templom*» mint próza, mint szépirodalmi mü nem nélkülözi a mesteri vonásokat előkelő mübirák itélete szerint: de erkölcsrontó a szóleghizelgőbb értelmében. Egy kortársunk a XVIII. század Dekameronjának nevezte el; de talán jobban nevén találta e könyvet Madame du Deffand, midőn azt mondta róla, hogy ez a galanteria Apokalypsia. Ezt is megbánta Montesquieu szintugy, mint a «Persa leveleket», hogy napvilágra bocsátotta: de azért épen nem utasitotta el magától azon vivmányokat, melyek neki e könyv kapcsában az élet küzdelmében kinálkoztak. Egy pajkos abbé, *Voisenon,* azt állitja, hogy ez erkölcsrontó könyv Montesquieut számos oly titkos légyotthoz juttatta, a melyekben neki különben soha sem lett volna része, ha e könyvet meg nem irta volna.[7]

De a mi a legjellemzőbb, ugyanezen hölgyek, kik ennyi készséggel nyujtják Montesquieunek a földi gyönyörök poharát, — ugyanezen hölgyek vitték őt be a franczia akadémiába is. E hölgyek előtt erre a bizalmas jogaim természetesen a «*Le Temple de Gnide*» volt. Sikerült is már 1725-ben keresztül vinniök, hogy Montesquieu a franczia akadémiába beválasztassék. A szavazattöbbség, melyet Montesquien ez alkalommal kapott, fölülállott minden kétségen: de azért e választás mégis érvénytelenitve lőn.

Vian azt hiszi, hogy a hivatkozás a választásnál elkövetett formahibára, csak az irigység[8] müve volt: részemről azt hiszem, hogy az «Académie Francaise» nagyon jól tudta, hogy mit cselekszik, midőn e meglepetésszerüleg keresztülhajtott ledér választást megsemmisiti vala.

A botrány meg volt. Montesquieu pedig mélyen sértve érezte magát. Hogy bosszut állhasson ellenségein, megérlelt magában egy nagy elhatározást. Méltóbb pályájára fog lépni az irodalmi tevékenységnek, felhagy a ledér munkálatokkal. És csakugyan haza is utazott Bordeauxba és szörnyü komoly szinezetü értekezéseket olvasott föl az ottani akadémiában, az erkölcstan köréből[9] Hogyan? Talán most már tényleg ráadta volna magát szándékának keresztülvitelére, a tudományos buvárkodásra? És ha igen, vajjon épen az ethika lett volna azon szakma, melyet ő magának választott? Ugy látszik, nem annyira kizárólag az ethika elméleti müvelése, mint inkább egy kis taktikai fogással párosult kisérletek voltak ezek az ő részéről. Ellensulyozni azon hangulatot, melyet az ő ledér iratai a komolyabb körökben iránta támasztottak: ez volt az, a mire Montesquieu e két kisérlete által törekedett. De volt még más czélja is: oly jogczimet találni az akadémiai tagságra, a mely fölött többé az ő ellenségei meg ne ütközhessenek. Ez okból, nehogy a vidéken lakás jövőre ismét akadályt képezzen, elárusitotta az ő magas birói hivatalát[10] és állandó lakást fogadott magának Párisban a Saint Dominique-utczában. *Janet* azt hiszi, hogy ekkor irta már meg a tiz első könyvet a «*Törvények szelleme*» czimü nagy munkájából.

Részemről nem látom semmi nyomát annak, hogy Montesquieu 1725-től 1730-ig, vagyis Angliából visszatértéig a tudományos irodalom körébe vágó bármely munkát is végzett volna, ha csak ide nem számitjuk azon kis értekezését, melyet Spanyolország pénzügyeiről olvasott föl a Club de l'Entresolban. Lehet, söt valószinü, hogy már ez időn át is gyüjtött ő anyagot, csinált jegyzeteket a tervezett «*Törvények szellemé*»-hez: de, hogy e nagy müvének egyes szakaszait szerves egybefüggésben, pl. hogy az első tiz könyvet már ez idétt megirta volna ezt *Paul Jane* csak állitja, de be nem bizonyitja.

Egészen másnemü dolgok voltak azok, a mik Montesquieu szellemét ezen évek folyamában lebilincselve tartották. *Clermont herczegkisasszony* bájainak varázsa alatt ő még ekkor, teljesen és föloldhatlanul, mint valamely verselő rajongástelt ifju állott volna, a ki még soha ily közelről nem pillantja vala meg a földi élet verőfényben uszó tetőzetét. Nem a «*Törvények szelleme*» első tiz könyvét fejezte be most ő, hanem egy kéjelgő költeményt irt ama csábos herczegkisasszony számára. E költemény prózáját müremeknek mondják — «*Utazás Paptosba*» czim alatt jelent meg az szintén névtelenül. (1727.) Előbbeni hasonnemü költeménye, a «*Gnidosi Templom*» csakis magának a szerelmi kéjnek volt apotheosisa: ez utóbbi, a «Voyage à Paptos» már nem érte be egyedül Venussal, ez már Venusnak és egyuttal Bacchusnak is tömjénezett. Nem csoda, hisz Clermont herczegkisasszony is ez időtájban maga sem érte már be Venus cultusával, de egész szenvedélylyel kezdett már áldozgatni ama másik istennek is! Montesquieu később nagyon röstelte, hogy ily költeményt hozott nyilvánosságra; szégyenkezett, valahányszor e müvét, meg a «Temple de Gnide»-ot előtte emlegették.

Montesquieu kigunyolta, miként tudjuk, a «*Persa levelek*»-ben a franczia akadémiát: de ezért minden erejét megfeszitette, hogy ezen akadémiában helyet foglalhasson. Tudta ő jól, hogy *Clermont* herczegkisasszony egymagában nem lesz képes e részben őt czélhoz juttatni: éppen ezért bemutat-

[4]) Montesquieu: Persées: «J'ai la maladie de faire des livres et d'en être honteux quand je les ai faits.»

[5] Cabinet de M. Demetz, i. h. lásd I. czikk.

[6] Parcelle: «Lettres Familières de Montesquieu»: Lettre à l'Abbé comte de Guasco: «C'était une idée à laquelle la société de Mademoiselle»

[7] Voisenon: — «valut á Montesquieu beaucoup de bonnes fortunes, á condition, qu'il les cacherait.» Xsl. e. Vian, p. 80.

[8] Vian p. 80: «En effet quelques envieux invoguérent» stb. Hsl. e. «Les loisirs d'un ministre» Liége, 1787, L. p. 64.

[9] «Traité général de l'homme» (1május 1725) és «Discours sur la différence entre la considération et la réputation» (25 aug. 1725).

[10] Élege historique de Montesquieu — Vian p. 90 — «à réméré» — l. alább.

tárgyalás cimán folyt le egész a 70. §-ig, melynél nemzetiségi vitát rögtönöztek a szász testvérek. *Bacon* József merész módositványt nyujtott be. Azt óhajtja, hogy a nem magyar tannyelvü középiskolák számára képesittetni kivánó tanárjelöltek állandóan nem magyar nyelven tegyék a képesitő vizsgálatot az egyetemeken. *Bausznern* Guidó a gyakorlati kivihetőség szempontjából valamivel engedékenyebb; ő csak a német nyelvre aspirál s azt kivánja, hogy a nem magyar ajku tanárjelöltek németül tegyenek vizsgálatot. *Tisza* Kálmán általános helyeslés közt szólott a szászok módositványai ellen, mire *Misics* kijelentette, hogy ő hoszszasabban kiván e «fontos» kérdésben nyilatkozni, s igy a vita folytatását holnapra halasztották.

II.

A képviselőház ülése április 13-án.

Elnök: Péchy Tamás. *Jegyzők*: Tibád Antal, Rakovszky István, Fenyvessy Ferencz.

A *kormány* részéről jelen vannak: Tisza Kálmán, Szapáry Gyula gr., Trefort Ágost, Pauler Tivadar, Kemény Gábor b., Széchényi Pál gr., Ráday Gedeon gr., Bedekovics Kálmán.

Elnök bemutatja Ugocsamegye közönségének felterjesztését, melyben Hódmezővásárhely városának feliratát pártolván, a Bukovinában, a Moldvában és Oláhország ban élő magyarok hazatelepitése iránti intézkedést tétetni kér. Gervai István róm. kath. tanitó kis-tétényi lakosnak Halász Géza képviselő által beadott kérvényét, melyben Bodiz Ferencz csendbiztos által rajta elkövetett több rendbeli meghurczoltatás miatt orvoslást kér.

Ezen kérvények kiadatnak előzetes tárgyalás és jelentéstétel végett a kérvényi bizottságnak.

Elnök: Jelenti, hogy a közmunka- és közlekedési miniszter ur a holnapi ülés végén kiván válaszolni Latinovics Gábor képviselőnek a bajai szárnyvasut tárgyában hozzá intézett interpellácziójára.

Tudomásul vétetik.

Szemenyey János, a mentelmi bizottság előadója bemutatja a mentelmi bizottságnak Incze József és Bartha Miklós, ez utóbbinak két rendbeli mentelmi ügyére vonatkozó jelentését.

Elnök: A jelentés annak idején napirendre fog tüzetni.

Dobránszky Péter: Személyes kérdésben és félreértett szavai valódi értelmének konstatálása végett szólal fel. Hegedüs László azon állitást tulajdonitja neki, hogy azt mondta volna, hogy itt a házban felekezetek képviselői vannak. Hivatkozik az országgyülési tudósitóra, hogy ezt nem mondta.

Következik a napirend: **a középiskolákról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának** folytatása.

A régi 59, most 60. §. igy szól:

«A középiskolai tanárok képesitése czéljából a magyar egyetemeken a vallás- és közoktatásügyi miniszter egy-egy vizsgáló bizottságot szervez, melynek tagjai oly főiskolai tanárok, kik a vizsgálatok tárgyainak eloadásával és szakszerü müvelésével foglalkoznak. Ezeken kivül szakcsoportonkint nevezhet ki még oly tagokat, kik, ha nem tanárok is, de az illető tudományokkal szakszerüen foglalkoznak.»

Csiky Kálmán módositványt nyujt be, mely szerint a 60. §. negyedik sorában a «tanárok» szó elé tétessék ezen szó «főiskolai.»

Nagy István: Midőn e szakasznál egy módositvány elfogadására a házat felkéri, melynek méltányos volta elől talán a miniszter és az előadó sem fognak elzárkózni, egész átalánosságban csak annyit bátorkodik megjegyezni, miszerint helyesnek tartja ugyan, hogy az állam saját közegei utján akar magának, azoknak tudományos képzettségéről meggyőződést szerezni, kikre hazai ifjuságunk nevelését bizza, csak azt kivánná, hogy a vizsgálati rendszer, a tárgyak mikénti csoportositása ne változtattassék meg oly gyakran, mint az eddig történt, továbbá a tanárjelöltek irányában majdnem hihetetlenségig fokozott vizsgálati követelések tekintetében is vétessék figyelembe, hogy: sunt certi denique fines, melyeket át nem léphetünk, ha a fiatal nemzedéket a türelmes munkában megtartani akarjuk. Nézete szerint a szakasz főhiánya abban rejlik, hogy a tanárképesitő vizsgálatot kizárólag csak egyetemi tanárok és szaktudósokra bizza. Kivánatos mindenesetre, hogy a tanárjelölt választott szakjában kellő tájékozottságot és otthonosságot tanusitson, de a méltányos kivánalmak mértékét egy gyakorlott gimnáziumi vagy reáliskolai tanár sokkal jobban megtudja itélni, mint a szaktudósok, kik azon tudományágaknak inkább tovább fejlesztésével, előbbrevitelével foglalkoznak, mig a gyakorlott középiskolai tanár azoknak közlését, terjesztését tartja szem előtt és e tekintetben sokkal képesebb annak alapos megitélésére, vajjon a tanárjelölt elsajátitotta-e valamely szakból a gimnázium vagy reáliskola előirt anyagát?

Módositványt nyujt be az iránt, hogy ezen szó után: «foglalkoznak» nem pont, hanem vessző teendő, azután pedig még a következők beillesztendők: «valamint a főgymnasiumok vagy főreáliskolák egyes, gyakorlott szaktanárai is.» Az ezután következő másfél sor kimarad.

Trefort Ágost vallás- és közoktatásügyi miniszter: A bizottság egyébként sem csupán főleg tanárokból lesz összeállitva, hanem megengedtetik, hogy a miniszter olyanokat is kinevezzen tagokká, akik nem tanárok, de a tudományok müvelésével foglalkoznak. Nagy István kivánalmának ez által meg van felelve. Kéri a házat, hogy az eredeti szöveget fogadja el.

Thaly Kálmán: Midőn az általános vitában a tanárképesitést is szóba hozta, és aggályait fejezte ki a protestáns autonomia szempontjából az iránt, hogy a protestáns tanárjelölteknek megvizsgáltatására nézve, különösen a hazai történelem irányát követve, a tanárvizsgáló bizottság ilyetén szerkezetében meg nem nyugodhatik, akkor egyrészről a miniszterelnök ur, másrészről Hoffmann Pál megtámadták. Hogy mennyire méltatlanul támadták meg, arra nézve ezen szakasz szolgáltatja a legeklatánsab bizonyitékot. Konstatálni kell, hogy a miniszterelnök, valamint Hoffmann Pál, akkor ezen 59. §-t vagy olvasták, vagy nem olvasták. Ha nem olvasták, akkor könynyelmüen jártak el, midőn megtámadták. Ha pedig olvasták és mégis vádolták, akkor maliciózse jártak el, mely utóbbit legalább Hoffmann Pálról nem tétetezi fel. (Derültség.) A miniszterelnöktől már volt alkalma e félét neki is, másoknak is megszokni. Ezen szakasz különféle elemekből óhajtja a tanárvizsgáló bizottságot összeállitani és igy kijelenti a ház szine előtt válaszul az akkor ellene két oldalról sujtott vádra, hogy esze ágában sem volt az egyetem tanárait kifogás alá venni, és a főiskolai tanárokat sem, sőt megkivánja azt, hogy a mennyiben a felekezetnek is jogos érdekei tekintetbe veendők, erre is bizonyos tekintettel legyen a bizottság alakitásánál a miniszter, és az ellen sincs kifogása, a mit Csiky Kálmán és Nagy István kivánnak, hogy némely középiskolai tanároknak, kiknek megválasztását a miniszter, mint legkompetensebb, fogja megtehetni, hely adassék. De kifogása van a harmadik kategoria ellen; ettől tart legjobban, és ezt értette, midőn a protestáns tanárjelölt ifjak megvizsgálására nézve aggodalmait fejezte ki, mert ismerve a miniszter irányzatát, fél attól, hogy ezen szakcsoportban azon tanárokból oly tömegeket s oly irányzatosan fog kiválasztani, hogy pl. a magyar történelmet csupa oly urak fogják vizsgázni, mint a kiknek egyike müvéből Kiss Albert azokat a gyönyörüséges mutatványokat olvasta fel, nevezetesen Fraknói Vilmos. Telerakja Fraknóiakkal a vizsgáló bizottságot és akkor jaj a protestáns tanárjelölteknek, mert megbuktatja, ha rebellisnek nem deklarálja Rákóczyt, Bethlent, Pázmánt pedig egekig nem isteniti (Mozgás.) Pártolja Nagy István módositványát.

Kiss Albert: A következő módositványt terjeszti be:

Módositvány az 59. §. végszavai után második kikezdés gyanánt beiktatandó:

«A hitfelekezetek főiskoláiban képezett tanárjelöltek képesitésére, az ezen joggal idáig birt hitfelekezetek ezentul is jogosultak, a tanárvizsgáló bizottság szervezetét és a tanári képesitő vizsgálat szabályzatát kötelesek a vallás és közoktatásügyi miniszternek bemutatni annak ellenőrizhetése végett, hogy a tanárjelöltektől követelt képzettség nem kisebb, mint az állami tanárképesitésnél». Beadják: Kiss Albert, Thaly Kálmán, Hegedüs László, Földes Gyula, Györfi Péter, Hentaller Lajos, Madarász József, Madarász Jenő, Csanády Sándor, Herman Ottó, Isaák Dezső, Pappszász György, Orbán Balázs, Komjáthy Béla, Farkas József, Halász Bálint, Szabó Károly, Mocsáry Lajos, László Imre, Vidovich György, Duka Ferencz, Krisztinkovich Ede, Tóth Antal, Sárközy Aurel.

Szóló csak röviden óhajtja indokolni e módositványt. Az 1859. szept. 1-én kelt pátens, mely annyi sok sérelemre és felszólamlásra szolgáltatott alkalmat, a 17. §-ban ide vonatkozólag következőleg intézkedett: «Mindenik szuperintendencziának szabadságában áll, mindaddig, mig e tekintetben a zsinati törvényhozás utján általánosan kötelező határozatok nem hozatnak, kibocsátani azon rendeleteket, melyeket szükségeseknek vél a végett, hogy a gimnáziumokból kilépő oly tanulók képződésének folyama szabályoztassék és ellenőriztessék, kik magukat egyházi és iskolai szolgálatra szentelni, s e végett külföldi egyetemeket látogatni vagy belföldi hittudományi tanintézetekbe átlépni szándékoznak. E végett a szuperintendencziák a mivelődésnek a kormány által kivánt mértékénél többet is követelhetnek, és meghatározhatják azon tanszakokat, melyeknek sikerrel befejezett tanulása folytán az emlitett osztályu tanitványok valamely egyetem látogatására vagy a hittudományi tanulmányba lépésre föliogosittatnak. A superintendencziák továbbá föntarthatják maguknak az ilyes tanitványok érettségi bizonyitványainak megerősitését, s mindazon jelöltektől, kik valamely egyetemen vagy azon szuperintendenczián kivül, melyhez tartoznak, valamely hittudományi tanintézetben tanulnak, tanulmányaikról szigoru időszaki kimutatásokat követelhetnek. Oly jelöltek, kik az ebbeli rendeleteknek eleget nem tesznek, ne alkalmaztassanak. A módositvány, melyet jelenleg előterjeszt, semmi más, mint az 1880-ban a képviselőház elé maga a miniszter által beterjesztett törvényjavaslatnak 72. §-a. Módositványa ettől abban különbözik, hogy e szakasz első bekezdését kihagyta azért, mert ugyanaz benfoglaltatik a törvényjavaslat 60-ik szakaszában.

Egyetlen okot hozhatnak fel ellene és ez a nemzetiségi kérdés, ámde módositványa kellő garancziát nyujt, mert a 62. §-ban foglalt intézkedés megadja a miniszternek a jogot, követelnie, hogy hozzá terjesztessék fel a tanárképesitési vizsgálat szabályzata, és az csak akkor jut jogerőre, ha a miniszter megerősiti, ezen szabályzatban pedig elég módja és alkalma lesz a miniszternek, hogy aggályait kellőleg orvosolhassa. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Orbán Balázs: A minősitvényt nem a képesités helye és módja, hanem az előtanulmányok helyes mértéke szabja meg. Miért ezt megneheziteni, minek ezt a két egyetemhez kötni? (Ugy van a szélső balon.) Elég azt konstatálni, hogy a tanár nemes hivatásának letöltéséhez a kellő ismeretek és képességekkel bir; de hogy arról csakis az egyetemnek székhelyein, tehát ez idő szerint csak két helyen: Budapesten és Kolozsvártt nyujthasson meggyőződést, azt nagyon megnehezitő és szükségtelen megszoritásnak tartja. Pártolja Kiss Albert módositványát.

Herman Ottó: Sokkal szivesebben látta volna, ha a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat sarkköve és gerincze olyan természetü dolgokra, mint a minő az oktatás beosztása s a képzésnek szervezése stb. fektettetik, mint azt, hogy e sarkkő az állami omnipotenczia s az állami beavatkozás tendencziájára van alapitva. A tanárképzésnek legszervesebb feltétele a főiskolák állapota, a főiskolákban uralkodó szellem, az a tudománymennyiség, az a methodus, mely a főiskolákban representálva van, a mint az, mint tudományos anyag kezeltetik, és az élet számára kiszolgáltattatik. Ha e szempontból vizsgáljuk magunk állap tait, rögtön felötlik a különbség azon viszonyok közt, melyek közt a régibb idők tanára készült és pályáját folytathatta és azok közt, a melyek most léteznek. A klassziczismus uralkodó korszakában az illető tanárnak meg volt a szilárd basisa, ki volt tüzve számára egy czél, melyet ő el is érhetett biztosan. Biztosan azért, mivel határozottan körvonalozva volt az, a mi egy müvelt embertől és egy tanártól magától követeltetett. Ez volt a klasszikus irodalomnak ismerete, a klasszikus irány gyakorlása és müvelése. Ott voltak a klasszikusok előtte Aesop meséitől a nagy eposokig. Azoknak ismerete volt kötve a nyelv ismeretéhez és a ki ezekben előkelő álláspontra helyezkedett, azt az akkori idő kiválóan tudós, müvelt embernek, illetőleg tanárnak ismerte el. Ámde hogyha ma saját viszonyainkra vonatkozólag felvetjük a kérdést, hogy mi lehet a mostani tanárképzésnek voltaképeni bazisa, mik legyenek azok az eszközök, a melyeknek segitségével a tanár megnyerheti azt a kvalifikácziót; a klasszikusok helyén kell keresnünk és találnunk a tudománynak az uj kor követelményeihez alkalmazott oly forrásait, a melyekből az illetők biztosan merithetik a tudást.

Oly tanárképzést kell komtemplálni és egész erővel azon kell lenni nemcsak a törvényhozásnak, hanem a müvelődési faktoroknak egyáltalán, hogy a középiskolai kathedrát csupán csak oly férfiak foglalhassák el, kik a tudományos anyagon kivül az oktatásban egy nagy nemzeti missziót látnak, és kik midőn erre a kathedrára kerülnek, nemcsak a kellő tudományos qualifikáczióval birnak, hanem birnak életismerettel és élettapasztalással is, hogy akként élő hatást gyakorolhassanak az ifjuságra. Követelni kell ezt annyival is inkább, mert a már egyszer bevett és többé ki nem kerülhető u. n. szakoktatás, a mely behozatott a középiskolánál is, csökkenti azt a közvetlen behatást, melyet a tanár az ifjura, s annak jellemére gyakorolhat, a mint gyakorolhatta a klassziczismus korszakában.

Felhivja a miniszter figyelmét a tankönyv-irodalomra, megjegyzi egyszersmind azt, hogy nagy érdekkel olvasná a miniszter levelét, melyet valamely igen kiváló, előkelő állásu magyar tanférfiuhoz intézne, s a tankönyvek fejlesztését tenné eme fejtegetés tárgyává. Fájdalommal konstatálja azt, hogy ismeri nem egy előkelő egyetemi tanár lovait, ismeri fogatait, de tankönyveit nem látja sehol. (Derültség a szélső balon.) Hallgatja és nézi a magyar tudományos akadémia munkálkodását, a hol kiválóan legfőbb iskolai tanárok szerepelnek és látja, hogy forgácsolják szét erejüket apró-cseprő értekezésekre, melyekről itéletet mondani nem akar, mert sem helye, sem ideje annak; a kik épen azért, mert elvont tudományos munkálkodással töltik idejüket, tanári müködésükre nem fektetnek elegendő, kellő sulyt, az ily apró-cseprő foglalkozással alább és alább szállitják a tudományos niveaut és ez eredményezi azt, a mi már Magyarországon igen nagy veszedelem, t. i. az u. n. olcsó dicsőséget. Flkéri a minisztert, legyen figyelemmel arra, hogy Magyarországon a legfőbb s legfontosabb kulturintézet — müvel tudományt, igaz, de egyszersmind konkurrál azzal, mit más nemzeteknél buzgó könyvkiadók teljesitenek, könyvkiadó-vállalatokba bocsátkozik, forditásokra fekteti a sulyt, a magyar tudományosság niveaujának alászállitása mellett olcsó dicsőséget szerez.

Szóló ezután áttér Somsich Pál minapi beszédére, s igy folytatja:

Somssich Pál t. képviselőtársam, a ki iránt én valósággal benső őszinte tisztelettel viseltetem, rám idézte Bacónak egy mondását, a mely a t. ház élénk derültségét keltette fel, nem azért, a mit a mondat tartalmaz, hanem a mint az rám alkalmazva volt.

Minthogy én a ház naplójából kivettem azon bizonyos tételnek forditását, tehát legyen szabad, hogy Bacó mondatát ezennel a t. ház előtt rövid kritika alá vessem, t. i. a forditásra nézve, a mint azt Somssich Pál t. képviselő itt a t. ház előtt rögtönözte. Előre kijelentem, hogy én nem kivánom Somssich Pál t. képv. urat vádolni arról, mintha ő talán a latinban nem volna jártas, ellekezőleg, jól tudom, hogy ő egyike a legjobb latinisták közül való e házban, hanem inkább ugy fogom fel a dolgot, hogy ő enyhitésből, nehogy tulságosan megvágjon engem, forditotta a tételt ugy le, a mint forditotta. A mondat első fele ugyanis azt mondja: «Misum quam homines in tenebris notiorum suarum acriter vident.» Ezt Somssich Pál t. képviselő ur igy forditotta: Csodálatos, hogy némely emberek önalkotta ismereteik körében élesen látnak.» Hát én ebben enyhitést látok, mert ha t. képviselő ur ezt valósággal szóról-szóra és értelme szerint forditja, akkor azt kellett volna mondani, hogy «Csodálatos, miként némely emberek vizsgálódásaik homályában élesen látnak» és a mondat többi része «a tapasztalásnak világára jutva, mint a baglyok pislognak.»

T. ház! Én ehhez bizonyos eszmemenetet kivánok csatolni, mert azt találom, hogy e mondat rám nem volt jól alkalmazva, sem a mi személyemet illeti, sem magát az alkalmat véve. Én abban nem akadok fenn, hogy Báco elismert, mindenesetre egy kitünő theoretikus tudós volt, beillett volna a mai korszakba is, mert nem szokatlan kisérletet tett, lehetett volna rá bizni például az árvapénzek kezelését is. Elismerem, hogy ő az induktiv rendszer legelső, ugy szólván megteremtője, megalkotója volt és áll, hogy azon csekély szerepet, a mely nekem itthon eljátszani jutott, épen a bákói induktiv rendszer alkalmazásában gyökerezik, a mire minden természetvizsgáló eo ipso kötelezve van.

Személyes tekintetben ez az egyik megjegyzésem. De miután már Somssich t. képviselő ur azon helyen és alkalommal alkalmazta a hasonlatot, a mely helyen és alkalomból azt alkalmazni nem lehetett, hát én is e hasonlatnak más alakban bizonyos dedukczióját fogom megkisérleni. (Halljuk!) Nekem ugy látszik, hogy Somssich Pál t. képviselő ur ugy fogja fel a dolgot, hogy az a politika, a mit a mi kedves szomszédaink itt kontemplálnak és a mely mellett buzgólkodnak, hogy az a felkelő nap, hogy ettől nekem mint függetlenségi bagolynak pislognom kellett. (Derültség a szélső baloldalon.) Azonban mégis t. ház, én ugy találom a dolgot, hogy olyan korszakban, a mikor Európa egyik leghatalmasabb nemzete alatt a dynamittól a föld megrázkódik, midőn köröskörül bizonyos explosiv áramlások észlelhetők, s mind komolyabbakká és komolyabbakká válnak és akkor, midőn Magyarországon pl. a mi legelőbbkelő sajtónk a felett veszekszik, hogy vajjon 70 millió-e a deficzit vagy 48 millió, az alatt a kormány alatt, mely 1875-ben kitüzte czéljául a pénzügyek rendezését, és ha akkor ilyen körülmények között az én igen t. barátom Somssich Pál képviselő ur Báco-t idézi és bemutatja azt a különbséget, t. i. a pénzügyek rendezését az ő szempontjából és a külügyi kérdést az ő szempontjából, mint valami sarkalatos dolgot: hát én részemről csak azt kivánom konstatálni, hogy én ebben egy olyan politikai alkonyatot látok, a melyben minden, még a legérzékenyebb láterejü bagoly is kerekre nyitott szemmel belepillanthat. (Élénk derültség és tetszés a szélső baloldalon). És azt hiszem t. képviselőház, hogy abban a homályban a voltaképi sasok alusznak és meg fogják várni azt a pillanatot, az időt, midőn az alkony valóságos virradattá válik s ez akkor lesz, mikor egészségesebb politikai irányok fognak uralkodni ezen az országon, a hol aztán igazán az experienczia, a tapasztalatok bebizonyitva ennek a jelenlegi kormányzatnak rosszaságát, ki fogja vinni azt, a minek be kell következnie, t. i. Magyarországnak, mint önczélnak, mint független államnak alakulását; ebbe azután a sasok, mint egy napba, kerek szemmel bele fognak nézni. (Élénk helyeslés és tetszés a szélsőbaloldalon.)

A második dolog t. képviselőház — és erre kérném a t. képviselő urak becses figyelmét, minthogy olyan tárgy, a mely ezt a törvényhozást már sokszorosan valósággal a kitörésig, lelkesedésbe és sokszor az undorodásig is vitte — vonatkozik arra a nagy agitáczióra, mely jelenleg Magyarország ellen foly Németországban, épen a ház tárgyalását képező törvényjavaslat ötletéből.

T. képviselőház! Tegnap volt alkalmunk hallani Wolff Károly képviselő urat, a ki minden szavába egy-egy scorpiofulánkot fektetve, kikelt az ellen a rendőri szellem ellen, a mely a jelen törvényjavaslatban foglaltatik. Hallottuk több oldalról; rendőri szellem ide, rendőri szellem oda; én magam is Hegedüs László t. képviselőtársammal betettem a külön véleménybe, mert ez a szellem valósággal bent is van és én sajnálom, sőt restellem, hogy egy olyan törvényt fog Magyarország törvénykönyvébe beiktattatni, a mely közoktatásügyről szól és rendőri szagu. Ámde ha Wolff Károly képviselő ur ezért feljajdul, akkor vegye tudomásul azt, hogy legalább az én felfogásom szerint az ő és társainak agitácziója az ő eljárásuk ugyszólván, kényszeritette a magyar kormányt arra, hogy ez a törvényjavaslat rendőri szagu legyen. (Ugy van! a szélső balon.)

Ezt kifejezve t. képviselőház, egyszersmind ki akarom fejezni azt, hogy én szánom-bánom, nem restellem bevallani, szánom-bánom, hogy én a t. képviselőház elé a mult évi budget tárgyalása alkalmával egyátalán felhoztam a szász agitaczió és a Schulverein kérdését, mert én azt tapasztalom, hogy tökéletesen igaz az, a mit Zay képviselő ur a multkor mondott, midőn megköszönte, hogy az ő beszédjének reklamot csináltam. Én sajnálom és restellem, mert azt találom, hogy legjobb lesz, ha azon urakat egyátalán észre sem vesszük, (Helyeslés.) mert minden felszólalás velük való foglalkozás, nekik csak fontosságot és sulyt kölcsönöz, olyat, a minőre ők nem érdemesek. (Élénk helyeslés és tetszés.) Elfogadom Kiss Albert módositványát.

Zay Adolf: Neki a tárgyalás alatt lévő 59. §-hoz tulajdonkép semmi megjegyzése nincs, mert a felekezeti autonomia és a jogfolytonosság szempontjából ellenzi az egész fejezetet, mely elkobozza a felekezetektől az eddig általuk gyakorolt és helyesen gyakorolt tanárképzési s tanárképesitési jogot. Meg van győződve, hogy Kiss Albert csak az el-vek fentartása és tiszteletben tartása szempontjából tette inditványát, bár tisztában volt az iránt, hogy az itt e házban a többség által a kormány rendeletéből le fog szavaztatni. Hisz tudjuk, mindnyájan, mi a jelenlegi tárgyalás titka, tudjuk mindnyájan, hogy itt előre kicsinált dologgal állunk szemben, tudjuk, hogy e javaslat részleteinek sorsa eldőlt, azon titkos tanácskozásokban, melyeket a miniszterelnök ur és a szakminiszter ur a maga bizalmi férfiaival tartott pár nappal ezelőtt. Beéri annak kijelentésével, hogy elfogadja Kiss Albert inditványát, (Mozgás a szélső baloldalon.) azért, mert azt hiszi, hogy nézettársai is a Királyföldről fennakarják tartani a felekezeti autonomiát, fennakarják tartani a tanárképesités azon jogát, melyről a jelenlegi közoktatási miniszter a tárgyalás alapját képező törvényjavaslatban megmondta, hogy a felekezetek birnak a tanárképesités jogával, helyesen élnek vele, és nincs sem törvényes, sem didaktikai ok, miért elvonni azt tőlük. Herman Ottó azt mondta, hogy ő restelli, kárhoztatja azon rendőri szagot, melyet ő ma ezen törvényjavaslat keretében észlelt, de aztán védelme alá veszi a kormányt és azt mondja, hogy hiszen a kormányt erre Wolff Károly kényszeritette állitólagos áskálódásai által. Ez furcsa anacronismus. Ugyenezen rendőri szagu intézkedés már a két előbbi javaslatban már az 1879-ben is benne volt, mielőtt Wolff képviselő lett volna, még mielőtt azon mozgalom, melyre Herman hivatkozott egy jelét is adta volna Németországban. Tehát mikor a németországi hangulat még teljesen csendes és barátságos volt Magyarországgal szemben, akkor nem lehet ugyanaz a németországi hangulat oka azon rendőri velleitásoknak, melyek már a 79-iki javaslatban nyilvánultak. Herman Ottó itt világosan tett egy vallomást, mely az ugynevezett espritt d'escalier jellegét viselő. Ha azon bölcs nézetét, melyet ma nyilvánitott, egy évvel ezelőtt nyilvánitotta volna, talán megkimélte volna magát és megkimélte volna a képviselő házat igen sok kellemetlen és sterilis vitától, megkimélte volna talán az országot igen sok felindulástól. Különben tudomásul veszi ez iránti önvallomását, és csak kérné, hogy legalább utólag okuljon a tapasztalatból, melyet ez irányban tett.

Ivánka Imre: Zay Adolf azt mondta, hogy azon tanácskozások, melyek nem régen tartattak, titkos tanácskozások voltak. Szóló azon tanácskozásokban részt vett és semmi titkos tanácskozásról nem tud. Talán a nyelvet nem birja Zay, és a bizalmas és titkostanácskozás közt különbséget nem tud tenni.

Kovács Albert: Véleménye szerint a törvényjavaslatnak azon intézkedése, hogy jövőre tanári diplomát csak egyetem adhat egészen helyes, sőt kijelenti, hogy az ellenkező felfogást tudomány ellenesnek és a tudomány legmagasabb érdekeivel összeütközőnek tartja. Ezen szakasz a felekezeteket teljességgel nem korlátozza abban, hogy leendő tanáraikat maguk tanitsák és ha a megfelelő tanintézetet felállitják, azon diplomát osztogassanak s ezért az eredeti szöveget elfogadja Kiss Albert módositványával szemben. Szólva a Csiky Kálmán és Nagy István által beadott módositványokról, kijelenti, hogy pártolja Nagy István módositványát.

Hegedüs László: A törvényjavaslatban nagy előhaladást lát, nevezetesen azt, hogy szakitott a tanárképzés azon rendszerével, a mely eddig divott, s a mely mondhatni mint egy járszalagon vezette a leendő tanárt és bizony valljuk meg, hogy igen sok középszerü tehetségnek nagyon kedvezett, mint azt a miniszter más alkalommal elismerte. Itt ezen törvényjavaslat megengedi azt, hogy a leendő tanárok egyetemeken s főiskolákon szabad kurzusban képezzék magukat, szabadon, mert csak ilyszabadon fejlődő tanártól várhatjuk az özépiskolai oktatás nagy előmenetelét. A 60. illetőleg a 61. §-ban impliczite már bennevan az, hogy a felekezetek is képezhetnek maguknak tanárokat, ha oly főiskoláik vannak, a melyeken a leendő tanárok mindazon tantárgyakat tanulhatják, a melyek szakmájukhoz tartoznak, részben pedig minden szakhoz egyiránt szükségesek. De arról itt teljességgel nincs szó, hogy midőn nekik megadatott a jog, hogy tanárokat képezhetnek, vajjon joguk lesz-e azokat képesiteni is. És épen erre vonatkozik Kiss Albert módositványa s ezt a jogot tőlük megtagadni nem lehet. Ajánlja Kiss Albert módositványának elfogadását.

Zay Adolf: Hegedüs Lászlóval szemben személyes kérdésben szólal fel.

Szabó Kálmán: Pártolja Kiss Albert módositványát, de ahhoz még egy pótlást inditványoz. Már a görögöknél kiválólag meg volt az, hogy az alkalmazandó tanároknak nem csak észbeli képességét és tudománybeli előhaladá-

---

tatta magát *Fontenelle* által azon vén dámánál, a kiről *D'Argenson* azt mondja, hogy ő tette meg felerészben legalább is az ő korában a franczia akadémia összes tagjait.[11] Montesquieut e vén dáma, *Lambert* őrgrófnő csakhamar megkedvelte és midőn *Louis de Sacy* meghalt (1727. okt. 26.) mindent elkövetett, hogy Montesquieut az akadémia megürült székébe besegitse. Olivet abbét hasztalan ültette ugyan az őrgrófné asztalához. E ravasz abbé végig ette az őrgrófnő ebédjeit és midőn az akadémiában szavazásra került a dolog, mégis Montesquieu vetélytársára szavazott. Ámde nagyjában véve mégis sikerült az őrgrófnőnek saloni egybeköttetései és lakomái által Montesquieu számára az akadémiában oly szavazattöbbséget létrehozni, mely éppen nem volt jelentéktelen. Sőt nem csak ezt vitte keresztül *Lambert* marquise. Talált ő — Clermont herczeg kisasszonynak és Du Maine herczegnőnek galante szolidaritásban — módot arra is, hogy megpuhitsa *Fleury* bibornokot is, ki mint államminiszter a szavazattöbbséget nyert akadémiai jelöltek a megerősités vagy meg nem erősités jogát a király nevében gyakorolta volt. Fleury bibornok jól tudta, hogy Montesquieu a «*Persa levelek*»-ben nem csak az akadémiát tette nevetségessé, de gunytárgyává tette a királyt, a birákat, az apáczákat, a gyóntató atyákat, a püspököket, a pápát, sőt magát a keresztény vallást is. Ezért semmi szin alatt sem akart beleegyezni a Montesquieu megválasztatásába. — Még október havában (1727) azt irta ő az akadémia örökös titkárának, hogy «ő felsége semmi szin alatt sem fogja soha jóváhagyni a «Persa levelek» szerzőjének megválasztatását,[12] — és mégis, már január 5-dikén (1728) ugyanő, a bibornok és csaknem mindenható államminiszter maga ajánlotta az akadémia örökös titkárjához intézett levelében ugyancsak a «Persa levelek» szerzőjének megválasztását. Valljon mi történhetett. Vian és Oncken e fordulatot az által vélik kimagyarázhatni, miszerint a bibornok utóbbi levelének eme soraira hivatkoznak: «Montesquieu elnök ur oly teljesen megadta magát, hogy most már a legkisebb szeplőnek sem szabad többé az ő jóhirnevén maradnia.[13] Igy lőn a bibornok-államminiszter Montesquieunek kegyetlen elvi ellenségéből egyszerre Montesquieunek valóságos atyai jóakarójává. — Csak imént még csak az akadémiába sem akarta beereszteni — most meg már ugyanezen vallásgunyolónak szeplőtlen jó hirneve fölött is őrködik. Valóban csodálatos!

Ugyan mi indithatta a bibornokot e lépésre? Hogy történhetett az, hogy a «Persa levelek» szerzője egyszerre ily bizalmas közelségébe juthatott a bibornoknak? És hogy értendő azon annyira teljes önmegadás, a melyről a bibornok oly hangsulyozással beszél? Előbbi kérdésekre legfölebb azon delnők tudnának megfelni, a kik az ő ledér érdek-kapcsolataik által nemcsak az akadémiát, de magát az udvart is körülhálózva tartják vala. Az utóbbi kérdésre nézetem szerint *Soulavie* adja a legtöbb hitelt érdemlő feleletet. Montesquieu jelöltsége folyamában kartonokat nyomatott és azokat beékelte a «Persa levelek»-be, bizonyos kivágott lapok helyére, hogy szövegének ilyetén meghamisitása által félrevezesse a bibornokot. Ezt állitja Soulavie és mindinkább hitelre talál a kritikusoknál. Tény az, hogy Fleury bibornok szemet hunyt ezen időpont óta a «Persa levelek»-re és hogy Montesquieu csakugyan képes volt ily szelid kis irodalmi csiny[14] elkövetésére ezt nem csak Voltaire és egyéb kortársai állitják, de kiderül azon megdöbbentő bizonyitványból is, melyet akadémiai székfoglalója által adott az ő saját erkölcsi érzékének. Január 24-én tartotta Montesquieu a franczia akadémiában e székfoglalóját. Czynikus dicsőitgetése e székfoglaló ugyanazon XIV. Lajosnak, a kit Montesquieu e székfoglalóban «Nagy Lajosnak» nevez ugyan, de a kit ő a «Lettres Persanes»-ban csak imént még «Magicien»-nek, csalónak nevezett. A franczia akadémia — Montesquieu e székfoglalója szerint — épen abban áll, hogy fárad bele e XIV. Lajos dicsőségének hirdetésébe! Igéri egyuttal, hogy meg fogja irni az ifju uralkodónak, valamint a világra nézve oly nélkülözhetlen miniszternek, Fleury bibornoknak viselt dolgait is.[15]

Ugyanez évben, april 5-én Montesquieu utra kelt, hogy bejárja Európát. Mindenekelőtt Bécsbe jött, a Párisból ide áthelyezett angol követnek *Lord Waldegravenek* társaságában. Valjon mi volt czélja e Bécsbe rándulásának? Tán anyagot jött keresni a «Törvények szelleméhez?» Avagy levéltári kutatásokat tenni a XIV. Lajos háboruinak történelméhez?

Legkevésbbé. Montesquieunek egészen más forgott ekkor még elméjében. Nem a tudomány előbbrevitelére gondolt most ő, hanem arra, hogy hogy szerezhessen magának minél előbb követi állomást valamely külhatalmasság udvaránál. Kevesen tudják, hogy később, midőn hirneve még jobban növekedett, nem állapodott volna meg ő, csak a *kanczellárságnál*[16]; de egyelőre beérte volna egy kis követséggel is.

Alig hogy megérkezett Bécsbe, azonnal irt Fleury bibornoknak és Chauvelinnek, a franczia külügyminiszternek. Diplomácziai alkalmaztatásért folyamodott. Ámde hasztalan várta levelére a feleletet. Irt tehát Oliver abbénak, Lambert őrgrófné e parasitájának, és fölkérte őt, járjon utána, hogy folyamodványa minél előbb elintéztessék. Arra, hogy vissza fogják utasitani, ugy látszik, az ifju akadémikus nem is igen gondol vala. Még mindig nem nyert választ, de ő lassanként erőt vett a maga ideges türelmetlenségén. — Belemerült barátjával, Lord Waldegravevel a bécsi élvmámorba. — Lord Waldegrave értett hozzá és miután ő Berwick tábornagynak unokaöcscse, Montesquieu pedig pár évvel ezelőtt még a tábornagy szalonjának legérdemteljesebb házi barátja volt: csak nagyon természetesnek fogjuk találni azon bizalmas szolidaritást, mely az angol követ és a «Persa levelek» szerzője közt a tivornyák egész sorozatában nyer kifejezést. Ugyancsak Lord Waldegrave által ismerkedett meg a bécsi high-life irányadó gavallérjaival is: Liechtenstein hggel, Harrach, Kinsky, Stahremberg grófokkal. Nagyon megszerette — miként bizalmas leveleiből kitünik[17] — e gavallértársaságot; sőt e gavallértársaság, ugy látszik, még tudományos tekintetben is teljesen kielégithette, miután semmi nyoma annak, miszerint Bécsben léte alatt tudósokkal is érintkezésbe lépett volna, — hanem ha Van Swieten belga orvossal, a ki ugyan nem vala nagy tudós, de legalább császári könyv-czenzor volt. *A tokaji bort* is megizlelte föntnevezett gavallérok asztalánál, elannyira, hogy annak gyógyerejét is tanulmányozta.[18] De fordult ő meg Bécsben magasabb körökben is. Fogadta őt Károly Emánuel savoyai kir. herczeg, fogadta őt a diadalkoszoruzta hadvezér savoyai Eugen herczeg is. Ez utóbbi vele komoly eszmecserébe is bocsátkozott. Sajnos, hogy mindez érintkezések horderejéről mind e napig nem vagyunk közelebbről tájékozva.

Junius elején Montesquieu Pozsonyba jött. Ugy látszik föntnevezett bécsi cseh-német főurak ajánló leveleit hozta magával.

Itt Pozsonyban érte őt utól[19] a franczia miniszter elutasitó végzése. Nem nyert követséget. Hasztalan volt minden folyamodása.

Schvarcz Gyula.

[11] Mémoires I., p. 127: «Il est certain, qu'elle a bien ait la moitié des académiciens actuels.»

[12] D'Alembert: Eloge de Montesquieu p. 8.

[13] «La soumission de M. le président de Montesquieu a été si entière, qu'il ne mérite pas qu'on laisse aucun vestige de ce qui pourrait porter quelque préjudice à sa réputation.» — Vian p. 706.

[14] «Petite supercherie»; igy nevezik azt Richelieu herczeg emlékiratai. Hel. e. Oncken p. 459. Vian «Tour de Gascon»-t emlegeti, p. 104. — Voltaire: Siècle de Louis XIV.

[15] Montesquieu: Oeuvres compl. VII., 91—95. Oncken (i. h.) sokkal jobban szinezi e mozzanatokat, mint Vian, ki adatbősége daczára átsiklik a kritikán.

[16] Grouvelle: De l'autorité de Montesquieu 1786. p. 112.

[17] Lettres Familières, éd. Parzelle: Lettre à l'Abbé comte de Guasco.

[18] Lettres Familières: i. h.: «Ne igyék sört Bécsben, igyék *tokaji* bort, ez nem fog ártani meggyengült szemeinek!» E tanácsot adja vala Guasconak.

[19] M. Faugére Viannál p. 113: «Le chargé d'affaires au ministre, 12 Juin 1728, Vienne: l'ai reçu la lettre dont il a plu à Votre Grandeur de m'honorer, le 30 du mois passé, avec — — une lettre pour M. le baron de Montesquieu que je lui ai envoyée sur-le-champ à *Pressbourg*, en Hongrie, *ou il est depuis quinze jeurs.*»

A HITETLEN.

— REGÉNY. — 9

IRTA: ED. DELPIT.

ELSŐ RESZ. (Folytatás.)

IV.

Lucien boldog! Benső szomoruságának mélyéből adott azért hálát az istennek. S a messzeségben feltünt előtte az Orsolya-szüzek kolostora. Ott látta magát a rácsozat mögött, fehérbe öltözve, mint egy menyasszony, majd a földön fekve a halotti lepel alatt...

Az a sir olyan sötét, mint a temetőbeli.

És ott látta Henryt is, a kire már nem lesz szabad gondolnia, anyjával, a ki odavitte.

Egyszerre, a képzelet valóvá lett. Az ajtó kétfelé nyilt...

Jalnosse báróné egyenesen a ház ura felé tartott, kit egy főhajtással köszöntött.

Lucien kissé megütközve hajtotta meg magát.

— Uram, szólt a báróné erős hangon, van szerencsém megkérni Tavernelle kisasszonynak, az ön hugának kezét fiam, Jalnosse báró számára.

— Oh, asszonyom!.. kiáltott föl Bertha, nyakába borulva az anyának.

Tavernelle meghökkent, ostobának érezte magát. Ha a villám előtte csap le, attól sem döbbent volna meg jobban.

De midőn látta, hogy azok az arisztokratikus karok milyen gyöngédséggel fonódnak hugára, érezte, hogy szemét könny nedvesiti.

A harag, mely családja kérlelhetetlen ellenségének beléptére elfutotta, szétfoszlott, s derült arczczal felelt a bárónénak:

— Hugom már megadta a feleletet, asszonyom. Szerencsémnek tartom és büszke vagyok az ő boldogságára.

V.

Valóságos ámulásba esett az egész környék. Ilyen házasság! és ilyen hamar! Ki gondolta, ki sejthette volna?

De a mamák és leányok csipős megjegyzései mellett is a legnagyobb előzékenységgel vették körül a bárót és fiatal nejét.

Ők mindenütt szabadon nyilatkoztatták tuláradó örömüket.

Bertha, a szelid, gyönge, félénk teremtés kimondhatatlan kéjjel engedte át magát Henry vezetésének, rá bizta magát mindenben e férfi vasakaratára, ki hozzá olyan gyöngéd volt. Henry viszont ebben a gyöngeségben, mely nélkül el nem lehetett, ujabb forrását találta a szerelemnek.

Minden örömnek részeseivé lettek. Bertha két év lefolyása alatt két fiuval ajándékozta meg férjét.

Az idősebb, Gaetán, tökéletes képmása volt Jalnossenek. René, a kisebbik, olyan szelid és engedékeny volt, mint anyja.

Az öreg báróné minden vágyát teljesülni látta. Csupán Tavernelle vetett olykor homályt derüjére.

De az is igaz, hogy a báróné sok előitéletből gyógyult ki.

— Rajongó! mondá Tavernelleről.

Hanem gunyos észrevételeit, a melyek minden alkalommal felsisteregtek, nem bocsáthatta meg neki.

Szivesen látta házában. Hogyan is ne fogadta volna el a Bertha testvérét, az ő leányáét, ki annyira összefort szivével? Sőt mikor ez az ördöngős ember nem kinozta hirhedt elméleteivel, még kedves embernek is találta.

De lám! Beszélgettek, szellemeskedtek, eszmét cserélgettek, nyugodtan, kedélyesen, jó emberek módjára, s egyszerre csak valami szörnyetegséget csapott az ember arczába az a Tavernelle. A báróné ilyenkor Berthán nyugtatta szemét, nehogy kedve legyen kiutasitani a házból ezt a forradalmárt.

Bertha észrevette a szenvedésnek ezt a nemét s kérve kérte bátyját, hogy ne «politizáljon» az anyósa előtt.

Tavernelle nem volt kihivó természetü ember; annyira vigyázott magára, hogy a báróné ébersége végre is elszunnyadt.

Azonban ha itt óvatos volt is, másutt korántsem átallotta fejtegetni nagy elveit, melyeknek a veleje az volt, hogy nagyság nincs s az ember nem egyéb, mint tökéletesitett állat.

A motbeli Gibert-féle kávéházban szerette elméleteit nagy hévvel előadni.

— Az embernek csupán egy joga van: hogy éljen; egy kötelessége: hogy megélhetéséről gondoskodjék.

És Odon mester, a vendéglős édesdeden bólintgatott hozzá: ő olyan lelkiismeretesen teljesitette a kötelességét, hogy nem egészen tiz év alatt ötvenezer tallért tett félre a vendégei gyomra után. Azóta aztán nem is követelte a vagyonfelosztást. Egyébként azonban rendületlen republikánus volt.

— Hej! kiáltott föl, — eleget szenvedtem '52-ben.

A jámbor Lebain fuszeres félénk tiltakozást koczkáztatott meg Lucien ellen.

— A megélhetésről gondoskodni, doktor ur, hiszen jól van. De vannak ám más kötelességek is.

— Ugyan melyek?

— Hát először is, a családi szeretet...

— Az csak ösztön, barátocskám. És ez áll a nőkre nézve is. Eljen a természet! Tény, hogy az asszonyi állat a legszebb állat és hogy a család a legjobb ellenszere. Ha az egyik a másik nélkül volna, a világ nem állna egyébből, mint egy rakás sovány emberből. Ki tudja? talán jobb is volna igy. A tudomány megállapitotta, hogy a jövő a soványoké.

Megállott, mutatta fényes fogait, csettentett nyelvével s hozzátevé:

— Én jobban szeretem a kövéreket. Hát te, Mommy?

Gibert, a kávés, kit Mommynak neveztek, hunyoritott a szemével.

— Én, doktor ur, bizony nem válogatom a minőséget.

— Bölcsen! Ugy teszesz, mint én.

— Hát ön hogy tesz?

— A mennyiséggel kárpótolom magamat. Jalnosse báróné ájuldozik is.

— Hát Tavernellené asszony? kérdé Odon mester.

— Bolond! Csak nem beszélem el tán neki!

Lucien elemében volt. Kedvencz büne, a melylyel dicsekedni szeretett, az asszonyok voltak. Voltaképen pedig kifogástalanul tiszta és erkölcsös életet élt. De az «elvek» terjesztése és az együgyük botránykoztatása végett minden gonoszságot ráköltött. Szenvedélye volt: táplálékot adni a pletykának s ez sikerült is neki.

— Hát azt mondja ön, Lebain, hogy más kötelesség is van, mint a megélhetésről gondoskodni?

— Igen is, szeretni kell a családot, a hazát, a vallást, a császárt.

— Ez csupa frázis, barátocskám. Nincs értelme.

Dégage szabó helyeslően bólintott. Ő nem teljesitette a «kötelességét», de nem rajta mult, hanem a megrendelőkön. Mert különben ő is takaritott volna meg egy keveset.

Tavernelle pedig folytatá:

— Ez a kormány gyalázatos. Most, midőn az emberi folytonos haladás tudományos dogmává lett, mire oktatja a kormány a gyermekeket? Arra, hogy volt valamikor egy arany-kor, meg eredendő bün. Nem szörnyüség-e azt tanitani, hogy minden cselekedet jutalmat vagy büntetést érdemel, hogy az ember mindenekelőtt szabad akaratu lény. Eszelősség. Miként a leeső kő a nehézkedés törvényeinek engedelmeskedik, ugy engedelmeskedik az ember az ő sajátos természeti törvényeinek. Es lehetetlen szabadulnia származása és környezete végzetes befolyásától.

A kávéház jámbor látogatói nagy szemeket meresztettek mindezekre, egy szót sem értvén belőlök, mig Broussailles patikáros csöndesen whistezett.

***

Az évek egyre teltek.

Tavernelle mindig ugyanaz maradt, imádva nejét és imádtatva általa, szeretve Henryt és Berthát és bolondja lévén kis unokaöcscseinek.

Neki nem volt gyermeke. S ez szomoritotta.

Olyan jól oktatta volna a fiát! Annyi szeretettel oltotta volna bele filozófiai elméleteit! Gaetánt és Renét Jalnosse maga nevelte. Zsenge elméjök már is atyjok hitével volt eltelve. Tavernellenek termé-

sát, hanem egyuttal a testi alakot és kinézést is határozottan megválogatták, szóló a tanárnál is ezt óhajtja. Ha már a közkatona mérték alá állittatik, és külalakja birálat alá vétetik, az alkalmazandó tanárnak, testi épsége és egészsége épen ugy szem előtt tartandó. Nagyon sajnálja, ha ez idegenszerüen hangzik, hanem ezt effektive szükségesnek és helyesnek tartja. Különös benyomást tesz a fiatal lélekre az, minő hang közlekedik vele, ha az szimpathikus, az előadási modor jó, sokkal könnyebben beveszi a fiatal lélek a tanitást. A testi hiány, bénaság, csonkaság pedig bizonyos mértékben visszataszitónak, ugy szólván gunyolásra méltónak tünik fel a fiatal kedély előtt. Igaz, hogy azt mondta egy jeles tanár, midőn tanitványai őt sánta tanárnak csufolták: itt nem a tanár sánta, csak az ember, mégis óhajtandó, hogy a testi épség meg legyen. Ez okból a 60. §-hoz a következő módositványt ajánlja: «A testi teljes épség és egészség, ugy a vallás-erkölcsi kifogástalan előélet megkivántatik.»

Szathmáry György: Röviden birálgatja a baadott módositványokat, s ellenzi azokat, egyedül a Csiky Kálmánét fogadja el és ezzel együtt ajánlja az eredeti szakaszt.

Kiss Albert: Zárszavában védelmezi módositványát. A közoktatási miniszter 1880. évi októberben beadott törvényjavaslatának indokolásában szép szavakkal és igen meggyőzőleg indokolta épen szólónak álláspontját. Annálfogva felolvassa az emlitett indokolás jelzett részét. «A középiskolai oktatás felekezeti jelleggel bir hazánkban. S az állami csoporttal szemben, az autonom egyházak, jelesen a protestánsok középiskolái, tekintélyes csoportot képviselnek, mind számban, mind sulyban. Fentartásuk, fejlesztésük, nem csak azért fontos, mert a különben az állam vállaira háromlandó tehernek egy igen tekintélyes részét viselik, hanem azért is, mert ha valahol, a közoktatás terén üdvös a verseny, az egyes irányok egyéni fejlődése, a deczentrálizáczió.

Természetes következménye ennek, hogy az autonom egyházak által fentartott iskolákban, bizonyos hagyományos szellem fejlődik ki, melyet épen az önkormányzat tart fenn és ápol, s melyet az állam csak annyiban korlátozhat, felügyelete által, hogy egyfelől a közoktatásnak időről időre megállapitandó általános keretéből ki ne csapjon s másfelől, hogy az állam legfőbb érdekei ellen müködő irányoknak köpenyül ne szolgálhasson.

E megkülönböztetés átvonul a törvényjavaslat egész V. fejezetén, s abban tetőz, hogy a felekezeteknek megengedtetik, saját elveik szerint rendezni be a tanárképzést, tanárvizsgáló bizottságokat szervezni, s megadatik nekik a tanárképesités joga.

Ezt Magyarország közoktatási minisztere két évvel ezelőtt mondotta, a nemzet szine előtt. A mit most e törvényjavaslat tenni akar, azt még a Bach-korszakbeli Thun-féle pátens sem akarta. Módositványa semmi más, mint a miniszter nyilatkozatának ezen törvényjavaslat illető szakaszára betüről-betüre következetes alkalmazása. Am vessék el azt, de akkor következetlenség vádját sem a miniszterről, sem a ház többségéről senki, de senki sem lesz képes elháritani. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) És ennek kijelentése mellett ajánlja módositványát, (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Trefort Ágoston közoktatási miniszter: A mi némelyek által a pesti egyetem állapotáról mondatott, azon hiányok bizonyos mértékben léteznek: de ha akár a pesti, akár a kolozsvári egyetemet összehasonlitjuk, a vidéken levő egyéb intézetekkel, tagadhatatlan, hogy amazok hasonlithatatlanul magasabb niveaun állanak, mint emezek. Arra, a mit Kiss Albert felhozott megjegyzi, hogy most is ugyanaz a nézete, a mi volt akkor, midőn a korábbi törvényjavaslatot előterjesztette.

Kiss Albert: No hát!

Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter: Vegye tekintetbe Kiss Albert, hogy a szituáczió változott az által, hogy a képzést szabadon hagyjuk. És miért nem fogadta el akkor azon törvényjavaslatot, a mely ezen intézkedést nem foglalja magában. Nem tetszett; pedig azt hiszi, hogy ezen törvényjavaslatnak olyan sorsa van, mint a Sybilla könyveinek, hogy ha most nem fogadtatik el, hanem elhalasztatik vagy két évre, akkor egy ujabb javaslat a felekezetekre nézve okvetlenül sokkal terhesebb lesz. (Igaz! Ugy van! jobbfelől. Mozgás a szélső baloldalon.) Zay előadására azon egyszerü észrevétele van, hogy ő fogalomzavarban szenved, miután mindig összezavarja az államfelügyeletet a rendőrséggel. Rendőri szaga ezen törvényjavaslatnak nincs, de praeczizirozza az állam felügyeleti jogát. És ez annyival inkább szükséges, mert tökéletesen áll az, a mit Hegedüs László mondott, hogy épen a Zay pártjának üzelmei folytán szükséges e jogot tisztába hozni. (Helyeslés jobbfelől. Zaj a szélsőbal felől.)

A ház többsége ezután a szakaszt Csiky Kálmán módositványával elfogadja és mellőzi a többi módositványt.

Következik a régi 60., uj 61. §., mely igy szól:

«Középiskolai tanárságra képesitést nyerhet, a ki igazolja:

1. azt, hogy a gimnázium, illetőleg a reáliskola teljes tanfolyamát jó sikerrel elvégezte és az érettségi vizsgálatot letette. A reáliskolát végzett egyén köteles egyszersmind igazolni a latin nyelvnek legalább annyi ismeretét, a mennyi könnyebb latin szöveg megértésére szükséges;

2. azt, hogy a középiskolai tanfolyam elvégzése után egyetemen vagy müegyetemen, vagy más főiskolai tanfolyamon négy éven keresztül tanulta a saját szakjához tartozo tárgyakat, és ezeken felül a) magyar irodalmat s annak történelmét; b) a nevelés és oktatástant s ezek történelmét; c) a szorosan bölcsészeti tárgyakból legalább logikát, psychologiát és a bölcsészet történelmét.

Oly egyén, ki a szükséges tantárgyakból nehányat valamely másnemü főiskolán már legalább egy évig tanult, elég, ha a fent emlitett főiskolákon végzett három évi tanulást mutat ki. A ki bölcsészet, vagy magyar, német vagy franczia nyelv és irodalom, avagy történet tanitására akar képesittetni: az tartozik még azt is kimutatni, hogy főiskolai tanpályája alatt a görög és római irodalmat is tanulmányozta. Az illető a főiskolai 4 éves tanfolyam idejéből 3 évet külföldi egyetemen is tölthet;

3. kimutatni tartozik azt, hogy a főiskolai tanfolyam elvégzése után még legkevesebb egy évet vagy gyakorlatilag középiskolai tanitással töltött, vagy akár hazai, akár külföldi egyetemen tanulmányai folytatására forditott, — azonban mindenesetre tartozik kimutatni, hogy az egész 5 év alatt legalább egy évig nevelői vagy tanitói gyakorlata is volt;

4. hogy az arra jogositott vizsgálóbizottság előtt a következő §§-ban megszabott képesitő vizsgálatot, illetőleg vizsgálatokat sikerrel letette.

A képesitő vizsgálat legalább végső része, a főiskolai tanfolyam elvégzése után legalább egy év mulva tehető le.»

Thaly Kálmán: Módositványt nyujt be az iránt, hogy a második bekezdés a) pontjában a magyar irodalom és annak történetéhez egy toldás tétessék, nevezetesen, hogy kötelesek legyenek hallgatni a magyar irodalmat és történelmet, különös tekintettel a magyar nemzet müvelődéstörténelmére. E módositványt elfogadása esetén a 64. §-nál is megteszi.

Trefort Ágoston miniszter: Hozzájárul a módositványhoz.

Csanády Sándor: A tárgyalás alatt levő 60. §-ra a 2. szám a. a második sorban van egy észrevétele. Az mondatik, miszerint a középiskolai tanárságra képesitést nyerhet az, ki igazolja, hogy a középiskolai tanfolyam elvégzése után az egyetemen, müegyetemen, vagy más főiskolán négy éven keresztül tanulta a tudományt. Azt hiszi arra nézve, hogy valaki tanár lehessen, nem elegendő, hogy tanult legyen valamit, hanem az is szükséges, hogy tudja azt, a mit tanult. (Derültség.) Ugyanazért ezen szakaszhoz egy módositványt ad be, hogy t. i. ezen szó után «tanulta», tétessék «és tudja». (Általános derültség.)

A ház erre a szakaszt Thaly Kálmán módositványnyal elfogadja.

A 61. uj 62. §-t a ház észrevétel nélkül elfogadja.

A 62. uj 63. §-nál

Thaly Kálmán: Styláris tekintetben kiván egy javitást, t. i. az utolsó bekezdésre nézve javasolja, hogy ezen szó helyett: «kezeli», tétessék «birja.» A «kezeli» kifejezést a nyelvre nézve nem tartja korrektnek és magyarosabbnak és az értelemnek is megfelelőnek véli ezen szót «birja.»

Zay Adolf: A szakasz 3-ik pontjára nézve a következő szöveget inditványozza: «A vizsgálatokon tartozik azon jelölt, ki a magyar tannyelvü középiskolákra általában, vagy a nem magyar tannyelvüekre nézve a magyar nyelv és irodalom előadására kiván képesittetni, kimutatni azt is, hogy a magyar nyelvet, mint tannyelvet érti és kezeli, ugy nyelvtanilag, mint irodalmilag.»

Csanády Sándor: A 63. §-ra nézve módositványt nyujt be, mely a következőleg hangzik: «A 3. pont 2-ik és 3-ik sorában ezen szavak helyett: «mint tannyelvet mennyiben érti és kezeli ugy nyelvtanilag, mint irodalmilag», tétessenek a következő szavak: «mint tannyelvet ugy nyelvtanilag, mint irodalmilag kellőképen érti és beszéli.»

Szász Károly miniszteri tanácsos: Zayval szemben felvilágositásokat tesz a szakasz értelméről, s azután Thaly Kálmán styláris módositványával az eredeti szöveget ajánlja.

A ház többsége erre az eredeti szöveget Thaly Kálmán módositványával elfogadja.

A 63. most 64. §. észrevétel nélkül, a 64. uj 65. §. pedig Thalynak a 60-ik §-nál tett s itt ujra beterjesztett módositványával; a régi 65. most 66., régi 66, most 67., a régi 67, most 68. §§-at a ház észrevétel nélkül fogadja el.

A 68. uj 69. §-nál

Thaly Kálmán: Kérdezte a minisztert, hogy Zágráb külföldnek fog-e tekintetni vagy nem?

Tisza Kálmán miniszterelnök: Ő is azt tartja, a mit Thaly mondott, hogy a zágrábi egyetem a külföldi egyetemek közé nem sorozható, mert Horvátország a magyar szent korona alá tartozik és igy az külföldnek nem tekinthető. De viszont, miután a tanügy nem közösügy, és miután ezen egész törvénynek hatálya csakis a szorosabb értelemben vett Magyarországra és nem szent István koronájának összes országaira terjed ki, azt hiszi, a zágrábi egyetemen nyert képesitési oklevéllel szemben is fentartandó az a jog, hogy a vizsgáló bizottság véleményének meghallgatásával adassék meg az érvényesség elismerése a miniszter által. Ezért azt hiszi, hogy minden nehezen megtalálható kifejezés helyett a szöveget ugy kellene módositani, hogy a «nem magyar egyetemeken» nyert tanári oklevelek, mert ez által a kérdés minden közjogi bonyodalom nélkül meg van oldva. A ház a szakaszt Tisza Kálmán módositványával fogadja el.

Gáll József: A 68. §. után egy beszurást inditványoz, a mely abból áll, hogy az eredeti miniszteri előterjesztésnek 67, 68, 69. és 70. §§-ai vétessenek fel, a melyek megengedik a hitfelekezeteknek azt, hogy a középiskolai tanárok kiképzéséről maguk gondoskodjanak. A miniszteri előterjesztésben ezen szakaszok akkor következnek, a mikor megállapittatott, hogy az állami intézetekben mily módon van gondoskodva a tanárok képesitéséről. Ezért javasolja, hogy e szakaszok itt szurassanak közbe, azonban azzal a módositással, hogy a szakaszokra való hivatkozás az uj számozás szerint kiigazittassék.

Trefort Ágoston miniszter ellenzi a módositást, mire a ház többsége azt elveti.

Következik a 69. most 70. §., mely igy szól:

«A képesitő vizsgálatok nyelve a magyar.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter azonban felhatalmaztatik, hogy a jelen törvény hatályba léptét követő tiz tanév tartama alatt, az illető felekezeti főhatóság indokolt előterjesztésére, a képesitő vizsgálatoknak egészben vagy némely tantárgyakat illetőleg, nem magyar nyelven tarthatására rendkivüli engedélyt adhasson.

De a 62. §. 3-ik pontja és a 64. §. 1. pontja ezen esetekre nézve is mérvadók.»

Bacon József: A következő módositványt terjeszti be: A 2-ik és 3-ik bekezdés hagyassék ki s tétessék helyébe:

«a felekezeti nem magyar tannyelvü iskolákban alkalmazatni kivánó egyének, ha magyar egyetemeken kivánnák letenni a tanárképesitési vizsgálatot, ezt — a magyar nyelvet és irodalmat kivéve, melyben a vizsgálat mindenesetre magyar nyelven teendő le, — nem magyar, de köteles tantárgyat képező nyelven is letehetik.»

Bausznern Guido: Az esetre, ha Bacon József módositványát, melyhez elvben hozzájárul, el nem fogadnák, következő módositványt teszi:

A 69, illetőleg 70. §. következőkép szövegezendő: «A képesitő vizsgálatok nyelve a magyar; azonban azon tanárjelöltek, kik tanulmányaik nagyobb részét Ausztriában, Németországban vagy Helvetiaban levő német főiskolán végezték és csak nem magyar tannyelvü középiskolákra kivánnak képesittetni, a képesitő vizsgálatot — a magyar nyelvből és irodalomból való képesitő vizsgálaton kivül, mely mindenesetre magyar nyelven tartandó meg — német nyelven tehetik le. De ezen esetekre nézve is a 65. §. első pontja mérvadó», t. i. azon pont, mely szerint az illető tanárjelöltek is a magyar nyelv és irodalomból elméleti és bizonyos határig gyakorlati ismereteket is mutassanak ki.

Tisza Kálmán miniszterelnök: Nem lát abban semminemü consequentiát, hogy azért, mert a 3. §-ban kimondatott, hogy a német nyelv köteles tantárgy legyen, itt a tanárképesitési vizsgálat szempontjából is a német nyelvnek, szemben a magyaron kivül e hazában divatozó egyéb nyelvekkel, valami különös előny biztosittassék; nem pedig azért, mert mellette volt és van, hogy a német nyelv köteles tantárgy legyen, de van azért, mert okvetetlen szükségnek tartotta és tartja, hogy az, a ki tudományos pályára készül, a saját nyelvén kivül még egy oly nyelvet tanuljon, mely már tudományos irodalmánál fogva világnyelvnek és culturnyelvnek tekinthető. De egészen más dologról van szó ezen módositványban. Polyglott országban, azaz oly országban, hol különböző nyelvü, nemzetiségü lakosok vannak, mindenkinek, aki azon országnak, mint államnak létezését akarja, el kell fogadnia, hogy legyen egy közvetitő nyelv, a mely bizonyos funkcziokra kötelező legyen valamennyire nézve. De épen azért, mert ezen közvetitő nyelv az állam érdekében szükséges, nem lehet az más, mint annak a fajnak vagy nemzetnek a nyelve, mely az államra a saját typusát ütni van hivatva és jogositva, (Általános élénk helyeslés) vagyis Magyarországon nem lehet más, mint a magyar nyelv. (Általános élénk helyeslés.) És mig ebbe minden nem magyar ajku fia e hazának, ha a magyar állam létét akarja, bele kell hogy nyugodjék, ép ugy mint más államokban belenyugosznak a nem az állam nemzetiségéhez tartozók, ugy másfelől csakugyan sérelmes lehetne másokra nézve, ha ezen közvetitő nyelven kivül még más nyelvnek is adatnék e tekintetben előny. (Élénk helyeslés.)

Mindkét módositványnyal szemben az eredeti szöveg elfogadását ajánlja. (Általános élénk helyeslés.)

Ivánka Imre: A történt nyilatkozat után, bár feljegyeztette magát szólásra, sokkal gyengébbnek érzi magát, semhogy felszólaljon.

Missits János: Kéri a házat, hogy beszédét holnap mondhassa el.

Elnök: A holnap d. e. 10 órakor tartandó ülés első tárgya a most félbeszakitott tárgyalás folytatása, továbbá a közgazdasági bizottságnak 358. szám alatti jelentése a kikötői illetékekről szóló törvényjavaslat tárgyában és a 29. sorjegyzékben foglalt kérvények tárgyalása; végre a miniszterelnök ur kiván válaszolni — a mint már be van jelentve — Helfy Ignácz képviselőnek, a közmunka- és közlekedésügyi miniszter Latinovics Gábor képviselőnek és a pénzügyminiszter Németh Albert interpellácziójára.

Az ülés végződik 1 óra 50 perczkor.

—

A főrendiház reformja kérdésében, *Tisza* Kálmán miniszterelnök bizalmas értekezletre hivta össze a főrendiház nehány tagját. Ez értekezleten jelen voltak: Tisza, Pauler és Trefort minisztereken kivül, Szögyényi-Marich László, Szlávy József, Széchen Antal, gróf Cziráky János, gróf Majthényi László és gróf Zichy János. Az értekezlet a kérdés átalános megbeszélésére szoritkozott és sem határozatot nem hoztak, sem speciális munkálat substratumát nem képezte. A tanácskozás ama tervezetek körül folyt. melyeket e reform tárgyában Szögyényi-Marich László, Trefort Ágoston és Tóth Lőrincz irodalmi uton kibocsátottak. Általános volt a megegyezés arra nézve, hogy a főrendiház reformjára szükség van, az iránt forgott fönn nézeteltérés, hogy a reformot a születési jog s a kinevezési jog összeegyeztetése mellett kell keresztülvinni. Eltérő vélemények csak az iránt merültek föl, vajjon egyrészt azok közt, kik a főrendiháznak a korona kinevezési jogából folyólag tagjai s más részt azok közt, kik születési joguknál fogva tagjai, létesittessék-e s már eleve törvényileg megállapittassék-e bizonyos számarány, vagy pedig hogy e részben a korona joga az alkotmányos garancziák mellett korlátlan maradjon. Mindkét álláspontnak voltak védelmezői s határozatra vagy eldöntésre sem egyik, sem másik irányban nem került a dolog. Abban is közös volt a megegyezés, hogy a főrendiház rendezése esetén, a főispánoknak abban nem lehet helyük, s hajlandóság mutatkozott a felekezeti érdekeknek átalános méltánylására is. Az értekezletnek czélja az volt, hogy a miniszterelnök tájékozást szerezzen magának az iránt, hogy esetleg ez ügyben beadandó javaslata nem ütközné-e a főrendeknél akadályokba.

A hadsereg köréből.

Ő felsége báró Vlasits Ferencz altábornagyot s osztályfőnököt a közös hadügyminiszteriumban, a 10-ik hadtest parancsnokává kinevezte, nagy-ohaji báró Szveteney Antal vezérőrnagyot, a hadügyminiszterium elnöki irodájának főnökét, — osztályfőnökké ugyanoda; lovag Hold Sándor vezérkari ezredest, a közös hadügyminiszterium 5-ik csoportjának főnökét, az elnöki iroda főnökévé, és lovag Pitreich Henrik vezérkari alezredest, szolg. alkalmazásban a müveleti és különleges vezérkari munkálatok irodájában, a közös hadügyminiszterium 5-ik csoportja főnökévé; azután Hoch Károly vezérkari alezredesnek, a közös hadügyminiszterium elnöki irodájában viselt állásától való felmentése alkalmából jeles szolgálatai elismeréseül a 3. oszt. vaskorona-rendet dijmentesen adományozta; Hurter Amman Ferencz vezérőrnagyot s osztályfőnököt a közös hadügyminiszteriumban a 11-ik hadtesthez hadmérnökségi főnökké kinevezte s nevezettnek ez alkalomból, eddigi állomásán teljesitett jeles szolgálatai elismeréseül a Lipót-rend lovagkeresztjét dijmentesen adományozta, továbbá kinevezte lovag Mossig Károly vezérőrnagyot a 10-ik hadtest hadmérnökségi főnökét várparancsnokká Komáromba; lovag Müller Frigyes vezérőrnagyot, a közös hadügyminiszterium 7-ik csoportjának főnökét osztályfőnökké ugyanoda; gross-scibori lovag Rylski Kornél alezredest a 2-ik számu hadmérnökezrednél, — a hadmérnökkarba való egyidejü áttétellel — hadmérnökségi főnökké a 10-ik hadtesthez és Germann József tüzérkari alezredest, szolg. alkalmazásban a közös hadügyminiszterium 7-dik csoportjánál, — ugyanennek főnökévé; azután: Wasel Ede 59. sz. gy.-ezredbeli ezredesnek a jól megérdemelt nyugalomba helyezését saját kérelmére elrendelte és megparancsolta, hogy nevezettnek ez alkalomból, sok évi kötelességhü szolgálatai elismeréseül a legfelső megelégedés kifejezése tudtára adassék; ehrenruhi Teutschenbach Gusztáv ezredesnek a 73. sz. gy.-ezredben, a felülvizsgálat alapján «rokkant» gyanánt nyugalmaztatását elrendelte s neki ez alkalomból, kötelességhü és sikeres szolgálatai elismeréseül a katonai érdemkereszt adományozta; Ludovici Frigyes minden illetményei beszüntetésével számf. szabadságolt 73. sz. gy.-ezredbeli őrnagynak ezen ezred tényleges állományába átvételét, és Nölting Adolf sorhajó-kapitánynak a felülvizsgálat alapján «rokkant» gyanánt nyugalomba helyezését elrendelte; Feldenhauer Ferencz alezredesnek, számf. a 66. sz. gy.-ezrednél, szolg. alkalmazásban a közös hadügyminiszterium 6-ik csoportjánál — a 28. sz. gy.-ezredhez csapatszolgálatra való áttételét elrendelte, s neki ez alkalomból, eddigi állomásán teljesitett kötelességhü és sikeres szolgálatai elismeréseül a katonai érdemkeresztet adományozta; azután: ylesewi lovag Mülldorfer Gusztáv béke-állománybeli alezredesnek, szolg. alkalmazásban a 2-ik hadtest parancsnokságánál, a közös hadügyminiszterium 6. csoportjához, és Polák Frigyes béke-állománybeli őrnagynak, szolg. alkalmazásban a közös hadügyminiszteriumnál, a 2-ik hadtest parancsnokságához való áttételüket elrendelte; gerssdorffi Gero Károly alezredesnek a 13-ik számu dzsidás-ezredben, a felülvizsgálat alapján «rokkant» gyanánt nyugalmaztatását elrendelte, s neki ez alkalomból, mindvégig buzgó és az ellenség előtt is megdicsért szolgálatai elismeréseül, a czimzetes ezredesi jelleget dijmentesen adományozta; dr. walthoffeni Walter Hyppolit nyugalm. alezredesnek a czimzetes ezredesi jelleget dijmentesen adományozta; Weltzebach Armin őrnagynak. számf. a 47. sz. gy.-ezrednél, szolg. alkalmazásban a közös hadügyminiszterium elnöki irodájában — a 4. sz. gy.-ezredhez csapatszolgálatra való áttételét elrendelte s nevezettnek ez alkalommal, eddigi állomásán teljesitett jeles szolgálatai elismeréseül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta, továbbá elrendelte: Koppen Ágost 34. számu gyalogezredbeli, és Goessmann Ottó 99. számu gyalogezredbeli őrnagyoknak, szolgálati beosztásukat illető kölcsönös áthelyeztetésüket. Mauermann József őrnagynak a 83. számu gyalogezredben, a felülvizsgálat alapján «csapatszolgálatra alkalmatlan, helyi szolgálatra alkalmas» gyanánt, utóbbira való előjegyzéssel nyugalomba helyezését; herszényi Herszényi János békeállománybeli őrnagynak, szolg. alkalmazásban a 12. hadtestparancsnokságnál, a jól megérdemelt nyugalomba helyezését saját kérelmére és trzebomislitzi gróf Dubsky Ervin várakozási illetékkel számf. szabadságolt, az ujabbi felülvizsgálat alkalmával tengeri szolgálatra alkalmasnak talált korvett-kapitánynak tengeri szolgálatra való bevonulását; továbbá: Cerrini di Monte Barchi Károly testőr és I. oszt. századosnak ő felsége első disztestőrségében és Gábriel János testőr és I. oszt. századosnak a m. kir. testőrségben, a felülvizsgálat alapján «rokkant» gyanánt nyugalmaztatásukat elrendelte. s nevezetteknek ez alkalomból a czimzetes őrnagyi jelleget dijmentesen adományozta; Smolák Sylvius kat. nyugdijasnak, az általa a nyugállományban előbb viselt 1-ső oszt. századosi rangot, legfelső kegyelemből ujra adományozta; azután: muraszombathi gr. Szápáry Károly sorhajózászlósnak, nevelőül beosztva Károly Lajos főherczeg udvarához, ezen alkalmazása alól saját kérelmére való felmentését tengeri szolgálatra leendő bevonulással, és gróf Brandis Lipót főhadnagynak, a 10. sz. huszárezredtül az emlitett udvarhoz nevelőül leendő beosztását elrendelte; dr. Czermak Vilmos tartalékos hadnagyot a 6. sz. tábori tüzérezredben, tart. korvett-orvossá kinevezte; dr. Szalay Alajos törzsorvosnak, a 24. gy. hadosztály főnökorvosának, a felülvizsgálat alapján «rokkant» gyanánt nyugalmaztatását, és dr. Szeliga Roman törzsorvosnak, a szerajevói 25. sz. helyőrségi kórháztól — a 24. gy. hadosztályhoz főnökorvos gyanánt leendő áttételét elrendelte, továbbá: dr. Fischer Rudolf tart. segédorvosi helyettest, a bécsi 1. sz. helyőrségi kórháznál, dr. Singer József tart. 1. oszt. kat orvosnövendéket, a gráczi 7. sz. helyőrségi kórháznál, és beguntzei Behányi Jenőt, az összes orvostudományok tudorát, a cs. és kir. hadsereg tettleges állományába főorvosokká kinevezte; — azután: Halkievicz Adolf császári tanácsos és irodatisztnek Ő Felsége katonai irodájában, nyugalomba helyezését saját kérelmére elrendelte, s ezen alkalomból sok évi hü és buzgó szolgálata elismeréseül, a kormánytanácsosi czimet és jelleget dijmentesen adományozta; Markl Gusztáv, Czerni Ferencz és Einspieler Ignácz kat. számtanácsosoknak a közös hadügyminiszterium szakszámvevőségében, a jólmegérdemelt nyugalomba helyezésöket elrendelte és ez alkalommal Czerni Ferencz számtanácsosnak sok évi sikeres szolgálata elismeréseül a Ferencz-József-rend lovagkeresztjét adományozta; neukircheni Kirchner Henrik kat. élelmezési igazgatónak a lembergi kat. élelmezési raktárnál, a megejtett felülvizsgálat alapján «rokkant» gyanánt nyugalmaztatását elrendelte, végül Radl József lovas testőrszázadbeli gyógykovácsnak, sok évi igen jó szolgálata elismeréseül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

A király megengedte, hogy az alább nevezettek a részökre adományozott idegen rendjeleket és érmeket elfogadhassák és viselhessék; még pedig: wonnheimi Wonnesch Miksa ezredes, a 8. sz. dragonyos-ezred parancsnoka, a porosz kir. vörössas-rend 2. osztályát; továbbá ugyanazon ezredben: lovag Lackhner Nándor őrnagy, a nevezett rend 3. osztályát, és Kühne Antal főhadnagy ugyanazon rend 4. osztályát; Remiz Alfréd százados pedig a porosz kir. korona-rend 3-ad osztályát; Kurz Károly alezredes,a 17. sz. táb. vadászzászlóalj parancsnoka, a dán királyi Danebrog-rend 3. oszt. lovagkeresztjét; Du Fresne Lipót őrnagy a 12. sz. táb. tüzér-ezredben és Schneider Adolf százados a 11. sz. táb. tüzérezredben, a franczia becsület-légió rendjének lovagkeresztjét; Standeisky Antal százados a 85. sz. gyalogezredben, a pápai Szt.-Gergely-rend lovagkeresztjét; langendorfi báró Dlauhowesky Károly 2. sz. dzsidásezredbeli számf. százados, rosenfeldi Heyer Frigyes nyug. százados, és dr. Brunner Alajos ezredorvos, a szerb. kir. Takovo-rend tiszti keresztjét; gróf Folliott de Creneville Ferencz a vezérkarhoz beosztva levő 14. sz. drag. ezredbeli számf. főhadnagy, a spanyol kir. katonai érdemrend 1. osztályát; oheimbi Parm Nándor szolg. kivüli főhadnagy, a porosz kir. Johannita-rend becsület lovagkeresztjét és a Lippe herczegi házi-rend 3-ad oszt. érdemkeresztjét; végül: dr. Eschenlohr József ezredorvos, a 9. sz. drag.-ezredben, a szerb. kir. hadi-érmet.

---

szetesen ez ellen semmi kifogása sem volt. Szabadság mindenki számára!

De néha bosszankodott. Sógorának komoly hangja, mely a nyakába csimpeszkedő kicsinyeket az isten eszméjére oktatta, nagyon kenetesen hangzott. Ez a keresztyéniség a lelkeket a kötelesség szinvonalára akarja emelni, bármilyen magas vagy nehezen fölérhető legyen is az. Pedig ezt az eredményt csak a független erkölcs éri el, nem pedig a Jalnosse által tisztelt avult semmiség!

Hej, ha neki volna egy fia! No mert leánynyal nem törődött. Sőt megengedte, hogy a vallás, mely férfiban siralmas dolog, az asszonyban türhető.

Ősz kezdete volt. Pontalnauveban az évi rendes népünnepet ülték meg, melyet a Jalnosse család mindig megtisztelt jelenlétével, sőt a szomszédságot is meghivta rá. Elmentek megnézni a parasztok tánczát, a futtatást s azután visszatértek a kastélyba a nagy ebédhez.

Ezuttal is számos vendég környezte az özvegy Jalnosse bárónét, ki fia termeiben a háziasszony szerepét vitte.

Jalnosse báró, egy ablakmélyedésben állva beszélgetett Barencourttal, ki nem rég jött haza Guyanából.

Henry, mihelyt megnősült, ujra megkötötte a régi barátság s csaknem rokonság kötelékét, mely őt Paulhoz füzte. Emez előbb vonakodott. De azután észrevétlen is megerősödött köztük a bensőbb viszony. S valahányszor Barencourt hazajött Francziaországba, mindig eljött néhány napra Pontalnauvebe is.

Bertha nyájasan szoritott vele kezet, nem sejtve, hogy ő megmaradt a fiatal tengerész eszményképének. Barencourt irigység nélkül, de az önsajnálás bizonyos homályos érzetével nézte ezt a derült, nyugodt házas életet. Azzal a gyöngédséggel szerette Henry gyermekeit, mely az agglegényeknek szinte általános tulajdonsága.

Paul még messze volt attól az életkortól, melyben az ember már nem nősül; de olyan teljesen lemondott a házasság minden gondolatáról, nőtlensége annyira hasonlitott a természetes hivatáshoz, hogy már előre besorolta magát az agglegények rendjébe.

A legszemesebb vizsgálódó sem vett volna magaviseletében egyebet észre, mint Berthával szemben a csaknem elérzékenyedésig menő tiszteletet. Henry iránt pedig igaz baráti vonzalmat.

A mint beszélgettek, Gaetan és René beszaladtak a szobába.

— Papa, kiáltott Gaetan, — mama nem ebédel itthon. Tavernelle bácsi érte küldött.

— Tudom, mondá a báró.

S barátjához fordulva hozzátevé:

— Milyen boldog lesz! Nyolcz évi remény és várakozás után!

— Mi történik?

— Neje örökööst készül neki adni.

— Lám, lám? S mikorra várják az örököst?

— Épen mára.

— Némely ember, mintha szerződést kötött volna a szerencsével, mondá Barencourt. Ezek közé tartozik, Tavernelle — és ön is, Jalnosse.

— Igaz, viszonzá Henry, kezét fiai göndör fejére téve. — Csak le ne járjon egyhamar a szerződés.

Inas jött be, a vendégek sokaságábae a bárót keresve. A mint az ablakban meglátta, odament hozzá:

— A báróné asszony kéreti a báró urat, hogy rögtön méltóztassék átmenni Charmettesbe.

Henry odament anyjához, bocsánatot kért vendégeitől s elsietett nejéhez.

Tavernelle dolgozószobája üres volt. A báró megállott.

A szomszéd szobában, melynek ajtaja nyitva volt, mély csend uralkodott.

Henry elcsodálkozott. De lépteit meghallották s a küszöbön megjelent Bertha, halványan, kisirt szemmel, karjában egy ujonszülött gyermeket tartva.

Távolról a szél szárnyain a pontalnauvei mulatozók zenéje hangzott át.

— Szegény Lucien! zokogott Bertha.

— Mit hallok? . . . Csak nem . . .

— Vége . . . Meghalt.

— Claire! . . . Nagy isten.

— Menj be . . . Én elviszem a gyermeket.

S ruhájába fogva a gyermeket, kiment.

Henry átment a másik szobába. A halott már merevülten feküdt az ágyon. Tavernelle, előtte állva, réveteg, könnytelen szemekkel nézte.

— Testvér! rebegé Jalnosse, Lucient karjaiba szoritva.

Emez összerázkódott. Ráemelte a báróra száraz szemeit, s rekedt hangon, mintha még most sem értené, hogy mi történt, mondá:

— Meghalt . . .

Henry dult arcza valamennyire vissza látszott adni eszméletét. Vállára hajtá fejét s fájdalmasan rebegé:

— Meghalt!

Kinos nyögés szakadt föl melléből. Kitépte magát Henry öleléséből.

— Igen, mondá, — meghalt! És magával vitte fiatalságomat, boldogságomat. Vége. Minden, a mit szerettem, visszatér a semmiségbe és itt, itt — mondá, mellére és homlokára ütve — mintha nem maradt volna semmi. Én is halott vagyok, mint ő. Megsemmisülök.

— Gyer, szólt Henry, ki akarva őt vonszolni a szobából.

— Nem megyek. Itt maradok.

És odaállott ismét a halottas ágy elé. Henry nem unszolta tovább.

Bertha visszajött, ölében rózsákkal, melyeket a lepellel letakart halottra hintett. Előhozott egy kis asztalt, melyre a cselédek két nagy gyertyát, feszületet, szentelt vizet s virágvasárnapi barkát tettek.

A szentelt vizzel meghintette a halottat; Henry szintén; s azután mindaketten letérdeltek.

Bertha zokogott.

— «A mélységből kiáltok hozzád, Uram. Uram, hallgasd meg az én könyörgésemet» . . . hangzott a báró halk, de érthető szava.

A gyászt és reményt kifejező könyörgést Bertha folytatta.

Mikor elvégezték, fölállott s ismét kiment, intvén férjének, hogy vezesse el Lucient.

Emez egy szó, egy mozdulat nélkül nézte volt az egészet. Csak két könnycsepp gördült alá orczáján.

Henry odament hozzá.

— Szenvedéseid pillanatában örömest osztanám meg veled hitemet, hogy enyhitse bánatodat.

— Igen . . . Kétségbeesésem talán nem is volna olyan nagy, ha a tulvilágban hihetnék.

— Nem szentségtörés-e kétkedni e holttest előtt, melyen szerelmed csügg?

— Hazug bizonyossággal áltatni magunkat — vigasztalás az?

— Hazug? . . . Mi lenne az ember e hit nélkül?

— A mi én vagyok: egyszerü anyag, a mely gyötrődni tud.

— Tehát gondolkozni is.

— Ma még. De holnap már tehetetlen, hideg, mint emez.

— A sir csak átmenet, Lucien.

— Kinek tárta föl titkait? Néma a sir, s nincs benne semmi. Nekem nem elég egy agyrém ahhoz, hogy elpalástolja előttem a semmiséget, mely e nőre nézve már elkezdődött s nekem is végzetem.

— Sajnállak, testvér. A te szived elég nagy ahhoz, hogy — mint az enyém — halhatatlanságért esengjen. A földi élettel nincs vége mindennek. Avagy, ha igy volna, kitárnád-e karjaidat, fájdalmas-vad büszkeséggel a kétségbeesésnek, mely lelkedet facsarja? . .

Hogyan, a fájdalom nem ismerteti föl veled a lelket, melynek valóságát tagadod? Reszket, sajog, sir benned: tehát való! . .

Süket maradsz, mert az isten fogalma neked alkalmatlan. Minő mennykőcsapásra van hát szükséged, hogy megismerd?

A sir nem a semmiség sötét birodalma, hanem hallhatatlan reményünk bölcsője, az istenséghez vezető tárt kapu!

Tavernelle tagadóan rázta fejét.

— Nem az! mondá hörögve.

S ráborulva a holttestre, csókkal halmozá el. — Majd őrjöngő fájdalommal egyenesedve föl, mondá:

— Semmi, semmi. Elmult. Pedig ugy szerettem!

— Remélj! mondá Henry.

— Nem tudok, viszonzá Tavernelle, kezeibe szoritva égő homlokát.

Henry még egy darabig nézegette a holttest fehér arczát.

— Gyer, nézd meg leányodat, mondá.

S szelid erőszakkal kitolta sógorát a szobából.

A sirból nem csapott ki a hitvilágitó szikra. Henry a bölcsőre gondolt.

VI.

Neje temetése után Tavernelle visszatért magányos lakába, s Henry minden kérésére sem akart átmenni Pontalnauvebe. Itt akart elzárkózni, ebbe az üres házba, mely a multról, a csöndes béke letünt napjairól beszélt.

Leányát? látni sem fogja. Azért a gyermekért nagyon sokat kellett adnia. Már születése is csalódást, azután pedig gyógyithatatlan fájdalmat hozott.

Elzárkózott könyvei közé, nem fogadott el senkit, nem türt maga mellett mást, mint Berthát és Henryt.

Nyomasztó, mély kétségbeesés fogta el. S e teher alatt, melynek zuzása szinte jól esett, ereje kimerült. Nehezére esett minden. Bánta, hogy szive van; szerette volna megsemmisiteni, hogy ne sajogjon.

S e fájdalmakhoz hozzájárult még más baj, aggság is. A kétely megingatta elméjét: a hitetlen nem hitt többé a maga hitetlenségében. Ingadozott, mint ittas ember a sötét éjszakában, a melyben nem volt mibe támaszkodnia, hogy el ne essék, s folyvást megbotlott a régi tagadásokban, a tegnapi fájdalmakban.

Atyját, az anyagiság apostolát is látta meghalni; de akkor a nyitott sirgödör feneketlen mélysége előtt nem fogta el szédülés; és most egész valója összeborzadt amaz örvény szélén, mely nejével együtt magába ragadta az ő saját jobb felét is.

Mert valójának, énjének egy része vele temetkezett a semmiségbe, vagy szállt el az örökkévalóságba.

Örökkévalóság! . . miféle örökkévalóság?

Van-e ebben egyetlen fénysugár, a mely világot, meleget adhatna neki?

Talán van.

De a mint ilyen gondolatokra tért, nyomban fölébredt benne a régi tagadás szelleme: «Gyáva! engedsz a szenvedésnek, el akarod altatni, hazug reményt kovácsolni belőle, hogy visszanyerd nyugalmadat.»

S ekkor fölemelé gondtól terhes homlokát, szembeszállva mintegy a végzettel, s kicsinylően tekintve saját pillanatnyi gyöngeségére, büszkén érezte magában, hogy mégis csak ellent tud állni a fájó érzésnek, a mely gyötri, meg annak a hangnak, mely a föld alól kiáltja föl hozzá a halálban való halhatatlanságot.

Őszintén csodálta és nagynak érezte magát. Ő, ki lelki harczában győzedelmes lett, mégis csak többé, mint az a társas állat, melynek ember a neve! Több.

De micsoda?

S ez a kérdés lassan bár, de folyvást nagyobbodott előtte, lehütve kissé önmaga fölött való lelkesedését. Eszméinek eredete homályos lett előtte. Valami különös, megmagyarázhatlan kéjelmetlenség fogta el s ejtette lázba.

Az egész föld, mely az elhunyt lény sirját nyomta, ránehezedett az ő mellére, agyára is, elboritotta szemét, nem láthatott tőle. Tünődésébe merülve, szemét az ég azurjára függesztve, hasztalan kereste azokat a rejtelmes, vonzó dolgokat, a melyekben mások reménykednek, a lelkek örök honát, melyet mindig makacsul tagadott, az emberi kétségbeesés e végső csalódását, a melylyel ő nem áltathatja magát!

Szenvedni, kétkedni, kétségbeesni — ime a földi hármas végzet!

A jámbor hit, melyet ő egykor balga előitéletnek nevezett, talán mégis a legjobb kalauz ama zord, tövises ösvényen, melynek a neve élet.

S neki még sincs hite, mert nem kell!

Minek az?

Nem becsületes ember-e ő? Nem elég izmos-e a kötelességre? Az ő elmélete tévedés, elve hazugság? . . . Jó! De ki bizonyithatja ezt be? És ha megkisértené is valaki, nem elég volna-e feleletül rámutatnia lelkiismeretének derült büntelenségére? . . .

Csend uralkodott az üres házban, növelve még e lelki párbaj ünnepélyességét. Ablakából hallhatta a mezők csöndes moraját, a lombok susogását, a rovarok zümmögését, a madarak danáját: e lassu bölcsődalát a nap aranysugaraiban vagy a hold ezüstös fényében fürdő természetnek.

Ez a nagy nyitott könyv különös dolgokról beszélt neki, uj, ismeretlen nyelven.

Mit ér itt a bölcselkedés, a hangzatos szóáradat a napsugár vidám üdvözlete, vagy a csillagok mélabus integetése, a teremtés egyszerü s mégis nagyszerü föltárulása, a mindennapos csodák rendszeres menete előtt? . . .

Teremtés . . . csodák . . . Mit jelentenek ezek a szavak?

Henry tartózkodással kisérte sógora lelki harczát. Nem avatkozott bele. A maga erős keresztyéni hitében nyugodtan várta ez elkeseredett tusa kimenetelét, melynek fájdalmasságát sejtette.

Lucien hallgatagsága, ki nyilván röstellte azt, hogy megingott, ellentétben volt régi szokásaival. De Jalnosse tisztelte ezt a hallgatást.

Tavernelle azonban szemmel láthatólag hanyatlott. A magány, a bú és gond megrenditették egészségét.

Bertha megijedt.

Minden tőle tellhető eszközzel iparkodott bátyját magányából kivonni. Nem lehetett.

— Roszszul teszed, mondá neki Henry, — ne bántsd; bizd a gondviselésre. Talán e fájdalmak után, melyeket Lucienre küldött, meghozza neki az élet nyugalmát.

Bertha sokkal szeretőbb nő volt, semhogy ellenkezett volna, férje volt az ő szive és elméje. De bátyja miatt folyvást szomorkodott.

— Milyennek találta bátyámat? kérdé Barenconrttól, ki Pontalnauveba érkezett s természetesen Lucient is meglátogatta.

— Megdöbbentő a változás.

— Nemde?

— Szegény Lucien!

— Olyan boldogtalan vagyok. Henry nem érti ezt. Hiszen nem lehet mindenki egyforma. Henry egyiránt erős a boldogtalanságban és az örömben.

— S másokat is ilyen erőseknek hisz?

— Ugy van, pedig Lucien gyönge. Ismerem, Bele hal.

— Az idő, viszonzá Paul elfogódott hangon, — lassankint eloszlatja a fájdalmakat.

Bertha fejét rázta:

— Csakhogy az embereknek is segiteni kell.

A kastély harangja ebédre szólalt meg. Bertha fölállott a kerti mohpadról, hol a tengerésztiszttel beszélgetett.

Emez karját nyujtá neki. Bertha az égre emelé szelid, kék, bánatos, könnyes szemeit s ismétlé:

— Bele hal.

Kis keze erősebben támaszkodott Barencourt karjára.

Ez az érintés megrázkódtatta, az a két szem megzavarta, az a megtört hang megtörte őt is. Visszaeszmélt a multra, az ifjukor multjára, mikor minden renényét erre a nőre alapitotta, a ki most boldogtalan. És az idő, a nagy orvosló, kire az imént hivatkozott, ebben az emlékben valami édes-kinos bájt hagyott meg, melyen még most is eléldelgett.

Odaadó, tisztelő barátja maradt annnak, ki egykor visszautasitotta s nem táplált ellene keserü érzelmet. A lemondás kincsei, melyeket egykor a szeretett lénynek szentelt, még most is érintetlen voltak lelkében s csak az alkalomra vártak, hogy előtünjenek.

* * *

Másnap Jalnosse meglepetéssel hallotta, hogy Barencourt magával viszi Tavernellet Párisba, még azon este.

Berthának egy könnytől csillogó tekintete volt az egész köszönet, melyet Paul magával vitt. De ugy találta, hogy bőven meg van jutalmazva.

Tavernelle tiz éve nem volt már Párisban. Valóságos örömmel, megifjodással találta ismét magát a régi vidámság zajos helyein. És a párisi élet zürzavara csakugyan megtette a maga müvét. Lucien folyvást visszaemlékezett ugyan a mennykőcsapásra, mely boldogságát leteritette; de a nagy dörgésnek most már csak halk utó-moraja zugott fülébe.

(Folytatása következik.)

6332

Ritka alkalmi vétel

BUTOR

legnagyobb részben uraságoktól, étterem, hálószoba, uri és ülőszoba berendezések. Továbbá egyes szalon garniturak különféle szövetekből, könyvszekrények, iroasztalok, ottománok, consolok és Drumeaux, tükrök, öltöző-tükrök, szalonasztalok, visitasztalok, divánok, sok egyszerü szekrény, ágyak mosdó, éjjeli szekrények, stb. azonnali készpénz fizetés mellett rendkivül olcsó áron adatnak el.

Sárkány bizományi csarnokában

butor- és teljes berendezésekre

Budapesten, Gizellatér 3. sz. I, em. a Deák Ferencz-utcza sarkán.

Az öltöztetés terén e hirdetés

forradalmat

fog előidézni.

Több rendbeli brünni posztógyárral szemben azon kötelezettséget vállaltam magamra, hogy

egy millió értékü gyapjukelméket

árusitsak. Ennélfogva szabott gyári árakon **öltözék, felöltő- s nadrág-kelméket** szállitok. A következő árjegyzék állitásomnak **fényes bizonyitékául szolgál**

mtr.		frt
3.10	gyapjukelme legdiv. mintákban egy öltözékre	3.85
3.10	» » » » » »	5.20
3.10	» » » » » »	6.55
3.10	» » » » » »	7.48

Azonkivül ajánlom dusan felszerelt

FERFIRUHA-RAKTAROMAT

Ujdonságok: **Gambetta-felöltő** . . . . . 10 frt

Vidéki megrendelések naponta pontosan teljesittetnek. Mintagyüjtemények kivánatra bérmentve küldetnek.

Krausz Lipót fia ruha- és posztóraktára Pest, belváros kigyótér

---

KRONDORFI

Savanyu-Kút

„STEFANIA

Koronaherczegnő forrás."

Trieszt 1882 arany érem.

Szénsavdús természetes ágyvizes aszali víz, hathatósnak bizonyult a légzési szervek és gyomor bántalmainál.

Kútvállalat: KAHLE ÉS TÁRSA

Krondorfban Karlsbad mellett.

Főraktár Budapesten: **Emmerling és Rabsch**-nái Koronaherczeg-utcza 11. sz. a.

Vételre kerestetik készpénzfizetés mellett egy nemesi

birtok

100,000 frttól 250,000 forint értékig. Föltételek: kedvező fekvés, kastély kerttel vagy parkkal, jó gazdasági épületek. Ajánlatokat csakis tulajdonosoktól kér **Horváth** m. kir. főerdész és **Richardt Patz** Bécsben, Margarethen-Strasse 12. sz. a. 6385

Titkos betegségek

miden alakját, az önfertőzés mindennemü utóbajait, férfi tehetetlenséget stb. alaposan gyógyit

Dr. PAPAY

koronás arany érdemkeresztes tiszteletbeli megyei főorvos.

Budapesten, ujvilág-utcza 33. I. em. a Ferenczi kávéházzal szemben. 6309

Rendel 9—5-ig délután este 7—8-ig levélileg is.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Jókai Mór munkái 101—112 füzet.

Népszerü kiadás.

DEKAMERON

SZÁZ NOVELLA.

Ára egy kötetnek (kettős füzet) 80 kr. a 6 kötetnek (12 füzet) 4 frt 80 kr

TARTALOM:

101—102 füzet: Százszorszépek. — A láthatlan seb. — Cseréljünk vőlegényt. — Beczkó felesége. — A székely adott szava. — Egy női szó. — Biró uram itéleti. — A fluidoni harcz. — Bebe. — Két légyott. — A kassai biró. — Bölcs Hamlet. — Fausina. — Katona dolog. — A hold. — Sylvester éjszakák. — Velezke. — Kinek a halottja? — Szörnyü nemezis. — A régiségbuvár. — A csillagosszoba. — Egy haramiabanda a havason. — A megölt ország.

103—104 füzet: Valdivia. — A mennyei parittyakövek. — Jordaki feje. — Én lehettem volna az. — Régi hü szerető. — Karácsonyi dolgozó. — Egy komondor naplója. — Még egy csókot. — A peregrinus. — Az áruló gyürü. — Mátyás király fája. — Achaemenidion. — Arria. — Melyiket a kilencz közül. — Abu József. — Benzeráde szerelme — Egy hóhér.

105—106 füzet: Debreczeni krónikák. — A halál után. — A kénytelen mulatság. — A bizebán. — Három a táncz. — Xelenhoa és Toipingvang. — Lám megmondtam. — A koldusgyermek. — Az groff Sewteeth Peter keet hitwesse. — A menyegző utáni nap. — Bolivár. — Husz év mulva. — A caldaria. — A két Markov — A fejedelem buzogánya. — Arany hajam.

107—108 füzet: Istenhegyi székely leány. — Violanta. — Két jó barát. — Reparált lelkek. — A libapásztor. — Huszti beteglátogatók. — Ne légy Othello. — Hogy nyerik meg a nőket. — Tiz millió dollár. — Az én galambom nem vált porrá. — Mit beszél rólunk a világ. — A játékos. — Szent búbánat. — Gyémánt-király. — Vén sas. — Gyújtogató. — Három közül a legszebbik.

109—110 füzet: Mi van a föld alatt? — A strucczmadár. — Szabad a rablás. — Indus országgyülés. — Zöld mulatság. — Eget vivó szerelem. — Történetek egy ócska kastélyban. — Négy óra egy volcán fenekén. — Az utolsó csatár. — Fecske Bandi. — A jó ember. — A ki nem talál haza.

111—112 füzet: Mit tudnak a nők? — Fulkó lovag. — Egy tekintet. — Tündérpalota. — A lunatikus. — Első az etiquette. — A halál-fős arcz. — A három gyürü. — I love you. — Kell-e informatio? — Az ellenség levele. — Igéret = adósság. — Jól el kell tenni a pénzt. — A végzetes hely.

Wiese és Társa

pénzszekrény-gyárosok

BÉCSBEN—PRÁGÁBAN.

Raktár: BÉCS, II., Untere Donaustrasse 25.
Gyár: BÉCS, II., Pappenheimgasse 58.
FIÓK: BUDAPESTEN,
Sugár-út, Foncier-palota. 6251

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában megjelentek és minden könyvkereskedőnél kapható:

Népköltészet, népdalok, népmesék, adomák.

Adomák és jellemvonások **a magyar színész-életből.** Összegyüjté egy régi pályatárs. Második kiadás 50 kr.

Adomák és jellemző vonások **a forradalom- es honvédéletből** 80 kr.

Adoma-tár. Magyar népadomák, élczek és furcsa ötletek gyüjteménye 80 kr.

A Bach-korszak adomákban. Összegyüjté egy Bach-huszár 80 kr.

Baka-humor az utczán, kaszárnyában és háboruban. Összegyüjté a rokkant huszár 1 frt

Bernáth Gáspár **adomái, élczei** és gazsiádái 1 frt 20 kr.

Erdélyi János. Válogatott **magyar népdalok.** Képes kiadás 1 frt

— **Válogatott magyar közmondások.** Második kiadás 1 frt

— **A nép költészete.** Népdalok, népmesék és közmondások. Vászonba kötve 3 frt

Fáy András eredeti **meséi és aphorismái.** Negyedik kiadás. Két kötet kötve 1 frt 60 kr.

Frankenburg Adolf. Az öreg **Bolond Miska kalandjai** szárazon és vizen, mennyben és pokolban. Sok fametszvénynyel 2 frt

Győrffy Iván, **50 magyar népdal és dallam** 40 kr.

— **Garabonczás diák.** Iskolás adomák, diákos ötletek. Valódi velős és villanyos viczczek változatos és választékos vegyüléke, s szemenszedett szépszámu szellemszikrák szivderitésre szánt szerzeménye. Közel ezeregy élcz. 1 frt 50 kr.

— **Tréfás versek.** Humor gyöngyök gyönyörködtető gyüjteménye. Kötve 80 kr.

Hajnik Károly. **Visszaemléhezések.** Jelenetek és adomák a magyar életből 1 frt

Hegedüs Lajos. Eredeti **tréfák, adomák s mondák** a czigányéletből. Harmadik kiadás 80 kr.

Huszár-humor az utczán, kaszárnyában és háboruban. Összegyüjté a rokkant huszár 1 frt

Kóser élczek, adomák és fáin gondolatok. Összegyüjték *Kóbi* Kohn ügyvédbojtár és káplárjelült 1 frt

Majláth János. **Magyar regék, mondák és népmesék.** Kiadta *Kazinczy* Gábor 2 frt 50 kr.

Merényi László. **Eredeti népmesék.** Két kötet 2 frt

— **Sajó- és tiszavölgyi nepmesék.** Két kötet 2 frt

— **Dunamelléki eredeti népmesék.** Két kötet 2 frt

Szini Károly. **A magyar nép dalai és dallamai.** Hangjegyekkel. Négy füzet. Egy-egy füzet 30 kr., a négy füzet együtt 1 frt 20 kr., diszkötésben 1 frt 80 kr

Vajda János, **Magyar bors.** A legjobb magyar és idegen adomák válogatott gyüjteménye 1 frt 40 kr.

Egészségápolás.

Az egészség föntartása! — A betegek gyógyitása! — A gyengék erösitése! — Egy hosszu életkor elérése!

Elért gyógy-eredmény.

lesoványodás, általános testi gyengeség, emésztési hiányétvágytalanság-, torok-, gyomor-, mell- és tüdőbajoknál 58 magas kitüntetéssel koronázott HOFF JÁNOS-féle malátagyártmányok: az egyedül Hoff János-féle maláta-kivonat egészségi csokoládé és a mell-maláta cukorkák által

Hoff János feltaláló

kir. porosz bizottsági tanácsos, császárok, királyok, herczegek és Európa legtöbb fejedelmeinek udvari szállitója, lovag, sok érdem-kitüntetés és dijérem stb. tulajdonosa Bécsben, Graben, Bräunerstr. 8. sz., Gyár: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. sz.

malátakivonati-egészségi sör

melyhez oly méltón sorakoznak, gyárából Bécsben kikerült egyébb gyártmányai is.

Több mint 100.000 ember a gyógyhatásu maláta-kivonati egészségi sör töltalálójának, HOFF JÁNOS urnak kösz ni egészsége visszatérését és me tartását.

Legujabb nyilvános

gyógyjelentés és köszönőirat

1882. deczember 28-ról.

Hoff János cs. kir. udvari szállitónak, Bécsben, Graben, Bräunerstrasse. 8.

Tekintetes ur. Már április óta igen heves gégefő hurutban szenvedék, az orvosok által ajánlott valamennyiszer eredménytelennek bizonyult, olyannyira voltam rekedve. hogy egy szót nem voltam képes hangosan kiejteni, erös köhögési rohamaim voltak, étvégyam nem volt, nem tudtam aludni s igy ugy testben mint erőben rettenesen le fogytam; végre aztegyik itteni lapból figyelmessé lettem az ön gyógyjelentéseire (gégefőhurut), máskülönben az ujságokban tett magasztalásoknak épen nem lévén barátnéja ezuttal rászántam magamat s megrendelrem az ön itteni raktáránál az ön kitünő malátakivonat egészségi sörét, malátaczukorkáit, s az ön kitünő maláta chokoládéját, s tekintetességed legnagyobb tiszteletére ezennel kinyilatkoztatom, miszerint Isten és az ön kitünő gyógyszereinek segélyével sokkal jobban vagyok. — Sokkal erősebb izmosabbnak érzem magamat, jó étvágyom van s nyugodtan alszom, s házi teendőimnek csak ugy megfelelhetek, mint ezeknek előtte. — A mindenható tartsa és áldja meg a Tekintetes urat még számos évekig a szenvedő emberiség javára, Mégegyszer hálás köszönetem kitünő gyógykészitményeiért.

Kiváló tisztelettel **Kerner Antonia** kapitány leánya.

Pozsony 1882. deczember 28.

Hivatalos gyógyjelentés.

Csász. kir. szabadalmazott központi bizottság stb. **Flensburg:** A Hoff János-féle malátakivonat egészségi-sör egészen kitünő erősitő szernek bizonyult

Wittge őrnagy,

a porosz katonai kóroda képviselője.

Arak: Maláta-kivonati egészségi sör. 1 palaczk 60 kr., 11 palaczk 6 frt, 28 palaczk 15 frt, 58 palaczk 30 frt. Maláta-csokoládé I. ½ kilo 2 frt 40 kr., ¼ kilo 1 frt 30 kr., ⅛ kilo 70 kr. II. ½ kilo 1 frt 60 kr., ¼ kilo 90 kr., ⅛ kilo 50 kr. III. ½ kilo 1 frt, ¼ kilo 60 kr., ⅛ kilo 35 kr. Maláta-czukorkák. 1 zacsko 60, 30 és 15 kr. Malátakivonat. 1 üvegese 1 frt, kisebb 60 kr. Gyermektápliszt 1 frt. Egy egész maláta-fürdő 80 és 50 kr. Maláta-növényszappan. 80, 60. 40 és 20 kr. Nagyobb megrendeléseknél árkedvezmény. A csomagolás a legolcsóbban számittatik.

Hoff János föüzlete Magyarország számára:

Budapest, zsibárus-utca 7.

a főpostával szemben.

Kapható: **Török József** gyógysz.-nél király-utca 12.

Société française de matériel agricole.

Franczia mezőgazdasági gépgyár-társaság. 6226

Fennáll 1847 óta.

230 aranyérem, 84 ezüstérem, diszokmányok, a becsületrend lovagkeresztje,

a franczia állami uradalmak szállitója

ajánlja tökéletes gőzcséplőkészüléket 2000 frttól feljebb, továbbá mezőgazdasági gépeit, **mozdonyait,** kész gőzgépeit, cséplőgépeit, eredeti franczia herehámozó gépeit, franczia **különbözeti borsajtóit** stb. Jelentékeny munkaképesség, könnyü és pontos szállitás.

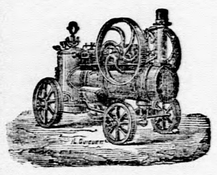

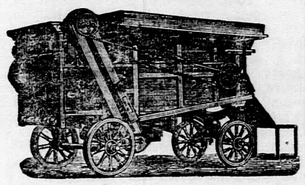

Állandó minta-raktár BADER M. mérnök,

a Ferencz-József-rend lovanja, osztrák-magyarország és a Dunai tartományok vezérképviselőjénél.

BUDAPESTEN, Üllői út 4. BÉCSBEN, II., Herminengasse 12.

Nem rozsdásodik Felten és Guilleaume-féle szabadalmazott **Át nem hágható**

Aczél-tüskés-kerités-sodrony

méterenkint 8 krajczárert kapható

KOLLERICH PÁL és FIÁNÁL

BUDAPESTEN.

IV., Ferencz-József rakpart 12.

Igérvenyek:

Magyar sorsjegyekre
Főnyeremény 100,000 frt.
Egész 2 forint 50 kr., és bélyeg
fél 1 » 75 » » »

Földhitel-sorsjegyekre
Főnyeremény 50,000 frt.
1 forint és a bélyeg

Huzás április 15-én.

ÁTVÉTELI ✚ JEGYEK 6300

OSZTRÁK VÖRÖS KERESZT SORSJEGYRE 16 hóra à 1 frt

Főnyeremény 100,000 frt. *Huzás május 1-én.*

MAGYAR VÖRÖS KERESZT SORSJEGY, 2 drb 16 hóra à 1 frt

Főnyeremény 50,000 frt. *Huzás julius 1-én.*

☞ Két igérvény s két átvételi jegy vásárlásanál *egy bécsi ezüst sorsolási* sorsjegyet *ingyen.* Főnyeremény *8000* frt. Huzás május 4-én.

A „MAGYAR LAJTA" kiadóhivatalának bank- és váltóüzlete

Budapest, IV. Kristóf tér 6. **SCHREIBER G. E.** Budapest, IV. Kristóf tér 6.

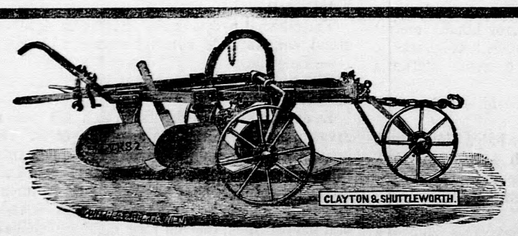

Clayton & Shuttleworth

BUDAPESTEN

ajánlják **legujabban javitott** szabadalmazott könnyü

háromvasú ekéiket

a legjutányosabb árak mellett.

Jegyzet: Alkalmilag bátrak vagyunk felemlitni, hogy az 1882. évi agárdi ekeversenynél, átalánosan elterjedt és közkedvelt VRS 1 és **legujabb VRS 2** jegyü ekéinket nem állitottuk munkába, igy tehát ezen fajta ekéink ott birálat alá nem is eshettek. 6315

SZIGETI LAJOS

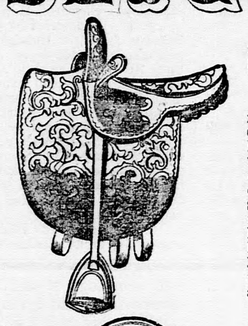

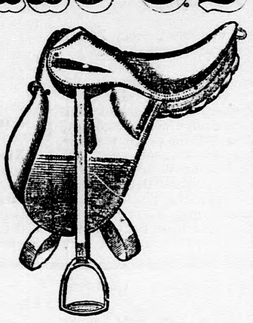

szij- és nyereggyártó.

Ajánlja jól berendezett szijgyártó-üzletét, melyben minden a **szijgyártói szakmába vágó czikkek a legjutányosabb árakon** jól elkészitve kaphatók. Kaphatók jó minőségü **nyergek, utazó bőröndök, vadász- és uti táskák,** különféle erős varrott szivar- és pénztárczák, hajtó- és lovagló ostorok, de különösen **kocsizó lószerszámok** ezüst-, nickel-, packfong-, talmi-, réz- és fekete veretékre valamint erős **igásbámok** is nagy választékban. Finom angol **lópokróczok, takarók,** angol **lógyógyszerek, Nemenosek és Tsa**-féle bőrkenőcs, bőrlakk, vereték tisztitó valamint istálló-szerek jutányos áron szerezhetők meg.

Minden e szakmába vágó javitások elfogadtatnak s vidéki megrendelések levél által a legpontosabban kiszolgáltatnak.

Képes árjegyzék kivánatra bérmentve küldetik. 4952

Üzleti helyiség: BUDAPEST, VIII. ker., Muzeum-körút 10. a nemz. muzeum mellett.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

MAGYAR REMEKIRÓK.
Egy-egy kötet füzve 70 kr.
Vörös vászonba diszesen kötve 1 frt.
Csinos szekrényben a 12 kötet 15 frt.

1. **Kisfaludy** Sándor. **A kesergő szerelem.***
2. **Kisfaludy** Sándor. **A boldog szerelem.**
3. **Kisfaludy** Károly **költeményei.***
4. **Kazinczy** Ferencz **költeményei.***
5. **Kisfaludy** Sándor. **Gyula szerelme.**
6. **Csokonai** Mihály **válogatott versei.***
7. **Katona** József. **Bánk-bán.**
8. **Kölcsey** Ferencz **versei.**
9. 10. **Zrinyi** Miklós. **Szigeti veszedelem.** 2 kötet.
11. 12. **Garay** János. **Szent László.** Történelmi költemény. 2 kötet.

*A *-gal jegyzet müvek akóllő arcsképével vannak ellátva.*

IRODALMI KINCSTÁR.
Egy-egy kötet füzve 70 kr.
Kék vászonba diszesen kötve 1 frt.
Csinos szekrényben a 12 kötet 15 frt.

1. **Népdalok.** Petőfi Sándor arczképével.
2. **Románcok.** Vörösmarty M. arczképével.
3. 4. **Magyar balladák könyve.** Arany János arczképével. 2 kötet.
5. 6. **Külföldi lant.** Magyar költők műfordításai. 2 kötet.
7. **Emlékkönyv.** A legjelesebb magyar költők szemenszedett mondatai.
8. **Epigrammák.**
9. 10. **Szerelem dalnokai.** Vál. gyüjt. 2 köt.
11. 12. **Életiskola.** Gyöngymondatok, aranyigazságok remekirók munkáiból. 2 kötet.

A két gyüjt. egy nagy diszes szekrényben 40 frt

MÜLLER J. L.

ILLATSZER- ÉS PIPERE-SZAPPAN-GYÁROS

GYÁR: VII. ker., Rottenbiller-utcza 36. szám a., saját ház. RAKTÁR: **BUDAPEST,** IV. Koronaherczeg-utcza 2. sz., a „Virágkirálynéhoz".

ajánlom saját gyártmányu illatszereimet és pipere-szappanaimat, ugy nagybani eladásra, mint a t. fogyasztó közönségnek posta utjáni rendelésére. — **Az általam készitett:**

MÜLLER J. L.-féle

CSALÁDI SZAPPAN.

Dr. GEBHARDT LAJOS egyetemi tanár és Rókus-kórházi igazgató ur által nekem kiadott bizonyitvány szerint, a finom szappan fogalmának és minden ahoz kötött követelményeknek tökéletesen megfelel s a börnek ügyének és üdeségét idézi elő. Drbja 35 kr., 3 darab dobozban 1 frt.

CARBOL SZAPPAN.

Dr. Lenhossek József kir. tanácsos és magy. kir. egyet. tanár ur nekem kiadott bizonyitványa szerint kitünő ószer ragályos betegségek ellen és fertőztelenitő hatással bir s a börkiütéseket eltávolitja. — Drbja 40 kr., 3 drb dobozban 1 frt 10 kr.

POUDRE DE SERAIL

legfinomabb arczpor.

BLAHA LUJZA (báró Splényiné) ő méltósága kedvelt arczpora és általa a következő sorokkal tüntettetett ki:

Tisztelt **Müller J. L.** illatszerész urnak **Budapesten.**

A **Poudre de Serail,** melyet ön feltalált, **valóban kitünő és nemében páratlan,** mert nem csak az arczon láthatatlan és tarlós, de egyszersmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságáért jövőben mint kedvenez arczporomnál kizárólag fogom használni és meg vagyok győződve, hogy föltülmulhatatlan jóságáért általános elismerésnek fog örvendeni. Tisztelettel **BLAHA LUJZA.**

A Poudre de Serail fehér, rózsa és sárga szinben kapható. Egy doboz ára 60 kr. és 1 frt.

POMPADOUR CREME.

Ezen szer, melylyel a hires Pompadour asszony csodaszépségét késő aggkoráig főnn tudta tartani, anélkül, hogy az egészségének ártott volna, általam eredeti tisztaságban állittatik elő, s azt a tisztelt hölgyvilágnak a leghathatósabban ajánlhatom. Egy tégelyilyel 1 frt 60 kr.

„IXIA LYS" a legfinomabb és legkedveltebb illatszer, mely illatának, kellemessége és tartóssága által tünik ki; ára egy fla 1.50 és 3.

„EAU DE COLOGNE"

SAJÁT GYÁRTMÁNYOM. — Kitünő szer fej- és fogfájás ellen, nemcsak a fejet és szemeket erősiti, hanem a börnek is puhaságot és üdeséget kölcsönöz, az arcz gyengesége és a szembajok megszüntetnek, ha ezen szerrel közönséges vizzel vegyitve a szemet mossuk, vagy egy vele megnedvesitett ruhácskával borogatjuk. Kis üveg 40 kr. nagy üveg 80 kr. — Továbbá a következő kitünőbb illatszerek: **Fleurs d'Orang, Opoponax, Rézéda, Tuba-rózsa, Fehérrózsa, Moha-rózsa, Chypre, Fleurs de Mai, Heliotrope, Jacinthe, Jokey-Club, Jasmin, Maracohale, Mille fleurs, Muse, Newmown Hay** (széna), **Patchouly, Spring flowers' Ylang-Ylang, Violette de parme;** flaconja frt **1.50,** és **2.50.**

Salicil szájviz és fogpor. Kiváló hatással bir a beteg fog- hus meggyogyulásúra s a fogakról az idegen alkatrészeket eltávolitja. Egy üveg szájviz 80 kr. kis üveggel 50 kr., egy doboz fogpor 80 kr.

BRILLANTINE folyadék lágyságu kenőcs, mely a szakál és bajusz valamint a haj fényét és lágyságát előidézi. s a kihullástól és törékenységtől is megóvja. — Egy kis üveggel 70 kr., nagy üveggel 1 frt.

Minden itt fel nem emlitett pipere- és illatszer, valamint mindennemü pipere-eszköz nálam nagy választékban kapható. — **Postai megrendelések utánvéttellel pontosan teljesittetnek.**

Árjegyzéket kivánatra bérmentve küldök.

☞ **Minden czikk ezen bejegyzett védjegygyel van ellátva, s valódiságát az bizonyitja.** ☜

Fentebbi gyártmányok részben az alábbjegyzett elárusitóknál kaphatók:

Arad: Tones F. és társa a «fekete kutyához, és Rozsnyai Mátyás, Elias Ármin.
Bonyhád: Kramolini József.
Bánffy-Hunyad: Fáy Vilmos.
Hajdu-Böszörmény: Ray Lajos.
Békés-Csaba: Varságh Béla, Badics Elek.
Brassó: Stenner Frigyes.
Csegléd: Perzsay Sándor.
Debreczen: Mihajlovits István, Göltel Nándor, dr. Rothschnek Emil.
Déva: Lengyel G. gyógysz.
Eger: Buzát Lajos, Kölner Lőrinez.
Eperjes: Schmidt Károly.
Esztergom: Nitter F. és társa.
Gyöngyös: Vozári Tamás, Baruch József.
Győr: Horváth Ignácz.
Hatvan: Sperlágh József.
Hód-Mező-Vásárhely: Kiss Gyula.
Jászberény: Vogrenits Kálmán.
Kassa: Hegedüs Lajos, Mégay Gusztáv, Jermy Károly, Quirsfeld K.
Kaposvár: Kecskési Tivadar, Augusztin Agoston, Laipczig Gyula, Babochai K.
Kalocsa: Horváth Károly.
Karcsag: Szódi S.
Kecskemét: Molnár János, Katona Zs. gy.
Kolozsvár: Csapó Sándor, Wolf J., Biró J.
Komárom: Kirchner Mihály.
Léva: Bolemann Ede.
Losoncz: Plichta Lajos.
Lugos: Vértes Lajos gyógysz.
Maros-Vásárhely: Binder Károly.
Miskolcz: Grünwald Ede.
Mező-Tur: Borbas István, Spett Dezső.
Nagy-Atád: Pfiszterer Károly.
Nagy-Becskerek: Menczer Lipót.
Nagy-Kanizsa: Bachrach J. H., Sommer J.
Nagy-Károly: Füleki Pál.
Nagy-Kikinda: Brettner Ernő.
Nagyvárad: Unterkirchner Ferencz, Huzella M., Schön Miksa, Molnár Lajos.
Nagybánya: Haracsek József és fia.
Nagy-Röcze: Nandrásy G.
Nyiregyháza: Korányi Imre, Szopkó Alfr.
Oroshaza: Sperlag Ignácz.
Orsova: Freyler Ignácz.
Pécs: Zach K., Caerta Ignácz.
Pozsony: Bauer János.
S.-A.-Ujhely: Pintér Ferencz.
Segesvár: Schuster Frigyes.
Selmecz: Sztánkay Ferencz.
Szabadka: Gálfy György.
Szarvas: Medveczky József.
Szathmár: Dr. Lengyel Márton, Böszörményi J., Bosin József.
Székesfehérvár: Szekerák és Hornyánszky, Csikós Endre, Diabella György.
Szeged: Aigner L., Barcsay Károly, Feilmayer Antal, Kovács Albert, Gál és Madar.
Szegszárd: Salamon Ármin.
Szentes: Várady Lajos.
Szombathely: Frankl és Ledofszky, Rudolf.
Szigszek: Gursky Ferdinand.
Temesvár: Steiner F. Jaromiesz Mihály.
Topolya: Radány Bertalan.
Vácz: Millmann Géza.
Zalaegerszeg: Hollósy József.
Zombor: Gallé Emil, Michelli Gyula.
Zólyom: Steg Lajos.

Aggódva s szomoruan tekint némely beteg a jövő elé, mert eddigelé mindent eredménytelenül használt. Mindenkinek, különösen pedig az ilyen szenvedőknek melegen ajánlható a «Betegbarát» czimü könyvecske, mert abban bőséges bizonyitékait találják annak, hogy a nehéz beteg is a megfelelő gyógyszerek alkalmazása által szenvedéseitől megszabadult, vagy legalább is enyhülést szerzett. A «Betegbarát» kivánatra **Gorischek K.** egyetemi könyvárus (**Bécs, I.** Istvántér 6. sz.) ingyen küldetik meg, ugy hogy a megrendelőnek csak a levelezőlapért kell 2 kr. kiadnia.

Vérszegénység, sápkór- láz, étvágyhiány, ideggyengeség ellen általánosan legjobbnak ösmert gyógyszer a

TOKAJI CHINA-VAS BOR, 96217

mely az orsz. egészségügyi tanács javaslatára belügym. engedélylyel láttatott el. **Kellemes izü, kitünő étvágyat gerjeszt, s a gyenge, sáppadt nőknek és gyermekeknek gyorsan hozza meg az erőt, elevenséget és egészséges arczszint.**

Főrakt. Budapest, Kálvin-tér, Magy. korona gyógyszertár, honnan póstai utánvét mellett is kapható. — Raktárak nagyobb vidéki gyógytárakban is vannak. — Minden üveg aláirásunkkal van ellátva. **Sztupa és Kriegner.**

HOLZMANN EDE és MUSITZKY MANÓ BUDAPEST

első osztrák magyar FÉMMENTES hüsitő italok gyára.

ajánlják cs. kir. szab. fémmentes **syphon** *és* **üveggolyó** *palaczkaikat* **kitünő minőségben** *és* **legolcsóbb árakon,** *valamint minden* **szikviz** *és* **gazeuse gyártáshoz szükséges készülékek** *és* **szereiket.** 5934

U. i: Üzletbarátainknak kivételesen átengedjük jó hirnévnek örvendő, tiszta gyümölcsszörpeinket.

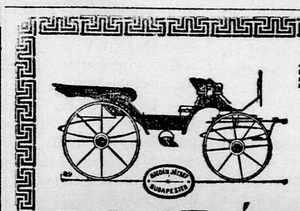

6571

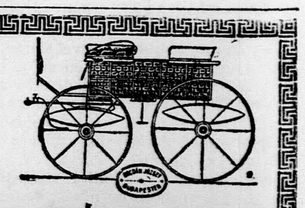

BOGDÁN JÓZSEF

Raktár: muzeum-körút 19. **kocsigyárosnál** GYÁR: pava-utcza 10.

nagy választékban kaphatók **jótállás mellett** a legdiszesebb és legszolidabb **ruganyos diszkocsik** 200 frttól följebb; **homokfutó kosárkocsik** 140 frttól följebb; **divatos batárok** 400 frttól följebb; **halottas kocsik** 400 frttól följebb.

Halottas kocsik községek és szövetkezetek részére részletfizetés mellett is adatnak.